تاراس بوڵبا

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری
*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین
سەرنووسیار: بەدران ئەحمەد حەبیب
***

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، شەقامی گوڵان، هەولێر

گۆگۆل

تاراس بۆڵبا

وەرگێڕانی:

موکری

ناوی کتێب: تاراس بۆڵبا
نووسینی: گۆگۆل
وەرگێڕانی: موکری
بڵاوکراوەی ئاراس – ژمارە: ٦٣٢
دەرهێنانی هونەریی ناوەوە: کارزان عەبدولحەمید
بەرگ: مریەم موتەقییان
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعی
سەرپەرشتیی چاپ: ئاوڕەحمانی حاجی مەحموود
چاپی سێیەم، هەولێر – ٢٠٠٧
لە کتێبخانەی گشتیی هەولێر ژمارە (٦٤٦)ی ساڵی ٢٠٠٧ی دراوەتێ

پێشەکی

دەشێ ڕوونکردنەوەی هەندێ خاڵ دەربارەی ڕۆمانی تاراس بۆڵبا پێویست بێ. لە کاتی سەڵتەنەتی (ڤاسیل گڤو) یانی لەساڵی ١٤٢٥–١٤٦٢، مەردوم لە (ژاپۆرۆژی) کە لە نێوان دوورگەکانی نزیك (دنێ پیرە)یە بوونە بە پەناهەندە، لەوێدا وردە وردە هێزیان پێکەوە نا، ئامانجیان بەرگری بوو لە ئۆکرانیا و دژ بە تاتارەکانی قەرم دەجەنگان، تاتارەکان هەموو ساڵێ هێرشیان دەبردە سەر ڕووسیا، هەزاران هەزار پیاو و مناڵ و پیرەمێردیان بەزنجیری ئەسارەت دەبەستەوە، پەلکێشیان دەکردن و لە بازاڕەکانی (ئاسیا)دا دەیانفرۆشتن، تاتارەکان جگە لە ڕووسەکان، پۆڵۆنیەکانیشیان ئەسیر دەکرد، گەلێ ژن و پیاو لە سەرتاسەری ڕووسیای باشوور بەهۆی تاتارەکانەوە دەبرانە دەرەوەی وڵات لە (ژاپۆرۆژی)دا خۆیان دەگرتەوە. هۆی بنەڕەتی ئەم کارەیش بیروباوەڕی مەزهەبی و ئیمان بە کەشیشی ئەرسەدۆکس بوو.

(سیچ) یا (سیچا) لەسەر بناغەی دیموکراسی دامەزرا بوو، ببووە دوو بەشەوە. هەرکەسێك نیازی ئەوەی هەبا پەیوەندی بەم کەسانەوە بکا، دەبا بە ناچاری دەستبەرداری ژن و مناڵ بێت و بەرەڵلایان بکات. (سیچ) بارەگای پەناهەندەکان بوو، لەوێدا خۆیان ئامادە دەکرد تا ڕووبەڕووی تاتارەکان ببنەوە، ئەڵبەتە چ کەسێ حەقی سەرپێچی کردنی ئەو قانوونەی نەبوو.

کەسانی سیچ هەمیشە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی جێیان دەگۆڕی تا خۆیان لە هێرشی کوتوپڕ و ناگەهانی بپارێزن. تا لە کۆتایی سەدەی ١٦–هەم شاری (ژاپورۆژی) بووە بارەگای هەمیشەیی سوپا. لە هاویناندا

قۆزاقییەکان لە ئۆردووگاکاندا ژیانیان دەگوزەراند، زستانانیش بەرەو ماڵەکانیان دەگەڕانەوە.

گۆگۆل، نووسەری بەناوبانگی ڕووس، لە ساڵی ١٨٣٥دا ڕۆمانی تاراس بۆڵبای نووسیوە. لە نووسینی ئەم ڕۆمانەدا مەبەستی مێژوونووسی نەبووە.. بۆیە تاریخی دیاریکراوی بۆ ڕۆمانەکەی دانەناوە. ئێمە لەم ڕۆمانەدا ڕووبەڕووی تاراس بۆڵبا دەبینەوە کە پیاوێکی سەرکردەی قۆزاقییەکان بوو، بەرگری لە خاك و مەزهەبی خۆی دەکرد، دژ بە تاتار و پۆلۆنیەکان دەجەنگا و تەفروتونایانی دەکرد. ئەم ڕووداوە لە سەدەی پازدەهەمدا ڕووی داوە، بەڵام ئەوەی کە گۆگۆل لە ڕۆمانەکەیدا باسی دەکات کە کوڕانی تاراس بۆڵبا لە ئەکادیمیای زانستی ئیلاهی (لاهوت) دەیانخوێند یەکسەر بیری ئێمە بەرەو سەدەی حەڤدەهەم دەڕوات، چونکە ئەکادیمیا لە ڕووسیادا تەنها لە سەدەی حەڤدەهەم بەملاوە دامەزراوە. هەرچەندە ئەم ڕۆمانە ڕووەو باسێکی تاریخی دەوەستێ، لە هەمان کاتیشدا زەمانی دیاریکراو بۆ ڕووداوەکان دیاری نەکراوە. ئەوەی کە بەڵگە نەویستە، ڕۆمانی تاراس بۆڵبا شاکارێکی ئەدەبییە و لە پاڵ شاکارە ئەدەبییە زیندووەکانە، هیچ کاتێکیش لە بیر ناچێتەوە.

١

قۆزاقەکان یانزە سەعات بەردەوام جەنگیان کردبوو.

ماوەیێك بوو گرمەی تۆپەکان کپ ببوونەوە، ئیدی جگە لە دەنگی بەیەکدادانی شمشێر و نێزە و فریاد کێشانی پیاوانی جەنگاوەر چ دەنگێکی دی نەدەبیسترا.

هەرکە (تاراس ئیڤانۆڤیچ بۆڵبا) هەڵوێستەی دەکرد، چاوانی خوێن گرتووی خۆی دەبەستەوە بەکەسانی دەوروبەری خۆی و بەرەزامەندییەوە سەری ڕادەوەشاند. کوژراوەکان گەلێ زۆر بوون. بۆڵبا بەشداری گەلێ جەنگی کردبوو، بەڵام هیچ کاتێ ڕووی نەدابوو لە یەك کات و هەڵمەتدا بەم ڕادەیە لێیان بکوژرێ.

بۆڵبا پاش هەندێ، سەرلەنوێ ئاوزەنگی دەکێشایە ژێر سکی ئەسپەکەی و بەچوار ناڵە بەرەو دوژمن دەچوو. شمشێرەکەی سەری دەپەڕاند و سینەی کون دەکرد.

بەرەبەیان، بیست هەزار قۆزاق چووبوونە پێدەشتەکە و تا ئەو کاتە تەنها سێیەکیان لێ کوژرابوو.

دوژمنی ئەوان تورکان بوون. لە ڕووی سوارە و پیادەی سوپا و کەرەستەی جەنگ دەستووری تایبەتییان هەبوو.

بۆڵبا دڵنیا بوو کە سوڵتانی تورك دەترسێ هێزی کۆمەك بنێرێ نەبادا وەکو لەشکرەکانی پێشووی بەدەستی قۆزاقییەکان تەفر و توونا بن، بێ گومان کاتێ سوڵتانی تورك ئاگاداری شکستی هێزەکەی دەبێ کە کەمتیار و لاشەخۆرەکان جگە لە هەندێ ئێسقان چ شتێکی دی لە تەرمی سوپای تورك جێ ناهێڵن.

عەمامەی سوور عەبای سپیی خوێناوی بەخوێنی تورکان، سەوزی پێدەشتەکەیان پۆشیبوو، وا دەکەوتنە بەرچاو کە گوڵی ڕەنگاوڕەنگ دەمیان کردووەتەوە، تیشکی هەتاو دەکەوتە سەر گوارە زێڕینەکانی زیاتر لە دە هەزار کەسی جەنگاوەر، بریقەیان دەدا. جەنگی مەغلووبە بوو، قۆزاقییەکان بەچاکی بەرەو پێش چووبوون، دوژمنیان ڕووەو ڕۆخەکانی (دنای پیر) بردبوو– جێیەك بوو، هەڵدێرێکی ترسناك بەرەو خەرەندی قووڵی دەبردن و لە قووڵایی خەرەندەکەدا ڕووبارێکی بەرینی لێ بوو و چەندین تاڤگەش ئاوەکەی هێنابووە جۆش– هیچ گومان لەوەدا نەبوو کە بەزوویی سوپای تورك دەکەونە نێو خەرەندەکە و بەتەواوی لە پێ دەکەن.

تاراس بۆڵبا شمشێری هەڵکێشابوو، بەرەو پێش دەچوو کە بەکەناری یەکێ لە تورکان– تەقەڵای دەدا تیر لە کەوان بنێ– تێپەڕی، تاراس بەلای ڕاستدا چەمییەوە نووکی شمشێرەکەی چەقاندە ملی دوژمنەکەی، لەگەڵ زەویدا تەختی کرد. تاراس لە خۆشی سەرکەوتن، دەینەڕاند، ڕووەو تەپۆلکەیێکی بڵند ئەسپی تاو دا.

ئەو کاتەی ئەسپەکەی ڕاگرت و پێیەکانی ڕاست کردەوە لەسەر پشتی ئەسپەکەدا بەپێوە ڕاوەستا، قەد و بالای بەرزتر لەوانی دی دەکەوتە ڕوو، پاشان دەستێکی کردە ساپیتە بۆ چاوی و سەیری مەیدانی جەنگی کرد، جێیەکی هەڵبژارد کە لە جێیەکانی دی قەرەباڵغتر بوو، ڕووەو ئەوێ هێرشی برد. دەجەنگی و دەشینەڕاند. لەشی عارەق کردووی تێکەڵی خوێن ببوو هەروەها لە شمشێرەکەیەوە خوێن دادەچۆڕا. ئەو وەحشییانە دەجەنگی، هەرکەسێ لە سەر ڕێی دابا لەنێوی دەبرد. جەنگێکی دەکرد تەنها لە قۆزاقی دەوەشایەوە.

تورکەکان شکست و نابوودی خۆیان لە بەر چاو بوو، دەسبەرداری جەنگ و هێرشبردن بوون و پاشەکشێیان دەکرد، ڕایان دەکرد تەنها پشتیان بەخوا بەستبوو.

سوپـای تـورك بـەئـەوپـەڕی ئـازایـەتـی و دلاوەری جـەنـگـیـان کـردبـوو، جەنگابوون و ئەوان کوشتبوویان و لێیان کوژرابوو نەترسابوون، بەڵام هەرچۆنێ بێ ئەوانە ئینسانن، کەچی قۆزاقییەکان ئاگر و پۆڵا و شەیتان بوون. دەشێ ئەوەی بووبێتە مایەی لاوازی و بێ ورەیی سوپای تورك خودی تاراس بۆڵبا بووبێ کە بەئازاتییەکی تایبەتی ڕیزەکانیانی تێك و پێك دابوو.

فـریـاد و نـاڵـەی بـریـنـدارەکـان گـوێی فـەلـەکیـان کـەڕ دەکرد، حیلـەی ئەسپەکان گوێی بیسەریان ئازار دەدا، سوپای تورك گەیشتبوونە لێواری هەڵدێرەکە، پاشان ماوەیەك قەڵبەزە و خورەی ڕووبار فریادی ئەوانی خامۆش کرد. ئەوانەی مابوونەوە بەدەنگی ڕەسا بانگی خوایان دەکرد، داوای کۆمەکیان لێ دەکرد، بەڵام وەك ئەوەی بڵێی خوا ئەوانی لە بیر کردبێ، چ مەدەدی نەگەیشت.

جەستەی دوژمنان کەوتنە نێو ڕووبارەکەوە، شەپۆلی ورووژاو وەکو پەڕە کا ئەملا و ئەولای پێ دەکردن.

تـاراس بۆڵبـا کە سەرنجی دا دوژمن نـابووت بووە، شمشێرەکەی نـایە نێو کـالانـەوە و سەری وەرچەرخاند و سەیری پاشەوەی کرد، ئومێدی ئەوەی هـەبوو هـیـچ نـەبێ ئـەسپـەکـانـی دوژمـن لـە هـەڵدێرەکـەوە نـەکـەوتـبـنـە نێو ڕووبارەکەوە و لە جێی خۆیاندا مابن، مەزەنەکەی دروست بوو، ئەسپە بەهێز و توندو مەندەکانی سوپای تورك هێشتا لە دەشتی بێ پایاندا دەلەوەڕین و دەیان حیلاند. جارێکی دی قۆزاقییەکانی (ژاپۆرۆژ) ئاگری تووڕەیی شای پۆڵۆنییان گەشاندەوە.

٢

ماوەییێك بەر لە كۆتایی جەنگ، شازادە (گریگۆری یاگی لوف)ی حاكمی (بوردماچ) لەسەر تەپۆلكەییێك و لە ژێر ئالآی مەزنی پۆڵۆنیا دانیشتبوو، مات بوو، شازادە گریگۆری پیاوێكی قووچ بوو، كامڵ بوو كڵاوخوودەی لەسەر بوو، ڕیشێكی كورتی گڤی هەبوو، لووتی باریك وەك دەنووكی هەڵۆ و چاوەكانی ورد و شین بوون.

كۆلۆنێل (مانفرێد)ی فەرماندەی سوپا، پیاوێكی توند و مەند و ڕەق بوو، سمێڵی خۆڵەمێشی بوو، ڕووی لە شازادەی پۆڵۆنی كرد و گوتی:

– گەورەم ئەرێ كاتی ئەوە نەهاتووە داوای هێزی كۆمەك بكەین؟

شازادە گریگۆری سەری ڕاتەكان و وەڵامی دایەوە:

– نەخێر... پەلە مەكە كولۆنێڵ پەلە مەكە. ئەی ئەوە نییە ئەم بەرازانە ئەم كارەمان بۆ دەكەن.

مەبەستی شازادە، لە بەرازەكان هەمان قۆزاقییەكان بوون كە بەپشتگیری پۆڵۆنییەكان لەگەڵ توركانا دەجەنگان.

كۆلۆنێڵ مانفرێد بەو ناتۆرەیەی شازادە كە قۆزاقییەكانی پێ ناونان زەردەی هاتێ، بەڵام لەبەرئەوەی خۆیشی سەرباز و جەنگاوەر بوو ڕێزی لە جەنگاوەران دەگرت و گوتی:

– گەورەم قۆزاقییەكان بەئەوپەڕی ئازایەتییەوە توركانیان تەفروتوونا كرد.

شازادە گریگۆری گوتی:

– لەگەڵ ئەمەشدا دوێنێ شەو، هەموو قۆزاقییەكان دەیانزانی وەزعی ئێمە ناجۆرە، هەموویان خۆیان مەست كرد، وەك گا لەنێو خۆڵدا

دەگەوزانەوە. خاترجەم بۆ ئێمەش- کە دۆستیانین- دەردی سەرمان بۆ دەنێنەوە.

- ڕاستە.

شازادە لە جێیە بەرزەکەی خۆیەوە سەرنجێکی دیی مەیدانی جەنگی دا ئەمەیش ڕێك هاوزەمانی ئەو کاتە بوو کە سوپای تورك لە هەڵدێرەکەوە دەکەوتنە نێو ڕووبارەکە، ناڵەی ناچارییان بەرز دەبووەوە، قیژەی پیاوان و حیلەی ئەسپانی بریندار تێکەڵی یەکدی دەبوون، شازادە ئیشارەتی بۆ شوێنێ کرد کە سوارێکی شمشێر بەدەست لەسەر ئەسپەکەیدا وەستابوو، گوتی:

- مانفرید سەیری ئەو قۆزاقە بکە! زۆر سەیرە، سەیری ئەوانی دیش بکە. هەرچەندە هەموو مەشرووبخۆر و وەحشین، لەگەڵ ئەمەشدا لە جەنگ و نەبەردا بێ وێنەن. کەسانێکی سەیرن. کۆلۆنیل گوێ گرە، ئێستا کاتی ئەوە هاتووە زەخیرە بۆ ئەوان و سەرگەرمییەکیش بۆ خۆمان پەیدا بکەین.

کۆلۆنێل مانفرید بە سەرسوڕمانەوە پرسی:

- گەورەم مەبەستتان چییە؟

شازادە زەردەخەنەی هاتێ و گوتی:

- چەند سەربازێکی ئێمە لەگەڵ چەند گالیسکەیێك لەگەڵ خۆتا ببە و بچۆ بۆ خێوەتی قۆزاقییەکان. پێم وایە چادری گەورەکانیان ئا لەو شوێنەدایە.

شازادە پۆلۆنی پاش ئەم قسانەی ئیشارەتی بۆ شوێنێکی پێدەشتەکە کرد و بەردەوام بوو.

- دەستوور بەهەموو هێزەکانی پۆڵۆنی بدە بەرەو گۆشەیێکی پێدەشتەکە پاشەکشێ بکەن، پاشانیش گەورەپیاوانی قۆزاق لەگەڵ خۆتا بۆ چادری سەڵتەنەتی بێنە تا بەبۆنەی ئەم سەرکەوتنە جەژن سازدەین.

کۆلۆنێل پرسی:

– ئەی گالیسکەکان بۆچین؟

– دەبێ گالیسکەکان پڕ کرێن لە بەرمیلە مەشرووب، ئەم مەشرووبەی ئێمەیش دیارییە بۆ دۆستان و هاوپەیمانان، یانی قۆزاقییەکان.

لێرەدا! شازادە بەوردی سەرنجی مانفرێدی دا و بەئەسپایی چاوێکی لێ داگرت، سیمای بێ ڕۆح و ساردی حاڵەتێکی سەیری دابووە ڕوخساری، بەردەوام بوو:

– بۆشکە شەرابەکان لە پشتی چادرەکانی ئێمەن، لە ژێر چاودێریدان، حاڵی بوویت؟

کۆلۆنێل مانفرید بە تێنەگەیشتنەوە وتی:

– قوربان مەبەستتان چییە؟

شازادە گرێگۆری گوتی:

– ئەحمەق شەرابەکە ئالوودەیە، تێگەیشتی؟ زوو بە ڕێ گرە بەر.

مانفرێد تفی قووت دا و گوتی:

– قوربان، قۆزاقییەکان هاوپەیمانی ئێمەن، بۆ ئێمە لەشکری تورکیان شکاند و ئەگەر...

شازادە بە ئەمرەوە قسەی کۆلۆنێلی بڕی و گوتی:

– بەر لە خۆر ئاوابوون دەمەوێ سەرکردەکانی قۆزاق بێنیتە لام، گەر نا ئەوا خانمی هاوسەرت دەکەمە بێوەژن.

کۆلۆنێل مانفرێد ئیکلامی کرد و بۆ وەجێهێنانی دەستوورەکانی لە بارەگای شازادە دوورکەوتنەوە. ئەم لە لایەن خۆیەوە ناڕازی بوو لەو کارەی کە دەبێ بکرێ. ئەڵبەتە ڕاستە کە قۆزاقییەکان وەحشی بوون، بەڵام ئەمە پاکانە نییە تا بەم شێوەیە ڕەفتاریان لەگەڵدا بکرێ چونکە تەواوی ڕۆژ بەخەستی جەنگیان کردبوو.

قۆزاقییەکان پاش ئەوەی دوا کەسی دوژمنیان لە هەڵدێرەکەوە هەڵدایە خوارێ، ڕووەو خێوەتەکانی خۆیان گەڕانەوە. لە کاتی گەڕانەوەدا شمشێرەکانیان بەهەوادا ڕادەوەشاند و دەیانبەڕاند، کەیف خۆش و ورووژابوون تا ئەم سەرکەوتنەیان بکەنە جەژن و مەشرووب بخۆنەوە و سەما بکەن.

کە قۆزاقییەکان گەیشتنەوە چادرەکانی خۆیان بەچوستی لە ئەسپەکانیان دابەزین کەوتنە تەوقە و ماچ و یەکدی لە ئامێزگرتن، ئەویش بەوەی کە هێشتا دۆستە کۆنەکانیان زیندوون، کەیف خۆش بوون و پیرۆزباییان لە یەکدی دەکرد پاشان مەتارە و مەشکەی شەرابیان لە نێو چادرەکان دەرهێنا و خەریکی نۆشینی شەرابی ئاگرینی تایبەتی خۆیان بوون.

دوو کەسی بانگۆژەن، سازەکانی خۆیان هێناو مژولی ئاواز دانان بوون، تاراس بۆڵبا لە نێوان قۆزاقییەکانەوە تێپەڕی و گەیشتە (بۆریس کۆبن کۆف)ی دۆستی کە دامەزرێنەری کۆمەڵەی (برایان) و سەردەستەی سەماکەرانی قۆزاق بوو. هەردوو بەیەکەوە لە ناوەڕاستی خەڵکەکە دەستیان بە سەما کرد. هەڵدەبەزینەوە، دەست و پێیان لە هەوادا دەکردەوە، بەئەوپەڕی لێهاتوویی سەمای بەنێوبانگی قۆزاقییان وەجێ دەهێنا، ئەوانی دیش لە دەوری ئەماندا ئەڵقەیان بەستبوو و چەپڵەیان لێ دەدا و سازژەنەکانیش بەگوڕتر سازیان دەژەند. تاراس بۆڵبا بێ ئەوەی دەست لە سەما بەردات، نیو کۆتە سوورەکەی و پاشان کراسە زەردەکەی داکەند و خستنیە بەردەمی خۆی ئەوجا کڵاوەکەی کە لە پێستی مەڕ دروست کرابوو، لەسەر داکەند و تورەی مووی پەلك کراو کە لە ناوەڕاستی سەرە تاشراوەکەیدا پێچی خواردبوو، کەوتە ڕوو. بۆڵبا بەنەوای مۆسیقا و لەسەر یەك پێ دەسووڕایەوە، لەم کارەیدا هەندە توندوتیژ بوو کڵافە مووەکەی سەری ڕاستەوڕاست کەوتە چەرخدان. وا دەکەوتە بەرچاو کە پارچە

دارێكی ڕەشە چەسپاوەتە تەوقی سەری.

(كۆبن كۆف)ی دۆستی بەچەپڵە لێدانەوە بەدەوری بۆڵبادا دەسووڕایەوە، بەچوستی و خۆشحاڵییەوە هاواری دەكرد:

– بژی تاراس بژی ... زیاتر بسووڕێوە... پەهـ پەهـ.

سەدانی دیش بەشداری ئەم هەرایە بوون و هەستی خۆیان دەردەبڕی دەنگی چەپڵە و هەڵپەڕكێ، نەوای سازەكانی هەڵدەلووشی، لەم كاتەدا و لەپڕ كۆلۆنێل مانفرێد بەسواری ئەسپی گەردن كەش و لەگەڵ چەند سەربازێكی پۆڵۆنی و لە بەردەم چەند گالیسكەیێكی پڕ لە بەرمیلە شەرابی ئالوودە، هاتنە نێو ئۆردووی قۆزاقییەكان. یەكێ لە قۆزاقییەكان بەڕووخۆشییەوە هاواری كرد

– ئاهـ... برایانی پۆڵۆنی دیاری شایستەیان بۆ هێناوین.

ئەو پیاوە، پاش قسەكانی، بۆری یەكێ لە بۆشكەكانی كردەوەو دەمی خستە ژێر شەرابی كەفكردوو. قۆزاقییەكان بەپێكەنینەوە لە دەوری گالیسكەكاندا كۆبوونەوە. تاراس بۆڵبا لە سەماكردن بووبووەوە، وەكو شێرێ گرنگی بە مێروولە نەدات ڕووەو بۆشكەكان دەچوو بە نادیدەیی و بێ ئەهمیەتەوە بەرانبەر سەربازانی پۆڵۆنی پۆشاكەكەی پۆشی.

(ئیڤان میخایلۆڤیچ می كۆلا) سەركردەی قۆزاقییەكان (ژاپۆڕۆژ) كە پیاوێكی چڵ ساڵەی سەر حەوێس[۱] و چاو بریقەدار بوو خەریكی، پانسمانكردنی[۲] بازووی بریندارێك بوو، هەر كە تاراس بۆڵبای بینی، گوتی:

– تاراس دەبینی؟ ئێمەی قۆزاقییانی ڕووس لە پێناوی شای پۆڵۆنی هەشت هەزار كوژراومان داوە، ئەویش لە بری ئەمە بە شەراب قەدرزانی لێ كردووین.

---

(۱) حەویس = تاس = أصلع

(۲) پانسمان = تیمار = تەداوی

تاراس نەڕاندی

– ڕەنگە کاری دیش بکات.

پاش ئەم قسەیە تاراس خەنجەرەکەی خۆی هەڵکێشا، بەتوندی نووکی خەنجەرەکەی لە دەمی خۆ نا، ئەم کارەی وا دەکەوتە ڕوو کە گوایە ڕوخساری بەر خەنجەر کەوتووە، پاشان لە کەمەرەوە بەرە و پاش چەمییەوە بە ئاسپایش سەری بەرەو دواوە برد، بە جۆرێ خەنجەرەکە چاکتر بچێتە نێو دەمی و مشتوکەیشی ڕاست و ڕاست بوەستێ، ئەوجا تاراس بوڵبا سەری بە حەرەکەیێکی تیژ ڕووەو پێش راتەکان و خەنجەرەکەی لە دەمییەوە دەرپەڕی و بەرەوپێش چوو. نووکەکەی چەقییە بۆشکەیێکی شەراب کە دوو قۆزاقی مژولی نۆشینی شەرابەکەی ناوی بوون.

تاراس بوڵبا بە تەنیشتی قۆزاقییەکان – کە سەرکەوتنی خۆیان کردبووە جەژن– تێپەڕی تا خەنجەرەکەی لە بۆشکەکە دەرهێنێ، هەروەها بایەخی بە پۆلۆنییەکان نەدەدا.

کۆلۆنێڵ مانفرێد سینەی خۆی ساف کرد لە کاتێکا سەرنجی یەك بە یەکی مەشرووب خۆرانی دەدا، بەدەنگی بەرز پرسیاری کرد:

– فەرماندەکەتان لەکوێیە؟

(می کۆلا) سەرکردەی قۆزاقییەکان هەر مژولی پانسمانکردنی بازووی پیاوە برینداره‌کە بوو، بێ ئەوەی سەری بەرز کاتەوە گوتی:

– من فەرماندە نیم بەڵکو سەرکردەم. تۆیش کابرای پۆڵۆنی ئاگاداری خۆ بە ئەمر و نەهی بە ئێمە مەکە. گەر نەء دەتکەمە مەزەی شەراب.

کۆلۆنێل (مانفرێد) سەرنجی سەرکردەی قۆزاقییەکانی دا و پاشان تفی قووت دا و گوتی:

– شازادە (گریگۆری یاچیف)ی پایە بەرز، مەیلی بەوەیە ئەم

سەرکەوتنە لەگەڵ سەرۆك و گەورە پیاوانی قۆزاق لەنێو چادری سەڵتەنەتیدا بکاتە جەژن.

(می کۆلا) هەروەك ئەوەی لەگەڵ منداڵێکدا باخڤیٚ لەسەرەخۆ گوتی:

– چەند جار بڵێم من سەرکردەی قۆزاقییەکانم نەك سەرۆك، دوو جار هەڵە کردن هەند گرنگ نییە. بەڵام گەر سێ جار هەر هەمان هەڵە دووبارە بێتەوە، ئەوا مەعلوم دەبێ بە مەبەستەوە دەکرێ و بە ئیهانە دەژمێردرێ تەنها بەخوێن تۆڵەی وەردەگیرێ. چاکە پیاوۆکە ئێستا بزانم بڵێ من کێم؟

(می کۆلا) کە ئەم قسانەی دەکرد، بەردەوام بازووی کابرای بریندار دەپێچایەوە. کولۆنێل (مانفرێد)ی پۆڵۆنی وەڵامی دایەوە:

– قوربان ئێوە سەرکردەی قزاقییەکانن.

(می کۆلا) بە ڕەزامەندییەوە سەری ڕاوەشاندو گوتی:

– ئێستا چاکە، دەبڕۆ بە شازادەکەت بڵێ قۆزاقییەکانی (ژاپوروژ) تەنها لەگەڵ سوڵتانەکاندا مەی دەخونەوەو بەس... ئەهای تاراس بۆڵبا ئەوە لەکوێدای؟

تاراس بۆڵبا لە نزیکیەوە ڕاوەستا بوو گوتی:

– من نزیك بە شمشێرەکەی تۆم (می کۆلا).

– نزیکتر بەرەوە.

کولۆنێلی پۆڵۆنی سەرنجێکی گرتە تاراس بۆڵبا. قۆزاقییەکی سەیر تەمەنی نزیکەی ٢٢ ساڵە، ماسولکەکانی چەشنی پشیلەی کێوی بوون. تاراس بۆڵبا چەند هەنگاوێ چووە پێش، سمێڵە ئاوێزانەکەی قەڵافەتێکی تایبەتی پێ بەخشیبوو، چاوە قاوەییە تۆخەکانی – کە برۆی یەکێکیان لەوی دی بەرزتر بوو– بە مەزنی خستبوویانە ڕوو. سەری وەك هاوەڵەکانی تاشرا بوو تەنها لە ناوەڕاستی سەری دەستەیەك موو ڕوا بوو و پەلك کرابوو.

هیچ گومان لە وەدا نەبوو کە ئەو زانۆ بە هێزانەی، بەرانبەر بە هیچ کەسێك نە چەمیوەتەوە. کولۆنێل (مانفرێد)ی پۆلۆنی بە وردییەوە سەرنجی دەداوە لەژێر لێوەوە گوتی:

– ئەم پیاوە بێ ترس پشتی شەیتان دەداتە زەوی. تەنانەت پشتی منیش ... تاراس بۆڵبا بەرەو پێشتر چوو، سەرنجێکی کۆلۆنێل (مانفرێد)ی دا، ڕاستەو ڕاست سەیری چاوانی کرد وەك ئەوەی بڵێی (مانفرێد) ژنێك بێت ئاوها ئەندازەی دەگرت لەسەرکردەی قۆزاقییەکانی پرسی:

– فەرموو (می کۆلا) چی دەڵێی؟ دەتەوێ ئەم پیاوەت بۆ تەخت کەم؟

کولۆنێل (مانفرێد) بەترسەوە دەستی خستە سەر مشتووی شمشێرەکەی، (تاراس بۆڵبا) زەردەخەنەی هاتێ و ئامادەی نەبەرد بوو، بەڵام (می کۆلا) سەرکردەی قۆزاقییەکان بەئارامییەوە گوتی:

– تاراس دەمەوێ بەنوێنەری من لە چادری سەڵتەنەتی پۆلۆنییان ئامادەبیت.

– می کۆلا، ئەمە فرمانە.

– جەنگ کۆتای پێ هات، فەرمان چ مانایێکی نەماوە. ئەمە تەنها تکایە. کۆلۆنێل مانفرێد خەیاڵ دایگرت، ئەم بەربەرانە چەند سەیرن، ڕەنگە لە مەیدانی جەنگدا سەرکردە فەرمانی خود کوژییان بداتێ و ئەوانیش بێ چەن و چۆن ملکەچ بن، بەڵام لە ساتەکانی ئاشتیدا ئەم کارە چ مانایەکی نامێنێ و هەموویان یەکسان دەبن.

تاراس دەمانچە باروتییەکەی خۆی خستە ژێر کەمەر و گوتی:

– چاکە می کۆلا تکاکەت وەجێ دێنم و دەڕۆم.

سەرکردەی قۆزاقییەکان سەیرێکی دەوروبەری کرد گوتی:

– زۆر سوپاست دەکەم، چاکتر وایە (فی لی پین کو)، (شیلۆ)، (کۆبن

کۆف)، (باتگۆستڤان)، (کارژ)، (گولودبا)و (تیمو شڤسکی) لەگەڵ خۆتدا ببەی. تاراس بوڵبا سەرنجێکی سەرکردەی دا و گوتی:

– بە چ موناسەبەیەکەوە دەبێ من ئەم پیاوانە لەگەڵ خۆ دا بۆ چادری سەڵتەنەتی پۆڵۆنییان ببەم؟

(می کۆلا) بە ئەدەبەوە گوتی:

– چونکە گەر ئەم کارە بکەیت منەتی گەورەیی دەخەیتە گەردەنم و یەك دنیا مەمنونت دەبم.

تاراس بوڵبا بە هەمان تەوازوعەوە وەڵامی دایەوە:

– تەنها لە بەر خاتری تۆ ئەم کارە دەکەم. دەی کوڕینە زووکەن و ڕێگرنە بەر و بڕۆین چونکە شازادەی پۆڵۆنیا بە بۆنەی ئەم سەرکەوتنە دەعوەتی کردین.

ئیسیتڤانی پیر کە قەرار بوو لەگەڵ تاراس بوڵبا دا بچێتە چادری پۆڵۆنییەکان بە ناخۆشییەوە گوتی:

– ئاهـ ... ئێوە نەتانهێشت هەر هیچ نەبێ قومێ لەم شەرابە دیارییە بخۆمەوە. تاراس یەك مەتارە شەرابی هەڵگرت و گوتی:

– چەن بتڵێ لەگەڵ خۆتانا بێنن، بەڵام نەك لەو شەرابە ژنانەیەی پۆڵۆنییەکان کە لە سەر سنوورەکاندا– دەیخۆنەوە– بەڵکو شەرابی خالیس و تایبەتی قۆزاقییان. پاش ئەم قسانە بە چوستی سواری ئەسپ بوو و چوار ناڵە کەوتە پێدەشت. کۆلۆنێل مانفرێد وە دەووی کەوت.

٣

پاش ئەوەی پێدەشتەکەیان بڕی، تاراس بۆڵبا و هاوڕێیانی گەیشتنە سەر تەپۆلکەیێکی بەرز کە لەوێدا نەجیبان و گەورە پیاوانی پۆڵۆنی چاودێری مەیدانی جەنگیان دەکرد. لە ئەسپەکان دابەزین. بەرانبەریان سەربازگەی پۆڵۆنییەکان بوو، چادرێکی گەورەو بەرینی سەڵتەنەتی تایبەت بە شازادە گریگۆری لە پشتی تەپۆلکەکە هەڵدرا بوو، چەند فەرشێکی ئێرانی لە بەر دەمیا ڕاخرا بوو، چەند دانە موبل و کورسی گران قیمەت و دەستکردی فەڕەنسی لە بەر دەم چادرەکەدا بوون کە شازادە و هاوڕێیانی لە کاتی جەنگدا لە سەریان دادەنیشتن و لە بەرزی تەپۆلکەکەوە سەیری مەیدانی جەنگیان دەکرد، تاراس بۆڵبا بەرەو چادری سەڵتەنەتی چوو، پێی نایە سەر فەرشەکان، وەك منالێ بیەوێ تەماشای تفاقە جوانەکان بکات ئاوها تەماشای کەرەسە و شتە ڕازاوەکانی دەکرد.

کۆلۆنێل مانفرێد لە ئەسپەکەی دابەزی و کەوتە پێش و گوتی:

– دوام کەون.

تاراس بۆڵبا لە پێشەوە دەڕۆیشت، ئەوەندەی سەبری کرد تا کۆلۆنێلی پۆلۆنی پێی گەیشت، ئەوجا وەستاو گوتی:

– کوڕۆ، من هیچ کاتێك پێ نانێمە نێو ماڵی چ پۆلۆنییێك.. تەنانەت ئەگەر چادریش بێ، بڵێ با شازادە لە بەردەمی چادردا من ببینێ.

ئەو پیاوە ڕووسییە پاش ئەم قسەیەی زەردەخەنەی هاتێ، کۆلۆنێل مانفرێد بە تووڕەیییەوە گەڕایەوە، بەڵام بەر لەوەی هیچ وەڵامی بداتەوە پەردە ئاورشمینەکەی بەردەمی چادرەکەی لادا، شازادە گریگۆری ئاگادار بووەوە بە ئارامی گوتی: مادامێ وای لێ هات و تۆ نا تەوێ بێیتە نێو چادرەکەوە، هەر لێرەدا قسان دەکەین.

خولام و نۆکەران بە کەرەسەی بلوورین و زێڕینی شەراب لە چادر هاتنە دەر. (شیلۆ) لە گەورە پیاوانی قۆزاق و هاوڕێی تاراس بوڵبا بوو قەڵافەتێکی زەبەلاح و توند و تۆڵی هەبوو، پایپەکەی داگیرساند، کۆلۆنێل مانفرێدی پۆڵۆنی لەم کارە بێ ئەدەبانەی ئەو پیاوە لە حزووری شازادە پەست بوو، چووە پێشی و بە تووڕەیییەوە چییاندییە گوێی:

پیاوی گەوج پایپەکەت بکوژێنەوە.

شیلۆی توند و مەند دووکەڵی پایپەکەی دەرپەڕاندە سەر ڕوخساری کۆلۆنێل و گوتی:

– بەدبەخت سەیرکە چ تووتنێکی چاکە لە هەموو تەمەنت لە بابەتی ئەم تووتنەت نەکێشاوە، بۆنی کە.

شیلۆ پاش ئەم قسەیە دووبارە دووکەڵەکەی پف کردە سەر ڕوخساری کۆلۆنیلی پۆڵۆنی، ئەمیش بەڕەنگ و ڕووی پەڕیوەوە لە جێگەی خۆیدا وەستا، چیدی قسەی نەکرد.

پرێنس گریگۆری وەك ئەوەی پەی بەگەنی کارەکە بردبێ گوتی:

– چاکە.. پێشنیاز دەکەم بەبۆنەی شادی سەرکەوتنەوە هەندێ شەراب بنۆشین.

قۆزاقە میوانەکان سەیری یەکدییان کرد. یەکێکیان کە نێوی (فی لی) بوو ڕووەو ئەسپەکەی خۆی ئیشارەتی کرد– کە بار کرابوو لە دەستکەوتی جەنگی تورکەکان – گوتی:

– چاکە با من بە سەلامەتی ئەم دەسکەوتانە دەخۆمەوە .

هەریەکە و جامێکی زێڕینیان دانێ، پاشان نۆکەران شەرابیان کردە نێو جامەکانەوە، بەڵام قۆزاقییەکان بەئەوپەڕی خوێن ساردییەوە شەرابی پۆلۆنییان ڕژاندە سەر زەوی، جامەکانیشیان لەو شەرابە پڕ کرد کە لەگەڵ خۆیاندا هێنابوویان. (فی لی) جامەکەی خۆی دایە بەر زەین و ڕووی لە

کۆلۆنێل مانفرێد کرد گوتی:

– زێڕی خالیسە، عەجەب جامێکی جوانە، خۆزیا لەگەڵ ئێوەدا جەنگمان دەکرد تا ئەم هەموو تفاقە گرانقیمەت و جوانانەی ئێوەمان بەدەستکەوت دەبرد.

ئەو پیاوە شەرابەکەی نایە سەر و بەبێ مەیلی جامەکەی لەسەر مێزی بەردەم چادرەکە دانا. شازادە گریگۆری لەسەر کورسییەکی گەورە دانیشت و وتی:

– چاکە.. کام یەك لە ئێوە سەرکردەی قۆزاقییەکانە؟

تاراس بۆڵبا شانەکانی بەرزکردنەوە و جوابی دایەوە:

– سەرکردەی ئێمە پەیمانی داوە کە تەنها لەگەڵ سەلاّتین – سوڵتانەکان – مەی بخواتەوە.. لەگەڵ سوڵتان و قۆزاقییەکان.

– ئاهـ.. ڕاستە.. ئێوە دەتوانن بەمن بڵێن کە چ کەسێ بوو لەسەر زینی ئەسپەکەیدا وەستا بوو، لە مەیدانی جەنگدا کۆتایی بە جەنگ هێنا؟

– ئەو کەسە من بووم چونکە دوژمن نابووت بوو بەوەستان لەسەر پشتی ئەسپ ئیشارەتی ئەوەم دا بەسوپای خۆمان کە بەرەو ئۆردووگا بگەڕێنەوە.

شازادە گوتی:

– ئاوها.. وا بێ ئەو کەسە تۆ بوویت؟ قۆزاقی تۆ گەلێ چاك دەجەنگی ئەرێ تۆ بە چ ناسراوی؟

– من بەو ناوەی هەمە دەمناسن.

شازادە بە سەبرەوە پرسی:

– ناوی تۆ چییە؟

تاراس بۆڵبا سەری خۆی خوراند و گوتی:

– نـاوی مـن تـاراس ئـیـڤـانـۆڤـیـچ بـۆڵـبـایـە فـەرمـانـدەی کـۆمـەڵـە قۆزاقییەکانی (ئۆمانسکی–م).

تاراس بۆڵبا لە کاتی ئاخافتندا چاوەکانی بەملا و ئەولادا دەگێڕا، هـەمـوو شتـێـکـی دەدایـە بـەر زەیـن، تـوانـی لـە سیمـای شازادەدا پیسی و مەبەستی پۆخڵ و ڕەسەنە ناجسنەکەی بخوێنێتەوە. تێگەیشت ئەم ڕەفتارە بـەنـاو دۆستـانـەیـە، ئـەم هـەمـوو لـوتـف و مـیـهـرەبـانـیـیـە، هـەمـووی مەسڵەحەتییە. بۆڵبا بە بینینی شازادە، ڕێوی هاتەوە یاد، ورچ و داڵ، لە هـەمـوو ئـەمـانـەش زیـاتـر گورگی بـاران دیدەی هـاتـە بـەرچـاو، مـەرگی بـەئـەشکـەنجە هـاتـەوە یـاد بـرسیـەتـی پشتـی دیـوارە بـەردیـنـەکـان، قـەڵا، خەنجەر لە تاریکی، ژەهری نێو ئەموستیلە و تیغە ژەهراوییەکان، شمشێر و چەقۆی وەبیر هاتەوە، تەواوی ئەم شتانە بە بینینی شازادە لە مێشکی بۆڵبادا نەخشی بەست، تفێکی ڕۆ کردە سەر زەوی، پاشان زەردەخەنەی نایە سەر لێوانی خۆی، هەندێ مەشرووبی کردە نێو جامەکەی.

شازادە گریگۆری لە کاتێکا کە قسەی بەزمانی ڕووسی و لەهجەیێکی تایبەتی دەکرد گوتی:

– چاکە تاراس بۆڵبای فەرماندەی قۆزاقییەکانی (ئومانسکی) دەبێ بڵێم پاشای پۆلۆنیا..

تاراس بۆڵبا هەندێ مەشرووبی نایە سەر و لە ژێر لێوەوە گوتی:

خوا لەناوی بات.

شازادە بەبێ بایەخدانەوە بەردەوام بوو

– پادشا خانم لە ئەنجامی یەکێتی و هاوپەیمانی ئێمە گەلێ خۆشحاڵ و ڕازییە، بڕیاری داوە هەموو قۆزاقییەکان بەوە شانازکات ببنە بەشێك لە لەشکری پۆلۆنیا.

تـاراس بـۆڵـبـا بـەتووڕەبوونێکی کوتوپڕەوە بۆ دووهـەمین جار تفی ڕۆکردە سەر زەوی. تفەکە ڕێك کەوتە سەر فەرشەکەی بەرپێی شازادە.

بۆڵبا بە ڕقەوە جامەکەی خۆی نایە سەر زەوی و گوتی:

– پۆلۆنی ئەمەش بەشانازی تۆ، ئەم مووە پەلکە کراوە دەبینی؟ ئەمە نیشانەی ئەوەیە کە تۆ دەتەوێ لەگەڵ کەسێکی (ژاپوروژی) قسان بکەی، ئایا لە مانای ئەمە تێدەگەی؟ قۆزاقییەکانی خەڵکی (دی پر) کە هەموویان لە نێو یەك کۆمەڵەدا یەکیان گرتووە و برای یەکدین و بەناوی (ژاپوروژی) ناودەبرێن، ئەمانە داوای ئازادی دەکەن، خزمەتی خوا و ئاینی ئەرسەدۆکسی–یان لا پیرۆزە، ئەمانە فەرامۆش نەکەی. قۆزاقییەکان لەسەر گۆی زەویدا داواکاری ئەوە نین ببنە غوڵامی چ کەسێ.

بۆڵبا پاش ئەم قسانەی دوو هەنگاو چووە پێشەوە، دروست بەرانبەر شازادە وەستا و بەردەوام بوو.

– ئێمە بۆ ئێوە جەنگمان کرد تا شەڕی تورکانتان لەسەر کەم کەینەوە لەبەرئەوەی ئێرە ئۆکرانیایە و نیشتمانی ئێمەیە. چاکترە کە شەرەفی پۆلۆنی خۆتان بەرەو پۆلۆنیا ببەنەوە. ئێمە بە حاڵی خۆمانەوە جێ بێڵن. پۆلۆنی ئێمە جێ بێڵە.

بۆڵبا کە زیاتر قسانی دەکرد، زیاتر هەڵدەچوو دگانەکانی لەیەك گیر دەکرد. کۆلۆنێل مانفرێد دەستی نابووە سەر مشتووی شمشێرەکەی، هەنگاوێ هاتە پێشەوە بەڵام یەکێ لە هاوڕێیانی بۆڵبا کە (گولودویا)ی ناو بوو و بە(گزاز) ناو دەبرا، پالێکی پێوە نا (ئیستیڤان)ی پیر مشتێکی کێشایە ژێر کێلانی شمشێرەکەی کۆلۆنێل، بەجۆرێ بوو شمشێرەکە لە کێلان هاتە دەر. (فی لی)یش بەجۆرێ کڵاوەکەی کۆلۆنێلی داگرت تا چاوانی ئەو پیاوەی پۆشی، (شیلۆ) بەچوستی خەنجەری لە کەمەری کۆلۆنێلی پۆلۆنی دەرهێنا و نایە ژێر کراسەکەی خۆی.

شازادە بە تووڕەییەوە دەیڕوانییە ئەم ڕووداوە و هاواری کرد.

– مانفرێد حەق بە تاراس بۆڵبایە. شەرەف و سەربەستی بەم

مەسەلەیەوە پەیوەست نین، ئێمە پێویستمان بە ئۆکرانیا نییە تا بیکەینە سەنگەری شەرەف، ئێمەی پۆلۆنی پێویستمان بە گەنم و خاکی ڕەشی بە پیت و بەرەکەتی ئۆکرانیایە..

لێرەدا شازادە پۆلۆنی هەستا و بەتەنیشتی تاراس بۆڵبادا تێپەڕی پاشان چووە گۆشەیەکی چادرەکە دەستی بۆ پێدەشتی گەمارۆدراو برد.

قۆزاقییەکان بە سەرسوڕمانێکی زیادەوە سەرنجیان دا سوپای پۆڵۆنی لەو ناوەدان سەریان لە سەنگەرەکانیانەوە هێناوەتە دەر، بەتۆپ و کەسانی چەکدارەوە تەواوی ئەو دەڤەرەی قۆزاقیانی ژاپوروژی لێیە، گەمارۆیان داوە، هیچ ڕێیەك جگە لەو ڕێیەی کە بەڕووبارەکە کۆتایی دەهات بۆ قۆزاقییەکان نەمابوو. هەموو گەمارۆ درابوون. شازادە هاتە پێشەوە و وتی:

– دەبینن؟ ئێمە لێرەداین و لێرەش دەمێنینەوە هەر بەم بۆنەیەوەیە کە پادشا خانم دەیەوێ سوپای قۆزاق لێك بترازێنێ یاخییەکان لەناو ببات، ئەگەر ئەم کارە وەئەنجام نەبێت دەشێ ئێوە دژ بەئێمە بوەستن و سەری ئەسپ و نیزەکانتان ڕووەو ئێمە وەرگێڕن. ئۆکرانیا لە ئێستاوە هی پۆڵۆنیایە، هی ئێمەیە و بەس.

تاراس بۆڵبا بەرەو پێش چوو شازادە بەردەوام بوو.

– هەر بەم بۆنەیەوە من بەشێکی سوپاکەی خۆمانم گل داوەتەوە، ئەمانەم بۆ کارێکی ئاوها داناوە، کە ئێوە شکستتان بەتورکان هێنا و جەنگتان بۆ ئێمە بردەوە، ئەو کاتە سوپا گل دراوەکە گەمارۆی ئێوە دەدا و دەبێ ئۆکرانیا بۆ ئێمە بێت...

شازادە لە کاتی گوتنی ئەم قسانەی دەستی بەرز دەکردەوە تا بایەخی زیاتر بە قسەکانی بدات، بەڵام ئەم کارەی بەزیانی خۆی گەڕایەوە چونکە نەیتوانیبوو بەجوانی درك بە ورەی قۆزاقییەکان بکات.

هەرکە شازادە دەستی بەرز کردەوە ئیشارەتی دەوروبەری دا، لەپڕ تاراس بۆڵبا نەڕەی لە سینەی دەرپەڕاند، لە چاوتروکاندنێکدا شمشێرەکەی هەڵکێشا، بەر لەوەی کەسێ وەئاگا بێت بەهەموو هێزێکی خۆیەوە کێشایە سەر دەستی شازادە. تیغەی شمشێر بەر مەچەکی کەوت، دەست بە ئەموستیلەی گرانقیمەتەوە لە مەچەکەوە بڕا و کەوتە سەر سەوزە گیای دەشتەکە خوێن لە مەچەکی بڕاوەی شازادە فەوارەی دەکرد و لە ژێر تیشکی هەتاودا کەوتە ڕوو و سەوزییەکەی لەوتاندەوە.

شازادە گریگۆری ناڵەی جەرگبڕی لێوە هەڵسا. ناڵینەکەی زادەی ترس بوو نەك ئێش چونکە بڕینەکەی گەرما و گەرم بوو، شازادە وەك مەلی سەربڕاو بەرەو پێش چوو. بەناڵەوە کەوتە سەر فەرشەکە و تلایەوە.

تەواوی ئەم ڕووداوە کەمتر لە چەند ساتێکی خایاند، کۆڵۆنێل مانفرێد شمشێری هەڵکێشا و ڕووەو تاراس بۆڵبا هێرشی برد. تاراس وەك شێرێکی چالاکی توندومەند بەبێ تێفکرین بەلایەکدا چەمایەوە، پاشان بەپەنجە بەهێزەکانی مەچەکی کۆلۆنێلی چەك بەدەستی گرت هەر لەو کاتەدا شمشێرەکەی خۆی تامشتوو لە سینەی چەسپاند، کۆڵۆنێل مانفرێد بۆڕەی لێ هەڵسا و کەوتە سەر زەوی.

تاراس بۆڵبا شمشێرەکەی لە سینەی دەرهێنا و فریادی سەرکەوتنی (ژاپورۆژ)ی کێشا و بەیەك باز نیشتە سەر پشتی ئەسپەکەی خۆی و هاواری کرد،

– مەرگ بۆ تاوانباران، بژیت ژاپورۆژ.

گەورەپیاوانی ژاپورۆژ بۆڵبا ئاسا خۆیان هەڵدایە سەر پشتی ئەسپەکانیان جگە لە (فی لی) کە پێش ئەوەی سواری ئەسپەکەی ببێ ڕووەو مێزەکە ڕۆیشت و جامێکی زێڕینی هەڵگرت و خستییە بەر باخەڵی، ئەوجا هەموویان چوار ناڵە ڕووەو خوارووی تەپۆڵکەکە بۆ لای سوپای پۆڵۆنی و تۆپخانەکانیان هێرشیان برد. هەموویان شێت ئاسا

دەیـانـنـەڕاند، بـەهـەمـوو هـێزی گـەروو دەیـانـنـەڕاند تـا دۆسـتـانـی خـۆیـان ئـاگـادار بـکـەنـەوە کـەچـی دەنـگـەکـانـیـان لـە نـێو گـرمـەی تـۆپـەکـانـدا نەدەبیستران.

قۆزاقییەکان سەرکەوتنی خۆیان کردبووە جەژن. تێکەڵی یەکدی بوون ئاگری تۆپەکان تێکوپێکی دان. دەست و پێ بەملا و ئەولادا دەپەڕین جەستە بێ سەرەکانی قۆزاقییەکان تلۆر دەبوونەوە پاش ئەوەی تۆپەکان بۆ ماوەیێك تۆپبارانی قۆزاقییەکانی کرد بێ دەنگییێکی مەرگبار دەستی بەسەر پێدەشتەکەدا کێشا. قۆزاقییەکان یەك لە دوای یەك ڕووەو چەك و ئەسپەکانیان ڕایان دەکرد. بۆ دووەم جار و سێیەم جاریش تۆپباران کران. تاراس و هـاوڕێکانی گەیشتنەوە سوپاگای خۆیان و کەوتنە پرسینی دۆسـتـان و هـاوڕێـیـانـی خـۆیـان. وەزعـی سوپـا نـاجـۆر و تـێـکـەڵـی یـەکـدی بـبـوون، زۆربـەی قـۆزاقـیـیـەکـان کـە شـەرابـی ئـالـوودەی پـۆڵـۆنـیـیـان خواردبووەوە، خەریکی ئەوە بوون سواری ئەسپەکانیان بن بەڵام نەیان دەتوانی و گۆد ببوون، ئەوانە هەر لەوێدا کوژران.

هـەمـوو سەرگـەدان بـوون، تـۆپـەکـانـیش ئـاگـریـان دەبـاراند. مـی کـۆلا سەرکـردەی قـۆزاقـیـیـەکـان لـە کـاتـێکـدا کـە سواری ئـەسـپـە ڕەشە تـونـدو مـەنـدەکـەی خـۆی بـوو، بـە بـەردەمـا چـەمـیـیـەوە، بـەیداغـی گـەورەو ڕەنگ زێڕیـنـی قـۆزاقـیـیـەکـانـی لـە زەوی هـەڵـگـرتـەوە، بـە چـوار نـاڵـە ڕووەو بارەگاکانی پۆڵۆنی تاوی ئەسپی دا، گەیشتە سەر ئەو تەپۆلکەیەی کە گەورەپیاوانی پۆڵۆنی لە دەوری شازادە گریگۆریدا خڕببوونەوە، لە کاتێکدا می کۆلا زیاتر لە دوو سەد قۆزاقی کەوتبوونە دووی لە کەناری شازادەی پۆڵۆنی تێپەڕین و بە پەلە ڕووەو سنووری (دنای پیر) چوون. دوو کەسی دی (کـوبـن کـۆف) و (کـارژ) بـەیـداغـیـان بـە دەست بـوو، لـە بـەردەمـی قۆزاقییەکانەوە حەرەکەتیان دەکرد.

فـی لـی پـن کـوی (کـلـودویـا) (ئـیستـیـڤـان) (تـیـمـو شڤسکـی) کـە لـە

گەورەپیاوانی قۆزاق بوون هەر یەکە ڕێی دەرباز بوونیان وە دەست هێنابوو.

تاراس بۆڵبا و شیلۆی هاوڕێی کەوتنە پێش کۆمەڵێك قۆزاقی، بەرەو شیوێك دەچوون. سەرەتا وا دەکەوتە بەر چاو کە نیازی خۆ کوشتنیان هەیە بەم مانایە ڕووەو دۆڵ و خەرەندەکە کۆتایی دەهات دەڕۆیشتن. ئەویش هەر هەمان ئەو شوێنە بوو کە چەند سەعاتێ لەوە و بەر تورکەکانی هەڵلووشی. قۆزاقییەکان توانییان بەر لە تەقینەوەی تۆپەکان بگەنە هەڵدێرەکە.. پاش هەندێ هەموو فریادی جەنگیان کێشا و دروشمی گیان بەخشیان دووبارە کردەوە. بە ئەسپەکانی خۆیانەوە سەرە و ژێر خۆیان هەڵدا. ئەسپەکان بە سوارەکانیان لە هەوا دا بوون وەك پەلەوەرەکانی دۆزەخ دەکەوتنە بەرچاو، کەوتنە نێو ڕووبارەکەو بە ئازایەتییەکی تایبەتییەوە کەوتنە مەلەکردن، ڕووەو ڕۆخی ئەو بەری ڕووبارەکە مەلەیان دەکرد. هەندێ تەختە بەردی گەورە لە نێو ئاوی ڕووبارەکە هاتبوونە دەرێ، جەستەی تورکان و ئەسپەکانیان لە سەر کەڵەك ببوون، دیمەنێکی ترسناکی هەبوو.

تاراس بۆڵبا گوێ بیستی تۆپبارانەکەی پشتی سەریان بوو بەڵام هەرگیز ئاوڕی لە دواوە نەداوە، کاتێ کە گەیشتنە ڕۆخی ئەوبەری ڕووبارەکە و پێیان نایە سەر وشکانی، تاراس بۆڵبا ڕووەو ئەسپەکەی چوو– کە ئەویش بە مەلەکردن گەیشتبوە ڕۆخ– سوار بوو یادی خیانەتی پۆڵۆنییەکانی تا مۆخی ئێسقانەکانی داخرابوو سەراپای بوونی گرتبووەوە. ئەم هەستەی هەستێ بوو تا سەر لە ناخیدا مایەوە. پەیمانی لەگەڵ خۆیدا بەست کە ئەگەر شازادە گریگۆری بەزیندوویی بمێنێتەوە ئەوا تۆڵەی خۆی لێ وەردەگرێت.

بەڵام ئومێدی ژیانی گریگۆری گەلێ کەم بوو، چونکە زانستی پزیشکی ئەو سەردەمە و کەم بوونی پزیشکی شارەزا وای کرد بوو کە شازادە

بەدەستێکی پەڕیو و برینێکی سەخت نەتوانێ بەردەوامی بەژیان بدات.

تاراس تەواوی ئەم شتانە بە مێشکیا گوزەری کرد بەڵام پەیمانی لەگەڵ خۆیدا وا بەستبوو ئەگەر شازادە بمێنێ تۆڵەی خۆی و هاوڕێیانی لێ بکاتەوە نەك تەنها لەو بەڵکو لە خودی شا خانم (خانم شا).

شای پۆڵۆنیا دەبێ سزا وەرگرێ. تاراس پەیمانی لەگەڵ خۆیدا بەست کارێ بکات نەك تەنها شازادە بەڵکو پاشای خائینی پۆڵۆنیاش بە بیستنی ناوی ئەم لەرز دایگرێ.

ئەم کارە خیانەت ئامێزە کارێ بوو بووە هۆی تەفرو توونا بوونی قۆزاقییەکان و لەناوچوونی کۆمەڵەکەیان. دەبێ بێ سزا بەسەر نەچێ.

پۆڵۆنیا لە سەر سنووری ئۆکرانیادایە، ترسی هێرشی تورکان هەراسانی کردبوو، سەدان کەسیان لێ بەدیل دەگیرا و دەکرانە کۆیلە. پۆڵۆنیا بۆ شکاندنی تورکان سوودی لە قۆزاقە ڕووسەکان وەردەگرت. حاڵ بەم جۆرە بوو. پۆڵۆنییەکان پاداشتی قۆزاقییەکانیان بەگوللە تۆپ دایەوە، تاراس لە ژێر لێوەوە گوتی:

– لە بەر ئەم کارە دەبێ تەواوی پۆڵۆنیا بێنمە لەرز.

تەواوی پۆڵۆنیا لەوەی کە ئەمڕۆ ڕووی داوە پەشیمان دەبنەوە تەنانەت شەیتانیش ئەو شەیتانەی کە فریوی شازادە گریگۆری دا و بووە هۆی قەتل و عامی قۆزاقییەکان، دەبێ سزا وەرگرێ.

تاراس بۆڵبا بەدەنگی بەرز گوتی:

– دەگەمە خزمەتی تۆیش.

شیلۆی دۆستی بۆڵبا کە لە تەنیشتییەوە تاو دەدا بەسەر سوڕمانەوە پرسی:

– تاراس دەڵێی تووشی مالیخۆلیا بوویت؟ لەگەڵ چ کەسێك قسان دەکەی؟

تاراس وەڵامی دایەوە

– لەگەڵ شەیتان.

٤

گروپی شکست خواردووی قۆزاقییەکان کە زۆربەیان بریندار بوون، بەدوای تاراس بۆڵبا و شیلۆ لە گۆلاوێکی بەرین پەڕینەوە، بۆقەکان کەوتنە هەڵبەزو دابەز پاشان ئەو گروپە کەم و شکست خوردەیە ئەو سەر زەمینە ترسناکەیان جێهێشت لە جەنگەڵی پڕ درەخت و تاریك تێپەڕین و سەر لە نوێ پێیان نایە سەر پێدەشتێکی جوان و ڕۆشن. ئەوان بەچاکی دەیانزانی کە جاسوسەکانی پۆڵۆنیا ماڵ و جێیان لە (سیچ) دا دەخەنە ژێر چاودێری و ئەمان ناتوانن جارێکی دی بەرەو ماڵەکانیان بگەڕێنەوە، بۆیە بەرەو مێرگێکی گەلێ بەرین کە قۆزاقییەکان لە کاتی مەترسیدا لێی کۆدەبوونەوە، ڕۆشتن.

هیچ کەس جگە لە قۆزاقییەك نەیدەتوانی ئەو شوێنە پەناگانە بدۆزێتەوە، ئەڵبەتە ئەو شوێنە جێیەکی نهێنی و گرنگ نەبوو، بەڵکو نشێوێکی چکۆلەی پێدەشتەکە بوو تەنها چاوی تیژبین دەیتوانی پەی پێ ببات هەندێ گردۆلکەی لە دەوروبەردا بوو و درەختی کۆك و توند دەوری گوتبوو و باریکە ڕێیەکی گەلێ بچووکی هەبوو.

تاراس بۆڵبا ڕێنمایی هاوڕێکانی بۆ ئەو شوێنە کرد، ئەسپە نیوە شەکەتەکانیان بەباریکە ڕێیەکدا برد و سەرەو خوار بوونەوە.

کاسە سەری تاتارەکان و ئیسکلت(٣)ـی ئاژەڵ وسینەی خاڵی پەلەوەرەکان لەو شوێنە دەکەتنە بەرچاو. ئەو کاتە بۆڵبا و هاوڕێیانی گەیشتنە باریکە ڕێیەك، (می کۆلای) سەرکردەی قۆزاقییەکان و (کۆبن کوف) و چەند کەسێکی دی پەیڕەوانی خۆی لە لایێکی دیی پێدەشتەکە

---

(٣) ئیسکلت: الهیکل العظمی

دەرکەوتن، بوونە دوو دەستە و بە یەکەوە چوونە سەر ڕێیەکە.

گرووپی ئەمان شەش هەزار کەس بوون. لەم ژمارەیەدا نەدەکرا برینداران بژمێردرێن چونکە گەلێ زۆر بوون، سەر و سینەی خوێناوی و جلوبەرگی دڕاو، قەڵافەتی ترسێنەری تایبەتی پێ بەخشیبوون.

کو بن کوف عەلەمداری سوپای شکست خواردوو، چووە نێوەڕاستی شوێنەکە و ئاڵای زێڕین-ی کە وێنەی فریشتەی لە سەر نەخشێنرابوو، بەرز کردەوە و بەدەنگێکی ڕەسا، بەجۆرێ بگاتە هەموو گوێیەك، گوتی:

- باوکی ئاسمانی، فریشتەی مەزن، من و تۆ لەگەلێ جەنگدا شان بەشانی یەکدی جەنگاوین، چ کارێکمان بە یەکەوە نەکردووە؟ شکستمان دا بە تورکان، مەغۆلی و ڕووسی و سوپای تزار و تاتارەکانمان لە پێ خست، ئێستا چۆن؟

لێرەدا کوبن کوف کڵاوەکەی لە سەر داکەند، دووبارە بە هەڵچوونەوە وتی:

- پۆڵۆنییەکان وەکو تاعون پێدەشتەکانی ئوکرائینیایان گرتەوە! بەڵێ، کۆی برایانی قۆزاقییان تەفرو تووناکرد و هەموویان مەحف بوونەوە. سەری تاشراو و توڕەی مووی ئێمە و بەیداغ و ئیمانی ئێمە بەر نەفرەت کەوتووە. ئاخر چۆن؟ چۆن دەبێ دووچاری بەڵاییێکی ئاوهابین؟ مەگەر لە بەر خاتری پۆڵۆنییەکان داگیرکەرانی تورك و تاتارمان لە بەین نەبرد؟ مەگەر ئەمڕۆ تورکە دوژمنەکانمان نابود نەکرد؟ چۆن پۆڵۆنییەکان بەم شێوەیە ڕەفتاریان لەگەڵدا کردین؟ ئاخر چمان کردبوو وا دووچاری ئەم موسیبەتە بووین؟

لێرەدا کوبن کوف لە ئەسپەکەی دادەبەزێ و پێیەکانی دەکوتێتە سەر زەوی نێو چاوانی گرژ بووەوە. لە کاتێکا کە سەیری وێنەی فریشتەی سەر ئاڵاکەی دەکا دەڵێ:

– کەسێ خیانەتی لەگەڵدا کردووین، کێیە؟ نازانم.

می کۆلا سەرکردەی قۆزاقییەکان لە تەنیشتی ئەسپەکەی خۆیەوە وەستا بوو کاتێ کە کوبن کوف قسەکانی تەواو کرد، چووە پێشی و گوتی:

– بەرنامەی ئێوە چییە؟ ئێوە منتان بە سەرکردەی خۆتان هەڵبژاردووە تا لە بەر دەمی ئێوەوە ئەسپ تاودەم و ڕووەو سەرکەوتن بڕۆم، بەڵام من لە بری ئەمە ئێوەم بەرەو شکستی و نابوودی برد، ڕیسوایی، شکست و نابوودیم بۆ دروست کردن. من سەرکردەی شیاو نەبووم.

سەرکردە پاش ئەم قسانە سەری خۆی داخست و چاوەڕێی سزا بوو کە پێی وابوو هاوڕێکانی بۆیان لەبەر چاو گرتووە.

دەنگ لە چ کەسێکەوە نەهات و چ کەسێکیش نەبزووت، چ کەسێکیش سەیری ئەوی دیی نەدەکرد، مەزەنەکەی می کۆلا لە جێی خۆیدا نەبوو، هەموو وەکو سەرکردە می کۆلا خۆیان بەنەگریس و سووك دەهاتە بەرچاو، تا تاراس بۆڵبا بێدەنگی بە کەلیمەیێك شکاند و گوتی:

– نەء

هەموویان سەریان بەرز کردەوە و چاوەڕێ بوونەوە.

بۆڵبا سەرلەنوێ گوتی:

– نەء می کۆلا تۆ قسەی بێ سەروبەر دەکەی، ئەگەر ئێمە لە جەنگا سەرکەوتباین، ئەوا سەرکەوتنەکە هی هەموومان دەبوو. ئەگەر تووشی شکستیش بووین ئەوا هەر هەموومان بەرپرسیاری ئەو شکستەین، نەك شەخسی تۆ، بەڵام نە سەرکەوتووین و نە دۆڕاوین. هیچ کەس شکستی بە ئێمە نەداوە بەڵکو خیانەتمان لێ کراوە.

وردە وردە دەنگی بۆڵبا ڕەساتر و توندتر دەبوو، بەردەوام بوو.

– ئێمە وەکو مەڕ، دروست وەکو مەڕ بەرەو کوشتارگایان ڕاندین

شەرابی ژەهراوییان داینێ، ئێستا قۆزاقییانی دەستەی (ژاپورۆژ) بە یاخی لە قەڵەم دەدرێن، ئێمە دووبارە دەست پێ دەکەینەوە. مەگەر وا نەبووە؟ لە ڕابوردوودا قۆزاقییەکان کەمتر لەم کەسانەی ئێستاکێ بوون و بەردەوامییان بە چالاکی خۆیان داوە، من دەڵێم سەرلەنوێ دەست پێ دەکەینەوە شینایییەکانی خۆمان دەسووتێنین و ڕووەو جەنگەڵەکانی باکور دەڕۆین و لە کێوەکاندا ژیان دەگوزەرێنین.

یەکێ لە قۆزاقییەکان پرسی:

– ئایا دەتوانرێ دوور لە زەویوزار و کێڵگە ژیان بگوزەرێنرێ؟

ئەو پیاوە حەقی بوو ئەم پرسیارە بکات، چونکە پێدەشتەکانی ئۆکرائین بۆ ئەوان وەك دایك بوو.

تاراس بۆڵبا وەڵامی دایەوە و گوتی.

– بەڵێ ئێستا لەوەڕگا و پێدەشتەکان هی پۆڵۆنییەکانە، ئەوانە سەر زەمینی ئێمەیان بەنامەردی داگیر کرد.

بۆڵبا خۆیشی لەوە ناڕەحەت بوو کە لەوەڕگا و پێدەشت جێ بێڵێ، ئەو سەر زەمینە سەوز و بەرینە، دایکی ئەوان بوو. مەڕەکانیان لە وێدا دەلەوەڕان و ژیانیان ئاسانتر دەگوزەراند بەڵام ئێستا بەناوی یاخیەتییەوە ناچارن پەنا بۆ کێوەکان ببەن.

بەهەر حاڵ، تاراس بۆڵبا بەهەمان شێوەی پێشوو بەردەوام بوو

– بەڵێ تا تاتارەکان لە (قەرم) بن و تورکان لە ئەناتۆلیا و خائینە گەورەکانی وڵاتیش لە مۆسکۆ بن، ئێمە لە ئاسوودەییدا نابین. دەبێ ڕیشەی فەساد بنەبڕ بکرێت. ئێمە دەبێ دەستی داگیرکەر کورت بکەینەوە.

جارێکی دی تورکان هێرش دێننەوە سەر ئۆکرائین، تاتارەکان هێرش دێننە سەر ئێمە، ڕووسەکانیش بۆ داگیر کردنی ئۆکرائین حەملەمان بۆ دەهێنن و ڕاومان دەنێن. ئێستایش پۆڵۆنییەکان لەوەڕگاو پێدەشتەکانیان

لێ داگیر کردووین و لە زەوی باو باپیران دەرکراوین ئێمە دەمانەوێ بژین و دەبێ بەتەواوی ئەم هێزانەمان بجەنگین.

تاراس بۆڵبا پاش گوتنی ئەم قسانە ڕووەو ئاڵاکە ڕاوەستا، دەستە مووە پەلکە کراوەکەی تەوقی سەری گرتە دەست، پاشان شمشێری هەڵکێشا و مووەکەی بڕی و خستییە بەردەمی ئاڵاکە و گوتی:

– هەرکەسێ مووی سەری ئاوها بێ بە یاخی دەژمێردرێت. ئەمە باوەڕی پۆڵۆنییەکانە. مووی ئێمە بەقودرەتی ئێمە دەژمێردرێت. من قودرەت و هێزی خۆم کۆ دەکەمەوە. مووی من جارێکی دی دەڕوێتەوە، ڕەنگە ئەمە چەند ساڵێ درێژە بکێشێ، ڕەنگە سەدەیەك درێژە بکێشێ، بەڵام من تا ئەو کاتە، تا ئەو دەمەی دووبارە مووم نەڕوێت نامرم، سەرەنجام نۆرەی ئێمە دێت و سەرکردە کۆمان دەکاتەوە، ڕەنگە یەك ساڵ و ڕەنگە سێ ساڵی تر بێت، بەڵام کۆی ئێمە یەك دەگرێتەوە. ئێمەی دەشتنشین، چیانشین، پیاوی جەنگین. ئەو کاتە دووبارە لە ژێر ئاڵای (برایانی ژاپورۆژ) کۆ دەبینەوە ئەو دەمە تۆڵەی خۆمان لە پۆڵۆنییەکان وەردەگرین.

چاو لە بری چاو و خوێن لە بری خوێن. ئێمە زەوی خۆمان وەردەگرینەوە.

چەند ساتێ قۆزاقییەکان بێ دەنگ بوون و نەبزوان تا پیاوێکی بەتەمەنی شەلی هەندێ بێ موو، هەنگاوێ بۆ پێش چوو، قەمەکەی خۆی هەڵکێشا لە تەوقە سەرە حەوێسەکەی دەستەیەك موو ڕوا بوو، بە قەمەکەی بڕی، ئەم پیاوە لە گەورەپیاوانی قۆزاق و ناوی ئیستیڤان بوو.

بەم شێوەیە قۆزاقییەکانی دی هەموویان خەنجەرەکانیان هەڵکێشا و مووەکانی سەری خۆیان بڕی. یەك بەیەکی ئەوان لە بەردەمی ئاڵاکەدا مووەکانیان دانا. ئیدی چ نیشانەیێکی دیاریکراویان نەبوو تا پۆڵۆنییەکان بیاننانسنەوە و بزانن ئەمانە هەمان قۆزاقییەکانن کە

ئێستاکێ یاخی و نادیارن. ئەمانە دەیانتوانی بەم قەڵافەتە نوێیەیان جێ چالاکی خۆیان جێ بێڵن و بەرەو ماڵەکانیان بگەڕێنەوە. هەموو ئەوانە ژن و منداڵی خۆیان جێهێشتبوو و هاتبوونە جەنگی تورکان و تاتارەکان و گەیشتبوونە سەر سنوور و ئێستا دووبارە دەگەڕێنەوە بۆ لای ژن و منداڵ و باوك و دایکیان. دەگەڕێنەوە تا چاوەڕێ بن، چاوەڕێی سەردەمێ بن کە گەورەپیاوان یەك بەیەکیان بانگ کات تا بۆ تۆڵە وەرگرتن بڕۆن.

٥

کێڵگەی تاراس بۆڵبا وەك کێڵگەی هەموو قۆزاقییەکانی دی بوو. خانوویێکی یەك قاتی دارین، هەر بە کوختێکی گەورە دەچوو. گوڵە گەنمەکانی کێڵگەکە کامڵ ببوون. وەختی درەو کردنیان هاتبوو. نزیکی کێڵگەکە باخێکی پڕ درەختی لێ بوو.

لە بەردەم خانووەکە گالیسکەیەکی بچووك بە ئەسپێکی بەهێز بەسترا بوو. گالیسکەکە پڕ لە پۆشاك، چەك، تفاقی ئاشپەزخانە و کەرەستەی زراعەت، تەلیسی پڕ لە دانەوێڵە و دوو تەور و چەند گوریس و شتی تریش، هەروەها چەند کووپەڵە شەراب، دەفرو کاسەی سپی پڕ لە قاورمە و چەند خەنجەرێکی قەفقازی و دوو تفەنگی ساچمەزەن، یەك دوو خاچ و هەژدە هێلکەی پێچراوە لە ناو پارچە پەڕۆیەکدا.

لە تەنیشتی ئەسپی گالیسکەکەدا ئەسپە ڕەشە توند و مەندەکەی تاراس بۆڵبا وەستابوو. لەم کاتەدا هاوسەرەکەی لە خانووەکە هاتە دەرێ. سکی هەشت مانگان بوو. جلوبەرگەکانی خۆی کۆکردبووەوە کە گەیشتە گالیسکەکە پۆشاکەکەنی خستە ناوی و لە جێی گالیسکەڕاندا دانیشت، ژنێکی جوانی لادێیی بوو. بەدەگمەن زەردەخەنە دەنیشتە سەر لێوانی. چرچی غەم ئەنگیز بە کەناری لێوەکانیەوە دیاربوو. چاوانی ڕەش و موو پڕو گڤ و سینگی گەلێ بەرجەستە بوو کراسێکی زبر و پان و پۆڕی لە بەردا بوو. دەست و پێیە بەهێزەکانی شاردبووەوە، شاڵێکی دابووە دەوری گەردنی، دروست قەڵافەتی مێردەکەی هەبوو، لە کاتی پێویستیشدا وەك تاراس توند بوو ناویشی (سۆفیا) بوو.

لە کاتێکدا تاراس سێ چوار شاپڵیتەی بە دەستەوە بوو لە عەمبار هاتە

دەرێ. قەلافەتی وەکو شەیتان ترسناك و تێکەڵ بوو، ئەو پیاوە بێ ئەوەی قسەیێك یا سەرنجێك بدات، یەکێ لە شاپڵیتەکانی خستە سەر عەمباری پووش. بە جۆرێك شاپڵیتەکە کەوتە سەر کا و پوشی وشك هەر لە ساتێکدا ئاگریان تێ بەربوو، شاپلیتەی دووهەمی خستۆتە نێو خانووەکەی، دوو شاپڵیتەکەی دیشی بۆشوێنانی دی پەرت کرد. پاش هەندێ دووکەڵێکی چڕ خانوو و عەمباری کێڵگەکەی گرتەوە. تاراس بەخوێن ساردییەوە سواری ئەسپەکەی بوو بە تەنیشتی هاوسەرەکەی گالیسکەکەی داژوت کەوتنە ڕێ.

سەگەکان ڕانە مەڕە چەند سەرییەکەی تاراسیان بە دوای گالیسکەکەدا دەڕاند وردە وردە ئاگری نارنجی تێکەڵ بەدووکەڵی ڕەش لە بەر چاوان ون دەبوون. ژن و مێرد و ئاژەڵەکان بەرەو پێش دەچوون تا بە تەواوی خانوو و کێڵگەیان جێ هێشت. ئەوجا تاراس وەستا، سەیری دواوەی کرد. خانووەکانی دەور و بەریش کەوتبوونە نێو گڕی ئاگرەوە. بۆڵبا تفێکی ڕۆکردە سەر زەوی و گەڕایەوە سەر زینی ئەسپەکەی و سەر لە نوێ ئاژەڵەکانی دایە بەر.

شاخی مەڕەکان تێکەڵی یەکدی ببوون لەگەڵ سەگەکاندا کەوتنە دوایان.

تاراس گەیشتە شوێنێکی پڕ درەخت و بەپەلە لە ئەسپەکە دابەزی و لە تەنیشتی یەکێ لە نەمامە چکۆلەکان لە سەر ئەژنۆ کرنۆشی برد و بە خەنجەرە چەماوەکەی بازنەیێکی بەدەور کێشا، نەمامەکەی ڕیشەکێش کرد، کاسەیێکی لە گالیسکەکە دەرهێناو پڕی لە خۆڵ کردو نەمامەکەی تیادا دانا، هاوسەرەکەی لە سەر شانەوە سەیری کاسەو نەمامەکەی کرد، لێوی بزوا، گەر لەوکاتەدا بیبینیبا پەی بەوە دەبرد کە زەردەخەنە گرتوویەتی، هەڵبەتە نەیدەزانی کە ئەو زەردەخەنەیە لەو پەڕی

خـۆشەویستـیـیـەوە بـۆ ئـەم هـاتـووەتـە سەر لـێوی. ئـەو ژنـە هـەوساری ئەسپەکەی ڕاکێشا و گالیسکەکەی بەئەسپایی بەرەو باکور خستە ڕێ،

ڕۆژەکان دەهاتن و هەفتەکان تێ دەپەڕین.

ئـەوان لـەوەڕگـا و کـێڵـگـەکـانـیـان جـێ هـێشتـبـوو و گـەیشتـبـوونـە سەر زەمینێکی بێگانە کە لەناویدا پڕ لەوەڕگا و کێڵگەی جەنگەڵ بوو. جێیەك بوو پڕ لە هەوراز و نشێو و گەیشتبوونە نزیك خۆرنشینی شاری (کیڤ)ی مەزن،

سەرهەنگ شیلۆ دۆستی گیانی تاراس و یەکێك لە گەورەپیاوانی قۆزاق بوو، بەر لە ماوەییێك یانی سەد میل پێشتر گەیشتبووە ئەوان. کابراییێکی ڕەبەن بوو، بڕیاری دابوو هاوڕێیاتی دۆستانی خۆی بکات، بەدرێژایی ئەم سەفەرە تاراس تەنها نەبوو، جگەلە هاوسەرەکەی، شیلۆی هاوڕێشی لەگەڵدا بوو. کاتێ کە گەیشتنە نزیك شاری کیڤ گالیسکەکەیان خاڵی کرد و هەر لەنێو گالیسکەکەدا پێخەفێکی نەرمی پانیان بۆ سۆفیا ڕاخست چونکە بەم زووانە دەزا.

پاش ئەوەی تاراس کارەکەی خۆی تەواو کرد، سەرنجێکی نەمامەکەی دا و وتی:

– ئەی درەخت ئەی نەمام کە لە خاکی مندا سەرت بەرز کردووەتەوەو ڕوواوی، زۆر بەئارامی گەورەبە، ئەی درەختی چکۆڵەی خاکی من ڕۆژێ دێ من بەزەریاییێك خوێنی پۆڵۆنییان ئاوت دەدەم تا لە ڕەگ و ڕیشەتدا هاتوچۆ بکات.

تاراس پاش ئەم قسانەی خەریکی چاندنی نەمامەکە بوو، هەر لە هەمان کاتا دەنگی گریانی نەوزادەکەی بەرز بووەوە، تاراس بە پەلە ڕووەو گالیسکەکە چوو. تاراس بەتوندی پەردەکەی بەلادا و پێیەکانی تازە زاوەکەی گرت و ڕایکێشا. زەردەخەنەکەی دایکی بووە ناڵە، تاراس سەیری

منداڵەکەی دەکرد. لە پڕ دایە قاقا، چونکە منداڵە کە کوڕ بوو. تاراس بە پەلە ڕووەو جۆگەلە ئاوێك چوو کە لە پاینی تەپۆڵکەیەکەوە دەهاتە خوارێ. هاوسەرەکەی لە نێو گالیسکەکەدا تەقەلا دەدا، ئەملاوئەولای گالیسکەکە بگرێ، بەسەر سوڕمانەوە سەرنجی مێردەکەی دەدا و دەیویست هەڵسێتە سەر پێ بەڵام شیلۆی بەهێز ئەوی لە سەر جێیەکەدا خەواند و وتی:

– حورمێ تۆ حەقت نەبێ.

تاراس منداڵەکەی بە شتێك پێچابۆوە و گەیشتە جۆگەلە ئاوەکە، منداڵەکەی خستە نێو ئاوە سارد و شەختە بەستووەکە.

منداڵەکە گریا. تاراس لە خۆشییا پێکەنی سۆفیای هاوسەری قیژاندی:

– تاراس... تاراس چی دەکەی؟

دەنگی گریەی منداڵەکە دووبارە بووەوە، شیلۆ بەهاوسەری دۆستەکەی وت

– هیچ نییە منداڵەکەیە دەگری.

تاراس منداڵەکەی پێچایەوە، چووە ئەو شوێنەی کە نەمامەکەی لێ ناشتبوو لە سەر زەویدا دانیشتوو و گۆرانی چڕی. گۆرانییەکەی جۆرە لای لایەیێکی قەفقازی بوو کە بە دەنگی بەرز و فریادی دەکێشاو دەینەڕاند وەك ئەوەی گیانی ئازایەتی (ژاپورۆژ) بداتە کوڕەکەی.

*

هەفتە دەبووە مانگ و مانگەکان بە ساڵ. هەموو شتێ تەنها تاراس بۆڵبا نەبێ. ئەو هەروەکو خۆی کینە لە دڵ و وەحشی و مەغروور مایەوە. بۆڵبا و شیلۆی دۆستی کوختی گەورەیان لە نزیکی شاری کیڤ دروست کرد باخی زیادیان لە دەوروبەری خانووەکەیان دروست کرد. چەوەندەر و شووتی و پەتاتە و کەلەرمیان دەڕواند. ڕانە مەڕەکەیان زیادی کرد، بەهاریکاری هاوسێکانیان واتە ئەو لادێییانەی کە لەو ناوەدا ژیانیان

دەگوزەراند، توانییان گەلێ شت پاشەکەوت بکەن، ئەوان ڕووسی بوون لەگەڵ بەرازدا ئاشنایەتییان هەبوو. گەلێکی دیی قۆزاقییان کە لە ترسی پۆڵۆنییەکان ئۆکرائێنییان جێ هێشتبوو و لە دێیەکی نزیکی شاری کیڤ بوونە پەناهەندە، هەر لەو شوێنە خانوو و بەرەیان دروست کرد ئەگەر چی ئێستا قۆزاقییەکان وەك زوو تورەی موویان نەبوو بەڵام هەرکەسێ ئەوانی دیبا زوو پەی دەبرد کە قۆزاقین. لێهاتووییان لە سواری و تیر ئەندازی و شمشێربازی لەوانی دی جیایانی کردبووەوە.

هەندێ لە دانیشتوانی دێیەك کە تەحەمولی قۆزاقییەکانیان نەدەکرد، شەوان بارو بنەی خۆیان دەپێچایەوە بۆ کیڤ یا بۆ پۆڵۆنیا دەڕۆیشتن تا ماڵ و کچانی خۆیان لە شەڕی قۆزاقییە دێوانە و وەحشییەکان کە -ژیانی خۆیان لە جەنگەڵ و کێوەکاندا بەسەر بردووە- بپارێزن.

چوار ساڵ پاش ئەوەی یەکەم کوڕی تاراس بۆڵبا چاوی بۆ ژیان هەڵێناو ناوی (ئەندرێ)ی لێ نابوو، کوڕێکی دی بوو ناوی (ئوستاپ)ی لێ نا. ئیدی تاراس بۆڵبا دڵنیا بوو گەنجینەیەکی گەورەی هەیە. گەنجیەیێکی بێ وێنە، واتە دوو کوڕ، دوو کوڕ کە خوێنی پۆڵۆنییەکان- کە باوکیان گەردنیان دەبڕێ- دەنۆشن. نەمامەکە بەجوانی گەورە دەبوو. ئێستا درەختێکی گەورەو توند و پڕ بەرە. تاراس بۆڵبا و کوڕەکانی لە سێبەری گەڵاکانی دادەنیشتن و گفتوگۆیان دەکرد.

ئەندرێی کوڕە گەورە بەر لە هەموو شتێ فێری شمشێر بازی و تیر ئەندازی و ئەسپ سواری بوو. لە تەمەنی شەش ساڵیدا ئەم شتانەی بەلێهاتوویی دەزانی. لەو تەمەنەدا لە بری ئاو، خواردنەوەی ئەو شەراب بوو. کاتێ کە ئەندرێ تەمەنی گەیشتە هەشت ساڵان ئەوەی لە قۆزاقییەکانەوە فێر ببوو ئەوی پێ فێر کرد و پێی گوت:

- تووتکە سەگ گوێ گرە و ئارام بە، گەر نەء ئەوا دارکاریت دەکەم،

ئێستا وەختی ئەوە هاتووە باوکت هەرچییەك دەزانیّ بیخاتە ئەو سەرە پووکەی تۆ. مەترسە زۆر درێژە ناکێشیّ. کاری سەرەکی ئێمە جەنگە نەك فێربوونی عیلم و ئەدەب. ئێستا چاك گویّ گرە: لە زەمانی کۆن، زۆر کۆن ڕەنگە سەد ساڵ لە مەوبەر ئەم ڕووداوە ڕووی دابیّ. من مێژوو نووس نیم و مێژووی دروستی نازانم، بەهەر حاڵ گەلێك بەر لەوەی من بێمە دنیاوە. لەو ڕۆژانە چ کەسیّ لە (ئەستیپ)دا نەدەژیا جگەلە کەمتیارو ئەسپی وەحشی، ڕەنگیشە هەر لە بەر ئەوە بووبیّ کە خەڵك لە ئەستیپ دا نەدەژیان چونکە نەیاندەزانی زەمینی ئاوها هەیە.

ئەستیپ بەزەمینی سەوز و جوان دەگوتریّ کە بەدەگمەن بارانی لیّ دەباریّ. چ جێیەك لەویّ بە پیتتر نییە تا خەڵك پەی بەویّ برد و هەڵیان بژارد تا تێیدا بژین. زوربەی ئەو خەڵکانە ڕووسی و هەندیّ لیتوانی و هەندۆکۆکەیێکیش پۆڵۆنی بوون، ئەندریّ، کوڕم لەو ڕۆژانەدا لە نێوان پۆڵۆنییەکان پیاوی چاك پەیدا دەبوو بەڵام ئێستاکیّ وانییە، خەڵکانێکی دیی ئەو مەردوومە ئەو ئەستیپانەیان داگیر کردووە. تاتار و هەندیّ تورك و بەعزیّ ئەڵمانی و پارچەیێك فەرەنسی، هەموو ئەوانە بە جەنگاوەری گەورە دەژمێردران، گەر وانەبان هەر زوو دەکوژران ئەمانە هەموویان پەنایان دەهێنایە ئەویّ، هەریەکەو لە دەستی شتیّ فیراری کردبوو، لە سوپا، لە قانوون، لە ژن یان مێردیا لە ئەسارەت یا لە تووڕەیی خوا، هەموو ئەوانە تالبی شتیّ بوون، ئازادی. کوڕم دەزانی چەمکی ئازادی چییە؟ مانای ئەوەیە چ کەسیّ ئەمرۆ نەهیت پیّ ناکات بۆ ئەنجامدانی کارێك بۆ کەسێکی دی. لە ژێر هەتاوی گەرم یا سەرما و زوقم پشتت پیّ نەچەمێنێتەوە. ئەمەیە ئازادی. گەر ئەمە نەبیّ وەك سەگیّ و حەیوانێکی نەگریست لیّ دیّ. بەڵام ئەگەر بەپێی مەیل و خواستی خۆت هەنگاو بنێیت ئەوا ئازادی، تێگەیشتیت؟ ئەو کەسانەی هاتبوونە ئەستیپ ئازادییان وە دەست هێنابوو، تەنها جارجاریّ ناچار دەبوون لەگەڵ تاتارەکاندا

بجەنگن. بەڵام کاتەکانی دی لە سوڵح و ئارامیدا دەژیان و بە دووی کچ و ژنان دەکەوتن. ئومێدەوارم بەزوویی پەی بەم کارە ببەی نەوەی نوێت لێ ببێتەوە و زیاد کەن.

بەهەرحاڵ ناوی قۆزاق لەم کەسانە نرا، لەو کاتەوەیە ئێمە هاتووینە وجودەوە. قۆزاقییەکانی ئەستیپ ناچار بوون قانوون دانێن. هەموو شتێ پێویستی بە چەند قانونێ هەیە تەنانەت گورگەکانیش. بەم جۆرە کەسانە، یانی قۆزاقییەکان سەر دەستەیەکیان هەڵبژاد تا لە نەبەرد و جەنگدا ڕابەرییان بکات، هەندێکیشیان بەناوی سەران و گەورە پیاوان هەڵبژارد تا لە ژێر دەستی سەرکردەدا کار بکەن، قانونی پاشانیش هەڵبژاردنی ڕاوێژکاران بوو. ئەم قانوونەی قۆزاقییەکان بەسەرکەوتوویی هاتە ئەنجام.. زوو منیش لە گروپی ڕاوێژکاران بووم، خەتابارانم سزا دەدا. بەپلەی سەرهەنگ لە گروپی قۆزاقییانی ئۆمانکسی هەڵبژاردرام تۆیش ڕۆژێ ئاوهات لێ دێ. بەهەر حاڵ بوونی قانونێ بۆیەکسانی قۆزاقییەکان چ کارێکی نەبینی، چونکە. خۆیان لەگەڵ یەکدی یەکسان بوون. نە شایان هەبوو نە ئاغا و نەفەرمانبەر، بەڵکو هەموویان قۆزاق بوون. ئەگەر سەردەستەی ئەوان خەتاییێکی کردبا یا کارێکی بەبێ مەیلی قۆزاقییەکان وەئەنجام هێنابا، ئەوان قۆزاقییان ئەوەیان شەق دەکرد. بەم جۆرە ئەستیپ بووە بەهەشتێکی بەرین. بوون بە قۆزاق بە خۆش بەختییێکی گەورە دەژمێردرا. هەرکەسێ بیویستایە بچێتە ئەستیپ و ببێتە قۆزاق مەرجەکانی گەلێ سادە و ئاسان بوون. بەم مانایە هەرکەسێ ویستبای ببێتە قۆزاق دەبا مەسیحییێکی ئەرسەدۆکس بێ و تەنها بتوانێ وێنەی خاچ لەسەر سینەی خۆیدا بکێشێ و بەوزەی زوهد و خواناسی ڕووبەڕووی شەیتان بێتەوە. گەر تازە هاتووەکان وەك قۆزاقییەك قوسوریان هەبا و نالایق بان ئەوا بە چەند شێوەیێك شەڕیان کەم دەکردنەوە. بەهەر حاڵ هەموو ئەو شتانە دەربارەی قۆزاقییەکانی بەر لە

خـۆم و چـۆنـیـەتـی دامـەزراندنـیـان دەزانم، لـەمـە زیـاتـریشم دەزانـی بـەڵام هـەمـووم لـە یـاد کـردووە چونکـە هـەند گرنگ نـییـە. گرنگ ئـەوەیـە هـیـچ کـەسێکـی زیـنـدوو کـە تـوانـای جـەنگ و سواری، خـواردن و نـۆشین و عەشقبازی و تەحەمولی ئازارو گۆرانی چڕینی هەبێ هێشتا ئەوەندەی قۆزاقییێك لەززەت لە ژیان وەرناگرێ. ئەندرێ بۆڵبا چ کاتێ ئەمە لەبیر نەکەی، گەر نەء ئەوا بەمشتێ لووتت دەپژێنم، کە گەورە بوویت دەبیتە پیـاوێکی پیـاوانـە. پیـاوێکی قـۆزاق وەکو هـەمـوو قـۆزاقـییـەکان. بەڕاست شتێکی دیش، تائێستا ڕووی نەداوە قۆزاقییەك لەنێو جێدا گیان بسپێرێ. هـیـچ کـەس. کـە دەورانـی تـۆیش هـات ئـەمـە لـەیـاد نـەکـەیت. ئـێمـە بـە دلاوەریـیـەوە دەمـریـن. بـەئـازایـەتـی و سەربـەرزیـیـەوە دەمـریـن. ئـایـا ئـیستـیـڤـان-ی پیرت دێتـەوە یـاد کـە سـاڵی پـار هـاتـە مـاڵـەکـەمـان؟ ئـەو بەتەمەنترین قۆزاقی زیندووە، تەمەنی تەنها پەنجا ساڵە. قۆزاقی تەمەنی کورتە. ئەگەر کەسێکیش لەم کارە ناڕازی بێت ئەوا هەرگیز قۆزاقی تەواو نییە.

چاك نازانم ڕەنگە ئیستیڤان شەست ساڵیش بێت. دەربارەی تەمەنی خۆم چ ئەهمیەتێکی پێ نادەم هەرئەوەندە دەزانم تۆ هەشت ساڵانی بەڵام چاکتر وایە ئەم باسە فەرامۆش بکەیت چونکە زەمان مەحەکی ژیانی تۆ نییە بەڵکو بەکردەوەت تەمەنت دەژمێردرێت. ئیستیڤان بەشداری زیاتر لە هەزار جەنگ کردووە. لە حاڵی حازردا جگە لە ئێمە قۆزاقی دیش هەن. بەشێکیان لە ڕۆژهەڵاتی ڕووباری (دۆن) ژیان دەگوزەرێنن، یانی ئەوانە ئەو قۆزاقییانەن کە لە (ئەستێپ)ی دۆن ژیان بەسەر دەبەن و قۆزاقییانی دۆن ناونراون. بەڵام قۆزاقییەکانی ئێمە بە قۆزاقییی (ژاپوروژ) ناو نراون بەپلە یەك لە قۆزاقییەکانی دی باڵاترن، یەك ژاپوروژ بە ئاسانی دەتوانێ پێنج قۆزاقیی (دۆن) لە پێ بخات.

دوورگەیەك لە ڕووباری (دبێ پیر) دایەو ناوی (ژاپۆروژ سیچ)ە، ئێمە

–پاش جەنگە مەزن و خوێنینەکان لە وێدا کۆ دەبووینەوە، دەمانخواردو دەماننۆشی تەنانەت لەگەڵ یەکدیدا جەنگمان دەکرد. ئێمە لەو دوورگەیەدا کە وەك وتم ناوی (ژاپۆرۆژ سیچ)ە، هەموو شتێکمان هەبوو بەتایبەت تۆپ و تفەنگ تا قایغی سەوڵدار و قایغی با. هەندێ جار بەقایغەکان دەچووینە زەریای ڕەش و هێرشمان دەبردە سەر تاڤگانی تورکەکان یاحەملەمان دەکردە سەر (قەرم) پاشان زیاتر لە نیوەمان لە نێو دەچوو، بەدەسکەوتێکی زۆرەوە دەگەڕاینەوە. لەو دوورگەیەی کە وتم ناوی سیچە ژیانمان دەگوزەراندو نەخشەی جەنگمان دەکێشا، چ کەسێکی خاوەن ژن و ماڵ و منداڵانی خۆی دەهێنایە ئەوێ، جار جارێ سەردانی ماڵ و مناڵ و ماڵە باوکمان دەکرد. چ ژنێ حەقی ئەوەی نەبوو بێتە دوورگەکە، چونکە ئەوێ تەنها جێی کۆبوونەوەی قۆزاقییەکانی جەنگاوەر بوو، ئامانجی قۆزاقییەکان بەرگری بوو لە ئۆکرائین و بەرگری لە ئەستیپ. کاتێ کە لە تەمەنی تۆدا بووم گەلێ چاپووك تر بووم. سەرکردەی ئێمەی قۆزاقیی کەنیزێکی مەغۆلی کڕیبوو و بۆ دوورگەکەی هێنابوو، وای نواند مەبەستی گۆڕینی قانوونی هەیە. گەورەپیاوان و ڕاوێژکاران ڕقیان لەو پیاوە هەڵساو بە چوار ئەسپ چوار پەلیان بەستەوە و شەقیان کرد. کچە کەنیزەکەیان بە گوێ داکوتییە سەر گەورەترین درەختی دوورگەکە تا بۆ ئەوانی دی ببێتە عیبرەت.

ئەندرێی کوڕی بۆڵبا دانیشتبوو گوێی بۆ قسەکانی باوکی هەڵخستبوو بە خۆشحاڵییەوە گوتی:

– ئاه.. دوورگەی سیچ چ ڕۆژگارێکی چاك و خۆشت هەبووە.

تاراس گوتی:

– ئەندرێ ئەو ڕۆژانە دووبارە دەبنەوە، تۆش وەکو من لە سیچ دا دەژیت ڕەنگە ڕووداوی زیاتریش ڕوویدات. پۆڵۆنییەکان ناتوانن تا دنیا دنیایە

ئێمە لە نیشتمانی خۆمان دوورخەن. ڕۆژێ دێ ئێمە دووبارە بگەڕێینەوە بۆ ئەستیپ. ئەندرێ وەك گوتم (ئەستیپ) بەپیتترین و بە نیعمەتترین زەمینە کە خوا دروستی کردبێ، ئێمە هەموو زادەی ئەستیپپین و لەوێشدا دەمرین. تەنانەت گەر پێویست بکات شای پۆڵۆنیا بەدەستەکانی خۆم دەیکوژم. تا تۆ بەسەر زەمینی باو باپیرانی خۆت، بۆ ئەستیپ بگەڕێیتەوە.

بەم شێوەیە درێژترین قسەی تاراس بۆڵبا کۆتایی هات. ئەمە درێژترین قسەکردنی تاراس بۆڵبا بوو کە تا ئەوکاتە کردبێتی. ئیدی لە داهاتووشدا ئەم کارە دووبارە نەبووەوە. ناچار بوو سێ پێك عارەقی تایبەتی ڕووسی بخواتەوە تا گەرووی وشك نەبێ و بتوانێ ئەم قسانە بکا.

٦

ئەو ساڵە لە ڕووی ئازووقەوە ساڵێکی گەلێ نەهات بوو، چونکە کوللە هەموو گەنمەکانی خواردبوو خەڵکی دووچاری نەهامەتی ببوون تا ڕۆژێ تاراس بۆڵبا و شیلۆی دۆستی سواری ئەسپ بوون تا هاوڕێکانیان کۆکەنەوە هێرشێکی بچووك بکەن. ئەوان بەتەنیشتی یەکدی ئەسپیان بەچوار ناڵە تاو دەدا، بەرەو شاری کیڤ ڕۆیشتن.

پاش دوو شەو و ڕۆژێ گەیشتنە نزیکی شاری کیڤ و لەپڕ چاویان بەگالیسکەیێکی پڕ لە تەلیسە گەنم و ئارد کەوت کە چەند سەربازێکی پۆڵۆنیی چاودێرییان دەکرد – بەرەو شاری داگیرکراو لەلایەن پۆڵۆنییەکان – دەڕۆیشتن.

ئەمانە بە چوار ناڵە ئەسپیان تاو دا، لە چاوترووکانێکا هەموو سەربازە پۆڵۆنییەکانیان کوشت، ئەوجا سەرکەوتووانە جەواڵی ئارد و گەنمیان بار کرد پاش دوو شەو و ڕۆژێ گەڕانەوە دێیەکەی خۆیان.

کاتێ کە گالیسکەکەیان گەیاندە کێڵگەکەی تاراس بۆڵبا. ژنان لە خۆشیا فریادیان دەکێشا.

(سۆفیا)ی هاوسەری تاراس دەستی بردە نێو تەلیسە گەنمەکان، وەك ئەوەی دەست بەسەر دەنکە زێڕدا بێنێ، ئاوها مشتی پڕ دەکرد و بە چاونووقاندنەوە شوکری خوای دەکرد. ژنێکی دی تەلیسێکی لە گالیسکەکە داگرت و دایە کۆڵی بەڵام شیلۆ گونیەکەی لێ سەند و خستییە جێیەکەی خۆی. تاراس لە کاتێکدا ئەندرێی کوڕی لە بەردەمی خۆیەوە سوار کردبوو هات و قەرەباڵغی ژنانی وەلادا و گوتی:

– دەبێ بەر لە هەموو، ئالیك بدەینە ئەسپەکان ئەوجا ئێوە دەتوانن پاشماوەی گەنمەکە بکەن بە نان.

ئـەم دەسـتـوورە لـە قـانـونـی قـۆزاقـیـیـەکـان نـەنووسرا بـوو و ژنـان بـە سەرسوڕمـانـەوە کشانـە دواوە سەیـری ڕوخساری ئـەو پـیـاوەیـان کـرد. گەنمەکە بەشی یەك هەفتە نانی دەکرد. بەر لەوەی زەخیرەی ئەو حەوت ڕۆژە تەواو بێ پیاوانی قۆزاقیی دووبارە بە سەرکردایەتی تاراس بۆڵبا هێرشێکی دییان بردە سەر دەوروبەری شار و بە سەرکەوتوویی گەڕانەوە. تەواوی ئەو ساڵە وەزع بەو جۆرە بوو.

خەڵکی دێیەکە لەبەر دلاوەری تاراس بۆڵبا کە بەهۆی ئەوەوە کاریان مەیسەر دەبوو، گەلێ شوکریان کرد.

لە بەهاری ئەو ساڵەدا چەند گونیەیێکی پڕ لە کا کرد لە کێڵگەکەدا هـەڵـیـواسیـنـە قـەد درەخـتـێ. سەری گـونـیـەکـانـی بـە عـەمـامـەی تـورکـان پۆشیبوو ئەوجا شمشێری پیاوانەی دایە دەستی ئەندرێ و نەڕاندی:

– ئەوە بکوژە

ئەندرێ شمشێرە قورسەکەی هەڵگرت و وەك قۆزاقییەکی دروست لە بـیـنـیـنـی دوژمـن خـۆشـنـود بـێ زەردەخـەنـەی هـاتـێ، پـاشان بـەرەو پـاش هەڵبەزییەوە و شمشێرەکەی چەقاندە سنگی دوژمنە خـایـاڵییەکەی. پـاشان لـێدانـی دووەم بـەر سەری دوژمـن کـەوت یـانـی عـەمـامـەی سەر گـونـیـە کـایـەکەی دڕاند. ئـەوجا سەیرێکی بـاوکی کـرد.

تـاراس بـەڕەزامەندییەوە سەری ڕاتەکاند و ئەندرێ هێرشی کردە سەر کیسەیێکی دی کە قەڵغانی پۆڵۆنیی پۆشیبوو. هەرکە شمشێرەکەی لێدا زڕەی لێ بەرز بووەوە تاراس لە جێیەکەی خۆیەوە هەڵسا و بەکوڕەکەی وت:

– ئەمەت لە بیر نەچی، هەمیشە قـەڵغان زەبری شمشێر کەم دەکـاتـەوە. بۆ ئەوەی بتوانی پیاوانی قەڵغانپۆش بکوژی دەبێ درزێ لە نێوان سینگ و قـەڵـغـانـەکە پەیداکەی، ئـەوانـەی کـە قـەڵـغـان دەپـۆشن لـە زەبـری شمشێر نـاترسن.

تەنها بەیەك شێوە دەتوانی لە پێیان خەی، دەبێ گەروویان بکەیتە نیشان یا ژێر باڵیان.

تاراس پاش ئەم قسانەی دەمانچەکەی دەرهێنا و دایە کوڕەکەی و وتی:

– ئەمە بگرە و هەندێ جار سوودی لێ وەرگرە، چونکە تەنها ئەمە دەتوانێ قەڵغان بسمێ.

ئەندرێ بە کەیف خۆشییەوە چەکی گەرمی وەرگرت. ئەو لە پێشدا تەنها تفەنگی منداڵانە و نیوە پڕ ئاگری بەدەست گرتبوو، ئەمە یەکەم جارە دەمانچەی گەورە و دەم پڕ بگریتە دەست. دەمانچەکەی بەرز کردەوە نیشانەی گرت. پاشان چەکوشی چەکەکەی ڕاکێشا و دەستی بە پەلەپیتکەکە نا. تەقینەوەی چەکەکە بەرەو پاش تەکانی پێ دا، ئەندرێ بەجەستەی لەرز داگرتوو بەرەو پێش چوو، سەیری کرد قەڵغانەکە کون بووە.

تاراس چووە پێشێ و دەمانچەکەی لێ وەرگرت و خۆی مژولی بارووت داگرتنی دەمانچەکە بوو.

ئەندرێ گازی باوکی کرد، بەڵام تاراس نەی ژنەوت. ئەندرێ دووبارە گازی کرد.

– باوکە.

تاراس هەر خەریکی پڕکردنی دەمانچەکە بوو، ئەندرێ گوتی:

– باوکە.. لەگەڵ تۆمە پیرەکەر

– ها تووتکە سەگ چ دەڵێی؟

– ئەرێ بۆ قۆزاقییەکان قەڵغان ناپۆشن؟

تاراس بە تووڕەییەوە گوتی:

– چیت گوت؟ ئێمە وەکو پۆڵۆنییەکان تەپۆ و ترسنۆك نین، کوڕە. ئەمە

ببینە تاراس خاچێکی لە گەردندا بوو، نیشانی دا و گوتی:

– قەڵغانی ئێمە ئەمەیە و شمشێریش چەکمانە، ئیمانمان پۆڵای زاخاو دراوە و گەورەترین چەکمانە. هەر ئەوەندە و بەس تێگەیشتی؟

ئەو ساڵە تێپەڕی. کوڕەکەی تاراس گەورە بوو. ئیدی مناڵ نییە بەڵکو بە گەنجێکی وەك شێر دەچوو. ئەو نەمامەی کە تاراس لە ئەستیپ هێنابووی و لە پاینی تەپۆلکەیەکدا ناشتبووی. بەئەندازەی چل پێ بەرز ببووەوە و ناوقەدێکی توندی پەیدا کردبوو، لە چەند لایەکەوە بەشمشێری ئەندرێ برینداربووبوو.

ئەندرێ و ئۆستاپی برا بچووکی، چەند مانگێ لە سەریەك لە ژێر ئەو درەختەدا مەشقی شمشێربازی و نەبەردییان دەکرد، لێهاتوویی و تەڕدەستییان وەدەست هێنا بوو.

کاتێ ئەو مەشقەیان تەواو دەکرد، نۆرەی ئەسپ سواری سەیر و سەرسوڕهێنەر دەهات. تاراس وای کردبوو کوڕەکانی بێ زین سوار بن، بەتیژییەوە لە سەرەولێژی بێنە خوارێ یا بەسەر جۆگا ئاودا بازدەن. بەملا و ئەولای ئەسپەکەدا بچەمێنەوە. کە ئەسپ بە چوار ناڵە ڕای دەکرد دەبا دەست و سەری خۆیان بگەیەننە زەوی. ئەندرێ کوڕە گەورە، لەم کارەدا بەتەواوی تەڕدەست ببوو، شارەزایی وەدەست هێنا بوو، گەنجێکی گەلێ چوست و چالاك، لاوێکی چاك ڕەفتار و دلاوەر بوو.

ڕۆژێ تاراس سەیری ئەسپ سواری کوڕەکانی دەکرد، بە دڵنیاییيەوە گوتی:

– ئەندرێ قۆزاقییێکی تەواوە.

ئەو پیاوە پاشان جامێکی پڕی عەرەقی خەستی ڕووسی دایە کوڕە گەورەکەی و لەگەڵ خۆیدا بردی تا بۆ یەکەم جار لەگەڵ ژنێکدا دروست بێ و ببێتە پیاوێکی تەواو.

نزیکەی ساڵێك پاش ئەم ڕووداوە ڕۆژێ ئۆستاپی کوڕە بچووك دایکی لە بازاڕەوە دەگەیاندە ماڵێ. گالیسکەکەی هێنایە حەوشەی کێڵگەکە. تاراس لەبەر هەتاو و لەسەر بۆشکەیێکی گەورە دانیشتبوو و پارچە پەڕۆییێکی کردبووە بەروانك و کێردێکی بریقەداری بەدەستەوە بوو، لە بەرانبەریشی ئاوێنەیەك دەیبنرا.

سۆفیای هاوسەری بەترس و سەرسوڕمانەوە لە گالیسکەکە دابەزی، ڕووەو مێردەکەی ڕای کرد و قیژاندی.

– تاراس شێت بوویت؟ مەگەر شێت بوویت؟ خودایە بۆ ئەم کارەت کرد؟

هۆی سەرسوڕمانی ئەم ژنە ئەوەبوو کە شیلۆ سەری مێردەکەی تاشیبوو. تەنها یەك دەستە موو لە تەوقی سەریدا جێ مابوو کە تا سەرشانەکانی تاراس درێژ بوو جگە لە توڕە مووەکە، تەواوی سەری تاراس ساف بوو.

سۆفیا بەگریانەوە دەستەکانی هەڵپێکا و ناڵاندی

– توڕە مووی قۆزاق! مەگەر ئێوە هەردووکتان شێت بوون؟

تاراس بۆڵبا لە ئاوێنەکەڕا سەیرێکی خۆی کرد و گوتی:

– پیرە قەل ئەوەندە مەبۆڵێنە دەنا وەستای سەرتاش دەستەوسان دەبێ.

سۆفیا سەرنجێکی شیلۆی دا – کە سەری مێردەکەی دەتاشی – ئەوجا سەیرێکی دەوروبەری کرد کەشیشی دی، باوکە میخائیل، لە گۆشەیێکی حەوشەکەدا و لە پشتی مێزێ دانیشتووە و جامێکی لە دەستە. کەشیشی ڕۆحانی کە ئاگای لە ترسی سۆفیا بوو، بەزەردەخەنەوە سەری ڕاتەکان. سۆفیا گوتی:

– باوکە تۆیش؟ مەگەر هەمووتان شێت بوون. بەم قەڵافەتەوە تاراس ببینن هەڵیدەواسن. ئاخر ئەمە نیشانەی قۆزاقە، گروپی قۆزاقییەکان، چەند ساڵە پەرت و بڵاو بوونەتەوە. قۆزاق بە یاخی دەژمێردرێت. ساڵەهایە چ کەسێ ناوی قۆزاقی نەهێناوەتە سەر زمان.

تاراس بە زەردەخەنەوە لە ژێر لێوەوە گوتی:

– ئافرەت هەرچەند بقیژێنی پەیوەندی خۆت بەمنەوە توندتر دەسەلمێنی. شیلۆ خەنجەرەکەی بەناو دەستی خۆیدا دەرهێنا و تاقی کردەوە و گوتی:

– دەزانن تورە مووی تەوقی سەر دوا مۆدێلە، لە دەرباری وارشۆدا ئەهمیەتی زۆری هەیە. شای پۆڵۆنیا هەموو ئێمەی قۆزاقییانی عەفوو کردووە بەمەرجێ چ خراپەیەك نەکەین. ئێمە ساڵەهایە لەم دێیەدا بەئارامی ژیان دەگوزەرێنین.

بەم قسەیە هەموو پێکەنین. ئۆستاپ کوڕە چکۆلەی تاراس بە شیلۆی گوت:

– دەشێ پاش ئەوەی سەرتاشینی باوکمت تەواو کرد سەری منیش بتاشی گەوجە.

تاراس بە سەرسوڕمانەوە لەکوڕەکەی پرسی:

– کوڕە ئەوە چیت گوت؟

ئۆستاپ بە زەردەخەنەوە گوتی:

– باوکە منیش قۆزاقیی نیم؟ دڵم دەیەوێ منیش تورەی مووم هەبێ.

– تورەی موو؟ کوڕۆ تۆ کاتێك دەتوانی مووت ببێ، لیاقەتی خۆت بسەلمێنی، تۆیێ کە نە شمشێربازی دەزانی و نە لە هونەرەکانی نەبەرد سەر دەردەکەی تۆ تەنها خەریکی وەدەستهێنانی فەزیلەت و فێربوونی زمانی لاتینیت، ئەمە نابێتە قۆزاق.

قسەکەی تاراس ڕاست بوو، چونکە ئۆستاپ بەپێچەوانەی ئەندرێی برا گەورەی، حەزی بە جەنگ و هونەرەکانی جەنگ نەدەکرد، بەڵکو مەبەستی بوو زمانی لاتینی فێر ببێت. قەرار بوو ئەو دوو برایە لە ئەکادیمیای

زانستی ئیلاهی شاری کیڤ بخوێنن. ئۆستاپ لە قسەکانی باوکی شەرمەزار بوو و گوتی:

– باوکە وەك ئەوەی زمانی لاتینی گەلێ بێهوودە بێ، وانییە؟

تاراس دەنگی رەساتر کرد و گوتی:

– پۆلۆنییەکانی شاری کیڤ ئەکادیمیای زانستی ئیلاهییان دامەزراندووە تا نەخوێنەوارانی کۆنە قۆزاقییەکان فێرکەن، ئێستایش کوڕانی تاراس بۆڵبای دەسەڵاتداری قۆزاقییەکانی ئۆمانسکی لەوانەن کە یەکەم کەس لەو ئەکادیمییەدا خۆیان ناونووس کردووە. باوکی ڕۆحانی وا نییە؟

کەشیشی ڕۆحانی سەیرێکی سەربانی ماڵەکەی کرد – کە لە کەنار کێڵگەکەدا بوو – گوتی:

– چۆن.. هەروایە.

لەم کاتەدا دەنگێ لە لای سەربانی خانووەکەوە بەرز بووەوە و کەسێ وتی:

– ئێوە قسەی پڕوپووچ دەکەن.

هەموو سەری خۆیان بەرز کردەوە. تاراس لە ڕووی سەرسوڕمانەوە دەنگی لێوە هات. کوڕە گەورەکەی، ئەندرێ لە سەربانەدا خەریکی چاککردنەوەی دووکەڵکێشەکە بوو. مووە ژاکاوەکانی دەرکەوتبوو. وەك گورك کەوتبووە ڕوو. ئەندرێ سەیری یەك بەیەکیانی کرد پاشان نەڕاندی:

– شا تف دەکاتە ڕوخساری ئێمە. ئەمە تەحەمول ناکرێ، شا باوەڕی وایە نابێ چیدی لە بابەتی قۆزاقییەکان ختوکەی یادی بدەن. بایەخ بەئێمە نادات ئێوەش دانیشتوون و قاقا پێدەکەنن.

تاراس بەپەلە لە جێی خۆی ڕاپەڕی. شیلۆ شمشێرەکەی لە دەست رەسی

تاراس دوور خستەوە. تاراس بە تووڕەییەوە گوتی:

– تفیێ شا ڕۆی کاتە ڕوخساری ئێمە دەبێ بگەڕێتەوە سەر ڕوخساری خۆی. تووتکە سەگ بڵێ بزانم لە سەرباندا چیت دەکرد؟ دەتەوێ کوڵمان لێ بگری؟

ئەندرێ لە سەربانەوە بازی دایە خوارێ و لە تەنیشتیانەوە وەستا و وتی:

– دەمویست دووکەڵکێشەکە چاك بکەم، هەروەها بایەوانێکم لە سەرباندا چەقاندووە تا بزانم با لە کوێوە هەڵدەکات. ئێستا بڵێن بزانم پۆڵۆنییەکان بۆ ئێمە چ خێر و بەرەکەتیان هەیە تا ئەوان بتوانن ئێمە فێرکەن؟ ئەوەی کە پێویست بوو باوکی ڕۆحانی فێری کردووین، باوکە وانییە؟

کەشیش سەری ڕاتەکان و وتی:

– نەخێر وانییە.

سۆفیا ڕووەو کوڕە گەورەکەی چوو، دەیویست لە کێڵگەکە دووری خاتەوە، بەڵام ئەندرێ دەستی خستە ملی دایکییەوە و بەتووڕەییەوە گوتی:

– من ئەوەندەی قۆزاقییێك کە دەبێ بیزانێ دەیزانم.

تاراس پڕی دایە تیغی سەرتاشی و گوتی:

– قۆزاق. تۆ دەربارەی قۆزاقییەکان چ دەزانی؟ هیچ. ئەوەندە دەزانی کە ئەوانە بەربەرن.

– من سەر لەمانە دەرناکەم، من هەر ئەوەندە دەزانم کە دەبێ قۆزاقیی لەگەڵ پۆڵۆنیدا جەنگ بکات. باوکە تۆ خۆت ئەمانەت فێر کردووم، من ئامادە نیم بچمە شاری کیڤ و لەوێدا لە ئەکادیمیای زانستی فێری زمانی لاتینی بم. من نامەوێ ببمە پۆڵۆنی. ئامادەم بە شمشێرەوە بچمە کیڤ و پۆڵۆنییەکان تەمێ بکەم. ئەمە و بەس. ئەگەر بۆ کیڤ بچم هەر تەنها لەبەر ئەمە دەچم نەك بۆ خوێندن. من نامەوێ وەکو تۆ کڕنۆش بەرم.

تاراس نەڕەی لێوە هەڵسا و پارچەکەی دەوری گەردنی لادا و بە زەردەخەنەوە گوتی:

– ڕاستە.. دیارە ئامادەبووی لەگەڵ مندا جەنگ بکەی؟ ئامادەی؟

ئەندریێ گوتی:

– بەڵێ پیرە سەگ. هەر کاتێ بتەوێ حازرم لەگەڵ تۆ زۆرانبازی بکەم.

تاراس بە ئەدەبەوە سەری ڕاتەکاند و بێ ئەوەی جێیەکەی بگۆڕێ بە ئەندرییێ گوت کە هێرشی بۆ بێنێ. ئەندریێ شانەکانی بەرز کردەوە و بەیەك باز هێرشی بردە سەر تاراس. تاراس هەندێ بەلای چەپدا چەمییەوە. مەچەکی خۆی بردە پێشێ، بەجۆرێ ئەندریێ کە بازی دابوو کەوتە سەر زەوی و چەناگەی بەر مەچەکی تاراس کەوت. بەبێ ئەوەی بەڕووی خۆیدا بێنێ وەحشییانە لە جێیەکەی خۆی بەرز بووەوە. تاراس دایە قاقای پێکەنین و زیاتر ئارەزووی هێرشبردنی خستە دڵی کوڕەکەی. هەر لەو کاتەدا ئەندریێ مشتێکی توندی کێشایە چەناگەی باوکی. تاراس هەندێ بەرەو پاش کشا سەری خۆی ڕاتەکاند و گوتی:

– ئاوها.

ئەندریێ دووبارە هێرشی بردەوە سەر باوکی. تاراس دەستی لە کەمەری هەڵپێچا و کوڕەکەی بەرز کردەوە، وەك ئەوەی پەڕە کایێکی بەرز کردبێتەوە ئاوها دەکەوتە ڕوو. پاشان ڕووەو گۆشەیەکی حەوشەکە چوو و بە ئاسپایی و لەسەر پێ خستییە نێو چاڵە ئاوەوە. دەنگی کەوتنی ئەندریێ کەوتە گوێ. پاشان دەنگی تەقەڵلادان و کەشمەکەش دەبیسترا. سۆفیا و ئۆستاپ ڕووەو چاڵەکە ڕایان کرد.

ئۆستاپ سەتڵێکی خستە نێو چاڵەکەوە و پاشان ئەندریێ وەك مشکی تەڕبوو ڕاکێشرایە سەرێ.

ئەندریێ مووە تەڕەکانی خۆی پاك کردەوە و بەتەوسەوە بەرانبەر باوکی خۆی ڕێزی نواند و گوتی:

– گەلێ چاکە. تۆ بردتەوە. من جگە لە ملکەچی چ چارێکی دیم نییە. گەلێ چاکە. هەر لە سبەینێوە من و براکەم، کوڕانی تاراس ئیڤانۆڤیچ بۆڵبا، سەرکردەی قۆزاقییانی ئومانسکی، بۆ خوێندن دەچینە شاری کیڤ لە ئەکادیمیای پۆڵۆنییەکان خۆمان ناونووس دەکەین.

ئەندریێ لەگەڵ ئەم قسانەیدا زەردەخەنەیەك نیشتە سەر لێوانی و بەردەوام بوو.

– بەڵام باوکە لە بیری نەکەی من تا ئەو کاتە ملکەچی فەرمانەکانی تۆ دەبم تا هێز پەیدا دەکەم و بتوانم بتخەمە چاڵەکەوە. بێ شك ئەو ڕۆژەش بەزوویی هەر دێت.

– تاراس بۆڵبا لەپڕ و بە تووڕەیی گوێی کوڕەکەی گرت و گوتی:

– گوێ گرە کوڕی تاراس بۆڵبا، جاشەکەر، تۆ هێشتا نازانی بە چ موناسەبەتێ دەچیتە شاری کیڤ. گەلێ چاکە، مەیلت وایە لەگەڵ پۆڵۆنییەکاندا بجەنگی بەڵام ئەگەر دەربارەی پۆڵۆنییەکان ڕەسم و نەریت و قانون و هونەری جەنگی ئەوان بزانیت ئەوا چاکتر دەتوانی ئەوان لە پێ خەی. کاتێ کە تۆ لەم شتانە بگەی، ئیدی ئەو کاتە، کاتی زۆرانبازی پۆڵۆنییەکانە، هیچ نیگەران مەبە، ڕۆژێکی ئاوها بەزوویی دێت.

ئەندریێ ڕووی لە براکەی کرد و گوتی:

– بەخوا گەر درۆم نەکردبێ (مۆخ) لە نێو سەرە ناشیرینەکەی ئەم پیرەمێردەدا هەیە.

تاراس بەدەنگی بەرز پێکەنی و تیغی سەرتاشییەکەی گرتە دەست و گوتی:

– کوڕینە بەئومێدی ئەو ڕۆژەی کە سەری ئێوەش لەسەر مۆدیلی قۆزاقییەکان بتراشم.

٧

شاری کیڤ دەکەوێتە ڕۆخی ڕووباری (دنێ پیر). کەشێکی دڵگیری هەیە، ئەو شارە خاوەن مێژوویێکی دێرینە. کاتێ کە کوڕانی تاراس بۆڵبا بۆ یەکەمجار پێیان نایە ئەو شارە، سەریان سوڕما. خانووبەرەکان لە بەرد دروست کرابوون. ئەمە بەنسبەتی ئەوانەوە شتێکی تازە بوو. خانووبەرەکان بەپێی سەبکی میللەتانی جۆراوجۆر بوون. هەر نەتەوە و مەزهەبی نەتەوە لەو شارەدا خانەوادەی خۆیان هەبوو. زیاتری دانیشتوانی شارەکە ڕووس و ڕۆمی و ئاشووری و ئیرانی و تورك بوون. شاری کیڤ لە نێوان تەپۆلکە ڕازاوەکاندا بنیات نرابوو و نیگا و دیمەنی بێ وێنەی هەبوو. بۆ کوڕانی تاراس بۆڵبا بینینی ئەم شارە مەزنە – کە خۆیان لە بیابان و لادێدا گەورە ببوون، شتێکی تازە و سەیر بوو.

ئەندرێ و ئوستاپ پەستەکیان لەبەر بوو و پۆتینی چەرمی قۆزاقییەکانیان لە پێ کردبوو، بەدەم داچەقاوییەوە بوخچەکانیان– کە پۆشاك و پێداویستییەکانی دییانی تێدا بوو– نابووە بن باخەڵەوە. لە کەناری سەربازانی پۆڵۆنی پاك و تەمیز و ژنانی شیك پۆش و جوان و پیاوانی بەئەدەب و کامل، بەپرس و سۆراخ بەرەو ئەکادیمیا – کە پێش وەخت ئیستیڤان ناونیشانی دابوونێ – هەنگاویان دەنا. هەروەك دوو بەرازی وەحشی لە دەرگاوە چوونە ژوورێ و لەسەر چیمەنەکەی ئەکادیمیادا مژوولی پیاسە بوون.

ئوستاب لە حاڵەتی هەڵچوون و کەیف خۆشی ئەم شوێنە نوێیەی دایە بەر زەین بەڵام ئەندرێ هەند ڕازی نەبوو چونکە ئەو لە سێ ڕووەوە ناڕەحەت بوو. یەکەم ناچارە تا هاوین دەبێ لە ئەکادیمیەدا شەو بداتە دەمی ڕۆژەوە و خەریکی فێربوون بێ و لە دیدەنی دایك و باوکی بێ بەری

بێ دووەم، ناچار لەگەڵ پۆڵۆنییەکان – ئەوانەی کە وڵاتی ئەمیان داگیر کردووە و شکستیان بەقۆزاقییەکان داوە – هەڵسوکەوت بکات سێهەمیش ئەوە بوو کە نەیدەتوانی وەك لە دێ و بیابان ئازاد بوو، ئازاد بێ.

لەپڕ ئەندرێ لە جێیەکەی خۆیدا وێستا. ئوستاپ لای کردەوە تا بزانێ چ شتێ سەرنجی براکەی ڕاکێشاوە و لە چ لایەکی ئەکادیمیا ئەم خۆشنودییەیان بۆ بووە. ئەوەی سەرنجی ئەندرێی ڕاکێشابوو تەلاری ئەکادیمیا و قوتابیان نەبوو. ئەو گەنجە بەچاوانی نیمچە زەق و حاڵەتی کەیف و خۆشی سەیری کچێکی گەلێ جوانی دەکرد کە کراسێکی جوانی حەریری لەبەردا بوو و دوو حەڵقەی تەسبیح لە گەردنیا ئاوێزان بوون.

یەکەم جار کە چاوانی (ئەندرێ) کەوتە سەر روخساری کچەکە، سەیری کرد زەردەخەنەیێك لەسەر لێوانی دایە، وەك پەرییێك لە بەهەشتەوە بۆ ئادەمیزاد پێبکەنێ، ئاوها بوو. زەردەخەنەی ئەو کچە نە هێندە بەرین و نە هەند تەنگ بەڵام ئەوەی لە هەموو شتێ سەرنجڕاکێشتر بوو چاوە شینەکانی و برۆی باریك و لووتی ورد و دەمە چکۆلەکەی بوون کە وەك شەراب مەستییان دەبەخشی. ئەندرێی کوڕە گەورەی تاراس بۆڵبا وەك لەخۆچوونێك لە خۆی پرسی. ئایا دەشێ ئەم فریشتەیە قوتابییەکی ئەکادیمی زانستی ئیلاهی بێ؟

لە سەراپای ئەو کچەدا سامان و بەرزی دەباری و ئەوەی نیشان دەدا کە کچی یەکێ لە ئەعیانەکانە.

کچە جوانەکە سواری گالیسکەیێك بوو – کە لەسەر دەرگای ئەکادیمیەدا بوو و مەئموورێك لەسەر رکابی گالیسکەکەدا وەستا بوو – هەر لەو کاتەدا بوو چاوە مرواری ئاساکانی کچەکە کەوتە سەر ڕوخساری ئەندرێ. پاش هەندێ چاوانی ئەم دووە بەر یەکدی کەوتن. ئەندرێ هەستی کرد کاریگەری تیشکی گەرمی بەخشی ئەو دوو گەوهەر دەیتوێنێتەوە تا ئەو

کاتەی گالیسکەچی قامچی کێشایە پشتی ئەسپەکان و کەوتە ڕێ.. ئەندرێ بەدوای گالیسکەکەدا مات بوو ئۆستاپی برای سیخورمەیێکی پیا کێشا بەڵام ئەندرێ وەك ئەوەی لە خەودا بێ چ کاردانەوەیێکی نەبوو، هەروەها سەرنجی ئەو ڕێیەی دەدا کە گالیسکەکەی پیادا ڕۆیشت. ئۆستاپ بە دەمارگیرییەوە مشتێکی بە ئەندرێ دا کێشا، وەخۆ هاتەوە، ڕووی وەرچەرخاند و لە ژێر لێوەوە گوتی: هۆو

ئۆستاپ سەری بردە پێشێ و چپاندییە گوێی:

– گای نەفام، بە چی لێدراوی؟ ئەم کەسانە لێرەدان گوایە هاوپۆلی ئێمەن.

– چ کەسێ؟

– نەفام، مەگەر مەست بووی و چاوانت نایبینێ؟

لەو بەری چیمەنەکەدا، دروست لە پشتی سەری ئەو دوو برا تازە هاتووەدا، گرووپێ لە قوتابیانی ئەکادیمیای علومی ئیلاهی کۆببوونەوە.

ئەوانە هەموو قوتابیانی پۆلۆنی بوون. پۆشاکیان شیك و گران قیمەت و ڕەنگاوڕەنگ بوو، کراسەکانیان سپی و ملیوانی بەرز پانتۆڵی جوان و تەنگ و پشتوێنی زەرکەش و شانێڵی زێڕچی، جوانییێکی تایبەتی بەو گەنجانە بەخشیبوو کە لە ڕووی کوڕانی بۆڵبادا وێستا بوون... کوڕانی بۆڵبا بەپەستەکی بەربەرییەوە ببوونە مایەی گاڵتە و تەوسی قوتابیان.

ئەندرێ وەك سەبکی باوکی، بڕۆیێکی بەرز کردەوە لە تەنیشتی براکەیەوە کەوتە ڕێ.

یەکێ لە قوتابییەکان لە ڕووی گاڵتە پێکردنەوە دەرگای ناوەوەی ئەکادیمیای کردەوە، دوو براکە چوونە ژووری، لە کاتێکدا سەیری بەرانبەری خۆیان دەکرد بەرەوپێش دەچوون و لە تەنیشتی ریزێ قوتابیانی پۆلۆنییەوە تێپەڕین. خوێنی قۆزاقیی بە دەمارەکانیان

هاتوچووی دەکرد و وردە وردە ڕەنگیان سوور هەڵدەگەڕا. لەم کاتەدا یەکێ لە پۆڵۆنییەکان بۆ پێ ڕابورادن لە ڕیزی پۆڵۆنییەکان جیا بووەوە، لە پشتی سەری ئەو دوو برایەوە ڕێی گرتە بەر، لاسای ئەوانی دەکردەوە، وەك مەیمونێ بەپێی دەستووری لۆتییەکەی بجووڵێتەوە ئاوها دەجوولایەوە. قوتابیانی دی دایانە قاقای پێکەنین. ئۆستاپ و براکەی سەیرێکی یەکدییان کرد، لەپڕ وەك مارێکی بریندار گەڕانە دواوە بازیان دا، وەك دوو شێر کەوتنە نێوان قوتابیان، بەر لە هەموو ئەو گەنجەی کە لاسایی ئەوانی دەکردەوە وەك مەیمون دەڕۆیشت، بەرز کرایە سەر سەر دوو هەنگاو دوورتر بەسەر ڕوخساردا تەختی سەر زەوی کرا و لە جووڵە کەوت. پاشان پۆڵۆنییەکانی دی یەك لە دوای یەك پەرت کران. دوو کەسیان وەك ئەوەی فەنەر بەپێیانەوە بێ هەڵدرانە ئاسمان و بەسەر سەر کەوتنە سەر بەردەکان. کوڕانی بۆڵبا توورە ببوون.

دوو کەس بەرانبەر بە هەڤدە کەس..

ئەم زۆرانبازییە نزیکەی دە دەقیقەی کێشا دروست لەو کاتەی کەسی چوارەمی پۆڵۆنییەکان لە پێ کەوتبوون، سەرۆکی ئەکادیمیا کە کەشیشێ بوو، دەرکەوت. دوو براکە خۆیان بەرانبەر ئەو بینییەوە. لە پشتی سەرۆکی ئەکادیمیا، کابرایەکی بەهێز و زەبەلاح دەستەکانی نابووە سینگی و دەستی ڕاستی قامچییەکی پێ بوو، وێستا بوو.

کەشیش بەبێ ئەوەی چ تەحقیقێ بکات گوتی:

– ئێمە ئەم جێی فێرکردنەمان بەتایبەتی بۆ کەسانی ئێوە ئاسایە بەو ئومێدەی کە نەوەی قۆزاقە وەحشییەکان کە زەمانێ لەم خاکەدا جموجۆڵی خراپەیان هەبوو، ئێستاش هەموو لادێیی و سەرچڵن تا بنیادەمی ڕێك و لەباریان لێ دەرچێ و بتوانن لەگەڵ پۆڵۆنییەکاندا بژین. لەم ئەکادیمیەدا لەگەڵ ئێوە وەك قوتابیان ڕەفتارتان لەگەڵ دەکرێ، با

یەکەم شتیشتان پێ بڵێم ئێمە تەحەمولی ڕەفتاری سەرکێشی و ژیانی بەربەری و کاری وەحشیانەی ئێوە کە لاتان بووەتە خوو، ئێمە تەحەمولی ئەوە ناکەین.

سەرۆکی ئەکادیمیا سەری بەرەو لای (دێوی بێ شاخ) کە لە پشتی سەریا وێستا بوو وەرچەرخاند. کابرا قامچی وەشێنی ئەکادیمیا بوو، پێی وت:

– برا (بارتۆ لۆمیۆ) بەناوی خوا ئەم حەقیقەتانە بخە مێشکی ئەم دوو کەسە.

قامچی وەشێن هەنگاوێ چووە پێشێ و باسکی خۆی لێ هەڵماڵی. باوکی ڕۆحانی گوتی:

– گەلێ چاکە، ئێستا ئێوە کراسەکانتان داکەنن و لەسەر زەویدا ڕاکشێن. وا دەکەوتە بەرچاو کە ئێستا ئەندرێ سەرپێچی دەکا و هێرش دەباتە سەر قامچی وەشێن و لە چاو ترووکانێکدا تەختی دەکات، بەڵام وانەبوو، چونکە ئۆستاپ سەیرێکی براکەی کرد و زەردەخەنە گرتی و ئیشارەتی دایێ کە ملکەچ کات. پاشان کراسەکەی خۆی داکەند و لەسەر زەویدا ڕاکشا. بەدەستەکانی سەری خۆی پاراست. ئەندرێ شانی ڕاتەکاند و سەیری قەمچی ڕاهبی توند و زەبەلاحی کرد، پاشان لە تەنیشتی براکەی ڕاکشا.

باوکی ڕۆحانی، سەرۆکی ئەکادیمیی علومی ئیلاهی کڕنۆشی برد، خەریکی دوعا خوێندن بوو. ئەوجا (بارتۆ لۆمیۆ) قەمچی بەرز کردەوە، بەتەواوی هێزی خۆی دایدایەوە. قەمچی وەشاندنی یەك لەسەر یەکی توندوتیژی کابرا، پشتی کوڕانی بۆڵبای خوێناوی کرد و بەردەکانیشی بەخوێن لەوتاندەوە.

هەر لەو کاتەدا ئۆستاپ بۆ خۆی بیری دەکردەوە، ئەگەر تاراس بۆڵبای باوکیان لەو کاتەدا ئەمانی ئاوها بینیبا چی دەکرد؟ بەبێ شك وەکو شێر

دەینەڕاند، بەر لە هەموو قامچی وەشێن و پاشان سەرۆکی ئەکادیمیای لە چاوترووکانێکدا شەق دەکرد، ئەوجا تەلاری ئەکادیمیای دەڕووخاندە سەر پۆڵۆنییەکان.

قامچی دادەبارییە سەر شانی کوڕانی تاراس بۆڵبا. بەم شێوەیە پێشوازییان لێ کرا و بەخێرهاتنیان کردن.

٨

دووەمین جار کە ئەندرێ کچە چاوشینەکەی بینی، لە کڵێسای (سانت سۆفیا) بوو. خەڵکێکی زۆر لە قوتابیان و خەڵکی دی، هەژار و دەوڵەمەند لە کڵێسا بوون و سەریان داخستبوو و دوعایان دەخوێند.

لەم کاتەدا خەڵکەکە ڕێیان بۆ حاکمی شار و کچەکەی کردەوە تا بێنە ژوورێ. حوکمڕان کابراییێکی زلەی ئارام بوو، کچەکەیشی هەمان کچە چاوشینەکە بوو کە ئەندرێ بۆ یەکەم جار لە ئەکایمیادا چاوی پێ کەوتبوو. گەر لەو کاتەدا شوێنێ نەبا شانی لەسەر دابدا، بێ گومان تلۆر دەبووەوە و لەسەر زەویدا تەخت دەبوو. سەیری کچی حوکمڕانی دەکرد.

کچۆڵەکەیش سەیری ئەوی دەکرد، ئەو فریشتە ئاسمانییە سەیری (ئەندرێ بۆڵبا)ی کوڕە قۆزاقی ژاپورۆژ دەکات. ئەندرێ بۆ دووەمین جار هەستی کرد دڵی ڕیشەکێش کراوە

ئۆستاپ ئەمانەی بینی و بە ئاسپایی پێی گوت:

– بەدبەخت، تەنانەت ئەو تۆیشی نەبینی

– بێ دەنگ بە، تۆ دڵی منت نییە.

(بارتۆ لۆمیۆ) نزیکیان بووەوە، دوو براکە قسەی خۆیان بڕی و تێکەڵی قوتابیەکانی دی بوون.

بەر لەوەی ئەو کوڕ و کچە بۆ جاری سێیەم یەکدی ببینن، بووە زستان، شەوێکی سارد بوو. بە ئاسپایی بەفر دەباری و دەوروبەری پەنجەرەکانی کۆشکی حوکمڕانی پۆشیبوو.

خەڵکانی شاری کیڤ لە بالکۆن و پشتی پەنجەرەی خانووەکانیانەوە سەیری قوتابیانی ئەکادیمیای (لاهوت)یان دەکرد کە لە بەردەم

قەسرەکەدا ڕیزیان بەستبوو بەموناسەبەتی جەژن سروودی کریسمیسیان دەخوێند. ئەندرێ لە ناوەڕاستی سروودەکەدا بێ دەنگ بوو. چاوی بڕییە یەکێ لە بالکۆنەکان. کچە چاوشینەکە کراسێکی ئاوریشمی سپی هاوڕەنگی بەفرەکەی لەبەردا بوو. کەوڵە ڕێویێکی دابووە سەرشان، مەمکەکانی قوت ببوونەوە. ئەو کچەش سەیری ئەندرێی دەکرد.

چ گومانێ لەمەدا نەبوو.

ئەندرێ هەستی کرد کە لەشی سست بووە و چ توانای جووڵەی نەماوە.

هەروەها کچۆڵەکەیش سەرنجی ئەوی دەدا و لە بالکۆنەکەدا وەستا بوو.

قوتابیان لە پای درەختە گەورەکەی کریسمیسدا وەستا بوون، بەردەوامییان بە سروودەکە دەدا، کۆتایی پێ هات. نۆکەرانی قەسر بە سینی گەورەوە لە قەسرەوە هاتنە دەرێ، جامە شەرابیان لە نێو قوتابیاندا دابەش دەکرد.

قوتابیان پێکەکانی خۆیان بەرز دەکردەوە و دەیاننایە سەر. ئۆستاپ لای کردە لاوە تا بەسەلامەتی براکەی بخواتەوە، بەڵام ئەندرێ پێکەکەی ڕووەو کچەکە بەرز کردبووەوە.

ئۆستاپ هەناسەیێکی هەڵکێشا و لە ژێر لێوییەوە گوتی:

– جوانە ئاخرمان خێرکەیت.

کەنیزەکێك لە پشتی سەری کچی حوکمڕان و لە بالکۆنەکەدا دەرکەوت و جامێ شەرابی دایە دەست کچەکەی، جامەکەی بەرەو دەم برد، دووبارە چاوەکانی لەگەڵ چاوی ئەندرێدا یەکیان گرتەوە. پاش چەند ڕۆژێ ئەو دوو برایە لەگەڵ قوتابیاندا بۆ گەمەکردن لەسەر دەریاچەی مەیيوی کیڤ چوون. لەوێدا دەستیان بەخلیسکان و سەما کرد. قوتابیانی دی دەیانبینی ئەو دوو کەسە بەبێ ترس و واهیمە لەسەر زوقمەکە دەسووڕێنەوە، باز دەدەنە هەوا، وەکو قۆزاقییان هەڵبەز و دابەز دەکەن، هەموو لە دەوریان

کۆبوونەوە ئەندریێ لەسەر بەفرەکەدا مژولی سەمای قۆقازی بوو، بەتیژی بەدەوری خۆدا چەرخی دەخوارد، بەڵام پێی خزا و لەسەر سەر کەوتە سەر بەفرەکە، ماوەیێك بەم شێوەیە مایەوە. ئۆستاپ بەزەردەخەنەوە سەیری ئەوەی دەکرد لەپڕ ئەندریێ دەنگی سمی وڵاخی بیست، پاشان دەنگی پێکەنین هاتە گوێی بەتووڕەیییەوە سەری بەرز کردەوە کچی حوکمڕان لە نێو گالیسکەکەدا دانیشتبوو سەیری ئەمی دەکرد و پێدەکەنی، پاش هەندێ چەپڵەی بۆ لێدا گالیسکەکەی لێخوری و کەوتە ڕێ.

بەهار هات و چرۆ دەمی کردەوە. ئەو تەپۆلکانەی کە تاراس بوڵبا و شیلۆی هاوڕێی زراعەتیان تیادا دەکرد ئەستیپی جوان و پێدەشتی بەرینی بەعەتری بەهار بۆن خۆش کردبوون. مراوییەکان لەسەر دەریاچەکەدا مەلەیان دەکرد و خونچەکان دەمیان کردبووەوە نەسیمی گەرم لە بری کزە بای سارد هەڵی کرد.

کوڕانی بوڵبا هەردووکیان لە کەناری ئاو و لە ژێر سێبەری درەختەکەدا دادەنیشتن و دەرسەکانیان ئەزبەر دەکرد.

ئەندریێ سەیرێکی دەریاچەکەی کرد و لە ژێر لێوەوە گوتی:

– ئامۆ .. ئامس.. ئامات.. خۆشم دەوێی..

ئۆستاپی برای سەری سوڕما، چۆن ئەندریێ بەیەك جار لە دەرسی لاتینییەوە پەڕییە سەر ئەم ڕستەیە. بە سەرسوڕمانەوە سەیرێکی کتێبەکەی کرد و گوتی:

– ئەندریێ ئەوە چ دەڵێی؟ خۆ لەم کتێبەدا نەنووسراوە خۆشم دەوێی.

ئەندریێ لە ژێر لێوەوە گوتی:

– ڕاستە بەڵام من خۆشم دەوێ.

– کێت خۆشدەوێ؟

ئۆستاپ پاش ئەم قسەیەی سەرنجی جێی تەماشای براکەی دا. کچە چاوشینەکە لەگەڵ کارەکەرە تاتارەکەی لە ڕۆخی بەرانبەری دەریاچەکە دانیشتووە و کتێبێکی لەسەر ڕانە. ئۆستاپ چ گومانی لەوەدا نەبوو کە کچەکە ئاگای لە کتێبەکەی نییە، بەڵکو سەرنجی براکەی ئەم دەدات بەئاسپایی گوتی:

– بە.. وەك ئەوەی بەختت یار بێ، چ گەوجم وامدەزانی بۆ لێواری دەریاچە هاتووین بخوێنین. تەڕمان خوێندەوە!

ئەندرێ لەسەر سەوزە گیاکەی ڕۆخدا پاڵی لێ دایەوە و گوتی:

– تاراس وتی کە..

– مەبەستت چییە.. باوکمان چی گوت؟

– مەگەر لە یادت چوو، بەر لەوەی بێینە ئێرە باوکمان گوتی دەبێ هەرچی پێویست بێ دەربارەی پۆڵۆنییەکان فێر بین!

ئۆستاپ سەری ڕاتەکاند و وەڵامی داوە:

– بەڵێ بەڵام نەك ئەم پۆڵۆنییە . من دڵنیام باوە و دایە ئەم پۆڵۆنییە جوانەیان هەر لە خەیاڵدا نەبووە. ژن هەر ژنە. بەڵام ئەمەیان کچی حوکمڕانە و لەوانە نییە ڕووی خۆشت بداتێ.

ئەندرێ سەیرێکی کتێبەکەی خۆی کرد، بەدەنگی بەرز بەجۆرێ کچۆڵەکەی ئەوبەری ڕۆخەکە بژنەوێ ئەم وشەیەی بەلاتینی گوت:

– خۆشم دەوێی. خۆشم دەوێی. خۆشم دەوێی

*

ئەندرێ بەو هەندە پرسیارەی کە کردبووی دەیزانی ئەو کچە ناوی (ناتالیا دۆبرۆڤ)ە. کچی حاکمی شاری (کیڤ)ە. برایەکی هەیە ناوی ئەلکسییە. دایکی نەماوە. ئەوەیشی زانیبوو کە ناوی کارەکەری زیتایە و یەخسیرێکی تاتارییە.

ڕۆژی دوایی ئەندریێ بیستی کە کچی حاکم لەگەڵ هەندێ لە گەورەکان بۆ شکاری بەراز دەچنە جەنگەڵەکانی باکوور. بەم هۆیەوە تەگبیرێکی کرد و خۆی لە براکەی شاردەوە و. ئەسپێکی وەدەست هێنا، بەیانی زوو لە ئەکادیمیە دەرچوو ئەسپی زین کرد. کە گەیشتە جەنگەڵەکە و لە شوێنێکدا وەستا وا چاوەڕێ دەکرا کچی حاکم بۆ شکار بێتە ئەو شوێنە، چاوەڕێی کرد. سەعاتەکان تێدەپەڕین و وردە وردە ئەندریێ ئومێدی لە دەست دەدا، لەپڕ دەنگی سمی ئەسپی بیست. پاشان گەلێ سواری بینی، پۆشاکی ڕەنگاو ڕەنگیان پۆشیبوو، ژنان کراسی ئاوریشمیان پۆشیبوو، پیاوانیش وەك ئەوەی بۆ جەژن هاتبن جلی جوان و شانێلی زەرکەفتیان لە بەردا بوو، هەموویان دەستکێشی درێژ و سپییان لە دەستدا بوو بەم حاڵەوە هاتبوون بۆ شکار.

ئەندریێ خۆشحاڵ بوو. زەردەی هاتێ و هاتە دەرێ و ڕووەو گروپی ڕاوچییان چوو تەراتێن بکات. هەموو لایان کردەوە، سەیری ئەم سوارە سەیرەیان کرد. ئەسپ بەهەڵبەز و دابەزەوە دەرکەوت، هەردوو دەستی بەرەو هەوا بەرز کردەوە. ئەم کارەی هەندە سەرسوڕهێنەر بوو، بووە مایەی ئافەرین گوتنی ئەوان. ڕەنگە ئەو ئەسپە بێ چارەیە تا ئەو کاتە تەڕاتێنی وای نەکردبێ، بەڵام لە بەر ئەوەی سوارەکە ئەندریێی کوڕی تاراس بوڵبا بوو تەنانەت بەرازیشی دەهێنایە سەما. تەواوی ئەو ماوەیە ئەندریێ چاوی لە سەر ڕوخساری کچە جوانەکە لانەدا کچەش حەیرانی ببوو و زەردەخەنەی پەرش دەکردەوە.

ئەندریێ پاش ماوەیێك جووڵەیێکی بەنیشانەی عوزرخوازی نواند ئەوجا دوور کەوتەوە و لە پشتی درەختەکاندا گوم بوو.

تەنها کەسێ ئاگاداری سەرنجی ئەو گەنجە و زەردەخەنەی کچۆڵەکە بوو ئەلکسی برای کچەکە بوو. ناتالیا لە شیرینکاری ئەندریێ گەلێ خۆشحاڵ بوو.

بەڵام ئەلکسی برای گەلێ توورە و دەمارگیر بوو.

سێ ڕۆژ پاش ئەو ڕووداوە، کارەکەرە تاتارەکەی ناتالیا پەیامێکی بۆ ئەندرێ برد. پەیامەکەیش ئەوە بوو، کچی حاکم بۆ ماوەی ساڵێ بۆ خوێندن نێردراوەتە وارشۆ.

ئەمە بووە هۆی نیگەرانییەکی گەورە، بەجۆرێ ئەو گەنجە گۆڕا قەمچیەکەی (باریۆ لومیۆ) شەو و ڕۆژ لە کاردا بوو.

٩

ساڵ بە ئارامی تێپەڕی. ئەندریێ لە خۆشەویستەکەیەوە چ هەواڵێکی پێ نەگەیشت. ئەڵبەت هەواڵی دی پێ دەگەیشت. بۆ نموونە کەشیشی دێیەکەیان میخایل نووسیبووی، لە هەواڵی دایك و باوکی ئاگاداری کرد بوو و سەلامەتیانی بۆ نووسیبوو. دەیزانی ئەم ساڵ گەنم هاتیەتی، ئیستیڤانی پیر دوا دگانی خۆی کێشاوە و شتی دیش.. بەڵام دەربارەی ناتالیا نە پەیامێ نە خەبەرێ نەگەیشت.

دووەمین بەهاری ئەو دوو برایە لە ئەکادیمیا بووە هاوین بەڵام چ خەبەرێ نەبوو. نە قسەیێك نە پەیامێك ئایا چ ئینسانێ توانیویەتی تەحەمولی ئەم ڕەنجە بکات؟ بەباوەڕی ئەندریێ وەڵام (نەخێر) بوو.

تا ئەوەی ڕۆژێ هەردوو براکە لە شەقامەکانی شاری کیڤ دا پیاسەیان دەکرد، ئۆستاپ سەری دانەواندبوو کتێبی دەخوێندەوە و ئەندریێ سەرەڕای زیرەکییە خۆرسکەکەی بەڵام گەلێ بێ حەواس ببوو، بەبێ ئاگای سەیری دەوروبەری دەکرد، هەردوو گەیشتنە نزیکی قەسری حوکمڕان، ئەندریێ لە جێیەکەیدا وەستا، سەری بەرز کردەوە تا سەیری یەکێ لە بالکۆنەکان بکات دڵی داتەپیبوو، سەراپای لەشی هاتبووە لەرز، چونکە ناتالیا بەر لە ساڵێك لە هەمان شوێندا وەستا بوو. قوتابیانیش سروودی کریسمسیان دەخوێند. ناتالیا جامێ شەرابی بە دەستەوە بوو، ڕووەو ئەندریێ بەرزی کردبووەوە هەڵیدابوو. ئەم یادەی بووە مایەی لەرزی ئەندریێ، بەڵام ئەفسووس چ شوێنەوارێکی ناتالیا لە بالکۆنەکەدا دیار نەبوو.

هەر لەو کاتەدا گالیسکەیێك لە دوورەوە دەرکەوت و نزیکی قەسرەکە بووەوە. ڕێیەکە باریك بوو، گەر گالیسکەچییەکە هەندێ بەلای ڕاستدا لای

دابا دەیتوانی بەئاسانی تێپەڕێ بێ ئەوەی ئەندرێ دوور بکەوێتەوە و لە جێیەکەی خۆیەوە باز بدات. گالیسکەچییەکە بەبێ بایەخی بەڕاستە ڕێیەکەدا دەهات. گەر ئەندرێ کەمێکی دی وەخۆ نەکەوتبا ئەوا لە ژێر تایەکانی گالیسکەکە دا دەپلیشایەوە.

گەنجی قۆزاقی بەیەك باز خۆی هاوێشتە نێو چاڵێکی پڕ لە گڵ و گیانی خۆی لە مەرگی حەتمی ڕزگار کرد.

گالیسکەکە بەتەنیشتیا تێپەڕی. ئەندرێ بە دەمارگیرییەوە لە چاڵەکە هاتە دەر. گالیسکەکە تیژڕەوی خۆی کەم دەکرد و تایەی پاشەوەی وەستا ئەوجا ئەندرێ پێیەکی پێش خست و تایەکەی گرت و نەیهێشت بجووڵێتەوە ماسوولکەکانی نیشتنە سەر یەك و دەمارەکانی گەردنی دەرپەڕین. چ نەمابوو چاوانی بێتە دەر، بەم تەقەلاو فشارە توانی گالیسکەکە لە جێی خۆیدا ڕاگرێ و نەبزوێ.

گالیسکەچی سەری سوڕما بوو، بۆ چ لەپڕ ئاوها وەستا، بەخەیاڵ وایزانی تایەکان کەوتوونەتە سەر بەرد، لای کردە لاوە سەیری کرد، بەبینینی ئەو گەنجە قامچیەکەی بەرز کردەوە و کێشایە سەر و قەدی. ئەندرێ بازی دایە لایەك و قامچی لە دەست گالیسکەچییەکە ڕاکێشا، سەری وەرچەرخاند دەیویست بەقامچیەکە سەر و گوێلاکی گالیسکەچییەکە داپلۆسێ. لەناو گالیسکەکەوە گوێی لە دەنگی پێکەنینێکی ناسك بوو. بەتووڕەییەوە لە پەنجەرەی گالیسکەکەوە سەری بردە ژوورێ، خۆی بوو. ناتالیا لە نێو گالیسکەکە دا دانیشتبوو. ئەم ژووانە بەجۆرێك ناگەهانی و چاوەڕوان نەکراو بوو ئەندرێ لە خۆشییا تووشی وەجد بوو لەگەڵ ئەمەشدا نەیتوانی دەست بەسەر تووڕەیی خۆیدا بگرێ و گوتی:

– بۆ وا دەزانی پیاو شێلان و پیاو کوشتن کارێکی پێکەنین ئاوەر بێ؟

ئەندرێ پێکەنینی نەبوو. ناتالیا پێکەنینەکەی خۆی گرت و گوتی:

– زۆر بە داخەوەم بەڵام تۆ گەلێ دەمارگیر دیاریت.

– حەقمە دەمار گیر بم.

کچی حوکمڕانەکە دەستەسڕێکی جوان کە گۆشەکانی گوڵگوڵین بوو، دەرهێنا و دایە دەستی ئەندرێ و پێی وت:

– تۆ جارێ لووتت خوڵاوییە و پاکی کەوە تا لەم قیافەتە پێکەنین ئاوەرە دەرچی.

ئەندرێ دەسماڵەکەی وەرگرت و لووتی خۆی پاك کردەوە و سوپاسی کرد هەردوو پێکەنین. لە خۆشی ئەم دیدارە، گەشانەوە و ئەندرێ گوتی:

– ئاخری گەڕایتەوە

– بەڵێ گەڕامەوە

– باشە دەبێ سوپاسی باوکت بکەم، چونکە دووبارە تۆی بۆ ئێرە گەڕانەوە. ناتالیا بەرەو پێش چەمییەوە، بە سەرسوڕمانەوە سەرنجی ئەندرێی دا.

هیچ کاتێ ئەوەندە لە یەك نزیك نەبووبوونەوە. ناتالیا گەنجێکی بینی موو ڕەش و پێست سووتاو، چاوانی لە ڕەنگی چاوەکانی خۆی بوون، برۆکانی کەوانی و دگانەکانی سپی و دەبریقانەوە. ناتالیا هەندێ خۆی کێشایەوە و دڵی لەرزی، چونکە تازە تێگەیشت ئەو گەنجە قۆزاقە، قۆزاقیێکی ترسناك، بوونەوەرێکی سەر سوڕهێنەر، وەحشی، ئەو کچە گەلێ داستانی دەربارەی قۆزاقییەکان بیستبوو، زاڵمی و بێ رەحمی، پەیوەندییان لەگەڵ گوناە.. لەو کاتە دا هەوڵی دا ئەو ڕوخسارە لە مێشکی خۆیدا، ئەم ڕوخسارە جوانە گەورەتر بێت.. لە ساڵانی دواییشدا ئاوهای لێهات.. قۆزاقییێکی تەواو.

ناتالیا بە لاڵە پەتێیانەوە گوتی:

– تۆ.. دەڵێی تۆ قۆزاقییت؟

– بەڵێ وایە. من قۆزاقییم. دەڵێی تۆیش.. پۆڵۆنییت..؟

ناتالیا پێکەنی و گوتی:

– هەریەکە و بەجۆرێ قسان دەکەین دەڵێی باوەڕی جیاوازمان هەیە

– ڕاستە چونکە من پیاوم و تۆیش ژنیت.

– وایە

لە دوورەوە دەنگی زەنگ دەگەیشتە گوێی کچۆڵەکە، زیاتر چەمییەوە و وتی:

– ئەمە دەنگی زەنگەکەی ئەکادیمیایە

– بەڵێ وایە

– ئەوان فەلاقەت دەکەن، چاك دەزانم جارەها جەنجاڵت ناوەتەوە و فەلاقەیان کردوویت.

ئەندرێ سەیری دەسماڵەکەی دەستی خۆی کرد و گوتی:

– بەڵی.. زۆر بەداخەوە دەسماڵەکەت خۆڵاوی بووە

– گرنگ نییە.. ئایا قەمچی خوێن دەردێنی؟

– بەڵێ یەك دوو دڵۆپ. چاکە سبەینێ لێرەدا دەتبینم

ناتالیا بە لا چاوەوە سەیرێکی گالیسکەچییەکەی کرد کە سەیری ئەمانی دەکرد ناتالیا گوتی:

– نەء.. خۆت ماندوو مەکە. من سبەی لێرەدا نابم و دەتوانم لە بازاڕ دەسماڵێکی دی بۆ خۆم بکڕم. ئەهای (ژۆزیف) بمبە بۆ نێو قەسر.

ئەندرێ زەردەخەنەی هاتێ، قامچییەکەی دایە دەستی گالیسکەچی و دەسماڵە دیارییەکەی لە گیرفان نا و کشایە دواوە. گالیسکە کەوتە ڕێ.

ئەندریێ بۆ دواجار سەیری ناو گالیسکەکەی کرد دەستیشی بۆ لێوانی خۆی برد.

ئۆستاپی برا بچووکی، لە نزیکەوە سەیری ئەم دیمەنەی دەکرد. پاش ڕۆشتنی گالیسکەکە هاتە لای براکەی و گوتی:

– مەرج دەکەم تۆ لە نێو ئەو چاوە سەوز و درشتانەدا نوقم بوویت تەنانەت زەنگی قوتابخانەشت نەبیست.

– چاوەکانی ئەو شین و زەنگەکەشم بیست.

بە یەکجار ئەندریێ ڕەنگی گۆڕا و چاوانی درەوشانەوە و گوتی:

– ئاه.. سبەینێ لە بازاڕی (تیوز)دا دەمبینێ.

– ئەگەر تۆ لەگەڵ ئەودا ببینن هەر سبەی شەو لە سەر قەنارەی پۆڵۆنییەکان سەما دەکەیت، وەرە وڵاغی بێ مێشکی عاشق با بڕۆین و بگەینە دەرسەکانمان هەردوو بەرەو ئەکادیمیای علومی ئیلاهی ڕۆیشتن. کاتێ گەیشتنە ئەوێ سەیریان کرد دەرگا ئاسنەکە داخراوە. سەیری یەکدییان کرد وەك پێشتر چەند جارێ ئەم کارەیان دووبارە کردەوە. چوونە پشتی دیواری ئەکادیمیا. ئەندریێ پەنجەکانی دەستی هەڵپێکا، ئۆستاپ چووە سەر دەستی و خۆی خستە سەر دیوارەکە ئەوجا چەمییەوە، دەستی درێژ کرد و ئەندرێی کێشایە سەرێ. پاشان هەندێ هەردوو پێی نایە حەوشەی ئەکادیمیا. لەپڕ دەنگێ لە نێو تاریکییەوە بەرز بووەوە و گوتی:

– ئەندریێ.. ئۆستاپ

سێبەرێ دەرکەوت. ڕاهبێکی زەبەلاح لە پشتی درەختەکانەوە هاتە پێش. ئەو دوو برایە بێ ئەوەی ترس دایانگرێ یا ناڕەحەت بن بەرانبەر ڕاهبەکە وەستان و بە یەکەوە گوتیان:

– سەلام.. بارتۆ لۆمیۆ

پاش دوو دەقیقە هەردووکیان لە ژووری بەڕێوەبەری ئەکادیمیا وەستا بوون باوکی ڕۆحانی، سەرۆکی ئەکادیمیای لاهوت بە ئەندرێی گوت:

– دوو ساڵی تەواوە تۆ دەست لەم کارانەت بەرنادەیت، سەرم لێ تێکچووە خۆشم نازانم چۆن تەمێت بکەم. ئیدی ماندوو بووم، پێم وایە لە هەموو شتێ چاکتر ئەوەیە لە ئەکادیمیا دەرتکەم. بەڵام هێشتا کاتی ئەوە نەهاتووە. ئۆستاپ بڕۆ چارەسەری خۆت بکە، چونکە ئەمە لە هەموو ئەشکەنجەیێك زیاتر ئەزیەتت دەدا بەڵام ئەمە یەکینکە...

ئۆستاپ شانی هەڵتەکاندو لە ژوورەکە دەرچووە دەرێ، باوکی ڕۆحانی ڕووی لە ئەندرێ کرد و گوتی:

– دەزانی بۆ ئۆستاپم ناردە پۆلەکەی، چونکە دەمەوێ بە تەنها ئاگادارت کەمەوە؟

بەڵێ باوکی ڕۆحانی ئەمە تیوری میکاڤیلییە. سیاسەتێکی چاکە دەڵێ دوژمنی خۆت پەرت کە، بەسەریا سەردەکەوی.

– ڕاستە بەڵام مەبەستی من ئەمە نییە. پێویست ناکات ئۆستاپ تەمێ بکرێت چونکە ئەوە بە قۆزاقی هاتووەتە دنیا و بەقۆزاقییش دنیا بەجێ دێڵێ بەڵام ئەندرێ تۆ منت ناڕەحت کردووە، چونکە فکری ڕۆشنت هەیە.

– ئایا ئەمە ناڕەحەتییە قۆزاقییەك ڕۆشنفکر بێت؟

– نەخێر بە پێچەوانەوە، تۆ منت ئومێدەوار کردووە کە بەگەشبینییەوە سەیری هاوسۆزانت بکەم. چونکە نەریتی قۆزاق و خووی قۆزاق لە لای تۆدا کەمترە وەك لە لای براکەت. ئۆستاپ کە نەپەیوەندی بە دەرسەکانیەوە هەیە و نەهیچ شتێ دەزانێ. ئەو قۆزاقییەکی خالیسە، بەڵام تۆ نیوە قۆزاقیی. ئەگەر دەست لە وەحشیگەری خۆت هەڵگری ئەوا دەبیتە کوڕێکی ڕێکوپێك و خودایش لە بەرەکەتی خۆی بێ بەشت ناکات، ئاخر چۆن فکری خۆت بە پڕوپووچی و نەفرەت کردن لە پۆڵۆنییەکان خەریك دەکەی؟

ئەندریێ بە زەردەخەنەوە، بەڵام بە ئەوپەڕی جدییەوە گوتی:

– من نەفرەت لە هەموو پۆڵۆنییەك ناكەم. ئەسڵاً من نەفرەت لە هیچ پۆڵۆنییەك ناكەم. هۆی ناڕەحەتی من تەنها ئەوەیە كە من پەیوەندیم بە ئەستیپەوە هەیە و هەندێ شتم دەربارەی بیستووە، ناڕەحەتی كردووم.

– ئەندریێ ئەستیپەكان هی پۆڵۆنییەكانە. ڕابوردوو لە نێوان نەماوە. دەبێ فكر لە ئێستا بكرێتەوە. چەرخی مێژوو بەرەو پێش دەڕوات چ كەسێ ناتوانێ بەرەو دواوەی ببات، تەنانەت تۆ و ئۆستاپی برای موتەعەسیبیشت.

– گەورەم ئەمە نەبەردێكە هێشتا سەرەنجامەكەی مەعلوم نەبووە.

باوكی ڕۆحانی ئاهێكی هەڵكێشا و گوتی:

– براكەت قۆزاقییێكی موتەعەسیبە بەهیچ جۆرێ ناگۆڕدرێت، بەڵام تۆ.. من بەنیسبەت تۆوە ئومێدەوارم بەرگی قۆزاق لەبەر داكەنی ئەوجا من دەتوانم ڕۆحی تۆ ڕووەو خوا و ئینسانییەت بەرم.

١٠

ناتاليا دوبرۆڤ لە هۆڵی قەسرەکەی حوکمڕان بەرانبەر بەئاوێنەیێکی قەد دیوار ڕاوەستا بوو، کراسێکی ئاوریشمی سپی لەبەر بوو. زینای کارەکەری لە پشتی سەرییەوە وەستا بوو سەبەتەیێکی بەدەستەوە بوو. چاوەکانی خانم و کارەکەرەکەی لە ئاوێنەکەدا یەکیان گرت و هەردوو بزەیان هاتێ. لایان کردە لاوە و ڕووەو دەرگای دەرێ چوون. لەو کاتەدا دەنگی سارد و ئامرانەی حاکم بەرز بووەوە کچەکەی گاز دەکرد. ناتالیا و هاودەمەکەی بەرەو ناردووانەکە ڕۆشتن.. حاکمی پیر لە پاینی پەیژەکانی هۆڵەکە وەستا بوو. (ئەلکسی-یش) لە تەنیشتی بوو. پیرەمێرد سەرنجێکی ناتالیاو پاشان ئالکسی کوڕی دا، پاشان پشتی تێ کردن و وتی:

– ناتالیا براکەت ڕووداوەکەی دوێنێی بۆ گێڕامەوە. گوایە دوێنێ لە ڕووداوێکدا قوتابیەکی قۆزاق..

ناتالیا یەکسەر پەی بەوە برد کە ژۆزێف-ی گالیسکەچی ڕووداوەکەی دوێنێی بۆ براکەی گێڕاوەتەوە و گوتی:

– ئاهـ.. باوکە شتێکی گرنگ نەبوو.

دۆبرۆڤی پیر لە کاتێکدا لە پێپلیکانەکەوە بەرەو ژوور دەچوو گوتی:

– ناتالیا تۆ کچی منیت. هەر شتێکی تایبەتی لە بەرچاوی خەڵکدا وەئەنجام بدەی ئەوا بەناوی منەوە تەواو دەبێ. هیچ کاتێ ئەمە لە بیر نەکەی.

– بەڵام باوکە ئەو ڕووداوە گرنگ نەبوو.

– براکەت بۆ ناسینی ئەو قوتابیە قۆزاقە گوایە هەمان ئەو گەنجە

بەجورئەتەیە کە پار بەجەسارەتەوە لە شکارگادا بە ئەسپ تەڕاتێنی دەکرد. براکەت پێویستییەکان وەئەنجام دەدا تا چیدی لەم بابەتە کارانە ڕوونەدات.

پیرەمێرد گەیشتبووە سەر دوا پلەی پێپلیکانەکە و بەر لەوەی بڕوات گوتی – بەڕاست ناتالیا تا ئەو کاتە، تۆ حەقی دەرچوونە دەرێی قەسرت نییە – حاکم لە بەرچاو گوم بوو. ناتالیا بەنائومێدییەوە شانێلەکەی خۆی هەڵگرت و گەلیٚ هەولٚی دا نەگرییێت. ڕووەو ژوورەکەی خۆی ڕۆیشت. زینایش کەوتە دوایەوە.

هەر لەو کاتەدا کە ئەو ڕووداوە لە قەسری حاکمدا ڕووی دا. ئەندرێی گەنج، کوڕەکەی تاراس بۆڵبا، پۆشاکی سادەی لەبەر بوو. بەبیٚ سەبری لە بازاڕی تیوزدا دەسووڕایەوە سەیری ئەملا و ئەولای دەکرد. فرۆشیاران کالاٚی خۆیان خستبووە ڕوو. بەڵام ئەندریٚ چ ئاگاداری ئەوان نەبوو بەڵکو بەدوای ناتالیادا دەسووڕایەوە کە دوێنیٚ خۆی وا نواند بۆ دەسماڵ کڕین دێتە بازاڕی تیوز مەگەر مەبەستی ئەوە نەبوو لەم ڕێیەوە وادەی ژوانی بداتیٚ؟ ئەی بۆ دیار نییە؟ خۆ ناشیٚ ئەوی گوم کردبیٚ؟ ڕەنگیشە ناتالیا ئەم قسەیەی لە ڕووی شۆخییەوە کردبیٚ. ئەمانە ئەو پرسیارە بیٚ وەڵامانەی مێشکی ئەندریٚ بوون. ئەو لە نێو ئەم ئەندێشانەدا بوو. چاوی بە ژنێکی پەچەدار کەوت. لە جۆری پۆشاکەکەی یەکسەر پەی بەوە برد کە زینای کارەکەرە و هاودەمی ناتالیایە چونکە هەمیشە کلاٚوی مەخمەڵی لەسەر دەنا، کلاٚوەکەی گوڵدروو بوو وە هەمیشە پۆشاکی خۆڵەمێشی دەپۆشی.

ئەندریٚ بە دیتنی ئەم ژنە خاترجەم بوو کە زینایە، بۆیە دەستفرۆشانی بەملا و ئەولادا دەڵەك دا و گازی کرد:

– ئەها.. ئەها.. خانمی تاتار!

کچۆڵەکە لای کردە لاوە و پەچەکەی لادا. لەپڕ دڵی ئەندرێ داتەپی، چونکە ئەو کچە چ کەسێ نەبوو غەیری ناتالیا نەبێ کە بەپۆشاکی کارەکەرەکەی لە قەسر هاتبووە دەرێ و خۆی گەیاندبووە بازاڕ.

ئەندرێ لە جێیەکەی خۆیدا وشك بوو. ناتالیا بزەی هاتێ و بەئیشارەتی سەر تێی گەیاند کە لێرە نابێ قسە بکرێ. ئەندرێ سەری وەرچەرخاند و بەئارامی فیتووی لێ دەدا، خۆی وا نواند بۆ کات بەسەربردن یا کڕین خۆی بەتەماشاکردنی کەلەرم و شتەکانی دییەوە مژول کرد. کە کچەکە کەوتە ڕێ ئەندرێش بەدووری چەند هەنگاو کەوتە دوای. ئاگادار بوو لەوەی ڕاستە و ڕاست سەیری نەکات.

ناتالیا لە بەردەم نان فرۆشێکدا وەستا نانێکی خڕی کڕی و خستییە نێو سەبەتەکەی دەستی. ئەندرێش بزەیێکی کرد و لە مەیفرۆشێ گۆزەیێکی چکۆلەی شەرابی کڕی ناتالیا هەندێ ترێ و سێو و پەنیری کڕی. ئەو دووە ماوەیێکیان لە بەینا بوو و دەڕۆیشتن. ڕووەو دەریاچە هەنگاویان دەنا.

ئەندرێ بەتەواوی سەری سوڕما بوو بۆ ناتالیا خۆی وا لێ کردووە و هۆی ئەمە چییە، چونکە لە ژێر کراسە تەنکەکەی زینا، کراسە گرانقیمەتەکەی خودی ناتالیا دیار بوو ئەمەیش ئەمەی دەنواند کە ئەو کچە بەڕادەیێك پەلەی کردووە تەنانەت نەیتوانیوە کراسەکەی خۆی داکەنێ. هەردوو گەیشتنە دەریاچەکە و بەکەناردا دەڕۆیشتن گەیشتنە شوێنێ هەندێ لە ڕۆخەوە دوور بوو، ئەندرێ لە پێشەوە دەڕۆیشت، لە جێیەکەی وەستا، چاوەڕێی گەیشتنی ناتالیای دەکرد. بێ ئەوەی چ قسەیێك بکات، گۆزە شەرابەکەی خستە نێو سەبەتەکەی ناتالیا و پاشان دەستەکانی لە کەمەرەی ئالان و ناتالیای بۆ شوێنێکی چکۆڵەی وشك کە دوور بوو لە ئاوەکە بەرز کردەوە.

کاتێ گەیشتنە وشکانی، ئەندرێ بۆ ماوەیێك ناتالیای لە باوەشدا بوو و چاویان بڕیبووە یەکدی. کچەکە دەستی خستە گەردنی. ئەو وەزعە لە لای

ئەواندا ئاسایی بوو. پاشان کچەی لەسەر زەوی دانا و سەبەتەکەی لە دەست سەند. هەردوو لە ژێر سێبەری ئەو چەند درەختەی کە لەو پارچە وشکانییەدا ڕوابوون، کەوتنە پیاسەکردن. لە شوێنێکدا ئەندرێ پەستەکەکەی خۆی لەسەر زەویدا ڕاخست. ناتالیا سەیرێکی دەوروبەری کرد بەئاسپایی ئاوازێکی قۆزاقی چڕی. وردە وردە دەنگی بڵندتر و ڕەساتر دەبوو.

ئاوازەکەی ڕێکوپێك و سەری لە وشەکان دەرنەدەهێنا، تەنها ئاوازەکەی دەزانی، شانێڵەکەی کردەوە گێسووەکانی کەوتنە ڕوو.

ئەندرێ چەقۆکەی دەرهێنا و و مژولی ئامادەکردنی خۆراك بوو، دەستەکانی کێشایە قەد یەك ئەوجا کەوتە چەپڵە لێدان، ناتالیا دروست وەك سەمازانێکی شەهوانی تاتار مژولی سەماکردن بوو و بەدەوری خۆیدا دەسووڕایەوە.

ئەگەر باوکی لەو حاڵەتەدا ئەوی دیبا بێ شك دڵی دەتەقی.

ئەندرێ دەستی بە گۆرانی چڕین کرد. دەنگێکی ڕەسا و سافی هەبوو، ئاوازێکی خوێند کە شیعرەکەی دەربارەی گەنجێکی قۆزاقی عاشق بوو کە کچە تاتارێکی بەئەسپ هەڵگرتووە.

ناتالیا لەسەر ڕیتمی گۆرانییەکە سەمای کرد، چەپڵەی لێ دەدا تا بەپێکەنین و هەناسەبڕکێ خۆی خستە سەر پەستەکەکە و لە نێوان بازووەکانی ئەندرێدا خۆی گرتەوە. گەنجەکە بەئەسپایی و لە سەرخۆ کچەی بۆ باوەشی خۆ ڕاکێشا. بەو دەسماڵەی کە شەوی ڕابوردوو وەریگرتبوو و شۆردبووی، تکە ئارەقەکانی ڕووخساری سڕییەوە و پرسی:

– کچێ تۆ لە کوێ بەم جۆرە فێری سەماکردن بوویت؟ لە قەسری حاکم؟

ناتالیا سەری ڕاتەکان و بەبزەوە وتی:

– تۆ مەبەستت گاڵتەیە، بەڵام ئەم قسەیەت ڕاستە. من لە ژوورەکەی خۆمدا لە قەسر فێربووم.

ئەندرێ دەماری غیرەتی بزوا، بەتوندی پرسی:

– چ پیاوێ ئەم سەمایەی فێر کردوویت؟

ناتالیا پێکەنی و گوتی:

– مەبەستت چییە، پێت وایە من سەمای تاتا لە پیاوەوە فێر بووم؟ نەء، وا نییە.

تۆ بەهەڵەدا چوویت. من ئەم سەمایە لە زینا–ی تاتاری هاودەممەوە فێر بووم.

– ئاهـ.. ڕاست دەکەی.. زۆر بەداخەوەم پێم وابوو کە..

– بەڵێ دەزانم فکرت لە چی کردەوە

ئەندرێ بەئەسپایی کچەی بەر دا، پاشان بۆ لای خۆیەوە ڕایکێشایەوە بەڵام ناتالیا گوتی:

– من زۆرم برسییە.

ئەندرێ کچەکەی بەر دا، پارچە نانێکی هەڵگرت و لەتی کرد، پارچەیێکی بەنووکی چەقۆ بۆ کچە درێژ کرد. ناتالیا سەری بەنیشانەی سوپاسگوزاری ڕاتەکان و نانەکەی وەرگرت. لە نێو بێ دەنگییەکی تەواودا نانیان خوارد. کاتی نۆشینی شەراب هەردوو سەیری یەکدییان دەکرد.

ئەندرێ سێوێکی کردە دوو بەشەوە بەشێکی دایە ناتالیا. کچە سێوەکەی وەرگرت، پاشان دەستی بۆ چەقۆکە برد و تێی ڕاما. چەقۆکە چەماوە بوو مشت و شاخی بە زیو نەخشێنرا بوو.

ئەندرێ بەئارامییەوە گوتی:

– کە دوانزە ساڵان بووم، باوکم ئەم چەقۆیەی دامێ.

– باوکت قۆزاقە؟

– پێت وایە چییە؟ دەتەوێ مەغۆڵی بێت؟

– مەبەستم ئەوەیە ئایا باوکت جەنگاوەرە و لەو چەشنە قۆزاقانەیە کە شەو و ڕۆژی خۆیان لەسەر پشتی ئەسپ دەگوزەرێنن و شمشێر دەوەشێنن تورە مووی پەلك کراو و سمێڵی درێژیان هەیە، ڕاست و چەپ پیاو دەکوژن؟

– بەڵێ ئاوهایە. ئەسڵا ئێمە ئاوهاین، منیش ئاوهام، بەڵام ئەوەیە تا نەچمە نێو جەنگەوە و بەشداری نەکەم ناتوانم تورە مووی پەلك کراوم هەبێ. ناتالیا بەلەرزێکی هەست پێکراوەوە چەقۆکەی دایە دەستی و پرسی:

– بۆ قۆزاقەکان بەم شێوەیە ژیان دەگوزەرێنن؟

– چونکە ئەم جۆرە ژیانە لەگەڵ ئێمەدا دەگونجێ. ئێمە ئازادیمان دەوێ. ئێمە کەسانی ئازادین یا بەواتایەکی دی بەر لەوەی پۆڵۆنییەکان ئێمە لە ئەستیپ دەرپەڕێنن کەسانی ئازاد بووین.

ناتالیا دەستی خستە نێو دەستی ئەندرێ و گوتی:

– تۆ توند و زبری، هەند توندی چ کەسێ باوەڕ ناکات لە هەمان کاتدا ئارام و ڕێك بیت، بەڵام لە هەردوو حاڵەتدا پڕی لە نەفرەت و کینە – نەفرەت لە ئێمە دەکەی.

– کێ ئەم باسەی بۆ کردوویت؟

– باوکم. خەڵکانی دی. هەموو کەس.

– ئایا پێیان نەوتوویت بۆ تا ئەم ڕادەیە نەفرەت لە پۆڵۆنییەکان دەکەین؟

– چۆن، گوایە دەتانەوێ ئێمەی پۆڵۆنی بۆ پۆڵۆنیا بگەڕێینەوە، ئۆکرانیا بۆ ئێوە جێ بێڵین.

– چاکە.. ئەمە چ عەیبێکی تیادایە؟ ئەڵبەتە مەبەستی من خودی تۆ نییە بەڵکو پادشای ئێوەیە. پادشا و نەجیبەکانتان و سوپاکانتانە. ئۆکرانیا سەر زەمینی ئێمەیە و پۆڵۆنییەکان داگیریان کردووە.. ئەویش بەفرتوفێڵ و خیانەت.

ناتالیا بە بێ باوەڕییەوە گوتی:

– پێم وا نییە ئەم قسەیە ڕاست بێت.

– بەڕاستە؟ سەردەمێك کە پۆڵۆنییەکان وەخۆ کەوتن و قۆزاقییەکانیان تەفروتوونا کرد باوکی من لەوێدا بوو، بەچاوی خۆی کوژرانی نیوەی زیاتری دۆستانی گیانی بەگیانی خۆی بینی. ئەو بەچاوی خۆی بینیویە کە چۆن فەرهود کران و خەرمانەکانیان بووە خۆراکی ئاگر، چۆن پۆڵۆنییەکان بە نامەردی هێرشیان بردە سەر قۆزاقییەکان.. ئایا چاوەڕێی ئەوەی پۆڵۆنییەکانمان خۆش بوێت؟ بەڵام ناتالیا.. من تۆم خۆش دەوێ. ئەم عشقە لای من شتێکی تەواوە، بەڵام جڵەوی ئیختیارم لە دەست داوە، ئامادەم گیانی خۆم لە ڕێی تۆدا ببەخشم، ناتالیا دەمەوێ بۆ تۆ، لە پێناوی تۆدا بمرم.

ناتالیا لە ڕووی ئەم ئیعترافە ڕاشکاوییەدا تووشی شەرمەزاری بوو وتی:

– ئاهـ.. بەڵام گوێ گرە.. ئەوان تۆیان بۆ ئێرە هێناوە دەرس و مەشقت دەدەن، پۆڵۆنییەکان دەیانەوێ لەگەڵ ئێوەدا، دۆست بن. لەگەڵ ئێوەدا.. ئەندریێ قسەکەی بڕی و گوتی:

– نەخێر.. پۆڵۆنییەکان دەیانەوێ ئێمە نەرم کەن. بمانکەنە کەسانی خوێنەوار، لە پشتی مێزدا دانیشین. ڕامان کەن، خوی سەرکێشی و جورئەتی ئێمە نابود کەن. دەیانەوێ کارێ بکەن ئێمە باوەڕ بەوە بێنین کە پۆڵۆنییەکان نانی ئێمە دەدەن. دەیانەوێ قۆزاقییەکان لە بەر پێیاندا وەکو سەگ هەڵبەزنەوە. بەڵام ئەم کارانە هیچ سوودێکی نییە. ناتالیا ئایا

دەزانی من بۆچی هاتوومەتە ئەم شارە؟ من هاتوومەتە ئێرە تا هەموو شتێکی پۆڵۆنییەکان فێر بم، تا بتوانم ڕۆژێ لەگەڵیانا دەربەم و ئۆکرائینی ئازیز وەرگرمەوە.

ناتالیا ئایا بەپێی بۆچوونی تۆ چ عەیب لەوەدا هەیە خاکی خۆمان وەرگرینەوە.

ناتالیا بەئارامییەوە گوتی:

– نەخێر.. نەخێر.. بەڵام ئایا عەیب لەوەدا هەیە ئێوە وەکو ئێمە ڕێزتان بۆ پاشای پۆڵۆنیا هەبێ، لە سایەی ئەودا ئەژین؟ بۆ ئێوە هیچ فەرقێکی هەیە؟

– لێ گەڕێ با شتێکت بۆ باس کەم.. سەردەمێ کە قۆزاقییەکان لە جەنگدا شکستیان بەتورکان دا، پۆڵۆنییەکان خیانەتیان لە قۆزاقییەکان کرد و تەفروتوونایان کردن. بەڵام بەشێك لە ئێمە لە ئەستیپدا مانەوە. پۆڵۆنییەکان باجی قورسیان خستە سەرشانی ئەوان. هەرکەسێ باجی نەدابا کێڵگە و خەرمانەکەیان دەسووتاند. ناتالیا، ناتاشا، بەعشقی من ئەم قسانەم هەموو ڕاستن و درۆ نین. من دەتوانم ناوی ئەو قۆزاقییانەی کە بەدەستی پۆڵۆنییەکان ستەمیان دیوە بۆت بێنم.. باوکی من دووجاران هەوڵی داوە قۆزاقییەکان کۆکاتەوە تا بگەڕێنەوە بۆ ئەستیپ و شەڕخوازی دوژمن کەم کەنەوە. بەڵام لەبەرئەوەی قۆزاقییەکان بتوانن کۆبنەوە کرێگرتە و جاسوسان بەپەلە ئاگاداری سوپای پۆڵۆنییان کردووە و بەریان لە کۆکردنەوەی قۆزاقییەکان گرتووە و بەشێکی تەواویان کوشتوون. ئەوانەی مانەوە بەناچاری ڕووەو پێدەشتەکانی دەوروبەر ڕایان کردووە. ئەگەر ئەمڕۆش پۆڵۆنییەکان بزانن باوکی من تاراس بۆڵبا و شیلۆی هاوڕێی لە کوێدان، ئەوا گەلێ کەس دەنێرن بۆ کوشتنیان.

ناتالیا دەستی ئەندرێی دوورخستەوە و پرسی:

– شیلۆ کێیە؟

ئەندریێ دەستی خۆی خستە سەر هەمان ئەو شوێنەی کە لەوەوبەر لەسەری دابوو، وەڵامی داوە:

– شیلۆ گیانی بەگیانیترین هاوڕێی باوکمە. قۆزاقییەکی گەلێ موتەعەسیب و چالاکە. زەبەلاح و کەڵەگەتە. بەژنی حەوت پێ درێژە و جەنگاوەرێکی بێ وێنەیە. جەنگاوەرێکە جگە لە باوکی من چ کەسێ لە ڕوویدا بەرگری ناکات. پیاوێکە دەتوانێ کێردێ بۆ دووری بیست هەنگاو هەڵدات و پارچە دارێکی پێ کون کات. پیاوێکە دەتوانێت جوانوویەك لە ماینێ بزێنێ بێ ئەوەی ماینەکە هەست بەئازار بکات. ناتالیا عەشقی من لێ گەڕێ لەبەر خاتری با لەگەڵ کەسێکدا بجەنگم.

ناتالیا بەبێ حەوسەڵەیییەوە گوتی:

– تۆ تکای بێ سەروبەر لە من دەکەی. چاکتر وایە ئەم باسە درێژە نەکێشێ ئەندریێ کچۆڵەکەی ماچ کرد، ماچێکی کەم تەمەن، ناتالیا ڕەنگی سوور هەڵگەڕا و گوتی

– تۆ لە عەشقبازیدا گەلێ شارەزایت، گەلێ.

– نەخێر وانییە من تا ئێستا جگە لە دایك و باوك و خانەوادەم و جگە لە ئەسپەکەم کەسم خۆش نەویستووە.

لێرەدا ئەندریێ دووبارە ماچی کردەوە و ئەم ماچە درێژ بوو.

ناتالیا ئەو گەنجەی لە خۆ دوورخستەوە، دەستێکی بەنێوان قژەکەی خۆیدا هێنا ئەوجا خۆی کێشایە سەر ئەندریێ و کەوتە ماچکردنی.

هەموو شوێنێ ئارام و بێ دەنگ بوو. هەردووکیان توانییان ترپەی دڵی یەکدی و دەنگی شەپۆڵەکانی دەریاچەکە بژنەون، پاشان ناتالیا گوتی:

– ئەندریێ دڵم دەیەوێ شتی زیاتر دەربارەت بزانم. دڵم دەیەوێ.

– من ئێوە نابێزێنم، بەڵکو تۆم خۆش دەوێ، تەنانەت بەتەواوی دڵنیا

نیم ئایا نەفرەتم لە پۆڵۆنییەکانە یان نەء، هەر ئەوەندە لە مناڵییەوە منیان بەوە گۆش کردووە نەفرەت لە پۆڵۆنییەکان بکەم. من تەنها ئەستیپم دەوێتەوە و بەس ئەما.. نەء.. هەندێ پۆڵۆنی هەیە ڕقم لێیان دەبێتەوە. بۆ نموونە (پارتۆ لۆمیۆ) یەکێکە لەوان تەنانەت ئەگەر ئەو ڕۆمی بێ یان لیتوانی یا هەر شتێکی دی با، هەر ڕقم لێ دەبووەوە. هەروەها ڕقم لە قوتابییەکانە، چونکە ئەوانە هەموو ئۆروستوکراتن و ڕقیان لە ئێمە دەبێتەوە کە قۆزاقی هەژار و دەستکورتین، پاش ئەمانەش فەرماندەی بۆردرماج، واتە شازادە گریگۆری و پاشان گالیسکەچییەکەی ئێوەش.

ناتالیا لەپڕ گوتی:

– ئاه .. کەمم مابوو لە بیری کەم، گالیسکەچییەکە ڕووداوەکەی دوێنێ شەوی بۆ ئەلکسی بۆم باس کردووە. ئەلکسیش بەدوای تۆدا دەگەڕێ تا کارێك بکات خەتم بەدەوردا بکێشێ.

ئەندرێ بەبێ ئەهمییەتەوە گوتی:

– من ئەلکسم بینی، چ ترسێکیشم لەو نییە.

ناتالیا سەیرێکی ئاسمانی کرد و گوتی:

– ئەلکس گەلێ بێ ڕەحمە، من خۆشم حەزم بەچارەی نایێت.

– ئەها.. تۆ بەڕووکەش پۆڵۆنیت، بەڵام مەرامی قۆزاقیانت هەیە.

ناتالیا پۆڵۆنییەکان هەموو خۆپەسەندن و خۆیان بەحاکمی موتڵەق دەزانن دەیانەوێ ئێمە نۆکەرییان بین. ناتالیا تۆ پۆڵۆنیی نیت بەڵکو تۆ کەنیزێکی قۆزاقییت.

– بەڵێ ئازیزم ڕاستە. ئێستا من بوومە قۆزاق. چەنێ خۆشم دەوێی.

– منیش تۆم خۆش دەوێ عەشقی من ناتاشا، قۆزاقی جوان.

١١

بارتۆلۆمیۆ مژولی پشکنین بوو، قامچییە ڕەشەکەی- کە خوێنی پێوە وشك ببوو، بەدەستەوە بوو، هۆڵی خەوتنی جێهێشت. هەرکە دەرگاکەی بەدوای خۆیدا بەست، ئەندرێ چاوەکانی کردەوە لێفەکەی لەسەر خۆی لادا ئۆستاپ-ی برای کە لەسەر تەختەیەکی تەنیشتیا خەوتبوو، چاوی بەئەندرێ، کەوت کە هێشتا جلوبەرگەکەی و تەنانەت فەروەکەی دانەکەندبوو. ئۆستاپ پرسی - ئەندرێ تۆ شێت بوویت؟ ئاخر تەواوی ئەمڕۆ لە کوێ بوویت؟

ئەندرێ گوتی:

- لەگەڵ ئەودا بووم. پێم گوتبووی ئێمە لە بازاڕی (تیوز) یەکدی دەبینین. برای بچووکم تۆ نازانی چ ڕۆژێکمان گوزەراند. ڕۆژێ بوو زمانم عاجزە و ناتوانێ تاریفی بکات.

- ئەحمەقی بێ فکر هێشتا وادەزانی لێپرسراوانی ئەکادیمیا نازانن کە تۆ ئەمڕۆ لێرە نەبوویت؟

بزانن یان نەزانن بۆ من گرنگ نییە. گرنگتریش نییە بەقامچی لێمدەن.

ئەندرێ چەمییەوە و چپاندییە گوێی براکەی

- ئۆستاپ ئەو منی خۆش دەوێ. ناتالیا منی خۆش دەوێ. هەرکە ئەکادیمیا تەواو کەین پۆشاکی ڕەهبانیەت لەبەر داکەنین دەبێتە ژنی من.

- بەڵێ دیارە تۆش دەبیتە شای پۆڵۆنیا.

- ڕاستە.. بەڵام کاتێ دەبمە شا، قۆزاقییەکان پۆڵۆنیا داگیرکەن، ئەویش دەبێتە مەلیکە، ئیمپراتۆریش و خواوەندی من.

- بەدبەخت باوکمان ئەو کچە دەخاتە بەردەمی سەگەکان.

– برا گوێ گرە ئێمە یەکدیمان لە بازاڕدا بینی، میوە و شەرابمان کڕی و بەرەو دەریاچە چووین، بۆ شوێنێکی چۆڵ و دوور لە ئەغیار، لەوێدا ناتالیا سەمای بۆ کردم، سەمای تاتاری کەنیزەکەکەی فێری کردبوو. منیش گۆرانیم چڕی. پاشان خواردنمان خوارد، منیش گوڵێکم نایە نێوان قژەکەیەوە، پاشان..

ئۆستاپ قسەکەی براکەی بڕی و گوتی:

– بەڵێ دەزانم پاشان عەشقبازیتان کرد. وایە؟

– سبەینێ دووبارە دەیبینمەوە. سبەی پاش تەواوکردنی دوعا لە دەرێی کڵێسادا دەیبینم.

– ئەندریێ تۆ ناتوانی لە بازاڕدا عەشقبازی بکەیت، ئەو پۆڵۆنییە بایی ئەوە نییە ئینسان لە پێناویدا بمرێ. مەهێڵە ئەم کچە لەو ڕێیەوە بەرەو نابوودیت بکێشێ.

بزە کەوتە سەر لێوانی ئەندریێ. هەر لەم کاتەدا گوێبیستی دەنگی پێ بوون. بەپەلە و بەهەمان پۆشاکەکەی بەری، لێفەکەی کێشایە سەر خۆی.

دوو سەرباز و نەجیبزادەیێکی پۆڵۆنی لە بەردەم ڕاهیبێکی شاپڵیتە بەدەست، هاتنە هۆڵی خەوتنەوە، نەجیبزادەکە کەس نەبوو جگە لە (ئەلکس دوبرۆڤ)ی کوڕی حوکمڕان. پاش هاتنە ژوورێ بەشمشێرەکەی ئیشارەتی بۆ قەرەوێڵەکەی ئەندریێ کرد. دوو سەربازەکە لێفەکەیان لەسەر لابرد و ئەندریێ-یان بەرز کردەوە، بەر لەوەی بتوانێ قسەیێك بکات یا کاردانەوەییێکی هەبێ، ئەندریێ-یان گوریس پێچ کرد.

ئۆستاپ لە جێیەکەی ڕاپەڕی، تەواوی قوتابیان بێدار بوونەوە و سەیری ئەم ڕووداوەیان دەکرد. یەکێك لە سەربازەکان مشتووی شمشێرەکەی کێشایە ئۆستاپ، پاش هەندێ لە هۆڵی خەوتنەوە هەردوو براکە بەرەو دەرێ پەلکێش کران.

قوتابیەکانی دی بەئیشارەتی ڕاهیبەکە لە جێیەکانی خۆیانەوە ڕاپەڕین و کەوتنە دوایانەوە. زۆری نەکێشا ئەندریێ خۆی لە ژێر زەمینێکی بێ پەنجەرەدا بینییەوە. ڕاهیبەکە لە بەردەمەوە دەڕۆیشت پاش هەندێ هەردوو براکەیان بردە ژووری زیندانەوە. ئەلکسی بەسەر ئیشارەتی بۆ سەربازێکیان کرد. ئەو سەربازە کراسەکەی ئەندرێی تا کەمەر داماڵی گوریسی لە دەوری سینەیدا ئالاند و بازووەکانی بەستەوە، ئەوجا ئەو سەری گوریسەکەی بەستە گەردنی و درێژی کردە ژێر پێیەکانی و گرێی دا. ئەندریێ چەمییەوە، و کەمەری ئازاری دەدا. لەشی لەبەر ئازاری کوشندە دەلەرزییەوە.

ئۆستاپ بەگوریسەوە بەسترابوو بێ ئەوەی بتوانێ تەکانێ بدات سەیری ئەم دیمەنەی کرد. دوو قوتابیش بە مەحکەمی چاودێرییان دەکرد. ئەوان لە ژێر زەمینی ئەکادیمیادا بوون.

قوتابیان دوو ڕیزی درێژیان لە ژێر زەمینەکە دا بەستبوو. هەریەکەیان گوریسێکی بەدەستەوە بوو، سەری گوریسەکان گرێ درابوون، هەموو قوتابیان بەرانبەر ئەو دوو برایە کینەدار بوون قەسدی خوێنیان هەبوو، بەبێ سەبرییەوە چاوەڕێیان دەکرد کە زوو دەستووری حەملەیان بدەنێ. ئەوان نەیاندەزانی کوڕی حاکم بە چ موناسەبەتێکەوە ئا وها ڕەفتار لەگەڵ ئەندریێ و ئۆستاپ دا دەکات. پاش ئەوەی (ردای) ئەندرێیان داماڵی، ئەلکسی سەری ڕاتەکان.

ئۆستاب بەهیچ جۆرێ توانای خۆ ڕاپسکانی نەبوو، چونکە دوو قوتابی بە مەحکەمی گرتبوویان و بەپارچەیێکیش دەمیان بەستبوو. ئەلکسی بەدەست ئیشارەتی کرد. دوو سەربازەکە بەتوندی گوریسەکەیان ڕاکێشا ئەندریێ تلۆر بووەوە، دروست وەك کاسەی لێهات، هەریەکە لەوانە دەیانویست پیایا بکێشن. ئەندریێ بەزەحمەت خۆی گرت تا نەقیژێنێ،

دەمارەکانی گەردنی پەنمان پێستی بەدەنی داماڵرا و خوێنی لێ دەچۆڕا.

جگە لە هەناسە بڕکێی هێرشبەران، چ دەنگێکی دی نەدەبیستra. ئۆستاپ بەچاوی خۆی ئەشکەنجەدانی براکەی دەبینی و چ توانای ئەوەی نەبوو کارێ بکات، لە ژێر دەمبەستەوە دەینەڕاند و دەینالاند.

ئەندرێ هەوڵی دا هەڵسێ، بەڵام قوتابیان بە فەرمانی ڕاهیبەکە و ئەلکسی سەر و گوێلاکی ئەندرێیان دادەپڵۆسی. لە دڵی خۆیدا گوتی:

– باوکە.. باوکە بگە دادم، فریام کەوە.. خوایە توانام بدەرێ تا هەموویان شەق کەم.. یا مەریەمی پیرۆز..

ئەندرێ تا نیوە هەڵسا، تلۆر بووەوە دووبارە کەوتەوە سەر بەردە سادەکان. دەمی بۆ هەناسە کێشان کردەوە پشتی بەهۆی گوریس و مشتەکۆڵە بریندار ببوو دەکزایەوە. ئەلکسی چووە پێشی، بێ دەربەستان شمشێرەکەی بەرز کردەوە و گوتی:

– قۆزاقی.. من تۆ ناکوژم، بەڵام کارێ دەکەم تا هەمیشە فکرم ڕەحەت بێ و دڵنیابم کە چیدی بەچاوی حیزەوە سەیری ژنی پۆڵۆنییان نەکەی.

یەکسەر ئەندرێ پەی بەوە برد کە ئەو گەنجە برای ناتالیایە، ئەلکسی بزەی تەوس ئامێزی هاتێ و گوتی:

– قۆزاق دەزانی چ دەکەم دەمەوێ لە ڕەوشتی تورکان و عەرەبەکان کە کۆیلە تایبەتییەکانی خۆیان لە حەرەمسەرا دەخەساند تا بەچاوی حیزەوە سەیری ژنەکانیان نەکەن، ئیستیفادە بکەم.

ئەلکسی پاش ئەم قسانەی بە دوو سەربازەکەی گوت:

بەرزی کەنەوە سەر پێ و ڕووتی بکەنەوە.

سەربازەکان ئەندرێیان بەرز کردەوە و گوریسەکەی دەوری کەمەر و دەستەکانی شل کردەوە تا ڕووت و قووتی کەنەوە و ئەلکسی–یش زەکەری

بـبڕێ کـه ئـەندرێ هـەستـی کرد گوریسەکـەیـان شل کردووەتـەوە، هـەمـوو هێزێکی خۆی کۆکردەوە، دەستێکی هـەواڵەی سەری یەکێ لـه سەربـازەکـان کرد، پشتی دەستی بەدەمی سەربـازەکه کەوت و دگـانـەکـانی شکاند. ئەندرێ بەخۆشحـاڵییەوە دانـەوییەوە، لـه چاو تـرووکـانێکا شمشێره دەرپەڕیوەکەی دەستی سەربـازەکەی هـەڵگرت و ئـەوجا خـەمی ئـەلکسی خـوارد، ئـەلکسی لـه هـەمـان کـاتـدا هێرشی بـردە سەر ئـەندرێ و بـەیغـەی شمشێرەکـەی شـانـی ئـەنـدرێی بـریـنـدار کـرد، ئـەوجـا کشایـەوە تـا بـتـوانـێ سینـەی ئـەو گـەنجـه قـۆزاقـیـیـه کـون بـکـات. ئـۆستـاپ هـەستـی کرد چـاودێرەکـانـی سەرنجی ڕووداوەکـه دەدەن. دەستیـان شل کردووە ئـەمیش بـەهـەمـان ڕق و گـەرمـی براکەی هـەردوو دەستی بـەتوندی بـەرەو سینگی خـۆی برد ئـەم کـارەی هـەندە تیژ بوو هـەردوو قوتـابـیـەکـه پـەلـه خورد بوون، چونکـه هـەریـه کـه لـه قوتـابـیـەکـان دەستێکی ئـۆستـاپ–یـان گرتـبوو بـۆیـه کـه ئـەم دەستـەکـانی نزیك یـەکدی کردەوە دوو قوتـابـیـەکـه لـەگـەڵ دەستیـا هـاتن و سەریـان بـەر سەری یـەکدی کـەوت. دەنگی سەریـان وەك دەنگی دەمـانچـه دەنگی دایـەوە. ئـۆستـاپ بـه هـەمـوو هێزێکی خۆیـەوە و بـەپشتی دەست کێشایـه ژێر چـەنـاگـەی ئـەو دووانـه. لێدانـەکـه هـەند توند بوو یـەکێ لـەو دوو قوتـابـیـه پـاشـەوپـاش کـەوت و ملی شکـا، دووەمیش لـه گـۆشـەیـەکـدا کـەوت، ئـۆستـاپ بـەرەو لای ئـەندرێ ڕای کرد، لـه پـاش و پێشەوە لـه قوتـابیـانی پـۆڵـۆنی هـەڵدەدا خـۆی گـەیـانـده ئـەنـدرێ، دروست لـه کـاتـێکـدا گـەیشتـه لای ئـەلکسی شمشێرەکـەی بـەرز کردبووەوە تـا سینـەی ئـەندرێ بسمێ. ئـۆستـاپ بـه یـەك بـاز خـۆی گـەیـانـده سەر کوڕی حوکمڕان. ئـۆستـاپ بێ ئـەوەی شمشێرەکـه لـه مشتووەوە بگرێ، دەستـی خستـه سەر نـاوەڕاستـی تـیغـەکـەی، بـەگشت تـوانـایـەکـی شمشێری چـەقـانده سینـەی ئـەلکسی.

سەربـازی دووەم لـه گـۆشـەیێکدا گێژبوو بوو، هـاتـەوە سەر خـۆی، بـەرەو ئـۆستـاپ چوو. ئـەندرێ تـەقـەلای دا گوریسەکـەی لـه دەوری خـۆی کردەوە و

گرتیە دەست، ڕووەو سەربازە چەکدارە کە چوو، پاش چەند حەرەکەتێکی سەیر تـوانـی بـە گـوریسەکـە شمشێرەکـە لـە دەستی سەربـازەکـە دەربێنـێ، ئۆستاپ پێی نایە سەر شمشێرەکە. ئەو دوو برایە لە تەنیشتی یەکدی وەستـان، لـە نـاو ئـەو خـەڵـکەدا تـەنـها ئـەو دووە چەکدار بوون.

لەپڕ قوتابیەکان بە یەکەوە هێرشیان بردە سەریان و گوریسەکانی دەستیان ڕاوەشاند. ئۆستاپ ڕووەو دەرگای دەرێ چوو، لەوێدا بە تەواوی لەززەتەوە، مشتێکی توندی کێشایە ڕاهیبەکە و پاشان دەرگاکەی کردەوە لە هەمان کاتیشدا ئەندرێ ئەڵقەی گوریسەکەی نایە گەردنی سەربازە قەڵەوەکە بەتوندی ڕایکێشا. سەری گوریسەکەی بەدەستەوە بوو، بەرەو دەرگا ڕایدەکێشا، سەربازەکە خەریك بوو بخنکێ بەدوای خۆیدا ڕایدەکێشا.

دوو براکە لەو شوێنە چوونە دەرێ. کە لە دەرگای دەرێ دەچوونە ئەودیو بە پەلە، ئەندرێ سەری سەربازە قەڵەوەکەی لادا، خۆی چووە دەرێ و سەربـازەکـەی کـردە بـەربـەستـی نـێو دەرگـاکـە و گـەردنـی نـایـە نـێوان هەردوولای دەرگاکە و بەگوریسەکەی گەردنی لەودیوەوە دەرگای بەست. بـەم شێوەیە سەنگەرێکی چاکیان وەدەست هێنا، چونکە قوتابیەکان بەزەحمەت دەیانتوانی دەرگاکە بکەنەوە و بکەونە دوای کوڕانی تاراس بۆڵبا، چونکە سەربازە قەڵەوەکە ڕێی لێ گرتبوون و خەریك بوو بخنکێ، لەقەفرتێی دەکرد و بەڕاست و چەپا خۆی ڕادەتەکاند.

ئـەنـدرێ سەری گـوریسەکـەی بـەستـەوە بـەئـەڵـقـەی ڕووی دیـوارەکـە، ئۆستاپ هاواری کرد.

– ڕووەو تەویلە بڕۆین

– گەلێ چاکە. سێ ئەسپ زین کە. هەر ئێستا پێت دەگەم.

هەردوو براکە ڕایان کرد. لە پشتەوە گوێیان لە دەنگی ناڵە ناڵی سەربازە قەڵەوەکە بوو.

١٢

حوكمڕانی کیڤ لە پاینی پەیژەکانی هۆڵی ڕازاوەدا ڕاوەستابوو. لە ترسی ئەو هەواڵەی کە پێیان گەیاندبوو بەدەستە ڕەنگ پەڕیوەکە موحەجەرەی ناردوانەکەنی دەگوشی. ئەو سەربازەی ئەندرێ لێی دابوو بەسەر و سەکوتی خوێناوییەوە بەرانبەر بەحوکمڕان وەستابوو، هەوڵی دەدا نارەحەتی خۆی بشارێتەوە و ئاسایی خۆی بخاتە ڕوو. حوکمڕان بەڕەنگ و ڕووی پەڕیو و سپی، بەئاسپایی گوتی:

– زۆر سوپاست دەکەم کە هاتی و خەبەرت دامێ، چاکترە ئێستا بڕۆیت و برینەکانت تیمار کەیت. لەم ڕووەوە من ئێوە بە کەمتەرخەم نازانم چونکە ئێوە نەتاندەزانی لەگەڵ شەیتاندا زۆرانبازی دەکەن.

سەربازەکە ڕێزی نواند و لەهۆڵە کە چووە دەرێ.

حوکمڕان سەری بەرز کردەوەو سەیرێکی ناتالیای کرد– کە لە سەر پەیژەکانا وەستابوو– بەخەفەت و ماتەمەوە گوتی:

– ناتالیا، براکەت، کوڕەکەی من ئەلکسی بەبێ ڕەحمانە لەلایەن قۆزاقییە عاشقەکەی تۆ کوژراوە.

ناتالیا گوتی:

– ئەلکسی مردووە و ئەو زیندووە! گەلێ خۆشحاڵم کە قۆزاقییەکە زیندووە. حوکمڕان بە توڕەیییەوە لە پەیژەکانەوە سەرکەوت و مەچەکی کچەکەی گرت و زللەیێکی توندی کێشایە ڕوخساری. ناتالیا دەستی بەگریان کرد و باوکی پێی گوت:

– تۆ چ جۆرە کچێکی؟ چ خوشکێکی؟ چ ژنێکی خەم بۆ مەرگی براکەت ناخۆیت بەڵکو کەیف خۆشی؟

– لە بەر ئەوەی من ئەو قۆزاقەم خۆش دەویٚ.

حوکمڕانی پیر بە سەرسوڕمانەوە دەستی کچەکەی بەردا و گوتی:

– چۆن جورئەت دەکەیت؟ زوو بە هاودەمەکەت (زینا) بڵێ کەلوپەلەکەت کۆکاتەوە. هەر ئەمشەو لەگەڵ چەند مەیمورێکدا دەبێ شاری کیڤ جێ بێڵی.. تێگەیشتی؟ تۆ چیدی حەقی ئەوەت نییە لێرە دا بژیت. فەرمان دەدەم تۆ ببەن بۆ (دونبۆ) تا لەوێدا لە قەسر وەك کەنیزەك خزمەت بکەیت. بەم شێوەیە سزا بدرێیت ڕەنگە ڕۆژێ بێت و بتوانم بەبێ هەستکردن بەکینە و نەفرەت بتوانم سەیری ڕوخسارت بکەم.

ناتالیا بەگریانەوە بەرەو ژوورەکەی خۆی چوو. حوکمڕان بەبێ ئەوەی لە جێیەکەی خۆی بجوڵێتەوە سەرنجی کچەکەی دەدا، ئەوجا ڕووەو ڕێسمانی زەنگەکە چوو، ڕایکێشاو چاوەڕێ بوو.

شاری کیڤ ببووە پارچەیێکی ئاگر. هەموو کەس گەورە و بچووك هەواڵی کوشتنی کوڕی حوکمڕانیان بیستبوو. بە دووای قۆزاقە ڕاکردوەکاندا دەسووڕانەوە. سەربازە سوارەکانیان بە شاپڵیتەکانی دەستیانەوە شەقامەکان دەگەڕان. پەنا و پەسێویان ڕووناك دەکردەوە سەربازەکان لەگەڵ ڕاهبەکانی ئەکادیمیا هەموو شوێنێکیان دەپشکنی، سەریان بە دووکان و ماڵەکاندا دەکرد لە لایەکی دییەوە قوتابییەکانیش بەتووڕەیی و هەڵچوونەوە بەدووی ڕاکردووادا دەگەڕان. زەنگی کڵێسای سانت سۆفیا. زەنگی نیوە شەوی لێدا. ئەندرێ لە شوێنێکی کەناری دەریاچەکە ئەم دەنگەی ژنەوت. ئەو لە کەمینگایەکدا هەندێ سەربازی بینی، خەریکی پشکنین بوون. ئەندرێ وای فکر دەکردەوە ناتالیا خۆی دەگەیەنێتە ئێرە. بەڵام زەنگی کڵێسا ئەوەی نیشان دا نیوە شەو تێپەڕیوە و یا ناتالیا لە ڕووداوەکەی بێ ئاگایە یا ناڕەحەت بوە و نایەتە ئێرە. لەپڕ بە خەیاڵیدا هات کە جگە لێرە جارێك ناتالیای لە کڵێسادا بینیوە، ڕەنگە چووبێتە کڵێسا.

ئەندرێ بەم فکر کردنەوەیە لە جێیەکەی خۆیەوە هەڵسا، ڕووەو شار هەنگاوی نا. ئەو کاتی ڕاکردن پۆشاکی یەکێ لە قوتابیانی لەگەڵ خۆدا هێنا بوو و لەبەری کردبوو. برینەکەی دەرنەدەکەوت. ئەندرێ بەزەحمەت خۆی گەیاندە کلێسا کاتێ کە هەندێ سەربازی بینی خۆی خستە نێو دوکانێکەوە. حەرەسەکان تێپەڕین و ئەم تێگەیشت (بارتۆ لۆمیۆ)–یان لەگەڵ دایە ئەمجارەیان سەرەڕای قامچی دەمانچەیشی پێیە..

ئەندرێ ڕووەو دەرگای کلێسای سانت سۆفیا هەنگاوی نا و چووە ژوورێ. نیوە شەوێکی ڕۆشن بوو. ترس و سامێکی سەیر خانەی خوای گرتبوو. وێنەی مەلائیکەکان ئەمیان ڕاچڵەکاند. چ کەسێ لە هۆڵی کلێسەکە دا نەبوو. ئەندرێ بە دڵە لەرزەوە لە بەردەم میحرابەکە دا کڕنۆشی برد و خەریکی دوعا خوێندن بوو. ئەوجا لە جێیەکەی خۆیەوە هەڵسا، ڕووەو دەرگا چوو.

دەرێ تاریك بوو، چاکتر وایە ئێرە جێ بێڵێت و ڕووەو تەویلەی ئەکادیمیا بچێت. لە وێدا ئۆستاپی برای چاوەڕێی دەکات. لەو کاتەدا مەشخەڵێ لەو سەری شەقامەوە دەرکەوت. ئەندرێ چاوی بەناتالیا کەوت. ئەو کچە لە قەسر ڕایکردبوو. ڕەنگ و ڕووی پەڕی بوو بەڵام بەدیدەنی ئەندرێ خۆشحاڵ بوو. ئەندرێ بەرەو پیری چوو. لە ناردوانەکانی کلێسا کە دەهاتە خوارێ لەپڕ دەنگی سمی چەند ئەسپێکی بیست. بە پەلە هاواری کرد.

– بگەڕێوە.. بگەڕێوە..

ناتالیا لە ناوەڕاستی شەقامەکەدا وەستا و بێ چارە مایەوە. سەربازان بەبینینی ئەمان بوونە دوو بەشەوە. دەستەیەکیان بۆ گەمارۆدانی ناتالیا و دەستەکەی دیش بۆ کوشتنی قۆزاقەکە هێرشیان برد.

ئەندرێ لە دوا پلەی پەیژەکەدا هاتە خوارێ. بێ جووڵە بەرانبەر

حەرەسەکان وەستا، سەربازەکان پێیان وا بوو بەرانبەر گەنجێکی ترسنۆکن دەستیان بەپێکەنین کرد و شمشێرەکانیان ڕادەتەکاند. یەکێ لە سوارەکان هاتە پێش، گەیشتە ئەندریێ، چەمییەوە تا بە شمشێرەکەی بیکوژێ. بەڵام ئەندریێ سووکە قەڵەمبازێکی دا لە ژێر گەردنی ئەسپەکەوە تێپەڕی و لەغاوەکەی گرت خۆی شۆڕەوە کرد و لەپڕ بەرز بووەوە و بەو شێوەیە ئەسپەکە تەوازونی تێکچوو و کەوت و سوارەکەی هەڵدا. ئەندریێ بەچوستی پەڕییە سەر زین و بەلێهاتوویی ئەسپەکەی بەرز کردەوە. سوارەکانی دی حەملەیان بۆ برد ئەندریێ ئاگاداری ئەوە بوو ناتالیا لە لایەن چەند سەربازێکەوە گەمارۆ دراوە. بۆیە سەری ئەسپەکەی وەرچەرخاند و فریادی سەرکەوتنی ژاپۆرۆژ–ی لە ناخی دڵەوە کێشا، بەچوار ناڵە ئەسپی ڕووەو کۆتایی شەقامەکە تاو دا و لە چاو ترووکانێکا لە چاو ون بوو.

١٣

شیلۆی گەورە پیاوی قۆزاقی ژاپۆرۆژ سیچ لە ژێر درەختێکی بەرزدا وەستابوو، دەستێکی کردبووە سابیتەی چاوی، سەیری دوو کەسی دەکرد کە بەزەحمەت دیار بوون لە تەپۆلکەکەی بەرانبەرییەوە بەرەو کێڵگەکەی تاراس بۆڵبا دەهاتن. پاشان سەری وەرچەرخاند و ڕووی لە تاراس بۆڵبا کرد کە خەریکی تیژ کردنی شمشێرەکەی بوو، پێی گوت:

– ئەها.. دوو بێگانە دەیانەوێ نزیك بنەوە.

تاراس بێ ئەوەی سەر بەرز بکاتەوە، گوتی:

– ڕووەو ئەوان تەقەیەك بکە.

شلیۆ ساچمەزەنەکەی خۆی بەرز کردەوە و تەقەیێکی کرد، دوو پیاوە بێگانەکە زیاتر تاوی ئەسپەکانیان دا، چوار ناڵە بەرەو پێش دەهاتن. لەم کاتەدا بە ڕێکی بەملاو ئەولای ئەسپەکانیان دەچەمینەوە و دەچوونە ژێر گەردنی ئەسپەکانەوە، یا لە غاردا دەچوونە ژێر سکیان.

تاراس لە جێگەی خۆی هەڵسابووە سەر پێ و لە پشتی شیلۆی دۆستی ڕاوەستا بوو، بزەییێکی کرد و گوتی:

– بێگانە..! سەیرکە چ سوارێکن.. ئەوانە قۆزاقن.. بەڵام تێناگەم چ جۆر پۆشاکێکیان پۆشیوە. ڕێك وەك ژنان دەکەوە نە بەرچاو.

شیلۆ چاوەکانی خۆی تەنگ کرد و گوتی:

– دڵنیام ئەوانە کوڕەکانی تۆن.

– چیت گوت؟ کوڕانی من بە جلی ژنانەوە؟

– سەبرکە ئێستا مەعلوم دەبێ.

ئـەنـدرێ و ئـۆستـاپ گـەیشتـنـە کێڵـگـەکـە، بـە هـەنـاسـە بـڕکـێوە لـە ئـەسپ دابـەزین بـاوکیـان بـەبێ ئـەوەی سـەلام و خێرهـاتنیـان بکـات، گوتـی:

– وەرچـەرخێ

ئۆستـاپ بـەقسـەی بـاوکی کرد لـە دەوری خۆیدا سووڕایـەوە، گـەلێ سـەری لـەم کـارەی سوڕمـا. ئـەندرێ بـە بزەوە سـەرنجی بـاوکی دەدا. تـاراس پێکـەنی ئۆستـاپ پرسیـاری کرد:

– بـە چ پێدەکـەنی؟

شیلۆ خـۆی تـێ هـەڵقورتـاند و گـوتـی:

– چـاکتر وایـە لـە ئـاوێنـەدا سـەیری خـۆتـان بکـەن

تـاراس پرسـی:

– ئـەوەی لـە بـەرتـاندایـە چییـە؟ کراسـی ژنـانـەیـە یـا بلوزە؟ بـێ شك ئـاخر زەمـانـە، کوڕانـی من بلووز لـەبـەر کـەن. ئـەندرێ بـەم پۆشاکـە پێکـەنین ئـاوەرە نـاتوانـی تـەنـها یـەك هـەنگـاو ڕاکـەیت. گـەر وا نییـە فـەرموو بـەرەو چـاڵـەکـە ڕاکـە بـابتبینم.

ئـەندرێ بـە گـاڵتـەوە گوتـی:

– من تـەنـها لـە یـەك حـاڵـەتدا بـەرەو چـاڵـەکـە دەڕۆم تـا تـۆی تێهـاوم، جووتیـاری پیر.

تـاراس بـەخـۆشحـاڵیـەوە گوتـی:

– ئـا.. توخوا ئـەندرێ پێم بڵێ بزانم چـۆن سواری ئـەسپ بوویت؟

– پیرەمێرد گـاڵتـەم پـێ مـەکـە.

– بـۆ گـاڵتـەت پـێ نـەکـەم؟

– چونکـە گـەر بـە من پێکـەنی دینم لـە سـەر دەردەکـەوێ و دەبـێ لێت دەم، ئـەمـەیش سـەیر نییـە کوڕ لـەگـەڵ بـاوکدا زۆرانبـازی بکـات. تـۆ لادێییت،

ئەمەیشت لە نەناسینی جلەکانمدا سەلماند.

تاراس بە بزەوە گوتی:

– ڕاستە.. دەتەوێ زۆرانم لەگەڵدا بگری.

– بەڵێ.. هەرکاتێ مەیلت هەبێ.

– بە مشت.

– ئەی بە چی، سەگی پیر

تاراس بە دەوروبەری کوڕەکەی دا هات، پاشان بەشۆخییەوە مشتێکی کێشایە قەد سنگی، بەڵام ئەندرێ بەهەموو هێزێکی خۆیەوە مشتێکی کێشایە ژێر چەناگەی باوکی. تاراس لە پشت کەوتە سەر زەوی و شیلۆ دایە قاقای پێکەنین. تاراس خۆشحاڵ بوو لەوەی کە کوڕەکەی نەگۆڕاوە، وەکو جارانە هەڵسا، پەلاماری دا و کەمەری گرت. بەڵام ئەندرێ بەدەوری خۆیدا سووڕایەوە دەستی گەیشتە سەرە تاشراوەکەی باوکی و هەردوو بەیەکەوە کەوتنە سەر زەوی لەم کاتەدا دەنگی فریاد لە هەیوانەکەوە بەرز بووەوە، دایکیان دەرکەوت و گوتی:

– خوایە.. خوایە.. دوو ساڵە یەکدییان نەبینیوە، کەچی بەم شێوەیە خۆشحاڵی خۆیان دەردەبڕن. خەڵکینە ئاخر کێ دیویەتی کوڕو باوك لەگەڵ یەکدی جەنگ بکەن؟

ئۆستاپ چووە لای دایکی، دەستی خستە گەردنی دایکی، دەیویست ناوبژییان بکات، ئۆستاپ نەیهێشت و کێشایە دواوە.

تاراس و کوڕەکەی بە زۆرانەوە گەیشتنە نزیکی چاڵە ئاوەکە، لەوێدا هەردوو تلۆر بوونەوە، بەجارێ هەردوو بێ حەرەکەت بوون، دەستی یەکدییان گوشی و یەکدییان لە ئامێز گرت.

تاراس بە خۆشحاڵییەوە گوتی:

– مەعلووم بوو هونەری جەنگتان لە یاد نەکردووە. ئێستا لێگەڕێن با هەردووکتان ماچ بکەم.

پاش ئەم قسەیە هەردوو کوڕەکەی ماچ کرد، دەیکێشایە قەد پشتیان بە ئۆستاپی گوت:

– کوڕە.. تۆ چۆنی.

ئۆستاپ پێکەنی، پێی وابوو ئێستا نۆرەی ئەمە زۆرانی لەگەڵ بگرێ. بەڵام دایکی منالان هاواری کرد.

– ئاهـ.. ئەندرێ تۆ برینداری.؟

هەموویان سەری خۆیان بەرز کردەوە سەیری ئەندرێیان کرد، خوێن لە شانییەوە دەهات و بەسەر جلەکەیا دادەچۆڕا. ئەندرێ سەیری خوێنەکەی کرد و پاشان شانەکانی بەرز کردەوە، تاراس بەتووڕەیییەوە شانی کراسەکەی ئەندرێی داماڵی، سەرنجی برینی جێ شمشێرەکەی شانی دا. شیلۆ بە سۆفیای گوت:

– ئەم برینە هی ئەم شەڕەی ئێستا نییە. ئەم برینە شمشێرە. تاراس بە چاوە تیژیینەکەی بەوردییەوە سەرنجی برینەکەی دا پاشان کوڕەکەی بردە لاوە و گوتی:

– دانیشە با بزانم.

پاش ئەم قسەیە گۆزەیێك شەرابی هێنا، بەدوو پەنجە دەمی برینەکەی کردەوە و شەرابی ئاگرینی تێ کرد، ئاگاداری سیما و ڕەنگی کوڕەکەی بوو ڕووی لە شیلۆ کرد و گوتی:

– گۆرانی بچڕە با ئەندرێ ئازارەکەی فەرامۆش بکات.

ئەندرێ بەدان جیڕکردنەوە گوتی:

– گۆرانی گرنگ نییە خەریکی کاری خۆتان بن.

تاراس بە ڕەزامەندییەوە گوتی:

– ڕاستە.. پێم بڵێ کێ تۆی بریندار کردووە؟

– کەسێکی پۆڵۆنیی.

– پارچە ئێسقانێکی شکاو لەناو برینەکەدایە، بەڵام هەند گرنگ نییە.. ئۆستاپ هۆ و . هەندێ مووی کلکی ئەسپم بدەنێ.. چاکە.. بڵێ بزانم ئەو کەسەت کوشت یا نەء؟

– براکەم کوشتی

تاراس بە ڕەزامەندییەوە سەری ڕاتەکاند. مووی کلکی ئەسپەکەی لە دەستی ئۆستاپ وەرگرت دەمی برینەکەی زیاتر کردەوە مووەکەی خستە نێو برینەکە و پارچە ئێسقانە شکاوەکەی پێ دەرهێنا، زیاتر شەرابی داچۆڕاندە نێو برینەکە و پرسی:

– بڵێ بزانم لەسەر چی جەنگتان کرد؟

– لە پێناوی ژنێك

تاراس بە سەرسوڕمانەوە پرسی:

– ژنێك..!

– بەڵێ

تاراس مۆمێکی هێنا و بە ئاگرەکەی شاپلیتەیەك کە بەسەر دیوارەکە چەسپا بوو، داگیرساند و گوتی:

– حەتمەن ئەو ژنە پارچەییێکی نایاب بوو.

– ڕاستە وابوو.

تاراس مۆمە تواوەکەی تێکەڵ برینەکەی کرد و لەگەڵ شەرابەکەدا ئامێتەی کرد. بەجارێ شانی ئەندرێ ئاگری تێ بەر بوو. ئێسپرتۆی شەرابەکە گڕی گرت. گڕی ئاگرەکە تا مووەکانی سەری ئەندرێ بەرز

بووەوە. ئەندریێ کەوتە سەر زەوی و لە خۆ چوو. تاراس سەیرێکی کرد و بەغرووڕەوە بە شیلۆی گوت:

شیلۆ چۆن بوو؟ دیت چۆن لەگەڵ مندا جەنگی دەکرد؟ بەبرینەکەی سەرشانییەوە مەردانە لەگەڵما دەجەنگا. قۆزاقییەکی کامڵ و ڕەسەنە.

شیلۆ وەڵامی دایەوە

– بەڵێ زۆر چاك بوو. دڵم دەیەوێ ئەو ژنە ببینم.

تاراس ڕووی لە ئۆستاپ کرد و پرسی:

– بڵێ بزانم ئەو ژنەی کە ئەندریێ لە پێناویا بریندار بوو، جوانە؟

– پۆڵۆنییە

تاراس بە جەسارەتەوە گوتی:

– کوڕم بەم شێوەیە یادی مەکە. ژن هەر ژنە. سەردەمێ ئیستیڤانی پیر لەگەڵ کەنیزێکی تاتاردا.. دەی ئەوەندە گرنگ نییە. تاراس گۆزە ئاوێکی هەڵگرت و پڕژاندییە سەر ئەندریێ. کوڕە لاوەکە وەخۆ هاتەوە. باوکیشی پێی گوت:

– کوڕۆ.. تۆ گەلێ بەچاکی دەجەنگی وەك لەگەڵ مندا جەنگای ئاواش لەگەڵ پۆڵۆنییەکاندا بجەنگێ قەسەم بەخوا یەك کەسێکیان بە زیندوویی نامێنێتەوە.

ئەندریێ بەبێ حاڵییەوە زەردەیێکی هاتێ.

ئەو شەوە لە ماڵەکەی تاراس بوڵبادا کرابە ئاهەنگ. تەواوی قۆزاقییەکان کە لەو دەوروبەرە دا ژیانیان دەگوزەراند هاتبوونە ماڵەکەی بۆڵبا و بەشداری ئەو ئاهەنگەیان کرد. ژووری چکۆڵە پڕ لە میوان هەموو پۆشاکی جەنگییان پۆشیبوو پووتی سوور و شەرواڵی پان و خەنجەر و چەقۆ و دەمانچەیان لە خۆ بەستبوو. دەیان نەڕاند، دەیانخوارد و قلیانیان

دەکێشا، پێدەکەنین و دەجەنگان و جنێویان دەدا.

میوانییەکەی بۆڵبا بەبۆنەی کوڕەکانیەوە بوو. ژنان لە پشتی دیواردا وەستابوون و جامی ئامادەبووانیان پڕ دەکرد.

بانجۆنژەنێکی کوێر پەنجەی بەسەر ژێکاندا هێنا و ئاوازێکی غەمناکی قۆزاقی خوێند. ئاوازێکی گەلێ حەزین بوو و شیعرەکەی هەموو ئامادەبووانی هێنایە گریان. ئاواز خوێن گەلێ ئاوازی دی چڕی. بەجۆرێ بوو هەموو میوانان چاوە تەڕبووەکانی خۆیان سڕییەوە.

لە سینی گەورەدا میوەی جۆراوجۆر هێنرا، پاشان قازی سوور کراوە کە سکیان پڕ کرابوو لە سێو، دران بە میوانەکان، پاشان چێشتی کەلەرم و هەنگوین و مورەبا و ماسی و پەنیر و قارچك و شتی تریان خستە سەر سفرە.

قۆزاقییەکان مەست بوون. بانجۆژەنە نابیناکە ئاوازێکی سەمای چڕی و مەیدان بۆ پیاوان کرایەوە گرووپێ چوونە ناوەڕاست و دەستیان بە سەماکردن کرد. پاش سەماکردن شیلۆی توند و مەند لە جێیەکەی خۆی هەڵسا و گوتی:

– بە سەلامەتی ئەندرێ و ئۆستاپ، کوڕانی تاراس بۆڵبا دەخۆینەوە.

هەموویان جامەکانیان هەڵدا. تاراس بۆڵبا دەستی خستە ملی ئەندرێ و پرسی:

– ئەو ژنە کێ بوو پێم بڵێ؟

ئۆستاپ شانازی بە عشقی براکەیەوە دەکرد وەڵامی دایەوە:

– کچی حوکمڕانی شاری کیڤ بوو.

تاراس ڕووی لە سۆفیای هاوسەری کرد– کە جامەکانی پڕ دەکرد لە مەی– وتی:

– حـورمـیٚ گـویٚت لـیٚ بوو.. گـویٚت لـیٚ بـوو؟ کورەکـەت عـاشقـی کچـی حوکمڕان بووە شیلۆ سەری بردە پیٚشی و گوتی:

– دەربـارەی ئـەو کچـە هـەندیٚکمـان بۆ بـاس کـە. قـەلاٚفـەتی چـۆن بوو؟

ئـەندریٚ بۆ ئـەوەی کـۆتـایی بـەم بـاسـە بیٚنیٚ، گوتی:

– چ فـەرقـیٚ هـەیـە کـە ژن هـەر ژن بیٚ.

شیلۆ گوتی:

– دروستـە ئـەسپیش هـەر ئـەسپـە بـەلاٚم ئـەسپ هـەیـە و ئـەسپیش هـەیـە.

– ڕووداویٚك بوو تیٚپـەڕی. دووان دەربـارەی ئـەوە چ فـائیدەییٚکی نییە.

تـاراس بـە توندی گوتـی:

– قـۆزاقـی نـاهیٚلیٚ جنسی ژن فکری تیٚکدات.

تـاراس چـاویٚکی لـە شیلۆ داگرت. پـاشـان هـەلسـا و دوور کـەوتـەوە. شیلۆ دەستی بـە سـەمـاکـردن کـرد، هـەموویـان چـەپڵـەیـان لیٚ دەدا و گـۆرانییـان دەچڕی، ئـارەقیـان دەردەدا و تـاراس لـە بـەردەرگـاوە نـەڕاندی.

–ژاپۆرۆژ

هـەموو خـامـۆش و بیٚدەنگ بوون. دیدەکـان ڕووەو بۆلبـا ئـەبلـەق بوون.

دوو ئـەسپـی سپـی لـە ئـەسپـەکـانـی تـاراس سـەریـان هـیٚـنـایـە ژووری دووکـەلاٚوی، تـاراس ئـەسپـەکـانی هیٚنـایـە ژووریٚ و نـاوی کـوڕانی خـۆی هیٚنـایـە سـەر زمـان. هـەموو تیٚگـەیشتن مـەسـەلـە چییـە، بـەرەو پـاش کشانـەوە کوڕانی بۆلبـا هـەلسـانـە سـەر پیٚ و بـەرەو پیٚش چوون.

ئـەنـدریٚ گـەلـیٚ بـە حـەزەوە سـەیـری ئـەسپـەکـانـی دەکـرد. ئـۆستـاپ بـە سـەرسوڕمـانـەوە تـەمـاشـای دەکـردن. تـاراس ڕەشمـەکـانی بـەرەو ئـەوان دریٚژ کـرد و بـەگـریـەوە گوتـی:

– ئـەم ئـەسپـانـە بـەنـاوی دیارییـەوە لـە بـاوکتـان قبـوڵ بکـەن.

ئیستیڤانی پیر بێ دگان بەرەو پێش چوو، شمشێرەکەی هەڵکێشا و گوتی:

– کڕنۆش بەرن

دوو گەنجەکە وەك ئەوەی بڵێی بەرانبەر کەشیش یا شا وەستاون، کڕنۆشیان برد. ئیستیڤان بەدەنگە بێ هێز و لەرزۆکەکەی خۆی گوتی:

– من بەتەمەنترین قۆزاقی زیندووم بەڵام حەز ناکەم و نامەوێ لە ناو نوێندا بمرم. ئێستا بەهاتنی ئێوە ئومێدەوارم جەنگ بەرپا بێ تا لەو جەنگەدا بکوژرێم. بۆ نێو کۆمەڵەی برایانی ژاپۆرۆژ بەخێر هاتن.. ڕەنگە خوای گەورە ئێوەی بۆ نابوودی دوژمن ناردبێ.

هەموویان هورایان کێشا و کڵاوەکانیان هەڵدایە هەوا و پێیان دە کوتایە سەر زەوی. دوو گوللە گەیشتە گوی. هەموو ئامادەبووان پەلاماری چەکەکانی خۆیان دا.

لەم کاتەدا دوو قۆزاق کە هێشتا دووکەڵ لە لوولەی دەمانچەکانیانەوە دەردەچوو، هاتنە ژوورێ. یەکێکیان گوتی:

– ئێمە بەدوای تاراس بۆڵبا، سەرداری قۆزاقییەکان ئۆمانسکی..

تاراس بەرەو لای ئەوان چوو. لە کاتێکدا ئەوانی لە ئامێز دەگرت بە خۆشحاڵییەوە گوتی:

– ئاه.. ئێوەن.. (فی لی)، (کارژ) گەلێ بەخێر هاتن. ئێوە لە کوێوە پەیدا بوون؟

ڕێك بیست ساڵی ڕەبەقە یەکدیمان نەبینیوە. چ خۆش بەختییەکە.

پاشان تاراس ڕووی لە ئامادەبووان کرد و گوتی:

– بەڵێ چ بەختەوەرییێك لەمە بالآترە کە پیاو کوڕەکانی بۆ بگەڕێنەوە و دۆستە گیانی بە گیانییەکانیشی بەرەو لای بێنەوە.

فـی لـی کـە تـازە ڕووبـەڕووی دۆسـتـە کـۆنـەکـەی بـبـووەوە، سەراپـای کوڕەکانی دابووە بەر زەین و گوتی:

– ئەمانە تووتکەکانی تۆن؟

کارژ بەهێز تەماشای ئەسپەکانی دەکرد و گوتی:

– چ وڵاخی جوانت پێشکەش بە کوڕەکانت کردووە. بەڵام ئەمانە بۆ من گەلێ چکۆڵەن ناچارم بەپشت هەڵیانگرم.

ئەندرێ سەیرێکی ئەو خێوە بێ شاخ و کلکەی کرد و گوتی:

– ئەگەر ڕاست دەکەی فەرموو خۆیشت بچۆ سواری ئەسپەکەت بە.

ئەندرێ نیشتە سەر پشتی ئەسپی بێ زین، کارژ چووە ژێر سکی ئەسپەکە و هەردوو دەستی بڵاوکردەوە و خۆی ڕاست کردەوە و ئەسپ و ئەندرێی بەرز کردەوە. دەنگی پێکەنینی ئامادەبووان بەرز بووەوە. کارژ ئەسپەکەی دانا و لە ژێر سکی هاتە دەرێ. ئەندرێ سەری لەم هەموو هێز و توانایە سووڕمابوو. لە ئەسپەکە دابەزی. کارژ گۆزە شەرابێکی لە دەست ژنە ساقییێك وەرگرت و نایە سەر. فی لی ش جامێ شەرابی لە دەست سۆفیا وەرگرت، بەدەنگی ڕەسا و گڕەوە و گوتی:

– ئێستا کاتی ئیشکردن هاتووە. کاری دیمان لە بەر دەمە. هاوڕێیان تورە مووی خۆتان لە ژێر کڵاو دەرخەن! ساڵەهایە ئێمەی قۆزاقی بەپێی بڕیاری خۆمان تیغمان نەهێناوەتە سەر. مووەکان دووبارە درێژ بوونەوە، وەکو جارانیان لێ هاتووە. ئێستایش دەبێ مووی قۆزاقی خۆمان بخەینە ڕوو. ئیدی پێویست ناکات شمشێرەکانتان بۆ نان بڕین بەکاربێنن. دەبێ خەنجەرەکانی خۆتان تیژ کەن. تاراس بۆڵبا پرسی:

– مەبەست چییە؟

فی لی وەڵامی دایەوە:

– سەرکردەی ئێمە بەیداغی زێڕینی فریشتەی مەزنی بەرز کردووەتەوە.

سەرکردەی ئێمە هەموو قۆزاقییەکانی ئامادە کردووە. هەموویان چەکدار دەکا. قۆزاقییەکان، ئێمە دەست بە جەنگ دەکەینەوە.

دەنگی (بژی ژاپورۆژ) بەرز بووەوە.

تاراس بۆڵبا گۆزەییێك شەرابی هەڵگرت و خستیە نێو سۆپاکەوە. ئەوانی دیش گۆزە و پەرداخەکانیان شکاند. تاراس گازی کرد.

– ئەریٚ ژنان.. پەرداغی نوێمان بۆ بێنن. دەبیٚ لە پەرداغی نوێدا لە سەلامەتی سەرکردەی خۆشەویست ئیڤان میخائیلۆڤیچ می کۆلا، مەی بنۆشن. پێم بلیٚ بزانم بە هەڵەدا نەچووم. سەرکردەمان می کۆلا یە؟

– هەر ئەوە و می کۆلا وەك پێشوو شاد و سەلامەت و بەهێزە. ئامادەیە بۆ ڕابەری قۆزاقەکان.

هاوڕێیان یەکدییان لە ئامێز دەگرت، دووبارە مەی نۆشی دەستی پیٚ کردەوە. هەموو شاد بوون سەمایان دەکرد و پێدەکەنین.

کاتیٚ ئەندریٚ و ئۆستاپ چاویان بۆ ژیان هەڵهێنا، قۆزاقییەکان هەر یەکە لە پەناییێکدا ژیانی ئارامی خۆیان دەگوزەراند. تا ئەم کاتە سیمای ڕاستەقینەی قۆزاقییەکانیان نەبینیبوو. گەلیٚ سەریان سووڕمابوو.

قۆزاقییەکان بیست ساڵی ڕەبەق لە دێهات و کێڵگەکاندا ژیانیان بەسەر دەبرد و چاوەڕێی ڕۆژێکی ئاوهایان دەکرد، ڕۆژێك کە دووبارە سەرکردە کۆیان دەکاتەوە تا دژ بەدوژمن، دوژمنیٚ نیشتمانیانی داگیر کردووە هێرش بەرن. گەلیٚ کەیف خۆش و شاد بوون.

ئەندریٚ و ئۆستاپ کە بینییان بوونەتە بەشێکی قۆزاقییەکان و لەم زووانەدا جەنگ دەست پیٚ دەکات بە خۆشحاڵییەوە گوتیان:

– چ کاتیٚ لەشکر ساز دەدەین؟

– بڕیارە تەواوی قۆزاقییەکان، تەواوی ئەوانەی کە بیست ساڵ لە

مەوبەر بە یەکەوە بووین هەروەها قۆزاقە نوێیەکان، ئەوانەی لە سەرەتای مانگی دووهەمی هاوین، یانی دە ڕۆژی دی لە (چی گی رین) کە کەوتووەتە سەر زێی (دونبۆ) بگەنە یەك و کۆبوونەوە ساز دەن. بۆ هەموو ئەوانە پەیام نێردراوە.

(فی لی پن کو) پاش ئەم قسانە ڕووی لە ئیستیڤانی پیر کرد و گوتی:

– پیرەمێرد هێشتا زیندوویت؟ شمشێرە کۆنەکەت تیژ کەوە تا وەك قۆزاقییەکی ڕەسەن بمری.

ئیستیڤان گوتی:

– ئەمە هەمان ئەو شتەیە کە ساتێ بەر لە ئێستا ئارەزوویم دەکرد

ئەندرێ خۆی تێ هەڵقورتاند و گوتی:

– بەڵام ئێمە دەبێ لەگەڵ چ کەسانێکدا بجەنگین؟ کێیە دوژمنمان؟

بۆڵبا گوتی:

– جگە لە پۆڵۆنییەکان دوژمنمان نییە. هێشتا برینەکەی تورکان تەواو ساڕێژ نەبوونەتەوە. ئێمە دژ بە پۆڵۆنییەکان دەجەنگین.

فی لی سەری ڕاتەکاند. ئیشارەتی کرد کە ئەوانەی بۆ نابوودی پۆڵۆنییەکان شەرابیان دەنایە سەر بێدەنگ بن ئەوجا گوتی:

– نەء.. هێشتا کاتی ئەوە نەهاتووە لەگەڵ پۆڵۆنییەکاندا بجەنگین.

تاراس هەندێ لە شمشێرەکەی خۆی هەڵکێشا و پرسی:

– ئەی دەبێ لەگەڵ چ کەسانێکدا بجەنگین؟ لەگەڵ دۆستەکانی خۆمان؟

– شای پۆڵۆنیا پێویستی بە سوپایێکی دە هەزار قۆزاقییە و لە ژێر ئاڵای فریشتەی مەزن، گەورە پیاوان و سەرکردەکانی ئەم سوپایە خودی قۆزاقییەکانە. کرێی چاکمان دەداتێ، دەسکەوتی جەنگیش بۆ خۆمانە. بەڵێ شای پۆڵۆنیا سوپایێك لە قۆزاقییەکان بە کرێ دەگرێ تا لە جەنگەکانی بالتیك بەشداری بکەن.

ئەندرێ پرسیاری کرد:

– ئەدی پاش تەواوبوونی جەنگ چ دەبێ ؟

– کاتێ جەنگ تەواو بوو، ئێمە کوژراوەکانی خۆمان لە گۆڕ دەنێین شمشێرەکانمان دەشۆین و دەسکەوتەکانمان دەژمێرین. بۆ لەمە زیاتر چیدی هەیە؟

ئەندرێ بەبێ ئاگایی و بەبێ ئیختیاری، لاسایی باوکی کردبووەوە، دەستی نابووە سەر مشتووی شمشێرەکەی گوتی:

– لە ڕابوردوو دا قۆزاقییەکان بۆ پۆڵۆنییەکان جەنگیان کرد و شکستیان بە تورکان دا بەڵام پۆڵۆنییەکان چ ڕەفتارێکیان لەگەڵ قۆزاقییەکاندا کرد، کۆلۆنێڵ (فی لی پن کو) ئایا ئەمەت فەرامۆش کردووە؟

– چی؟ من فەرامۆشم کردووە و تۆ لە یادتە؟ بەچە گیان تۆ ئەو زەمانە هێشتا نەهاتبوویتە دونیاوە، بەڵام دەزانی بۆ من حەز دەکەم لە پاڵ شای پۆڵۆنیا لە جەنگەکانی بالتیك بەشداری بکەم؟ بیستوومە هەرێمەکانی بالتیك گەلێ دەوڵەمەندن، تەنانەت جامی ئاو خواردنەوەیان زێڕە، کەفەڵی ژنیان هەندەی کەفەڵی ئەسپێکە. بەخوا کە فکریان لێ دەکەمەوە وەچوڕکە بە گیانما دێ.

ئەندرێ پرسی

– کاتێ کە لە جەنگ دەگەڕێنەوە. لە ئەستیپ چ دەمێنێتەوە؟

تاراس کە دەبینی کوڕەکەی بەرانبەر ئەو جەنگاوەرە دنیادیدەیە وەستاوە و قسەی دەداتە بەر قسە چاوێکی لە شیلۆ داگرت، فی لی بە ناخۆشییەوە گوتی:

– پرسیار.. دیسان پرسیار.. ئایا پۆڵۆنییەکان تەنها ئەم شتەیان فێر کردوون؟

ئەندرێ بە تەڵخییەوە گوتی:

– ئێستا بەئێوە دەڵێم کە ئێمە لە پۆڵۆنییەکانەوە چی فێر بووین! ئێمە تێگەیشتووین کە قۆزاقییەکان لە بەر چاوی پۆڵۆنییەکاندا کەسانی بێ شعوور و وەحشین و دەبێ پێی پۆڵۆنییەکان، ماچ کەن. وەك کۆیلە بۆ پۆڵۆنییەکان بجەنگن. قۆزاقییەکان بای ئەوە قیمەتیان نییە بتوانن لە شەقامەکاندا لەگەڵ پۆڵۆنییەکان پیاسە بکەن، یا قۆزاقییەك ئەوەندە قیمەتی نییە بتوانێ سەیری ژنێکی پۆڵۆنی بکات یا لەسەر زەمینی خۆیدا حوکمڕانی بکات. ئەمە ئەو شتانەیە کە پۆڵۆنییەکان شەو و ڕۆژ بەقەمچی و فەلاقە و مشت فێریان کردین. پیری گەوج تێگەیشتی؟ ئەگەر قسەیێك هەیە بیڵێ تا بتدوورمە قەد دیوارەکەوە.

فی لی پن کو سەیری سەراپای کوڕەکەی تاراسی دەکرد. بە زەردەخەنەوە وتی :

– تۆ قۆزاقی.. قۆزاقییش هیچ کاتێ پرسیار ناکات. بەڵکو فەرمانی سەرکردە ئەنجام دەدات.

– بەڵام باوکم بەجۆرێکی دی پەروەردەی کردووم.

هەردوو بەتوندی و ئیهانەوە قسانیان دەکرد، دەیانزانی لەگەڵ یەکدی ناجەنگن، ئەمە تەنها شەڕە قسەیە و بەس.

تاراس بێدەنگ بوو.لە ناخی خۆیدا نەخشەی دی دەکێشا. ئەو دەیزانی حەق بەکوڕەکەیەتی. قۆزاقییەك..

قۆزاقییەك بە هیچ جۆرێ خزمەتی پۆڵۆنییەکان ناکات!

١٤

سێ ئەسپی زین کراو لە کێڵگەکەدا بوون. سۆفیا لەبەر دەرگادا وەستابوو، سەیری تاراس بۆڵبای مێردی دەکرد کە پۆشاکی پۆشیبوو، بە چەکی جۆرا و جۆرەوە لە ماڵێ دەرچووە دەرێ. ئەندرێ و ئۆستاپ پاش باوکیان هاتنە دەرێ. تاراس بەرانبەر هاوسەرەکەی وێستا، بەبێ سەبرییەوە ئەوی بەخوا سپارد و ناوچەوانی ماچ کرد و گوتی:

– پیرێژن نابێ کات بەفیڕۆ لە دەست دەین، خوا حافیزی لەگەڵ مناڵەکانتا بکە.

تاراس پاش ئەم قسەیەی ڕووی لە هەردوو کوڕەکەی کرد – کە هەردووکیانیش پۆشاکی جەنگییان لە بەردابوو– گوتی:

– پەلەکەن سواربن بابڕۆین. دایکتان خوا حافیزی لێ کردن؟

پیرێژن دەستی ڕووە و تاراس– کە سواری ئەسپەکەی دەبوو–درێژ کرد و گوتی:

– وەك لاوان دەچێتە جەنگ، پیاوان بکوژێ.. کوڕەکانم ئیدی ئێوە لە ژێر دەستی باوکتانن. هەر کارێکی بیەوێ بۆی ئەنجام بدەن. تەنها زیندوو بمێننەوە. من لێرەدا لەم خانووەدا چاوەڕێی گەڕانەوەتانم.

تاراس خورجینی خۆراکی خستە سەر ئەسپەکە و گوتی:

– ئیدی بەسە.. بڕۆین.

سۆفیا دەیزانی تاراس ناهێڵێ کوڕانی نزیکی دایکی خۆیان بنەوە و خواحافیزی لێ بکەن، نەبادا ناڕەحەت بن، بەدەنگێکی خەمناکەوە گوتی:

– کوڕەکانم خوا پشت و پەناتان بێت گەر کرا پەیامم بۆ بنێرن، لە حاڵی خۆتان ئاگادارم کەنەوە.

– تاراس بە پەلە گوتی:

– لە کۆتاییدا لە دووحاڵ بەدەر نییە، یا بە ئەو پەڕی دلاوەرییەوە دەجەنگن یا وەك سەگ دەمرن.. ئامین.. وا هەتاو بەرز بووەوە.. با بڕۆین.

هەرسێکیان سواری ئەسپەکانیان بوون. سۆفیا ڕووەو مێردەکەی ڕایکرد. لە تەنیشتی ئەسپەکەیدا وێستا. گۆنای خستە سەر پێیە بەچەکمە پۆشراوەکەی تاراس بە سەرسوڕمان و ناڕەحەتی و سەرەڕای مەیلی خۆی چەمییەوە بەتوندی و تیژییەوە دەستی برد سەری ژنەکەی ڕاکێشا، گوایە نەوازشی دەکات و لە ژێر لێوەوە گوتی:

– بەسە پیرێژن. بەسە.

تاوی ئەسپی دا و لە کێڵگەکە چووە دەرێ. کوڕان و باوك دوور کەوتنەوە سۆفیا سەیری ئەوانی دەکرد، هەرسێکیان لە تەپۆلکەکەوە سەرەوژێر بوونەوە تاراس بەرەو درەختی توندمەند کە سەردەمێ نەمامی ئەستیپ بوو، چوو.

هەڵوێستێکی کرد و سەرنجی دەوروبەری خۆی دا ئەو جا بە تووڕەیییەوە گەردەنی خۆی خوراند، بەکوڕەکانی گوت:

– خودا حافیزی بکەن لە هەموو کەس و لە هەموو جێ، لە خانوو و چاڵ، لە درەخت تەنانەت لە مەڕ و مالات خودا حافیزی بکەن. لە دایکتانیش، ئێوە عەجەب منالانی حەق نەناسن، بزانن دایکی بێ چارەتان چۆن وەستابوو دەگریا.. خودا حافیزی لە منالی خۆتان بکەن، ڕەنگە نەمرن و ئەم شتانە ببیننەوە، بەلام هیچ کاتێ ئاوها نامێننەوە، لە تەپۆلکەی چوارەمدا بگەنە لای من.

تاراس پاش ئەم قسانەی بە ناڕەحەتی و تووڕەیییەوە ئەسپی تاودا. بە تەنیشتی ئۆستاپ دا تێپەڕی مشتێکی کێشایە قەد بازووی. ڕەفتارێکی نا قۆزاقیی کرد، جیابوونەوە ئەزیەتی دەدا، شەرمەزار بوو. خۆی لە چاو کرد.

ئۆستاپ دەستی بەبازووی خۆیدا دەهێنا، بە سەرسووڕمانەوە گوتی:

– بذچی مشتی پێداکێشام؟

ئەندرێ بێ ئەوەی وەڵامی ئەم پرسیارە بداتەوە، بە زەردەخەنەوە گوتی:

– برا دەزانی من تازە تێگەیشتم باوکمان زیاد پێوەندی لەگەڵ دایکمانا هەیە.

ئۆستاپ پرسی:

– بەڕاستتە؟

ئەندرێ سەری ئەسپی وەرچەرخاند و گوتی:

– وەرە با خوا حافیزی لە دایکمان بکەین، لە تەپۆلکەی چوارەم دەگەینە باوکمان.

ئۆستاپ گوتی:

– گەلێ چاکە.. بەڵام من هێشتا دڵم دەیەوێ بزانم تێبگەم، بۆچی و بە چ مەبەستێ مشتی پیا کێشام.

***

ئەو سێ کەسە تەواوی ڕۆژ چوار ناڵە ئەسپیان تاو دەدا. شەوێ بەرەو باشوور کەوتنە ڕێ و گەیشتنە شوێنێك. ئەندرێ و ئۆستاپ پێیان نەنابووە ئەو شوێنە کاتێ کە ئەسپەکانیان ڕاگرت، سەیری دەوروبەریان کرد، ئەندرێ پرسی:

ئێرە ئەستیپە؟

تاراس بەدەنگێکی پڕ لە شادی کە تا ئەو کاتە کوڕانی بەو شێوەیە نەیان بینیبوو، گوتی:

– هێشتا نەء.. سبەی دەگەینە زەوییەکانی ئەستیپ، ئێرە شوێنێکە هەر بەراورد ناکرێ لەگەڵ ئەستیپ.. ئۆستاپ ئەسپەکان ئاوبدە.

ئۆستاپ گوتی:

– گەلیٚ چاکە.. تۆ جاریٚ کۆتەکەی خۆت..

– تووتکە سەگ، جاشەکەر، کە من پێت دەڵێم ئەسپەکان ئاودە، دەبیٚ بە پەلە قسەکەم جێبەجیٚ بکەی.

ئۆستاپ گوتی:

– سەرچاو باوە.. سەرچاو کۆڵۆنێل.

ئەندریٚ پرسیاری لە باوکی کرد.

– گەر زەوییەکانی ئەستیپ هەند نزیکن، ئەی بۆ چ جاریٚ بۆ دیدەنی ئێمەت نەهانی؟

چونکە لەگەڵ خۆدا بڕیارمان دابوو تا ئامادەی جەنگ نەبین، نابیٚ سەیری ئەستیپ بکەین. تا ئەستیپ لە ژێر دەستی پۆڵۆنییەکان بێت تەنها بەو شێوەیە پای تیا دەنەین. لە دەست پۆڵۆنییەکانی دەرهێنین.

ئەو پیاوە دەستی خۆی بەرەو کیڤ و پاشان بەرەو وارشۆ تەکان دا.

ئەو شەوە خەوتن و بەرەبەیان هەڵسان، ئەسپەکانیان زین کرد و بەرەو باشوور تاوی ئەسپیان دا. بەر لەوەی هەتاو هەموو شوێنێك ڕۆشن کاتەوە بە هەورازێکدا سەرکەوتن. ئەستیپی بەرینیان لیٚ دەرکەوت.

زەوی ئەستیپ بیٚ سنوور، ساف ، لە ئاسۆوە بۆ ئاسۆ، وەك دەریایێکی پانی سەوزی داپۆشراو بوو و نێوانی سەوزاییەکە چ کەلێنێکی تیادا نەبوو. چ شوێنەواری درەخت و خانوو و ڕووباری لیٚ دیارنەبوو. چ شتیٚ جگە لە ئاڵف و پووش لە ژێر پێی ئەو سیٚ کەسەدا نەبوو. زیاتر لە ئەستێرەکانی ئاسمان هەزاران هەکتار، ملیۆنەها هەکتار زەوی بە پیت، لەگەڵ شەماڵدا گیاکان کەڕوێشکەیان دەکرد. دەتوت ئاوی دەریایە شەپۆلەکان دەیلەرێننەوە. ڕووپێوی ئەم زەوییە گاه خۆڵەمێشی و گاه زیوین و گاه برۆنزی دەبوو. تیشکی هەتاو لەگەڵ هەر بایێکی شەماڵدا

ڕەنگێکی پێ دەبەخشی.

ئەم هەموو جوانییە بێ وێنە بوو، بەبێ هیچ دوودڵییێك لە چ جێیەکی جیهاندا مانەندی نەبوو. تاراس ئەشکی چاوەکانی سڕییەوە، بەدڵی پڕ لە عەشقەوە وتی:

– ئای ئەستیپ. نەعلەتت لێ بێ، چەند جوانی

ئەسپی ڕووەو سەوزایی تاو دا و کوڕەکانی دوای کەوتن. کە ئەسپەکان گەیشتنە نێو سەوزاییبیەکە، سەریان کرد هەر شوێنە جۆرە گیاییێك سەری لە نێو ئەو خاکە ڕەش و بەپیت و دەوڵەمەندەی ئەستیپا هەڵداوە. لالەی سوور و زەرد بەرچاو دەکەوتن.

تەواوی ڕۆژ بەسەر فەرشی ئەو سەوزاییيە دەڕۆیشتن. لە هەندێ شوێندا پووش هەند بەرزەوە ببوون دەگەیشتنە ژێر سکی ئەسپەکان. کوڕان و باوك چەند دەقیقەییێك بەبێدەنگییەوە دەڕۆیشتن. تاراس بۆڵبا پرسی:

– پۆڵۆنییەکان لە شاردا چییان فێر دەکردن؟ ئەوەیان فێرکردوون کە بەر لە دروستبوون لەگەڵ ژندا، دەستی ماچ کەن؟ فێریان کردوون بەر لەوەی پێلاقە لە نابینایێك بدەن، چەکمەکانتان پاك کەنەوە؟

ئۆستاپ گوتی:

– نەخێر.. دەستووری زمانیان فێرکردین.

– چی؟ دەستووری زمان چییە؟

– پۆڵۆنییەکان ئەم شتانە فێردەکەن.

– پاش ئەم قسانەی ئیشارەتی بۆ خۆی کرد و گوتی:

– من پۆڵۆنیم. تۆ پۆڵۆنیت

سەری بەرەو ئاسمان بەرز کردەوە و بەردەوام بوو:

– ئەویش پۆڵۆنییە.

تاراس دایە قاقای پێکەنین و گوتی:

– من سەر لەمە دەرناکەم. بەڵام گەلێ پێکەنین هێنەرە.

ئەندرێ گوتی:

– ئۆستاپ جارێکی دیش لە ئەکادیمیادا ئەم ڕەفتارەی نواند (بارتۆ لۆمیۆ)یش دایە بەر قەمچی.

– باشە ئێوە چیتان لە (بارتۆ لۆمیۆ) کرد؟

– دەمانویست کەلاکی بخەینە بەر سەگەکان، بەڵام گەلێ پەلەمان بوو و نەمانتوانی.

تاراس گوتی:

– بێ خەم بن. ڕۆژێ دێ قۆزاقییەکانی ژاپوروژ شاری کیڤ داگیر دەکەن. وەعدتان دەدەمێ ئەو کاتە (باتۆ لۆمیۆ) بەئێوە دەسپێرم.

ڕێیان دەبڕی. ئەو شەوە لە ئەستیپدا چاویان بە شیلۆ کەوت– کە سەد قۆزاق زیاتری کۆکردبۆوە و لەبەر دەمیانەوە ئەسپی تاو دەدا.

ڕۆژان تێپەڕین. لەو چەند ڕۆژەدا گەلێ لە قۆزاقییەکان پەیوەندییان کرد. هەرچەند زیاتر دەڕۆیشتن گروپی دی پەیوەندی پێوە دەکردن و ژمارەیان گەیشتە دوو هەزار کەس کە لەگەڵ تاراس بۆڵبا و شیلۆدا بەرەو جێی وەعدەکەیان کە کەوتبووە سەر ڕێی (چی گی رین)، دەڕۆیشتن.

لەو شوێنەی کە بڕیار بوو لە یەکەم مانگی هاویندا تەواوی قۆزاقییەکان کۆببنەوە. قۆزاقییەکی زۆر کۆببوونەوە. پیاوانی بەهێز و زەبەلاح و کولەبنە، پیاوانی چەکدار دەکەوتنە بەرچاو. دەیان تۆپی برۆنزی لە سەر جادەکەدا بوو. چەندین گالیسکەی پڕ لە چەك دەکەوتنە بەر چاو. قۆزاقییەکانی ژاپوروژ لە دەوری یەکدیدا کۆبوونەوە.

کاتێ کە تاراس بۆڵبا و هەزار قۆزاقی دی پەیوەندییان بە هەزاران

قۆزاقی دی کرد کە لەوێدا و بەر لە مان ئامادە بوون. تاراس چووە لای نزیکترین شەیپوور ژەن و نەڕاندی:

– بە شەیپور ئاگاداریان کەوە هەموو لە جێیەکدا کۆبن..

شەیپوورەکان دەنگیان لێوە هات. زۆری نەکێشا گەورە پیاوان و سەرکردەکان و ڕاوێژکارانی قۆزاق لە پاڵ یەکدا کۆبوونەوە. سەرکردەی هەموویان (ئیڤان میخائیلۆ ڤیچ می کۆلا) دەرکەوت. هاتە لای تاراس بۆڵبا تا بزانێ بۆ ئەمانەی کۆ کردووەتەوە.

١٥

کاتێ کە دوو دۆستی دێرینی یەکدی، تاراس و می کۆلا یەکدییان بینی بێدەنگییێکی خەست باڵی بەسەر سوپای قۆزاقییەکان گرت سمێڵ و تورە مووی می کۆلا وەکو بەفر سپی بوون. بەڵام لەشی وەکو جاران توند و بەهێز بوو کە بە یەکدی گەیشتن لەسەر ئەسپەکانیان چەمینەوە تا بەمیهر و سۆزەوە یەکدی لە باوەش گرن. می کۆلا بە بزەوە گوتی:

– شوکر بۆ خوا، جارێکی دی من و تاراس بۆڵبا لە تەنیشتی یەکدی ئەسپ تاو دەدەین. تەقدیر وایە کە پاش بیست ساڵ ئێمەی قۆزاقییان پەیوەندی بە یەکەوە بکەین و بچینە لای دۆستە کۆنەکان، شازادە گریگۆری هەمان شازادە کە تۆ بەشمشێر دەستێکت پەڕاند..

تاراس بۆڵبا لە سەر زینی ئەسپەکەی ڕاست بووەوە، بەدەنگێکی ڕەسا و وشەی ڕۆشن و بێ گرێ گوتی:

– می کۆلا، من و کوڕەکانم تەنها لەبەر یەك هۆ بەرەو دونبۆ دەڕۆین ئەویش جەنگ لەگەڵ پۆڵۆنییەکان و هاوپەیمانانی ئەوان بکەین.

پاشان تاراس تفێکی ڕۆکردە سەر زەوی دەمی پاك کردەوە. می کۆلای سەرکردە سەیرێکی سوپای قۆزاقی دە هەزار نەفەری کرد و پرسی:

– تاراس بۆڵبا ئایا تۆ ناتەوێ لەگەڵ قۆزاقییەکانی ژاپورۆژ هاوکاری بکەی؟

– سەرکردە لێ گەڕێ با قۆزاقییەکان خۆیان قسان بکەن

– گەلێ چاکە، بیرو ڕای ئەوان دەپرسم.

می کۆلا سەری ئەسپەکەی وەرچەرخاند بەرەو شوێنێ کە بەیداغە زێر. ڕەنگەکەی لێ دانرا بوو، چوو، بەتوندی بەیداغەکەی گرتە دەست و ڕووی

لە دە هەزار قۆزاقییەکان کرد و گوتی:

– قۆزاقییان دەنگی من دەنگی تەواوی قۆزاقییانی ژاپورۆژە. وانییە؟ قۆزاقییەکان هەموو بەیەك دەنگ گوتیان.

– ڕاستە.

دەنگیان لە پێدەشتەکەدا دەنگی دەدایەوە. سەرکردە گوتی:

– بیست ساڵی ڕەبەقە ئێمە چاوەڕێ دەکەین.. چاوەڕێ کردنێکی دوور و درێژ و کوشندە.

– سەرکردە.. ڕاستە..

– ئێستایش ئەو ڕۆژەیە کە چاوەڕێمان دەکرد! ئێمە دە هەزار کەسین دە هەزار قۆزاقی ئازا و جەنگاوەر. ئێستا دەبێ بجەنگین.

دەهەزار قۆزاقی دەیان نەڕاند:

– ڕاستە.. ڕاستە..

– شای پۆڵۆنیا کرێیەکی چاکمان دەداتێ. هەر کەسە و دوو ئەسپ و تووتن و شەرابمان دەداتێ تا لەپێناوی ئەودا بەشداری جەنگەکانی بالتیك بکەین

– خوا بەرەکەت دا.

می کۆلا سەیرێکی دەوروبەری کرد و گوتی:

– ئێمەی قۆزاقی بۆ ئەم دەسکەوتانە لە پێناوی پۆڵۆنییەکان جەنگ دەکەین. بەڵام ئەوەش بزانن یەکەم کەسێ لە گروپی ئێمە یاخی بووە و سەرپێچی دەکا لەم کاتەدا می کۆلا چاوی بڕییە تاراس بۆڵبا، بەردەوام بوو.

– تاراس بۆڵبا نایەوێ لەگەڵ برایانی قۆزاق و لە پێناوی پۆڵۆنییەکان جەنگ بکات. بەپەلە تیربارانی کەن. ئەم قۆزاقە خائینە بخەنە ژێر پێلەقە.

هیچ کەسێ ناتوانێ سەرپێچی ئێمە بکات. هیچ کەس.

قۆزاقییەکان فریادی کەیف خۆشییان لە سینە دەرپەڕاند. لەسەر زینەکانیاندا جێی خۆیان خۆش کرد. قسەکانی سەرکردە ورووژاندبوونی. هەموو زیاتر چوونە پاڵ یەکدی، می کۆلا بەرەو تاراس چوو گوتی:

– تاراس بۆلْبا تۆ قانونی ژاپوروژ دەزانی. خۆت بۆ مەرگ ئامادەکە. قۆزاقییەکان هەموو بەیەك دەنگ نەڕاندیان:

– مەرگ بۆ خائین.

تاراس لە بەردەم دەستەکەی خۆیدا وەستا بوو. ئەسپەکەی بەرەو پێش برد. سەیرێکی کوڕانی خۆی کرد– کە سەریان سووڕمابوو چۆن باوکیان لە پڕ گۆڕا– پاشان بەرەو پێشتر چوو، بە بەردەم ڕیزی دەلاوەرانی چەکدارداتیپەڕی.

می کۆلا دووبارە نەڕاندی:

– ئاگر.. بیکوژن.

تاراس بەرانبەر بە یەکێ لە قۆزاقییەکان وەستا کە پیاوێکی قوچ بوو گوتی:

– تیمۆ ئەوەت لە بیرە کە عەهدت کرد شمشێر لە کەمەر نەبەستی مەگەر تەنها بۆ جەنگ لەگەڵ پۆلۆنییەکان نەبێ؟ ئەوەت لە بیر چوو کە پەیمانت دا تۆڵە لە پۆلۆنییەکان بکەیتەوە؟ تیمۆ چاوەکانت داخە تا خۆت نەبینی.

پاش ئەم قسانە تاراس دوور کەوتەوە. می کۆلا دووبارە نەڕاندی.

– ئاگر..

تاراس بۆلْبا بەرانبەر یەکێکی دی کە لە گەورەپیاوانی قۆزاق بوو پیاوێ بوو کوڵە بنە، گوتی:

– سامیلۆ، تۆ.. دۆستی دێرین، بۆ قسەیێك ناکەیت؟ ناتوانی قسان بکەی؟

بەڵێ دەزانم پۆڵۆنییەکان زمانی تۆیان بڕیوە. بۆیە ناتوانی بەرانبەریان بوەستی. دەنگی پرتە و بۆڵە بەرز بووەوە. تاراس هەندێکی دی بەرەو پێشتر چوو. هەستی کرد کە قسەکانی کاری تێ کردوون. گولۆدبا قانون زانی قۆزاقییەکان بوو. بەفەرمانی سەرکردە دەمانچەکەی بەرز کردبووەوە و نیشانی لە سینەی تاراس بۆڵبا گرتبوو. تاراس گوتی:

– گولۆدبا.. بیتەقێنە.. بیتەقێنە، و بمکوژە! وەك ئەوەی نانی پۆڵۆنیانت پێ بکەوێ، دەڵێی لە بیرت چووە هەمان شازادە گریگۆری کە ئێستا دەتەوێ لە پێناویدا بجەنگی، خیانەتی لە ئێمە کرد و بەر لە هەموو کەسێ خانوو و ماڵ و کێڵگەکەی تۆی سووتاند؟

گولۆدبا دەمانچەکەی شۆڕ کردەوە، سەری بە نیشانەی ڕەزامەندی ڕاتەکاند هەروەها تاراس بۆڵبا بە بەردەمی یەك بە یەکی گەورەپیاوانی قۆزاقاندا تێدەپەڕی و قسەی دەکرد. ئەوانیش یەك لە دوای یەك چەکەکانیان شۆڕ دەکردەوە.

تاراس گەیشتە شیلۆ. ئەمیش ئەسپەکەی خۆی بەرەو پێش برد و لە تەنیشتی تاراسدا دەڕۆیشت.. تاراس گەیشتە ئیستیڤانی پیر و گوتی:

– ئەی ئالای موقەدەس، تا ڕۆح لە لەشما بێ دەتپارێزم. تۆیش ژاپورۆژییەکان بپارێزە.

تاراس لای کردەوە و گوتی:

– کولۆنێڵ (فی لی پن کو) وەرە پێش.

سەرداری قۆزاق هاتە پێش و سەرکردەی نوێ پرسی:

– بڵێ تا بزانم من بپارێزی یا دوژمن. ئێستا وەختی یەکالاکردنی حسابە.

فی لی وەلامی دایەوە:

– مـن تـەرەفـداری تـۆم. بـەرەو (دوبـنـۆ) دەچین و ئـەمشەو بـۆ (شادی رۆحی) می کۆلا مەشروب دەخۆینەوە.

تاراس بە ڕەزامەندییەوە سەری ڕاتەکاند، ئەوجا کوڕە گەورەکەی گاز کرد.

– ئەندریێ وەر پێش. تۆ کوڕە گەورەی منی. لە تەنیشتی مندا شمشێر دەوەشێنی. ئیتر لە تەك یەکەوە ئەسپ تاوددەین.

ئەندریێ سەیرێکی باوکی کرد و خەمێکی قووڵ بە سیمایەوە دیار بوو. چووە لای و پێی گوت:

– باوکی من ئەوە شانازییە بۆ من کە کوڕی تۆم، گەلێ شانازم بەوەی قۆزاقییەکم و لە خزمەتی تۆدابم.

تاراس سوپاسی کرد. پاشان کەوتە ڕێ. قۆزاقییەکانی دی بەدوایانەوە ئەسپیان تاو دەدا، دەنگی سمی دە هەزار ئەسپ کردبوویە ڕۆژی حەشر. گەرد و خۆڵی بەرز کردەوە. تاراس و کوڕەکەی لە کەناری یەکدیدا دەڕۆیشتن. هەردوو کەیف خۆش بوون کە بە یەکەوەن. پاش هەندێ تاراس گوتی:

– دەزانی کە من لە ماڵێ فیرارم کرد تا پەیوەندی بەقۆزاقەکانەوە بکەم تەمەنم تەنها چواردە ساڵان بوو. ئەو دەمە می کۆلا بەڕووتی لە ژێر تیشکی هەتاو لەشی خۆی چەور دەکرد. ئەودەمە می کۆلا لەبەر چاوی مندا خێوێکی ترسناك بوو. کاتێ کە نزیکی بوومەوە و گوتم، دەمەوێ ببم بە قۆزاق سەراپای منی دایە بەر زەین و گوتی: کوڕۆ پێم وایە تۆ بۆ قۆزاقی گەلێ بچکۆڵەی؟ من وەڵامم داوە و گوتم، نەخێر پیرەمێرد من ئەوەندە گەورەم دەتوانم لووتت ببڕم. می کۆلا پێکەنی، گەلێ خۆشی بە من هات. بوومە قۆزاق. بەڵام ئەفسوس ئەم سەرکردە ئازایە مرد.

ئەندریێ لەسەرەخۆ گوتی:

– بەڵێ پیاوێکی مەزن بوو

– چاکترە بڵێی قۆزاقێکی مەزن بوو، حەز دەکەم منیش وەك ئەو لە ئەوپەڕی پیاوەتی و دلاوەریدا بمرم.

تاراس پارچە گۆشتێکی سوورەوە کراوی دووکەڵ لێدراوی لە نێو خورجینی تەنیشت زینەکەی دەرهێنا و مژولی خواردنی بوو پاشان گوتی:

– ئەندریێ من گەلێ نارەحەتم کە می کۆلا بەم شێوەیە کوژرا، من لە تەك ئەودا لەگەڵ تاتارەکاندا دەجەنگام. تورکمانەکانمان لە پێ خست. گەر ئەو نەبا بیست ساڵ لەمەوبەر نەمان دەتوانی شکست بە تورکمانەکان بدەین.

ئەندریێ سەری ڕاتەکاند و وتی:

– باوکە من بۆ می کۆلا گەلێ نارەحەتم.

– ژیان گەلێ کورتە، هەرکاتێ گۆزەی شەراب بەتاڵ بوو لایدە، کاتێ نانت خوارد قرقێنە بدە. هەر کاتێکیش کەسێکت کوشت بینێژە. کوڕۆ بیر لە ژیان مەکەوە تێگەیشتی.

ئەندریێ سەری ڕاوەشاند و تاراس بەردەوام بوو.

– ئێستا من سەرکردەم و بە دە هەزار قۆزاقەوە ڕووەو دونبۆ دەڕۆین تا دژ پۆڵۆنییەکان بجەنگین.

ئەندریێ نەجیبەکانی شاری کیڤی وەبیر هاتەوە و گوتی:

– بەڵێ.. ئەوانە فێرکەین کە قۆزاقییەکیش وەکو هەموو بەنی ئادەمێکی دییە.

– بەڵێ.. بەڵام چ پیاوێ پەیدا نابێ وەکو قۆزاقییەك بێت.

لە تەك یەکەوە دەڕۆیشتن. لە بەردەمی سوپاوە بوون و ئالای زێڕینیش دەشەکایەوە .

١٦

شازادە گریگۆری یا چلیف چووبووە تەمەنەوە. چاوەکانی وەکو پێشوو تیژ بوون بەڵام بەقووڵا چووبوون. لووتیشی چەماوەتر و باریکتر ببوو. ڕیشە سپییە درێژەکەی دەمی پۆشیبوو. جەور و ستەم و بێ ڕەحمی و دڵڕەقی لە نێو خوێنی ڕوخساریا– کە ڕوخساری سپی و سارد بوو– دەرنەدەکەوت. دەستە ڕاستە پەڕیوەکەی بە پارچە چەرمێکی ڕەش پۆشرابوو.

شازادە گویگۆری فەرماندەی سنوورەکانی پۆڵۆنیا لە تەواوی ژیانیدا پیاوێکی بێ ڕەحم و توندە تەبیعەت دەژمێردرا. لەو دەمەی کە تاراس بۆڵبا بەشمشێرەکەی دەستێکی پەڕاند، ببووە یەك پارچە کینە و ڕق و جەور و ستەمکار.

شازادە گریگۆری لەسەر ئەسپەکەیدا بوو. تەواوی مەدالیا و پلەی سەربازی نابووە سەر سینەی. گەورە پیاوان و دەرەجەدارانی سوپای پۆڵۆنییش لە پشتی سەرییەوە وەستا بوون.

سوپای پۆڵۆنی بە شکۆمەندییەوە وەستابوون. هەزاران هەزار سواری چەکدار بەپۆشاکی جەنگ و قەڵغان بە دەست و کڵاو و خوودە لەسەر بەسشمشێرو نیزە و تیرو کەوان و ساچمەزەن و تۆپ ئەستیپیان داگیر کردبوو. لە پاش ئەم سوپا مەزنەوە دیوارە بەرزەکانی شاری دنبۆ کە لە شارەکانی سەر سنووری پۆڵۆنییانەوە، بەرەو ئاسمان چووبوون، لەسەر دیوارەکاندا دەیان تۆپی ترسناکی لێ دانرابوو ئامادەی تەقین بوون تا خەڵکی شار لە هێرشی ناگەهان وەئاگا بێنێ. دەروازە دارینەکان هەموو لەسەر پشت بوون. حەرەسەکان بەدیقەتەوە چاودێری ئەسپەکانیان دەکرد.

خەڵکی شار بەپیر و گەنجەوە، لە پشتی دیوارەکاندا کۆببوونەوە. زەنگی کڵێسا دەنگی دەدایەوە. خەڵکی هەموو شاد بوون و هەڵدەپەرین لە نێو شاردا! گەلێ تاقی سەرکەوتنیان دروست کردبوو، هەموویان ڕازاندبووەوە. ئامادەبوون پێشوازی دوژمنانی کۆن و دۆستانی نوێ–یانی قۆزاقییەکان– بکەن.

شازادە گریگۆری بۆ دەرێی شارو پێشوازی قۆزاقییەکان چووبوو. ئەو گەورەپیاوانی دێی پۆڵۆنییا ئاگایان لە ڕووداوی کوژرانی می کۆلا نەبوو کە چەند ڕۆژێ لەوەو بەر ڕووی دابوو. نەیاندەزانی قۆزاقییەکان بۆ دونبۆ هاتوون تا لەگەڵ خودی ئەماندا بجەنگن. بەڵێ پۆڵۆنییەکان مەبەستی پێشوازی کردنیان هەبوو، نەیاندەزانی قۆزاقییەکان سەرکردەیێکی دییان هەیە. چیدی لە بەرژەوەندی پۆڵۆنییا ناجەنگن، لە کاتێکی ئاوها گەرمی و پێشوازی پڕ شکۆ دا بوو تاراس بوڵبا لەگەڵ شیلۆ و ئیستیڤان پێی نایە سەر ئەستیپ، ئەستیپی مەعبود کە زەمانێ تورکمانەکانیان تێدا شکاندبوو.

لە نێوان هەردوو هێزەکەی قۆزاق و پۆڵۆنیی جیاوازییێکی گەلێ گەورە هەبوو ڕیزی قۆزاقییەکان تێکەڵ و هەرچەند ساتە و یەکێ لە قۆزاقییەکان دادەچەمێیەوە و لە خورجینی ئەسپەکەی گۆزەییێك شەرابی دەردەهێنا و دەینایە سەر، کەچی پۆڵۆنییەکان بەڕیزێکی تایبەتی وەستابوون، هیچ شتێکیان نە دەکرد بۆنی سەرپێچی لێوە بێ.

قۆزاقییەکان وەکو جاران، ڕۆژانی پێش، پۆڵاو ئاگر و شەیتان بوون قۆزاقییەکان پێدەکەنین و دەیان نەڕاند، لە خۆشییا قاقایان بوو و گۆزە شەرابیان دەنایە سەر، یا پلە گۆشتیان دەتەپاندە دەم. نزیکی سوپای پێشوازیکەر بوون.

کاتێ کە قۆزاقییەکان نزیکی شار بوونەوە. شازادە گریگۆری دەستی

بـەرز كـردەوە و ئـیشارەتـی بـۆ تـۆپـچییـەكـان دا- كـە لـەسـەر دیـوارەكـانـدا چاوەڕێ بوون- لوولەی تۆپەكان بكەنە ئاسمان و چەند تۆپێ بۆ بەخێر هـاتن بتەقێنن.

تاراس بۆڵبا سەری وەرچەرخاند، سەیرێكی هاورێیانی خۆی كرد، بە بزەوە تفەنگەكەی خۆی بەرز كردەوە، قۆزاقییەكانی دیش دەمانچە و تفەنگەكانی خۆیان ڕووەو ئاسمان بەرز كردەوە. چەكوشی چەكەكانیان كێشایەوە، دەنگی تەقە مەحشەری بەرپا كرد و ئەستیپی پان و بەرینیش دەنگی دەدایەوە.

پۆڵۆنییەكان سەریان سوورما چونكە دەنگی تفەنگ و دەمانچەكانی قۆزاقییەكان ڕەساتر زیاتر بوو لە ناڵەی تۆپەكانی ئەمان. قۆزاقییەكان بە چوارناڵە تاوی ئەسپیان دا، گەلێ نزیك بوونەوە لە سوپای دوژمن. تاراس ئیشارەتی دا هەموو وەستان. ئەوجا لەگەڵ شیلۆ و ئەندرێ و گریشای ئالاهەڵگر بۆ دیدەنی شازادە گریگۆری كەوتنە ڕێ.

شازادە گریگۆری چاوەڕێی دەكرد پێشوازی می كۆلا بكات. بەترس و سەرسووڕمانەوە دیدەی چەقییە سەر دوژمنە دێرینەكەی. كەمی كۆلا دیار نەبوو جلە جەنگییەكەی خۆی مەحكەمتر چەسپاندە لەشی خۆیەوە. قسەیێكی بەگوێی یەكێ لە هاورێیانی خۆی چپاند. ئەو پیاوە سەیرێكی تاراسی كرد و سەری خۆی ڕاتەكان و بەرەو سوپای پۆڵۆنیی ڕۆیشت.

كاتێ تاراس بۆڵبا گەیشتە بەرانبەری گریگۆری بە زەردەخەنەوە گوتی:

- سڵاو

شازادە گریگۆری بەهەمان ڕەقییەوە گوتی:

- قـۆزاق سڵاو.. سەركردەكەتان لە كوێیە؟ هێشتاش هەر لەگەڵ سەڵاتیندا قسان دەكەیت؟

تاراس پێكەنی و گوتی:

– دەڵێی هێشتا لە بیرت نەکردووە؟

– تاراس بۆڵبا من هێشتا هەموو شتێکی ئەو سەردەمەم لە بیرە.

شازادە گریگۆری بە ورووژانەوە پرسی:

– بڵێ بزانم تەواوی ئەم ماوەیە لە کوێ بوویت؟ سەدان جاسوسم بۆ دۆزینەوەی تۆ خستبووە گەڕ، خەڵاتی پاشایانەم تەرخان کردبوو بۆ ئەو کەسەی دەستگیرت بکات.

– تاراس بەبێ دەربەستییەوە گوتی:

– بەڵێ.. یەك دوو کەس لە جاسوسەکانی ئێوە ساڵانی پێشوو منیان دۆزییەوە. ئەو بێچارانە بێهۆش بوون، بۆیە زوو، بەلاوی مردن، گورگی پیر بڵێ بزانم چ خەویێکت پێوە دەدیم؟

بەجۆرێ قسانیان لەگەڵ یەکدی دەکرد، بەڕووکەش وا دەکەوتە ڕوو کە دۆستانە دەدوێن. دەستەی پێشوازیکەرانی پۆڵۆنییەکان لە ژێر تیشکی هەتاودا ئارەقیان دەردەدا. شازادە گوتی:

– بۆڵبا ئەگەر دەکەوتیتە دەستم هەردوو دەستتم دەبڕییەوە، ئەویش گەلێ گەلێ بەدیقەت و لە ژێر چاودێری پزیشکەکاندا دەمبڕینەوە. ئەوجا تۆم بەستەری دەکرد تا تەواو چاك دەبوویتەوە ئەجا دەستم دەکرد بەئەشکەنجەدانت. ئەوەندەم ئەشکەنجە دەدای تا دەبوویتە هەندێ گۆشت و ئێسك. بەلای کەمەوە یەك دوو ساڵ بەم حاڵەوە دەمایتەوە و ئەوجا دەمردی.

تاراس بۆڵبا بە خۆشحاڵییەوە گوتی:

– خراپ نییە ئەگەر دەمزانی بەم شێوەیە دەمکوژی خۆم دەهاتمە بەردەستت بەڵام ئەگەر تۆ دەستی من کەوتبای ئەوا بەزیندوویی دەرخواردی بەرازەکانی خۆمم دەدای و تۆیش دەمردی. گریگۆری زەردەخەنە نیشتە سەرلێوانی و گوتی:

– قۆزاق ئەو ڕۆژانە تێپەڕین و دەبی بیر لە ئێستا بکەینەوە. جەنگی بالتیك هاتۆتە پێشمان و لەگەڵ یەکدی هاوپەیمانین. تاراس تۆ چاك ماویەتەوە، وەك هەمان ئەو سەردەمەی بیست ساڵی بەر لە ئێستا کە هاتیتە چادرەکەم. ئێستایش گەنجی و چاپووك و بەخۆوەی، تەنها ڕوخسارت چرچ و لۆچی تێ کەوتووە.

تاراس وەك ئەوەی لەگەڵ کچۆڵەییێکدا قسان بکا، گوتی:

– پۆڵۆنیی تۆ زۆر گۆڕاوی، ناشیرینتر بوویت. هەر زۆر ناشیرین.

شازادە دەستی. بەدەسکێش پۆشراوی بەرزەوە کرد و گوتی:

– تاراس هەندێ وردەکار هەیە دەبێ ئەنجام بدرێ.

ڕیزی سەربازەکان کرایەوە، دەروازەکانی شار خرانە سەرپشت. ڕێ بۆ سەرکردەی قۆزاق والاّ بوو. کاتێ نزیکی شار بوونەوە، کچێك هاتە پێش و لەلایەن کچۆڵەکانی شاری دۆنبۆ وەخێرهاتنی کرد و ئەڵقەی گوڵێکی خستە گەردنی تاراس بۆڵباوە.

سوپای پۆڵۆنیی شمشێرەکانی خۆیان بۆ ڕێزلێنانی قۆزاقییەکان بڵند کردەوە، ئەندرێ و قۆزاقییەکانی دیش ئەم کارەیان وەئەنجام دا.

لەسەر بورجی قەسری دۆنبۆ چەند کەسێك لە شوێنێکدا وەستابوون. کەشیشی وەستاو لە ژێر لێوەوە گوتی:

– چ کەسانێکی وەحشین. جگە لە شمشێر و ژن بایەخ بەچیدی نادەن. بەلاّم ژمارەی ئەمانە گەلێ کەمن. چۆن دەتوانن کۆمەکی ئێمە بکەن؟

لە تەنیشتی ئەو کەشیشە، ناتالیای کچی حوکمڕانی شاری کیڤ وەستا بوو کە بەفەرمانی باوکی کرابووە کەنیز و دوور خرابووەوە بەسەرنجی وردەوە سەرنجی قۆزاقییانی دەدا کە دەهاتنە نێو شارەوە، بەلاّم لە بەر دووریی مەسافەکە نەیتوانی ئەندرێ بدۆزێتەوە و داوای کۆمەکی لێ بکات تا لە وێدا دەرباز بێ.

لە پشتی دەروازەی شار، گروپێ لە کەنیزەکان دەستیان بە سەماکردن کرد.

قۆزاقییەکان پاش هەندێ سەیر کردن بەردەوامیان بەڕێی خۆیان دا و کڵاوەکانیان هەڵدەدایە ئاسمان و دەیان نەڕاند. ئەفسەرێکی پۆڵۆنیی گەنج بێ ئاگا لە هەموو شتێ بەو خەیاڵەی کە قۆزاقییەکان بۆ کۆمەکی ئەمان هاتوونەتە نێو شارەوە، بە خۆشحاڵییەوە شمشێرەکەی بەرز کردەوە و گوتی:

– بژی ژاپوڕۆژ

شازادە گریگۆری ئەوەندە خۆی بە مەڕاسیمی پێشوازی خەریك نەکرد، بەڵکو خەریکی ژماردنی قۆزاقییەکان بوو. بە تاراس بۆڵبای گوت:

– بۆڵبا من ئێوەم ژمارد، دەڵێی لە سێ هەزار کەس زیاتر نین. بەپێی ئەو بڕیارەی لەگەڵ می کۆلا بەستبوومان قەرار بوو دە هەزار قۆزاق بۆ کۆمەکی سوپای ئێمە بێن.

تاراس بە ساردییەوە سەیری شازادەی کرد و گوتی:

– گورگی پیر دەزانی چییە؟ بڕیاری ئێوە لە ڕووی مەرگی می کۆلا چ قیمەتی نییە. خوا ڕەحم بەو پیاوە بکات.

– بەڵام ئێوە قەولی شەرەف..

– تۆیش بیست ساڵ لەمەوبەر ئەم قسەیەت کرد و گوتت، شەرەف پەیوەندی بەم کارەوە نییە. هۆ پۆڵۆنیی ئێمە بۆ کۆمەکی ئێوە نەهاتووینەتە ئەم شارە. ئێمە سەرزەمینی خۆمانمان دەوێ. خەڵە و خەرمانی خۆمان دەوێ. هەروەها تۆڵەیشمان دەوێ.

لێرەدا تاراس دەستێکی بە سمێڵیدا هێنا و گوتی:

– هەروەها ئێمە شاری دۆنبۆمان وەك سەنگەرێ پێ دەوێ ئێمە

لێرەداین و لێرەش دەمێنینەوە ئەوەندەی دەمێنینەوە تا دۆنبۆ دەبێتە شاری قۆزاقییەکان.

شازادە گریگۆری بە تەوسەوە گوتی:

– ئایا بە سێ هەزار قۆزاقییەوە دەتەوێ هێرش بەری و شار داگیرکەی؟

تاراس دەستی چەپی بەرز کردەوە و لەپڕ دەنگی شەیپوور بەرز بووەوە. هەزار سوار لەگەڵ تیمۆ لە پەناگای خۆیانی لە پشت درەختە زلەکانی ئەودیو ڕووبار هاتنە دەرێ. بە نەڕەو فریاد کێشانەوە ڕووەو سوپای پۆڵۆنیی ئەسپیان تاو دەدا.

ئەفسەرە گەنجە پۆڵۆنییەکە هەر بەو خەیاڵەوە کە قۆزاقییەکان بۆ کۆمەکی ئەمان هاتوون بە کەیفی خۆشی زیادەوە گوتی:

– بژی قۆزاقییانی ژاپورۆژ

تاراس بە شازادەی گوت

پایە بەرز ئایا دەتوانیت بەرگری بکەیت؟

شەش هەزار قۆزاقی دی بە سەرکردایەتی (فی لی پن کو) لە پشت تەپۆلکەکانی ئەستیپەوە سەریان دەرهێنا. ڕووەو شار هێرشیان هێنا. دەنگی سمی ئەسپەکان مەحشەری بەرپا کردبوو. یەکەم گوللە بەو ئەفسەرە گەنجە پۆڵۆنییەکە کەوت کە هەستی خۆشحاڵی دەردەبڕی– کەوت و دەستبەجێ مرد.

تاراس بەدەنگی هەورە برووسکە ئاسا نەڕاندی:

– قوربان ئێمە لە ئێوەوە فێر بووین.

پاش ئەم قسەیە هێرشی بردە سەر شازادە گریگۆری بەڵام حمایەکەی ئەڵقەیان لە دەور بەست، فەرماندەی خۆیان لە تیغی تاراس پاراست، شازادە لەگەڵ حیمایەکەیدا بەرەو دیوارەکانی شار بە چوار ناڵە ڕۆیشتن و

قۆزاقییەکان کەوتنە دوایانەوە لەوێدا دەیان کەسی پۆڵۆنییان کوشت.

گریشای عەلەمدار بەشادییەوە ئالاّکەی بڵند کردەوە و چووە نێو شار. تاراس شمشێر بەدەست لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی هێرشی دەبرد، خەڵکی شار ترس و لەرز دایگرتبوون. قۆزاقییەکان بەمیوانی هاتبوونە شار، کەچی ئەمان کەوتوونەتە بەر هێرشی قۆزاقییەکان بۆیە گەلێ تووڕە بوون.

گرووپێ لە سەربازانی پۆڵۆنیی هێرشیان هێنایە سەر تاراس بۆڵبا. ئەمیش بەزەردەخەنەوە شمشێرەکەی بەرز کردەوە، هەر لە هەمان کاتیشدا چاوی کەوتە هەردوو کوڕەکەی کە لەگەڵ هەندێ قۆزاقیی دیدا بەهانایەوە دەهاتن.

ئەندرێ بە دلاوەرییەوە دەجەنگا، دەیکوشت، هێرشی دەبرد، دەینەڕاند ترسی ئەوەی نەبوو بەرکەوێ، وەلێ ئۆستاپ تەواو کۆپی تاراس بۆڵبا بوو. بە تاراسێکی گەنج دەژمێردرا. هەند چاپووك بوو، سەر و پێی لە یەك نەدەکردەوە هێرشی دەبرد، لە ژێر گەردنی ئەسپەکە یەوە دادەهات، لەگەڵ هەر تەکانێکیا کەسێکی لەگەڵ خاك و خوێن دەگەوزاند.

کوڕان گەیشتنە باوکیان، شان بەشانی یەکدی شمشێریان دەوەشاند، سوپای پۆڵۆنییا کە ئامادەی جەنگ نەبوو، بەرانبەر دە هەزار کەسی قۆزاقیی لە پەلوپۆ کەوتبوون دەنگی فریاد، تەقەی تفەنگەکان و حیلەی ئەسپەکان و ناڵەی بریندارارن گوێی فەلەکیان کەڕ کردبوو.

سوپای پۆڵۆنییا بەرەو دەروازەی شار ڕایان کرد، بەشێکی زۆریان هاتبوونە ژوورێ. ئەوانەی کە لەدەرێدا ما بوون، کەوتنە چەنگ قۆزاقییەکانی فی لی پن کو. قۆزاقییەکان هێرشیان بردە سەر دەروازەکە، ئەندرێ و ئۆستاپ بەر لە هەموو چوونە ژوورێ. سوپا سوارەی پۆڵۆنیی ڕوو بەڕوویان بووەوە.

کوڕانی بۆڵبا شمشێر بەدەست ڕیزەکانی دوژمنایان دەشکاند ڕوویان لە هەر شوێنێ کردبا گروپێکیان لە خوێن دەگەوزاند.

ئەندرێ تازە دوژمنێکی توند و بەهێزی کوشت بوو، سەری ئەسپەکەی وەرگەڕاند، لەم کاتەدا سەری بەرز کردەوە و لەپڕ چاوی کەوتە سەر سیمایێکی ئاشنا کە لەسەر بانێژەی قەسری دۆنبۆدا وەستابوو. تیشکی هەتاو لەسەر گیسووە زێرینەکانیا ڕەنگی دەدایەوە. ئەم ژنە ژنێ بوو خۆشەویستی هەبوو عاشق بوو. ئەندرێ پڕ بە دەنگی فریادی کێشا: ناتالیا.

ئەم ژنە کچی حوکمڕانی شاری کیڤ بوو. ئەندرێ لە جێیەکەی خۆیدا وشك بووەوە و چاوانی بڕییە ناتالیا. ئەو بەهیچ جۆرێ چاوەڕێی نەدەکرد لەم شارە و لە شوێنێکی ئاواهادا چاوی پێ بکەوێ. وا دەکەوتە ڕوو کە گوایە لە بیری چووە لە مەیدانی جەنگدایە و چ لە دەوروبەریدا ڕوو دەدات. ماتی و سەرسووڕمانەکەی ئەندرێ بووە هۆی ئەوەی سەربازەکانی پۆڵۆنیی لێی نزیك بنەوە. کاتێ ئەو وەئاگا هاتەوە ناتالیا قیژەی لێ هەڵسا، بەڵام درەنگ بوو چونکە سوارەکانی پۆڵۆنیی لاتەنیشتی ئەندرێیان کون کردبوو، لە ئەسپەکەی کەوتە خوارێ. ئۆستاپ لە سەریەك شمشێرە خوێناوییەکەی بەملاو ئەولادا ڕادەوەشاند. بەرەو پێش چوو ئەو سوارە پۆڵۆنییەی کە دەیویست بەنێزەیێکی دی ئەندرێ بدووڕێتە زەوییەوە، ئۆستاپ ئەوی لە پێ خست. ئەوجا لە ئەسپەکەی دابەزی، جەستەی خوێناویی براکەی هەڵگرت و خستیە سەر ئەسپەکە، خۆیشی سواری بوو ڕووەو تەپۆلکەکانی دەرێی شار ئەسپی تاو دا.

١٧

تـــاراس و گـــروپـــێـکـــی دی هـــێرشی مـــەرگـــبـــاریـــان بـــردە سەر دەروازە سەرەکییەکەی شار. بـەڵام دەروازەکە بـەتوندی لـە ڕوویـاندا بـەسترابوو. ئەوان لە دەرێی شاردا مانەوە...

خەڵکی تووڕەی شار پەیوەندییان بە سوپاوە کرد، ئەوەی کەوتبایە بەر دەست خۆیان پێ چەکدار دەکرد لەسەر دیوارەکانی شاردا سەنگەریان گرت. هـەنـدێ لـە ژنـان مـەنجەڵـی گـەورەیـان بـەرەو شوێنە بـەرزەکـانـی دیوارەکە دەبرد و خەریکی ڕۆن داخکردن بوون. تاراس ئەم دیمەنەی بینی بەهاوڕێیانی خۆی گوت:

– پاشەکشێ بکەن لە کەناری دیوارەکانن بکشێنەوە.

تـاراس گـەلـێ کـەیف خـۆش بـوو. لـەوەی کـە تـوانـیـویـەتـی بـەر لـەوەی دەرگـاکـانـی شار داخـەن لـەگـەڵ کـوڕانـی لـە شار بـێتـە دەرێ و بـگـاتـە هـاوڕێکانی.

ڕۆنی داخکراوەیان سەرەو ژێر کرد و بەدیوارەکاندا دەهاتە خوارێ. قۆزاقییەکان لە مەیدانی جەنگدا سەرکەوتوو بوون. بەڵام نەیانتوانیبوو بەشە بەرزەکانی دیوارەکان داگیرکەن، شار کەوتە گەمارۆی قۆزاقییەکان لە کاتێکدا ئەو دە هەزار لاسوارە بریندارەکانی خۆیان دەگواستەوە، تەرمی پۆڵۆنییەکان لە دەوروبەری شاردا مایەوە. قۆزاقییەکان کشانەوە تا لە بوردی تۆپەکان دوور کەوتنەوە.

هەموو خۆشحاڵ بوون بەوەی کەسانێکی زۆری پۆڵۆنییان کوشتووە. دەستیان بە گۆرانی چڕین و سەماکردن کرد.

گریشا کوین کوف ئاڵای مەزنی قۆزاقییانی لە گۆشەی تەپۆلکەیێکی

نێو مەیدانی جەنگدا چەقان و گەورەپیاوانی قۆزاق لەوێدا کۆبوونەوە.

تاراس کەوتە ژماردنی زیانی خۆیان، ئەوجا ڕووەو شار وەستا و دەستی نایە قەد دەمی خۆیەوە هاواری کرد.

– هۆو پۆڵۆنییەکان دەنگی من دەبیستن؟ ئێوە دەروازەکانتان گرت ورێتان لێ گرتین بێینە نێو شارەوە. چاك گوێ گرن. قەسەم بەخوا ئەم وەزعە هەروا نابێت. هەر لەم ڕۆژانەدا مەجبور دەبن دەروازەکان بکەنەوەو بێنە دەرێ. تا ئەو ڕۆژەیش ئێمە لێرەدا چاوەڕێ دەکەین.

فی لی پن کو سەیرێکی ئەو دە هەزار قۆزاقییەی کرد کە لە ئەستیپ دا بە ئیسراحەت لێی دانیشتبوون، پاشان لە تاراس نزیك بووەوە و دەستی خستە سەر شانی و گوتی:

– سەبرکە تاراس.. چارەسەرمان چییە؟ دەبێ جەنگ کەین یا وەك ژنان لێرەدا چاوەڕێ بکەین؟ ئاخر چۆن ئێستا پاشەکشێ بکەین.. ؟ دەبێ هێرش بەرین؟ دەبێ حەملە بەرینە سەر دەروازەکان و بە زۆر بچینە نێو شارەوە.

تاراس دەستی ئەو پیاوەی لەسەر شانی خۆی لادا. بەساردییەوە سەیری چاوەکانی کرد کە لە خۆشی جەنگدا خوێنیان گرتبوو تفێکی ڕۆکردە سەر زەوی و گوتی:

– چوونە سەر دیوار و بورجەکان کاری ئێمەی قۆزاقی نییە. مەگەر نازانی گەر قۆزاقی ئەسپی نەبێ چ بایەخێکی جەنگی نامێنێ؟ قۆزاقی بەبێ ئەسپ ئەسڵان بەقۆزاقی ناژمێردرێ.

– بەڵام ئەمەیش کاری قۆزاق نییە گەمارۆی شار بدەین و چاوەڕێ بکەین، ئەمە کاری کەمتیار و ڕێوییە. من دەڵێم بەپەلە هێرش بەرینە سەر دیوارە سستەکانی دۆنبۆ، بەبێ شك لە چاو ترووکانێکا داگیری دەکەین.

تاراس نەڕاندی:

– بەڵام من دەڵێم لێرەدا دەمێنینەوە. ئەوەندە دەمێنینەوە تا دۆنبۆ خۆی

تەسلیم دەبێ و دەبێتە شارێکی قۆزاقی.

– شاری قـۆزاقـی؟ یـەکـەم جـارە شتـی وا دەبـیستـم! دەزانـی چ کـاتـێ قۆزاقییەکان دەبنە خاوەن شار؟ کاتێ کە سمێڵەکانم لەپشتی سەرەوە گرێ بدەم و ڕیشیشم بگاتە کەمەر.

ئەم دووە مژولی کەشمەکەشمی قسان بوون و بەردەوامییان پێ دەدا تا ئەو کاتەی یەکێکیان قسەکەی خۆی بەوی دی بەشمشێر دەسەلماند کەچی لەو کاتەدا سوارێ نزیك بووەوە بەتاراس بۆڵبای گوت:

– کۆلۆنێل کوڕەکەتان لە وێدا کەوتووە و لەسەرە مەرگدایە

تـاراس هـەنـدێ ڕەنـگـی تێکچوو، بـەڵام جگە لـەمـە هـیـچ نـاڕەحـەتـی و شێواوێکی نەنواند، پرسی:

– لە کوێیە؟

سوارەکە ئیشارەتێکی بۆ گۆشەیێکی تەپۆلکەکە کرد و گوتی:

– لەوێدایە

تاراس بەتوندی فی لی کەنار خست و پێی گوت:

– پاشان دەربارەی ڕیش و سمێڵەکەت قسان دەکەین.. هـاوڕێ.

بە پەلە بە تەنیشتی قۆزاقییەکان– کە سەرکەوتنی خۆیان کردبووە ئـاهـەنگ، تێپـەڕی نـەیـدەزانـی کـام یـەك لـە کوڕەکـانـی لـە سـەرەمـەرگـدایـە، ئەندرێ یا ئۆستـاپ؟

تـاراس وەك بـا گـەیشتـە لایـان، لـە ئـەسپـەکـەی دابـەزی، لـە تـەنـیشتـی ئەندرێ دا چۆکی دادا. چەقۆکەی دەرهێنا و گوتی:

– لەسەر پێدا ڕایگرن

ئۆستاپ براکەی بەرز کردەوە و تاراس دەستی برد شوێنێکی شانی ئـەسپـەکـەی دیـاری کـرد، گۆشتـی شانـی ئـەسپـەکـەی گوشی پـاشان بـە

چەقۆکە شەقێکی قوڵی هەڵدڕی، خوێن لەسەر شانی ئەسپەکەوە فەوەرانی کرد. تاراس سەری ئەندرێی بەدەست گرتبوو. دەمی چەقاندە سەرشانی ئەسپەکە. ئەندریێ بە سستییەوە دەیویست سەری بەرەو پاش بێنێ. بەڵام تاراس بەتوندی ملی گرتبوو دەمی چەقاندە سەر شوێنە بڕاوەکەی و گوتی:

– بخۆرەوە.. تۆ پێویستیت بە خوێنە.

ئەندریێ بەزەحمەت توانی خوێنەکە قووت بدات، پاشان ناڵاندی و سەری وەرچەرخاند. تاراس بە ئاسپایی کێشایە سەر گۆنای، دووبارە دەمی چەقانە سەر شانی ئەسپەکە و گوشی. سەرئەنجام ئەندرێی بەرەو پاش کێشا و لەسەر زەویدا خەواندی بە ئۆستاپی گوت:

– خوێنڕێژیی شانی ئەسپەکە ڕاگرە.

ڕوخساری ئەندریێ وردە وردە ڕەنگی دەهاتەوە بەر. تاراس کیسە باروتێکی لە خورجیندا دەرهێنا، بەڵام کەڵە شاخێ کە تایبەت بوو بۆ باروتی تفەنگ هەندێ باروتی نایە نێو برینە قووڵەکەی لاتەنیشتی کورەکەی، پاشان خەنجەری دەرهێنا و هەندێ پووشی ئەستیپی بەخاکەوە هەڵکەند، مەشکە شەرابی خۆی هێنا، هەندێکی ڕۆکردە سەر گژو گیا و خاکەکە، قوڕێکی سووری مەیلەو خۆڵەمێشی گرتەوە، بەدەست بەسەر برینەکەیا دەهێنا. ئەندریێ لە خۆ چووبوو، تاراس بەدیقەتەوە بەقوڕەکە برینەکەی پۆشی و نەیهێشت هەوا بچێتە نێو برینەکەی. ئەوجا بەسستی و دڵنیاییەوە لە گۆشەیێکدا دانیشت، پاش چەند سەعاتێك ڕووی لە ئۆستاپ کرد و گوتی:

– گەلێ چاکە.. ئێوە یەکەمین جەنگی قۆزاقی خۆتان ئەنجام دا. کوڕۆ تۆ گەلێ بە چاکی دەجەنگی. من ئاگام لە تۆ بوو. زۆر چاك دەجەنگی، هەم بە دلاوەری و هەم بەچاو و گوێ کراوەوە.

ئۆستاپ هەندێ ڕەنگی سوور هەڵگەڕا. تاراس پانسمانی ئەندرێی

مەحکەمتر کرد و گوتی:

– ئەندرێ–ش چاك دەجەنگی. بریندار‌بوون بایەخی جەنگاوەر کەم ناکاتەوە.

ئۆستاپ گوتی:

وا بێ کاتی ئەوە هاتووە منیش کلاّفە مووی سەر دروست کەم.

–نەء هێشتا زووە.

لەم کاتەدا شیلۆ و فی لی بەئەسپ گەیشتنە لایان و دابەزین. شیلۆ لە تەنیشتی تاراسدا دانیشت و تەماشای جۆری پانسمان کردنەکەی کرد و گوتی:

– گەلێ نایابە .. تۆ وەك ئاشپەزێ لێهاتووی.

ئەو پیاوەی لە بری ئەوەی بڵێ پزیشك، تاراسی بە ئاشپەز ناونا چونکە لە نێوان قۆزاقییەکاندا ئاشپەزکاری پزیشکیشی لە ئەستۆی بوو، بەلاّم لە شوێنانی دیدا سەرتاش ئەم کارە ئەنجام دەدات.

ئۆستاپ لە نێو خەیالاّتی خۆیدا بوو، پرسی:

– بۆ ئێمە ناتوانین کلاّفە موومان ببێت؟

– چونکە من وام دەوێت.

ئۆستاپ نەڕاندی

– نازانم.. ئێمە یەکەم جەنگی قۆزاقی خۆمان ئەنجام داوە.. مەگەر وانییە؟

تاراس جنێوی دا و گوتی:

– توخمە سەگ گوێ گرە.. دەزانی چ کاتێ ئێمە دەیبەینەوە، لە بری هەموو کوژراوێکی قۆزاقی دە پۆڵۆنی بکوژین و هەند دەسکەوت وەدەست بێنین زیانی ئەم چەند ساڵەی ئەستیپ پڕ کاتەوە. ئەو کاتە تۆ دەتوانی

تورە موو دروست کەیت و سەری خۆت بتاشیت. من خۆم سەرتان دەتاشم، بەڵام تا ئەو ڕۆژە نابێ تیخ بەر سەرتان کەوێ دەنا دانە مووەکانتان هەڵدەکێشم ئۆستاپ خیشی کرد و سەری داخست. فی لی پن کو بە پێکەنینەوە گوتی:

– کوڕۆ.. تۆ کاتێ دەبیتە خاوەن تورە موو کە من سمێڵەکانم لە پشتی سەرمەوە گرێ دەم.

ئەو پیاوە پاش ئەم قسەیەی هەندێ شەرابی نایە سەرو بەپێکەنینەوە دوور کەوتەوە. تاراس بێ ئەوەی بایەخی بداتێ، دەستی نایە سەر دڵی ئەندریێ پاشان نیکۆتەی خۆی داکەندو دایە سەر کوڕەکەی و گوتی:

– خوێنی تەواو و بەهێزە، دڵیشی بە چاکی کار دەکات. بەم پێیە پەنا بەخوا زیندوو دەمێنێتەوە.

١٨

لە گەمارۆدانی قەسری دۆنبۆ، شازادە گریگۆری فەرماندەی سنوور و حوکمڕانی ئەو شارە، گەمارۆ درابوو. بەدانە جیرە قسەی لەگەڵ گەورە پیاوانی سوپا کرد و گوتی:

– شاری دۆنبۆ بەتەنها ماوەتەوەو نابێ چاوەڕێی کۆمەك بکەین. یەکەم توانای ئەوەمان نییە قاسیدێ بنێرین بۆ وارشۆ چونکە قۆزاقییەکان شاریان گەمارۆ داوەو هیچ کەسێکیش هەرچەندە وریا و لێهاتوو بێت تەنانەت لە تاریکی ئەنگوستە چاویشدا بێت ناتوانێ لەئەڵقە گەمارۆکەدا ڕاکات و دەرباز بێت. ئەگەر گریمان قاسید دەرباز بوو و خۆی گەیاندە وارشۆ شا خانم هێزی کۆمەکمان بۆ نانێرێ چونکە گەلێ پێویستی بە سوپایە بۆ جەنگەکانی بالتیك. ئیستایش وڵاتی پۆڵۆنیا هەموو ئومێدێکیان بەئێمەیە. ئەگەر شاری دۆنبۆ داگیر بکرێت ئەوا تەواوی پۆڵۆنیا لە پێ دەکەوێ. ئیدی دەبێ تا گیانمان لە لەشدا بێ بەرگری لە شار بکەین.

لێرەدا شازادە هەندێ لە قسەکردن وەستا، دەنگی تۆپێ لە بەرزی بورجەکانەوە هەڵسا. شازادە بەتووڕەییەوە گوتی:

– بەو تۆپچییە ئەحمەقە بڵێن بێهوودە باڕووت سەرف نەکات پێویست ناکات تەقە لە سێبەری قۆزاقییەکان و تاقە کەس بکرێ. وەك ئەوەی بڵێی تۆپچییەکانمان گەلێ شارەزاو لێهاتوون، ڕووەو دوژمنی خەیاڵی تەقە دەکەن. ئێمە پێویستمان بەکەرەسە هەیە چونکە چەند مانگێکی ڕەشمان لەبەردەمە.

هەر کەسە و بە سەرسووڕمانەوە سەرنجی کەسی تەنیشتی خۆی دەدا،

نەیانـدەزانـی مـەبـەسـتـی شازادە لـەو چـەنـد مـانـگـە ڕەشـە چـیـیـە. شازادە بـەردەوام بـوو وەزعـی ئـێـمـە گـەلـێ نـاجـۆرە، بـەڵام ئـامـانـجـی پـیـرۆزمـان دەخوازێت بەرگری مەرگ و ژیان بکەین. قۆزاقییەکان تا ئێستا گەماڕۆی چ شارێکیان نەداوە کە دیواری بەرزی هەبێ. من زۆر چاك قۆزاقییەکان دەناسم. چ کەسێ هەندەی من چاك نایانناسێ. دەشێ بیانەوێ هێرشێ بهێننە سەر دیوارەکان. بەڵام ئێمە ئامادەی پێشوازین. فەرمانی پێویست دەربارەی ڕۆن داخکردن دەرکراوە. من دڵنیاتان دەکەم کە بەرگری بکەین سەر ئەنجام سەردەکەوین.

چاك بیر کەنەوە و شێردڵ بن.

زینای کەنیزی ناتالیا لە بانێژەی قەسرەکەدا وەستا بوو، بەخانمی وت:

– بەڵام چەنێ درێژە دەکێشێ؟

ناتالیا گوتی:

– زینا خۆیشم نازانم. لەگەڵما وەرە بچینە سەر بورجەکە بەڵکو ببینم. خانمی من دڵم خراپ دەڵێ، دەترسم مردبێت.

– زینا جارێکی تر ئەم قسەیە مەکە.

– سەرچاو خانمی من.

***

لە ئۆردووی قۆزاقییەکان کۆبوونەوەیێك بۆ هەڵبژاردنی سەرکردەی نوێ ساز درا بوو. قۆزاقییەکان سەرتاسەری جەنگ چ فکریان لە هەڵبژاردنی سەرکردە نەدەکردەوە و بەبێ ئیختیار فەرمانەکانی تاراس بۆڵبا پەیڕەوی دەکرا.

سەبەبیش ئەوە بوو تاراس بۆڵبا ببووە هۆی کوژرانی می کۆڵای سەرکردەی قۆزاقییەکان. ئێستایش بادەنۆشی تەواو بووە، کەوتوونەتە

فکری دامەزراندنی نوێ، بەپێی سوننەتی دێرینی خۆیان سەرکردە هەڵبژێرن .

شیلۆ لە بەرژەوەندی تاراس بۆڵبا قسەی دەکرد و دەیویست ڕێ لە خەنیمەکەی تاراس واتە فی لی پن کو بگرێ کە ئەمیشیان خۆی بۆ سەرکردەیی هەڵبژاردبوو.

شیلۆ دەیگوت:

– ئێمە قۆزاقی دەزانین (تاراس ئیڤانۆڤیچ بۆڵبا) چ ئەژدیهایە کە گەر.

فی لی پن کو قسەکەی بڕی و گوتی:

– ڕاستە بەڵام ئەو ئێمەی لێرەدا کۆکردۆتەوە گەمارۆی شاری پێ داوین و دەبێ وەکو ژنان چەندین ساڵ لێرەدا دابنیشین تا خەڵکی شار تەسلیم بن. ئێمە تاراسمان بە سەرکردە قبووڵ نییە. ئێمە سەرکردەیێکی جەنگاوەری چالاکمان دەوێ. بەبڕوای من تیمۆ شڤسکی لە هەموومان لەبارترە.

تیمۆشڤسکی هاتە نێو قسان و گوتی:

– من ناتوانم ببمە سەرکردەی قۆزاقییەکان ئەگەر تاراس بۆڵبا نەبێتە سەرکردە ئەوا فی لی پن کۆ لە هەموو موناسبترە چونکە وەك ئاگری گەرم و شێری جەنگاوەرە. شەوو ڕۆژی بۆ نییە، دانانیشێ تا شار داگیر نەکەین.

بەشێ لە قۆزاقییەکان وروژا بوون. بەهەموو هێزێکی خۆیانەوە گوتیان:

– بژی فی لی پن کوی پیر

فی لی شانەکانی خۆی بەرز کردەوە و گوتی:

– ئەگەر خواستی سەرداران ئەمە بێ ئەوا من چ قسەیێکم نییە.

شیلۆ ئیشارەتی ڕووەو شار کرد و گوتی:

– ئایا لە بیرتان چوو کە مى کۆلا دەیویست بمانکاتە هاوپەیمانى پۆڵۆنییەکان؟

ئەگەر تاراس نەبا ئێستا ئێمە کۆیلە و خولامى پۆڵۆنییەکان بووین. تاراس بوو پۆڵۆنییەکانى غەفڵەتگیر کرد و بووە هۆى ئەوەى سێ چوار هەزاریان لێ بکوژین.

ئیستیڤانى پیر گوتى:

– زوو.. کە من تەمەنم پەنچا ساڵان بوو. دەستى شازادە گریگۆرى پەڕاند.

قەسەم بەخوا تاراس ئیبلیسێکە بۆ خۆى.

یەکێ لە سەرداران کە ناوى (گولۆدوبا) بوو خۆى گوتى:

– گەلێ چاکە.. ڕا وەردەگرین. سەرەنجام دەردەکەوێ، ئایا هەموو گەورە پیاوان لێرەدان؟ گەلێ چاکە ڕا وەردەگرین.

یەکێ لە گەورە پیاوان گوتى:

– لێگەڕێ با هەرکەسەو قسەییێکى بکات.

بەم شێوەیە (فى لى پن کو) لە جێیەکەى خۆیەوە هەستاو قسانى کرد تا تاقەتى هەبوو تاراس بۆڵباى داگرتەوە تا هاتە سەر ئەوەى کە کارەکانى تاراس کارى قۆزاقانە نییە.

ئەو پیاوە پاش قسەکانى لەسەر جێیەکەى خۆیدا دانیشت. ورتەورت کەوتە نێوانیانەوە. دەست بەهورا کێشان کرا. نۆرەى تاراس هات لەجێیەکەى خۆى هەڵسا بەچەقۆکەى خوێنى مەییوى ژێر نینۆکەکانى پاك دەکردەوە و، سەیرێکى خەنیمەکەى کرد و گوتى:

– ڕاستە.. ئەدى ئێوە نا تانەوێ کارێ بکەن کە تا ئێستا نەکرا بێ. ئێوە ناتانەوێ شار داگیرکەن، پۆڵۆنییەکانى ڕۆژئاواى وارشۆ قەتلوعام کەن.

دووباره ئەستیپ بۆ خۆتان بگەڕێننەوە. بەڵێ ئەمەیە مەبەستی تۆ فی لی بەڵام من دەمەوێ ئەم کارانە وەئەنجام دەم بەڵام من ئێستا ئەوەم فەرامۆش نەکردووە کە کوڕانی من گەورە بوون هێشتایش نەچوونەتە ئەستیپ. من قۆزاقییێکم تا شازادە گریگۆری لێرەدا دانیشتبێ و ئەستیپی لە ئێمە داگیر کردبێ من بەرەحەتی دانانیشم تا حەق وە دەست نەهێنم.

تاراس بۆڵبا پاش ئەم قسانەی لە جێیەکەی خۆی دانیشت و کەمتر لە سێ دەقیقە ڕایەکان کۆکرانەوە، تاراس بە سەرکردەی قۆزاقییانی ژاپوروۆژ هەڵبژێردرا.

١٩

جەژنی سەرکەوتنی قۆزاقییەکان ئەو شەوە و شەوی پاشتریش بەردەوام بوو.

شەوی سێیەم گەورە پیاوان و سەرداران لە دەوری بۆڵبادا کۆبوونەوە.

دوایان لێ کرد ڕووەو سەرکەوتنیان بەرێ. بەو شەوە هەموو مەست و لە پێ کەوتبوون. ئەگەر شازادە گریگۆری ئاگای لەو وەزعە بوو دەیتوانی هەموویان بکوژێت.

ڕۆژی دوایی هەموو قۆزاقییەکان خەریکی کاری خۆیان بوون هەموویان خواردبوویان، خەوتبوون و ئیسراحەتیان کرد بوو، ئیدی خەریکی تیژ کردنی تیغەکانیان بوون، پاشانیش ئاهەنگیان گێڕا، گەلێ نمایشی سەرسووڕهێنەریان وەئەنجام دا.

ئەندرێ هەر کەوتبوو. ئۆستاپ زوو زوو ئاگاداری باوکی دەکردەوە کە وەزعی ئەندرێ چۆنە. تاراس چووە دیدەنی کوڕەکەی، بێ ئەوەی چ قسەیێك بکات لە خوا پاڕایەوە.

ئەندرێ هەر لە خۆ چووبوو. خەوی بەناتالیاوە دەبینی و وڕێنەی دەکرد لەم شانەوە بۆ ئەوشان تلی دەدا و بەردەوام ناوی ئەو کچە پۆڵۆنییە لەسەر زمانی بوو.

تای ئەو گەنجە تا چەند ڕۆژێ بەردەوامی کێشا، برینەکانی سارێژ بوونەوە وردە وردە ڕەنگی روخساری سوور دەبووەوە.

ئۆستاپ پانسمانی لاتەنیشتی براکەی کردەوە. گلەکەی هەڵکەند، سەیری کرد دەمی برینەکە گەیشتبووەوە یەك بەڵام هەندێ شوێنەواری سوور بەدەوری برینەکەوە مابوون. لەپڕ ئۆستاپ دڵی داخورپا، چونکە لە

تـەنـیشتـی بـریـنـەکـە شوێنـەواری دی بـیـنـی کـە نیشانـەی بـۆگـەن بـوونـی برینەکە بوو.

ئۆستـاپ بـە سـەرسـووڕمـانـەوە چـووە لای بـاوکـی، هـەمـوو شتێکـی بـۆ بـاس کرد، تـاراس بـۆڵـبـا بـەخـوێـن سـاردییـەوە گـوتـی:

- قـۆزاق ئـارام بـە.. ئـەهـای شیلـۆ چـەقـۆیـەکـی گـەلـێ تـیـژی ئـاشـپـەزیـم بـۆ بێنە.

شیلـۆ چـەقـۆکـەی بـۆ هێـنـا. تـاراس بـە دیـقـەتـەوە چـەقـۆیـەکـی بـەکـراسـەکـەی پـاك کـردەوە و چـووە لای ئـەنـدریـێ، جـێـی بـریـنـەکـەی بـەچـەقـۆکـە بـڕی، بـەشـێ لـە گـۆشتی بـۆگـەنـی لاتـەنـیـشتـی ئـەنـدرێـی بـڕی، خـوێـن فـیـچـقـەی کـرد. تـاراس هـەنـدێ خـاکـی تێکـەڵ بـە شـەراب کـرد و دووبـارە پـانـسـمـانـی کـردەوە.

ئـەنـدرێ هـاتـەوە سـەرخـۆ. چـاوەکـانـی خـۆی کـردەوە، چـونـکـە تـای هـەبـوو یـەك سـەر نـەیـتـوانـی بـاوکـی بـنـاسـێـتـەوە، سـەیـرێـکـی کـرد پـاشـان پـێـی وا بـوو کـە تـاراس مـەبـەسـتـیـەتـی بـیـکـوژێ. پـاش چـەنـد سـەعـاتـێ ئـەوی لـە جـێـیـەکـەی خـەوانـد و ئـەنـدرێ لـە خـۆ چـووەوە. ئـۆسـتـاپ بـە خـۆشـحـاڵـیـیـەوە گـوتـی:

- ئەندرێ بەڕووی تۆدا پێدەکەنی.

تـاراس نـەڕانـدی:

- ئـەی چـۆن؟ مـەگـەر بـاوکـی نـیـم؟ ئـەو مـنـی نـاسـیـیـەوە، ئـەمـەیـش ئـەوە دەگەیەنێ کە تـایەکەی نەمـاوە.

فـی لـی پـن کـۆ لـەگـەڵ سـەردارانـی دی کـە لـەوێـدا وەسـتـا بـوون ڕیـشـی خـۆی خوراند گوتی:

-سـەرکـردە، بـە ئـەقـڵ کـوڕەکـەتـان چـاك بـووەتـەوە و دەتـوانـێ لـەگـەڵ تـورکـمـانـەکـانـدا جـەنـگ بـکـات؟ ئـاهـ.. بـرایـان لـە بـیـرتـانـە شـەوێ هـێـرشـمـان بردە سەر شاری توگانە. چەنێ تەماکۆمان وەدەست هێنا.

سەرداران (بەڵێ)یان گوت. فی لی بە بۆڵبای گوت:

– تاراس ئەگەر من تورکمان بام، کاری تۆ تەواو دەبوو، تا ئێستا کوڕانی تۆ لەگەڵ تورکمانەکاندا جەنگیان نە کردووە، بۆیە ناتوانن ببن بە قۆزاقی تەواو. بەباوەڕی من هەرکەسێ جەنگی لەگەڵ تورکمان نەکردبێ بە قۆزاقی تەواو ناژمێردرێ.

تاراس بەهێمنییەوە گوتی:

– ئێمە لەگەڵ تورکمانەکاندا دەجەنگین. دڵنیابن.

– چاکە سەرکردە تۆ قسەی ڕێکت کرد، بەڵام چ کاتێ لەگەڵ تورکمانەکاندا دەجەنگین؟

تاراس گوتی:

–تاراس لەگەڵ تورکمانەکاندا جەنگ دەکەین کە شاری دۆنبۆمان داگیر کردبێ و شازادە گریگۆریمان کوشتبێ، ئەوجا لەگەڵ تورکمانەکاندا جەنگ دەکەین.

فی لی پن کو دەستێکی بە ڕیشی خۆیدا هێنا. هەر لەم کاتەدا ئەو پیاوە بڕیاری کوشتنی تاراس ئیڤانۆڤیچ بۆڵبای دا.

٢٠

کاتێ تا ئەندرێی بەردا، هێدی هێدی بەرەو باشی دەچوو و ئارامتر دەبوو بەجۆرێ توانی لە جێ هەڵسێ و چەند هەنگاوێ بڕوات، سەر ئەنجامیش سواری ئەسپ بێت. هەمیشە بیری لە ناتالیا دەکردەوە نەیدەتوانی لە یادی خۆی بباتەوە. سەرنجی هەر لایەکی دابا ڕوخساری یاری دەبینی. تەنها یەك شت لە مێشکیدا بوو. تەنها بیری لە یەك شت دەکردەوە، تەنها دەربارەی شتێکیش قسانی دەکرد و ناوی ناتالیا ببووە وێردی سەر زمانی.

ڕۆژان تێپەڕین. شەوێك ئەندرێ بە هەمان ئەندێشەوە چووە نێو پێخەفەوە برینەکەی لاتەنیشتی سارێژ ببووەوە و چ هەستی بە ناڕەحەتی نەدەکرد ئەو شەوە خەو نەچووە، چاوی ئەندرێ، هەر ئەملاوئەملای دەکرد و دەتلایەوە. لە دڵی خۆیدا دەیگوت (ناتالیا) تۆ جادووت لە من کردووە. عەشقی من سحربازی ، جوانی و من بە ئەسیری تەسلیمی تۆ بووم. نەیتوانی بنوێ، هەڵسایە سەرپێ تا هەندێ پیاسە بکات وردە وردە بەرەو چادری سەرکردەی قۆزاقییەکان چوو، لە نزیکی چادرەکە و لە ژێر درەختێکدا وەستا و کەوتە فکر کردنەوە. هەندێ هەستی بەلاوازی کرد، چاوەکانی خۆی نووقاند، خۆیشی نەیزانی چەندی پێ چوو. ڕەنگە بۆ چەند ساتێکیش خەوی لێ کەوتبێ. کاتێ کە چاوەکانی کردەوە هەستی کرد کەسێك لەو نزیکانەدا دەجووڵێتەوە. ئەندرێ بەپەلە کشایەوە و لە پشتی درەختێکدا خۆی شاردەوە. کەسێك لە پشتی درەختەکەی بەرانبەری هاتە دەرێ. گەیشتە کەسەکەی دی. هەردوو کەوتنە چپە. ئەندرێ لە خۆی پرسی، ئەمە مانای چییە؟ ئەمانە لە بەردەمی چادرەکەی باوکمدا چی دەکەن؟ مانگ کەوتە پشت هەورەکان، بەڵام ورشەی ئەستێرەکان ڕۆشناییێکی کزیان خستبووە سەر ئەستیپ.

ئەندریێ بەوردییەوە دەیڕوانییە دوو کەسە کە، ناسیانییەوەو زانی (فی لی پن کۆ) و (گولۆدوبا)ن.

لەم کاتەدا ئەندریێ هەستی بە مەترسی کرد، ئارەزووی خواست کە جگە لە خەنجەر، چەکێکی دی لەگەڵ خۆیدا هێنابا. سەیرێکی دەوروبەری خۆی کرد. چاوی بەشیلۆ کەوت کە چەند سەد هەنگاویێ لەولاوە وەك هەموو قۆزاقییەکان فەرووەکەی خۆی ڕاخستووە و لە سەریا ڕاکشاوە. ئەندریێ بە چوار چنگۆڵان و بە ئەسپایی بیێ ئەوەی شیلۆ بە خەبەر بێتەوە، تفەنگە ساچمەزەنەکەی ڕاکێشا دووبارە گەڕایەوە بۆ جێیەکەی خۆی.

فی لی پن کۆ و گولۆدوبا نزیکی چادرەکە بوونەوە، فی لی چووە ژووریێ گولۆبا لە دەرێی چادرەکە ئێشکی گرت. ئەندریێ بیێ فکر کردنەوە نزیکی ئەو پیاوە بووەوە. پاشان دووجار کێشایە پشتی سەری گولۆدوبا و بەبیێ هەرا و هوریا لە سەر زەویدا تەختی کرد. ئەندریێ کابرای ڕاکێشا و بردییە پشتی درەختیێ. فی لی پن کۆ لە تاریکی نێو چادرەکەدا بەرەو پێش دەچوو گەیشتە تەنیشتی نوێنەرەکەی تاراس بۆڵبا، چەند ساتیێ سەیری کرد و ئەوجا چەقۆی لە کەمەر دەرهێنا و بەرەو پێش چەمییەوە.

هەر لەو کاتەدا دەنگێکی هێمن لە پشت سەریەوە بەرز بووەوە، کەسیێ پێی ووت:

– فی لی شەوباش. ئەمشە و هەوایەکی گەلیێ خۆشە وانییە؟ من هاوڕێیەکم، گولۆدوبام لە بەردەم چادرەکەدا بینی، ناردم هەندیێ هەوا هەڵمژیێ چونکە سەری دێشا.

فی لی کە هەستی کرد غافڵگیر کراوە، گوتی:

– من هاتووم بۆ دیدەنی سەرکردە

– بەڵیێ دەزانم، منیش هاتووم گویێ لە قسەکانتان بگرم. فەرموو لەگەڵ سەرکردەدا قسان بکە.

فی لی بەپاڕانەوەوە گوتی:

– من مەبەستی خۆم عەرز کرد. پێم وایە شمشێر بەدەستە.. وانییە؟

– شمشێر نییە، بەڵکە تفەنگە بۆ پەڕانی سەری گورگان و مشکان گەلێ بەسوودە.

فی لی دەست و پێی خۆی گوم کردبوو گوتی:

– چاکە.. بەڵێ.

– دوێنێ دەمویست بە براکەم و بەشیلۆ بڵێم قۆزاقییەکان ئیشتیهایەکی سەیریان بۆ پیاو کوشتن هەیە.

فی لی لە تاریکیدا دیقەتی جەستەی ئەندرێی دەدا و گوتی:

– بەڵام ئێستا چ دەڵێی؟

– فی لی تۆ قۆزاقییەکی جەنگاوەری خائینی، هاتوویت سەرکردە بکوژیت هەرچەندە من تفەنگم پێیە بەڵام نامەوێ تەقەت لێ بکەم. بێهوودە تەمەنی خۆتت بەفیڕۆ دا چونکە تۆ قۆزاقییێکی چاکیت. بۆیە دەمەوێ بتکوژم چاکتر وایە بە شەرەفمەندییەوە ئێرە جێ بێڵی و بەرەو شاری دۆنبۆ بڕۆیت چونکە دەتویست ببیتە هاوپەیمانی پۆڵۆنییەکان و بەشداری جەنگەکانی بالتیك بکەیت.

– ئەندرێ دەزانی چی؟ باوەڕ ناکەم تۆ تفەنگت پێ بێ دەنا منت بەزیندوویی نەدەهێشتەوە.

ئەندرێ بەدەنگێ کە بووە هۆی لەرز لێ نیشتنی فی لی گوتی:

– گوێگرە.. ئەحمەق چاك گوێ گرە.

چەکوشی ساچمەزەنەکەی هێناوە و بەردەوام بوو:

– چاکت گوێ لێ بوو. دڵنیا بوویت کە تفەنگم پێیە، گەر پێویست دەکات با دەنگی بەرزتری لێوە بێنم.

– نە پێویست ناکات توخمی شەیتان.

– دەکەواتە بەبێ هەراو هوریا بگەڕێوە بۆ جێگاکەی خۆت و بخەوە. فی لی باوکم پەیوەندی لەگەڵ تۆدا هەیە لە ژیانی خۆیدا گەلێ جەنگاوەر و دۆستی لە دەست داوە، باچیدی ئەزیەت نەبینێ. من دەتگەیەنمە سەر جێگەکەت پاشان دەچمە لای ئۆستاپی برام و شیلۆ و ڕووداوی ئەم شەو بۆ ئەوان و شەش حەوت کەسی دی دەگێڕمەوە. فی لی چاك گوێ گرە لەم سەعاتەوە تا ساڵی داهاتوو تا دوانزە ساڵی تر ئەگەر چکۆلەترین بەڵایێك بێتە سەر تاراس ئەوا هەرچۆنێك بێت وە دەستت دەهێنم ئەو کاتە خۆ خۆت دەزانی چیت بەسەر دێنم. باوەڕ بەقسەکانم دەکەی.

– هەمان ئەم قسانەش بۆ گولۆدۆبای هاوڕێت بکە.

فی لی چەقۆکەی خستە نێو کێلانی کەمەری و لە چادرەکە چووە دەرێ ئەندرێش کەوتە دوای ئەوجا شیلۆ و ئۆستاپی وەئاگا هێنا بە هەڵچوونەوە ڕووداوەکەی بۆ گێڕایەوە.

***

کاتێ کە فی لی و ئەندرێ لە چادرەکە چوونە دەرێ، تاراس بۆڵبا بەئەسپایی فەروەکەی لە سەرخۆ لادا دەمانچەکەی– کە لە دەست دابوو– خستیە لاوە. کاتێ فی لی هاتبووە ژوورێ دەمانچەکەی ڕووەو فی لی ئامادەی تەقین بوو بەڵام کە تاراس سەیری کرد ئەندرێ هاتۆتە کۆمەك و هانای، خۆی کردبووە خەو و بێدەنگ ببوو، پاش چوونە دەرێی ئەوان تاراس لەسەر جێیەکەیدا دانیشت و بزە گرتی و گوتی:

– ئەم کوڕە دەبێتە قۆزاقییێکی گەلێ چاك.

پاشان تاراس زەردەخەنەیێکی نایە سەر لێوانی و بەبێ دەربەستی فەروەکەی ڕاکێشایە سەرخۆی، دەمودەست خەوی لێ کەوت.

٢١

هەر لەو کاتەی فی لی لە سەرجێیەکەیدا ڕاکشا گولۆدۆباش سەرە پەنماوەکەی خۆی بەدەست گرتبوو، لە شاری دۆنبۆ، شازادە گریگۆری سواری ئەسپ ببوو، ڕووەو سوارە ڕەشپۆشەکان چوو کە لە کەناری دیوارەکانی شاردا ڕیزیان بەستبوو، پێیان گوت:

– من بەهیچ جۆرێ ناتوانم گرنگی مەئموریەتی ئێوە شی کەمەوە. ئێوە خۆشتان ئەمە دەزانن. ئەگەر بمانەوێ بەزیندوویی بمێنینەوە ئەوا دەبێ خۆراکمان هەبێت. کاری ئێوە ئەوەیە کە مەڕو ماڵات بدزن و بیان هێننە شار هەر یەکەیش لە ئێوە لەم کارە شارەزایە. ئومێدەوارم بە گا و مەڕی زۆرەوە بگەڕێیەوە. خوا یاریدەرتان بێت هێزتان پێ ببەخشێت، بڕۆن.

شازادە پاش ئەم قسانەی ئیشارەتی بۆ دەرگاوانان کرد دەرگای شار کرایەوە. سواران بەهێمنی چوونە دەرێ تا بەرو ئوردووی قۆزاقییان بچن و هەندێ مەڕ و ماڵات بدزن.

قۆزاقییەکان دیدەبان و دەوری –یەیان نەبوو. سوارانی پۆڵۆنی بەچوار ناڵە ڕووەو ئۆردووی ئەوان و ئەو شوێنەی مەڕ و ماڵاتی لێیە تاوی ئەسپیان دا. بەڵام چەند ساتێ بەر لەوەی بگەنە ئۆردوو لەپڕ تاراس لە چادرەکەی هاتە دەرێ، زەردەخەنە بەسەر لێوانییەوە بوو. یەکەم سواری پۆڵۆنی دایە بەر تەقە. قۆزاقییەکانی دی هەموو لە چادرەکانیان هاتنە دەرێ و کەوتنە دەسڕێژ و پاش هەندێ، سوارانی پۆڵۆنی لە خاك و خوێندا دەگەوزانەوە تەنانەت تاقە سوارێکیان نەیتوانی بەسەلامەتی دەرچێ.

ئەو شەوە دەبا فی لی دیدەبان با، بەڵام ئەو ڕووداوەی کە باس کرا کارێکی وای کردبوو کە فی لی غافڵ بێ و ئەرکەکەی وەجێ نەهێنێ. لە

تەنیشتی بۆڵبا دا وەستا یەکسەر وای هەست کرد کە بۆڵبا ئاگای لە بەدنیازییەکەی نییە، بەڵام کە بزە ساردەکەی تاراسی بینی تێگەیشت کە لە ڕووداوەکانی سەرەتای شەو وەئاگایە و بەبێ شك ئەندرێ باسەکەی بۆ گێڕایەوە. فی لی پەی بەوە برد کە تاراس تەواوی ئەو ماوەیەی کە ئەم لە نێو چادرەکەدا بووە، تاراس بێدار بووە.

ڕۆژی دوایی قۆزاقییەکان هەموو کاسە سەرەکانیان کۆکردەوە و خستیانە سەر نیزەکان و قەڵغانی پۆڵۆنییان بە نیزەکانەوە هەڵواسی، پاشان ڕووەو دیوارەکانی شار دایان چەقاندن تا پۆڵۆنییەکان تێبگەن کە چ کەسێ ناتوانێ بەزیندوویی لە شار بچێتە دەر.

کاتێ کە خەریك بوو ئەم ڕووداوە وەئەنجام بێت لە کۆشکی فەرماندەی شاری دۆنبۆ، گریگۆری بەرانبەر شازادە دەیگوت:

– گەورەم من نەخشەیێکم هەیە بۆ خەڵکانی نەجیبی شاری دۆنبۆ وەك دەبینین وەزع گەلێ ناجۆرە بەهیچ جۆرێکیش ناتوانین لە شار بچینە دەرێ و قۆزاقییەکانیش گەلێ ئاگادارن. ئازووقەش بەش ناکات و وەزعی خەڵکیش گەلێ نا هەموارە، فەرمان بەجاڕچییەکان بدە لە شاردا جاڕ بدەن و بەخەڵك بڵێن لە مرۆ بەدواوە و تا فەرمانێکی دی، هەموو خانەوادەکانی دانیشتووی شار بەئەندازەی یەك نەفەر خواردنیان هەبێ، ئەو شیرەش کە هەیە دەبێ تەنها بە منالانی ساوا بدرێ.

شازادە گریگۆری بەدەستە ساغەکەی خۆی مشتێکی کێشایە سەر مێز و لێپرساوی شاری بێدەنگ کرد و گوتی:

– خەڵکانی غەیرە سوپایی پێویستییان بەخۆراك نییە هەرچی هەیە لە گۆشت و میوە و دەغڵ و شەراب دەبێ بۆ سوپا سەرف بکرێت، ئەگەر بزانین کەسێ قاورمە و شیر، ماسی، هیلکە، شووتی، پەتاتە و شتی دی هەیە و نەیداتە سوپا ئەوا بەپەلە لە مەیدانی شاردا دەکوژرێت، تێگەیشتی؟ خەڵکی

شار پێویستییان بە خۆراك نییە. لەمڕۆ بەدواوە حكومەتی عەسكەری ئیعلان دەكرێ شەو و ڕۆژ شەیپوور تەپڵ لێ دەدرێ لە شەقامەكاندا ئێشك دەگیرێ نەبادا كەسێ بەنیازی كۆمەكی قۆزاقییەكان شار بەجێ بێڵێ.

لێپرسراوی شاری دۆنبۆ بەناڕەحەتییەوە گوتی:

– قوربان ئێوە بەم جۆرە فەرمانە میللەت بەرەو نابوودی دەبەن.

– ئەحمەق نەسیحەتی من مەكە. سوپا پێویستی بەخۆراك هەیە. ئەگەر تەواوی خەڵك بمرێ دەبێ سەربازەكان تێربن و. دەبێ سەربازانی پۆڵۆنی بەبێ هیچ ناڕەحەتییەك بمرن. دۆستی من تێگەیشتی؟

لێپرسراو و ڕیش چەرمووەكانی شار بە غەم و ناڕەحەتییەوە هۆڵی كۆشكیان جێ هێشت و هاتنە دەرێ.

***

دەوروبەری شار بەچالاكی قۆزاقییەكان گەرم ببوو. ئەوان چ جۆرە غەمێكی لە بابەت كەمی ئازووقەیان نەبوو. ئاشپەزەكان لە شوێنێكەوە بۆ شوێنێكی دی دەچوون و سەرگەرمی كاری خۆیان بوون. وا دەكەوتنە بەرچاو كە ئەمانە شاریان گەمارۆ نەداوە بەڵكو بۆ سەیران و كات بەسەر بردن هاتوونەتە ئێرە. كۆڵۆنێل فی لی پن كۆ لەسەر مێزە شكاوێكدا دانیشتبوو، سەیری نەخشەیێكی دەكردو یاری بە ڕیشی خۆی دەكردو سەردارانی دیش كە شیلۆشیان تێدا بوو كە ڕەنگی لە سەرمانا سوور هەڵگەڕابوو، لە دەوری ئەو پیاوەدا كۆ ببوونەوە، ئیشارەتی بۆ شوێنێكی نەخشەكە دەكرد و ئەمانیش تەماشایان دەكرد.

فی لی سەیرێكی تاراس بۆڵبای كرد كە بەو ناوەدا تێپەڕی و پێی گوت:

– وەك ئەوەی دەبێ ڕووەو خوارووی تەپۆلكەكان و بەرەو ڕووباری (بوگە) بڕۆین تا لە (پڕكوپ) ڕووبەڕووی سوڵتانی تورك و سەربازەكانی بینەوە.. سەركردە وانییە؟

تاراس سەیرێکی کرد و گوتی:

– کاتێ بمانەوێ لەگەڵ تورکاندا جەنگ بکەین– ئەڵبەتە ئەم کارەیش دەکەین– ئەو کاتە ئێمە لە ڕێی (دابوب)ەوە بەرەو دەریای ڕەش دەچین لەوێدا تورکان تەفر و توونا دەکەین.

سەرکردە پاش ئەم قسەیەی، بێ ئەوەی سەیری پشتەوەی خۆی بکات دوورکەوتەوە.

٢٢

ئۆستاپ لە تەنیشتی براکەی چۆکی دا دابوو و بەجۆرە هەتوانێکی تایبەتی جێ برینەکەی بۆ چەور دەکرد. ئارەق لە نێو چاوانی ئەندرێدا دەچۆڕا کاتێ کە تاراس نزیك بووەوە، ئەو لاوە سەری بەرز کردەوە. باوکی لێی پرسی:

– چاکە.. وەزعت چۆنە؟

ئەندرێ بە ئەسپایی لە جێیەکەی خۆی هەڵسا و گوتی:

– پێم وایە گەلێ چاکم، گەر هەندێ مەشقیش بکەم چاکترە.

تاراس پێکەنی و سینگە پانەکەی بەرەو پێش برد و گوتی:

– ڕاستە بەڵام قۆزاقی چکۆڵە دڵنیای کە توانای تەواوت هەیە؟

بۆڵبا دەستی بردە ژێر دەستی کوڕەکەی ئەوجا پاشقولێکی لێدا. ئەندرێ بەئاسپایی کەوتە سەر زەوی. تاراسیش بزەی هاتێ. ئەندرێ هەوڵی دا یەکسەر هەڵسێت بەلام نەیتوانی و گوتی:

– ڕاستە باوکە.. هێشتا چاك نەبوومەتەوە.

– تاراس دەستی بۆ درێژ کرد تا کۆمەکی بکات و هەڵسێت بەڵام ئەندرێ لەپڕ مەچەکی گرت و بەچوستی هەڵسا و پاشقولێکی لێ گرت.

تاراس بەسەرکەوتە سەر زەوی. بەم شێوەیە یەکدییان گەوزاندەوە. مشتیان دەکێشایە سەروسەکوتی یەکدی. بەم جۆرە نزیکی ڕووبارەکە بوونەوە. ئەوجا دەستیان لەم پێکدادانە هەڵگرت، هەڵسان و سەیری یەکدیان کرد. ئەندرێ گوتی:

– باوکە تۆ جارێك منت هاویشتۆتە نێو چاڵەوە ئێستایش کاتی ئەوە

هاتووە تۆڵەی خۆم بکەمەوە. ئەم ڕووبارەیش چ لەچاڵ کەمتر نییە.

هەردوو پێکەنین. ئۆستاپ هاتە نزیکیان.

ئەندریێ لە ڕۆخی ڕووبارە کەدانیشتبوو. سەرنجی ڕووەو شار بوو، لەپڕ ڕەنگی پەڕی و لۆچەکانی نێو چاوانی قوڵتر بوون. وەك ئەوەی لە نێو دەریای فکر کردنەوەدا ئاوها کەوتە بەر چاو. دەنگی بورجی کڵێساکانی شاری بیست، ئەو سەردەمەی هاتەوە یاد کە لە شاری کیڤ دا دەیخوێند و بۆ یەکەم جار ناتالیای بینی بیری کردەوە ئەو شەوەی کە لە شاری کیڤ فیرارم کرد، زەنگەکان بەم شێوەیە دەنگیان دەدایەوە.. بەڵێ ئێستایش.. ئێستایش..

***

لە نێو شاری گەمارۆدراوی دۆنبۆدا تەپڵ لێدەرەکان کەوتنە تەپڵ لێدان چونکە شەو تاریکی خۆی ڕادەخست و جارچییەکان جاڕیان دا کە دەبێ خەڵکی بەرەو ماڵەکانی خۆیان بگەڕێنەوە و شەقامەکان چۆڵ کەن.

ناتالیا لە بانێژەکەی کۆشکەوە سەیری خوارێی دەکرد. جارچییەکان جاڕیان دا:

– خەڵکینە بچنە نێو ماڵەکانی خۆتان. هیچ کەس حەقی ئەوەی نییە تا بەیانی بێتە دەرێ مەگەر نهێنی شەو بزانێت. دەرگاکان بگرن و کلۆمیان بدەن. حەسحەسەکان شاپڵیتەیان بەدەستەوە بوو. خەڵکەکەیان لە یەکدی جیا دەکردەوە و بەرەو ماڵیان دەناردن. هەندێکیان سەگی وریایان پێ بوو بۆ ئەم کارەیان گەلێ بەسوود بوو.

ناتالیا بیری لە شاری کیڤ دەکردەوە، ئەندرێی هاتەوە یاد، ڕۆژانی خۆش و دێرینی کەوتەوە بیر، دڵی بۆ ئەندرێ ببووە ئاگر چونکە بەچاوی خۆی بینی کاتێ کە قۆزاقییەکان هێرشیان بۆ شار هێنا، ئەندرێ بریندار بوو.

لە خۆی دەپرسی:

– بشێ مابێ؟ ئایا ئەندرێی من زیندووە؟

– مانگ لەلای ڕووبارەوە هەڵات، ڕووەو شار دەبووەوە. لەو کاتەدا و لەپڕ یەکێ لە دیدەبانە پۆڵۆنییەکان کە لە سەر دیوارەکاندا حەرەس بوو چاوی بە دوو گای سپی کەوت، نزیکی دەرگاکانی شار دەبوونەوە مەعلووم بوو لەلای ئۆردووی قۆزاقییەکانەوە دەهاتن. دیدەبانەکە گازی سەرۆکی حەرەسەکانی کرد.

– قوربان دوو گای قەڵەو بەرەو شار دێن. گەورەم دوو گای جوان نزیکی شار بوونەوە. لە ئۆردووی قۆزاقییەکانەوە هاتوون حەتمەن لە کوشتارگای قۆزاقییەکان ڕایان کردووە.

سەرۆکی حەرەسەکان بەرەو پێش چەمییەوە و گوتی:

–بێدەنگ بە.. ئەوەی تۆ بینیوتە گا نەبوو، جنۆکە بوو ئەگەر.. لەپڕ قسەکەی خۆی بڕی، ئەویش دوو گاکەی بینی لەگەڵ دوو راهیبدا نزیکی دەروازەکەی شار ببوونەوە گوتی:

– گوێ گرە هەر کە نزیکی دەرگاکە بوونەوە تەقەیان لێ بکە. بەخوا ئەگەر نەیان کوژیت و لێگەڕێی راکەن ئەوا ئیعدام دەکرێی.

– قوربان من ناتوانم دوو گای بەستەزمان بەتفەنگێ بکوژم.

– بەڵێ دەزانم ناتوانی بەتفەنگێ بیان کوژی بۆیە ئێستا تفەنگچی دی دەنێرم.. سەبرکە.

ڕەئیسی حەرەسەکان دوور کەوتەوە. دیدەبانەکە چاوی بڕیبووە گاکان. پاش هەندێ دوانزە حەرەسی چەکداری دی هاتن و ئامادەی دەستڕێژ بوون. فەرمانی تەقەیان پێ درا. تفەنگەکان دەنگیان لێوە هات. دەنگدانەوەی تەقەکان پێدەشتەکەی گرتەوە. گاکان بریندار بوون و کەوتنە سەر زەوی دەروازەی شار کرایەوە حەرەسەکان بە خۆشحاڵییەوە

هەلهەلەیان لێ دەدا گوایە نیعمەتی ئاسمانیان دەست کەوتووە. هاتنە دەرێ تا کەلاشی گاکان ببەنە ژوورێ. قیژە قیژ و ئاشووب بەرپابوو. چ کەسێ نەیتوانی ئەو پیاوەی کە پۆشاکی گەورەپیاوانی لە بەردا بوو لە پەنایێکەوە سەری دەرهێنا، ببینێ. ئەو پیاوە خۆی لە نزیکی دەروازەی شاردا مەڵاس دابوو، بە ئەو پەڕی خوێن ساردییەوە خۆی تێکەڵ بە سەربازان کرد کە هاتبوونە دەرێ. ئەمیش وەکو ئەوان دەستی بە پێکەنین و چەپڵە لێدان کرد. ئەم پیاوە ئەندرێ بوو پۆشاکی یەکێ لە پۆڵۆنییەکان– کە کاسە سەریان خرابووە سەر نیزە و لە بەردەم ئۆردووی قۆزاقییەکاندا دانرا بوو– لەبەر کردبوو دوو گای سپی لە لەوەڕگاوە دابووە بەر لە نێوان هەردوو گاکەدا بە چەمینەوەو بەبێ ئەوەی ببینرێ نزیکی دیوارەکانی شاری دۆنبۆ بوو، کاتێ بۆی دەرکەوت کە حەرەسەکان بایەخ بە گاکان دەدەن ئەم خۆی شاردەوە و خۆی مەڵاس دا. گاکان تەنها مانەوە کەسێ نەبوو لێیان خوڕێت لە جێیەکەی خۆیاندا وەستان. هەر لە هەمان کاتدا بوو تفەنگی حەرەسەکان دەسڕێژیان کرد. ئەندرێ بەم فێڵە بە بەینی سەربازان و گەورەپیاوانی پۆڵۆنییا تێپەڕی. برسییەکان ڕووەو گاکان هێرشیان هێنا و گاکانیان خستە نێو گالیسکەیێك، سەربازێکی بەهێز مشتێکی کێشایە دەرەجەدارێکی پۆڵۆنییا هاویشتیە گۆشەیێکی گالیسکەکە. تابەخاوی پێی یەکێ لە گاکان بخوات بەڵام کوتەکێکیان کێشا بە پشتی سەریا و تەختیان کرد. ئەندرێ سوودی لەم ئاشووبە وەرگرت. چووە نێو شارەوە و ڕووەو کۆڵانێك چوو کە دەکەوێتە پشتی کۆشکی دۆنبۆ، هەر لەوکاتەدا دەرەجەدارێکی پۆڵۆنی چاوی پێ کەوت و هاواری کرد.

– ئەهای.. ئەفسەر.

ئەو دەرەجەدارە فەرماندەی حەرەسەکان بوو.

سەری لەوە سوورمابوو کە ئەو ئەفسەرە بۆ کوێ دەڕوات، کەوتە تاقیبکردنی پێی سەیر بوو بۆ ئەو بەفەرمانەکەی ئەو نەوەستا. ئەندریێ بەپەلەتر کەوتە ڕێ، پێش ئەوەی دەرەجەدارە پۆڵۆنییەکەی بگاتێ لە پەنایێکدا خۆی شاردەوە، پاشان دەستی درێژ کرد و گەرووی پۆڵۆنییەکەی گرت– کە بەوێدا تێدەپەڕی– بەرەو لای خۆی کێشای، پاش مشتێ بەرەو گۆشەیێکی برد. گالیسکەکە گاکانی هێنایە ژوورێ. دووبارە سەربازەکان مژولی ئیشەکانی خۆیان بوون بە شاپلێتە و سەگی دڕی کەڵبە سپی کەوتنە نێو شەقامەکان. تیشکی شاپلێتەکە کەوتە سەر ئەو پەنایەی کە ئەندریێ خۆی لێ شاردبووەوە.

وردە وردە دەرەجەدارە پۆڵۆنییەکە وەئاگا دەهاتەوە، دەستی بۆ دەمانچەکەی خۆی درێژ کرد بەڵام چەقۆیەکەی ئەندریێ زووتر گەیشتە سینەی ئەو پیاوە و لە گۆشەیەکدا کەوت.

ئەندریێ ڕای کرد. لەپڕ یەکێ لە سەگی حەرەسەکان بەرەو پەناکە چوو حەرەسەکە چاوی بە تەرمی دەرەجەدارەکە کەوت، چەقۆیێك چەمیبووە سەر سینگی. حەرەسەکە چەمییەوە، لە چەقۆکە ڕاما هاواری کرد:

– چەقۆی قۆزاق.. فەرماندەیان کوشتووە

ئەو سەربازە بەپەلە هەڵسایە سەر پێ و ڕایکرد، بەهەموو هێزێکی خۆیەوە هاواری دەکرد.

– قۆزاقییەك لەنێو شاردایە.. قۆزاقییەك لەنێو شارەکەی ئێمەدایە.

چەند ساتێ بەر لە ڕووداوەکە– واتە بەرلەوەی سەربازەکان گاکان بێننە نێو شار– ناتالیا چووبووە بانێژەی کۆشکەکە و سەیری خوارێی دەکرد. هەر لەوکاتەدا بوو گوێی لە دەنگی حەرەسەکان بوو قۆزاقییەك لە نێو شاردایە. ناتالیا چەند جارێ کە لیمەی قۆزاقی لە ژێر لێوەوە دووبارە کردەوە، بەبێ ئیختیار گەڕایەوە، چووە ژوورەکەی خۆی و

شانێله ڕەشەکەی دایە سەرشان.

ئەندرێ لە کۆڵانی پێچاوپێچەکان و بە ناشازییەوە دەڕۆیشت لە دیوارێکەوە بۆ حەوشێ، لە حەوشێکەوە بۆ ڕاڕەوێ خۆی هەڵدەدا لەپڕ زەنگی کڵیساکانی شار بەرز بووەوە و دەستنیشانی سەعات دەی شەویان کرد.

ئەم زەنگە لە بەرچاوی ئەندرێ دا وەك نیشانەیێك، وەحییێك، خەبەرێك بوو بەپەلە بەرەو زەنگی ناقوسەکان کەوتە ڕێ. پاش هەندێ گەیشتە ماڵی خوا. حەسحەسەکان دووربوون لە ئەندرێ بەڵام دەنگی سەگەکانی دەبیست.

لە کاتێکدا ئەندرێ سەری داخستبوو و بە هێمنییەوە دەڕۆیشت لەپڕ لە جێیەکەی خۆیدا وەستا. چونکە ناتالیا بە شانێلە ڕەشەکەیەوە لە بەرانبەریا وەستا بوو.

٢٣

چاوەكانی ناتالیا دەبریقانەوە. ئەندریێ هەندێ سەیری كرد پاشان بەرەو پیری چوو. دەستەكانیان بەر یەكدی كەوتن. ناتالیا بەئارامییەوە ئەوی بەرەو كۆڵانێكی تاریك برد. دەنگی سەگوەڕ نزیكتر ببووەوە.

ئەندریێ دەستێكی بەڕوخساری ئەو كچەدا هێنا و گوتی:

– ناتالیا دەبێ لە شار دەرچین، بەرەو شوێنێكی ئارام بچین.

هەردووكیان لە كۆڵانێكەوە چوونە دەرێ. گەیشتنە باغی نوێژكردن و لەوێوە چوونە حەوشەی پشتی كڵێساكە. سەگوەڕەكە نزیكتر دەبووەوە. لە پشتی باغی كڵیساكەدا ڕاڕەوێك هەبوو دەگەیشتە ئەو سەری كۆڵانەكە. هەردوو چوونە سەر دیوار و بەرەو كۆڵانەكە ڕایان كرد. لەپڕ هەردووكیان لە جێیەكانی خۆیاندا وشك بوون. چونكە لە بەردەمی ئەو كۆڵانەدا بەتەختەی ڕاست و چەپ كۆڵانەكە بەسترا بوو. ئەندریێ ئەم نیشانەیەی دەناسی، بە سەرسووڕمانەوە گوتی– تاعون!

ناتالیا بە بزەوە گوتی:

– بەڵێ.. ئەمە بەشی حوكمدراوانە.. تاعوون ڕووی كردۆتە ئێرە. هەردووكیان لە ژێر تەختەكانەوە چوونە نێو كۆڵانەكە. دەرگای ماڵەكانی ئەو كۆڵانە بەڕەنگی سوور خەتی ڕاست و چەپی پێدا هێنرا بوو و ئەوەی دەرخست كە دانیشتوانی ئەو شوێنە موبتەلای تاعوونن.

ئەم شوێنەی شار وەك شوێنی كۆیلەكان و وەك مردووخانە وابوو كەسانی ئێرە دەمردن و دەبوونە خۆراكی لاشە خۆرەكان.

ناتالیا و ئەندریێ نزیكی پەیژەیێكی دارین بوونەوە، چوونە خانوویێك و بەرە و نهۆمی دووەم چوونە سەرێ. لەپڕ دەنگی ناقوس لە پشتی كۆڵانەكە

بەرز بووەوە. لە پەنچەرەی نهۆمی دووەمەوە سەرنجێکی کۆڵانەکەی بەرانبەریان دا کە– ئەویش تاعوونی تێ کەوتبوو– غەڵبەغەڵبیان بیست، پاش هەندێ چەند گالیسکەیێکی ڕەش دەرکەوتن لەگەڵ چەند کەسێکی دەمامك کردوو دەستەکانیان بە چەرم پۆشیبوو دەرکەوتن. ئەو گالیسکانە تایبەت بوون بۆ گواستنەوەی مردووەکان، واش دەردەکەوت پێست ڕەشەکان مەئموری لە گۆڕنانی جەستەکان بن. گالیسکەکان لە بەردەم خانوویێکدا وەستان ڕەشپۆشەکان چوونە ژوورێ، تەرمێکیان دەرهێنا و خستیانە نێو گالیسکەیێك.

بەم شێوەیە لە شەودا دەهاتن تا جەستەکان بەرەو گۆڕ ببەن، دەیانویست زووتر تەرمەکان لە گۆڕ نێن تا کەمتر درمەکە بڵاوبێتەوە. دانیشتوانی ئەو گەڕەکی مەرگە هەموو ڕۆژێ لە پێ دەکەوتن و دەمردن.

ئەندرێ بە ناڕەحەتی و سەرسوڕمانەوە ناتالیای گوشییە خۆی بەڵام ئەو کچە پێکەنی و گوتی:

– مەترسە. ئەمانە لە شەودا تەرمی مردووەکان دەبەن و لەگۆڕیان دەنێن.

ئێرە گەڕەکی بێزراوی شاری (دۆنبۆ)یە. ئەم ڕەشپۆشانەش بۆیە خۆیان پۆشیوە تا موبتەلای ئەم درمە نەبن. تەرمەکان لە دەروازەی ڕۆژهەڵاتی شارەوە دەبەنە دەرێی شارو لە گۆماوێکی دوورە شاریان دەهاون.

گالیسکەکان پڕ بوون لە تەرم ، لەبەر دەرگاکاندا دەوەستان تەرمی دییان تێ دەهاوێشتن. ئەندرێ و ناتالیا بەپەلە لە پەیژەکانەوە هاتنە خوارێ.

لە ژێر دیوارەکانەوە بەرەو لای گالیسکەکان دەهاتن. کاتێ کە تەرم هەڵگران چوونەماڵێکەوە کە بەخەتێکی سووری ڕاست و چەپ نیشانە کرا بوو– عاشق و مەعشووقی گەنج بەپەلە خۆیان هاویشتە نێو گالیسکەیێك

و بەچەماوەییەوە لە گۆشەیێکدا دانیشتن. دڵیان تێکچوو. هەوڵیان دا بەهیچ جۆرێ لەشیان بەر تەرمە ترسناك و پیسەکان نەکەوێ. پاش هەندێ مەئمورەکان تەرمێکی دییان هێنا و هاوێشتیانە نێو گالیسکەکە. بەرەو دەروازەی ڕۆژهەڵات کەوتنە ڕێ.

پاسەوانە پۆڵۆنییەکان لەسەر دیوار و بورجەکانی شاردا ئێشکیان دەگرت. بەبێزو قێزەوە ڕوخسەتی کردنەوەی دەرگایان دا.

یەکێ لە ڕەش پۆشەکان دەرگای کردەوە و گالیسکە لە شار چووە دەرێ.

دروست لەم کاتەدا یەکێ لە سەربازەکانی پۆڵۆنی- کە لەسەر دیوارەکەدا دا دانیشتبوو و شمشێرەکەی پاك دەکردەوە- چاوی بەگالیسکەی یەکەم کەوت لە جێیەکەی هەڵسا، چاوەکانی خۆی هەڵگلۆفی و هاواری کرد.

- ڕێ لەو گالیسکەیە بگرن، دوو کەسی زیندووی تیایە.. دوو ئادەمی زیندوو لەگەڵ تەرمەکاندا لە شار چوونە دەرێ.

ئەندرێ بەپەلە ناتالیای بەرز کردەوە و دەمانچەکەی دەرهێناو یەکێ لە ڕەشپۆشەکانی کوشت- کە دەیویست هێرشیان بۆ بێنێ- ئەندرێ دەستی لە کەمەرەی ناتالیا ئاڵاند و هەردوو بازیان دایە خوارێ. بەڵام بەر لەوەی بتوانن هەڵسنەوە چەند کەسێکیان بۆ هات، ئەندرێ دێوانە ئاسا جەنگی کرد زۆری نەکێشا کوتەکێ بەر سەری کەوت. ئەندرێ هەست و هۆشی لە دەست دا و لەخۆ چوو.

٢٤

کاتێ ئەندرێ چاوەکانی خۆی کردەوە، خۆی بینی لەنێو ژوورێکی کۆشکی دۆنبۆدایە، لە پەنچەرەکەوە سەیری مەیدانی شاری دەکرد کە کەوتبووە خوارویەوە پۆشاکەکەی دڕابوو، مووەکانی بەهۆی خوێنی وشکەوەبوو چەسپابوونە قەد یەکدی، چاوەکانی پەنما بوون هەرچەندە نەیان بەستبووەوە بەڵام دوو سەگی گورگی (دووڕەگ) لەبەر دەرگا وەستابوون چاوەڕێیان دەکرد ئەو گەنجە هەر سەرپێچییەك بکات پارچە پارچەی بکەن.

لە خوارێدا گالیسکەیێك نزیکی مەیدانەکە دەبووەوە چەند کەسێ لە ملاوئەولادا وەستابوون و لە نێو گالیسکەکە دا ژنێکی دەست بەستراو بەپێوە وەستا بوو.

سەعات دە تێپەڕیبوو. خەڵکی شار لە مەیدانەکەدا کۆبوونەوە هەلهەلەی شادییان لێدەدا، ئەو ژنە ناتالیا بوو، ڕوخساریشی وەك گەچ سپی ببوو و مووەکانیشی ئاڵۆسکابوون. چاوانی ئەندرێ لە پشتی پەنجەرەی یەکێ لە ژوورەکانی کۆشك لەگەڵ چاوانی ناتالیادا یەکیان گرتەوە. خەڵکەکە شێت و هار ببوون دەیانویست بیکوژن. ئەم ژنە کە عاشقی قۆزاقییەکە دەبێ بیکوژن.

لەم کاتەدا کەسێکی شڕپۆش و سەروەریش هات و چووە ناوەڕاستی مەیدانی ئیعدام و لە تەنیشتی ناتالیا وەستا و گوتی:

– ئەی پۆڵۆنییان ئەم ژنە شەق کەن. ئەم قەحپەیە کە بووە هۆی تاعوون و برسێتی بێتە شارەکەمان، بکوژن.

خەڵکەکە هەموو دەیان نەڕاند گالیسکەکە نزیکتر بووەوە لە ناوەڕاستی مەیدانەکەدا دارێك لە بەردەم چەند کۆڵە چیلکەیێك چەقێنرا بوو گالیسکەکە لەوێدا وەستا.

ئەندرێ بەنارەحەتییەوە لە پەنجەرەکە دوور کەوتەوە. سەگە دوو ڕەگەکان لە جێیەکانی خۆیان هەڵسان. لەم کاتەدا شازادە گریگۆری کە تەواوی ئەو وەختە لە گۆشەیێکی تاریکی ژوورەکەدا دانیشتبوو، هەڵسا و چووە پێشی و گوتی:

– قۆزاق ئاگادار بە ئەم سەگانە بۆ پارچە پارچە کردنی تۆ خەریکە دڵیان دەتەقێ. ئەمانەش وەکو هەموو خەڵکی شار برسییانە. برسیەتی چاکترین کەس بەرەو وەحشیەت و سەرکێشی دەبات. چەند هەفتەیێکە گەمارۆ دراون و نانیان نییە، بۆیە شعووری خۆیان لە دەست داوە بەڵام خۆش بەختانە ئەم دوو حەیوانە هێشتا شعووریان ماوە.

دەنگی خەڵکە ورووژاوەکە زیاتر بەرز دەبووەوە و دەیانویست ناتالیا بسووتێنن. گریگۆری هەناسەیێکی هەڵکێشا و پرسی:

– چاکە. خۆ دەبیستی؟ ئێستا قسان بکە.

ئەندرێ دگانەکانی جیرەوە کرد و گوتی:

– بەڵێ دەبیستم تۆ ناتوانی، لێگەڕێ ئەوان ئەزیەتی ناتالیا بدەن.

– دڵنیابە دەستدرێژی بۆ ناکەن، تەنها دەیسووتێنن.

ئەندرێ سەیری مەیدانەکەی کرد. لەم کاتەدا ناتالیا سەرەتاتکێی دەکرد. خەڵکەکەش زیاتر لێی نزیك دەبوونەوە بەڵام پاسەوان و جەلادەکان بەرەو دواوە دەڵەکیان دەدان. ئەندرێ بەهەموو هێزی گەرووی خۆی هاواری کرد.

– ئێوە ناتوانن بیسووتێنن.. نا.. نا..!

لە کاتێکدا شازادە بە لاچاوەوە سەرنجی دەدا گوتی:

– بەڕاست. ئەوەی گوتت ناتوانین بیسووتێنین؟ خۆ ناشێ ئەم سەگە دڕانە بکوژی، پاشان گیانی منیش دەربێنی ئەوجا لە ژوورەکە بچیتە دەرێ.

پاسەوانەکان لە پێ بخەیت و ئەو ژنە ڕزگار کەیت؟ ئێوەی قۆزاق گەلێ ئازا و بەجورئەتن. عاشقی بێ پەروان! لاوۆ تۆ من نارەحەت دەکەی هێمن بە و سەیری سووتاندنی مەعشووقەکەت بکە.

ناتالیایان لەگالیسکەکە داگرت و مژولی بەستنی بوون بەقەد دنگەی ناوەڕاستی مەیدانەکە، کابرای سەر و ڕیش هاتوو هاواری کرد.

– بیکوژن. ڕووتی کەنەوە. لێ گەڕێن لەشی لە نێو ئاگردا بسووتێت.

هەندێ لە خەڵکەکە بەرەو پێش دەچوون. پاسەوانەکانی بەملاوئەولا دا دەڵەکەیان دەدان. ئەندرێ ناڵەی لێ بەرز بووەوە. دووبارە پاسەوانەکان خەڵکەکەیان دەڵەك دەدا. ناتالیا جلوبەرگەکەی دڕابوو لەسەر پێدا وەستابوو، سنگی بەتەواوی ڕووت بوو، ژنێ تفێکی کردە ڕوخساری. پیاوێك بە نامەردی شەپازللەیێکی پیا کێشا. ئەندرێ لە تاوا دەلەرزی. لە ژێر لێوەوە دوعای دەخوێند. ئارەقێکی سارد وەك بەفری زستان لەناوچوانیەوە دەهاتە خوارێ. بەدەنگی لەرزۆکەوە گوتی:

– ناتالیا.. ناتالیا.. ئای خوای من. من لەبەر خاتری کارێ کە دەمەوێ بیکەم بمبەخشە، خوایە بمبەخشە چونکە بۆ خاتری ڕزگارکردنی ئەم ژنە مەجبوورم خۆم تەسلیم بەدوژمن بکەم.

شازادە پێکەنی. سەگەکان بەچاوە خوێن گرتووەکانیان سەیری ئەندرێیان دەکرد کە لە پشتی پەنجەرەکەدا وەستابوو. شازادە دووبارە پێشنیازی کرد کە ئەگەر دەیەوێ ئەو ژنە ڕزگار کات دەبێ قایل بێت و پێشنیارەکەی لا پەسەند بێ. ئەندرێ لە پەنجەرەکەوە دوور کەوتەوە. لە کاتێکدا کە بەهەردوو دەست سەری خۆی گرتبوو پرسی:

– چیت لە من دەوێ؟ گەلێ چاکە ئامادەم لە پێناوی ڕزگار کردنی ناتالیا چیتان دەوێ دەیکەم.

شازادە چغەی لە سەگەکان کرد– کە لە سەر یەك دەیانمڕاند – گوتی:

– گەلێ گرانە ئینسان بەر لە خەڵکی وروروژاو بگرێ.

– بەڵام تۆ دەتوانی.. گەلێ چاکە بەپێشنیازەکەتان قایلم. بای پێویست خۆراکتان بۆ دەهێنم. بۆ ئێوە و تەواوی خەڵکی گەمارۆدراوی شار. بەڵام مەهێڵن ناتالیا ئەزیەتی بگاتێ.

شازادە بە بزەوە گوتی:

– لاوۆ زوو تەسلیم بووی. بە منیان گوتبوو تۆ کوڕی دۆستە کۆنەکەی منی کوڕی تاراس بۆڵبا ڕەنگە گەلێ زیاتر بی لە کەسێکی ئاسایی.. وەکو باوکت.

ئەندرێ بە ناچارییەوە گوتی:

– چەند کەسێکم بخەنە ژێر دەست تا هێرش بەرمە سەر ئۆردووی قۆزاقییەکان ئەو ئۆردووەی کە باوکم سەرکردەیانە تا مەڕ و ماڵاتەکەیان بدزم و بۆتانی بێنم.

شازادە بە تەوسەوە گوتی:

– چی؟ من بە چ دڵنیاییەکەوە بەشێ لە پۆڵۆنییەکان بدەمە دەستی تۆ. لەگەڵ قۆزاقییێکدا بیاننێرم؟

ئەندرێ دووبارە سەیرێکی مەیدانەکەی کرد، بینی ناتالیایان بە دارەکە بەستووەتەوە، مووەکانی بەسەر ڕوخساریا پەرش و بڵاو بووەتەوە. جەلادەکانیش ڕۆنیان بەسەر چیلکەکەدا دەکرد. ئەندرێ بەپەلە گوتی:

– پەلە بکە. توخوا پەلە بکە هەرچییەك بڵێی دەیکەم.

– بەڵام چۆن لە تۆ دڵنیابم؟

ئەندرێ بە توندییەوە گوتی:

– منیش وەکو ئێوە نا ئومێدم. من کوڕی سەرکردەی قۆزاقەکانم. خۆیشم بەحیساب قۆزاقم بۆیە ئەو ڕێیەی دەچێتە گەوڕەکە شارەزاییم،

دەشتوانم مەڕ و ماڵاتەکە بدزم و بۆتان بێنم. من لەگەڵ گروپێ جەنگاوەر دەچم و لەگەڵ قۆزاقەکاندا دەجەنگم و تووشی شکستیان دەهێنم.

– قۆزاق سەردەمێ ویستم دەستم بۆ باوکت درێژکەم بەڵام ئەو بە شمشێر دەستی منی پەڕاند، دەبینی. گەر بمەوێ ئەمە نەکەم چ دەبێ؟ ئەگەر دەستی تۆ بپەڕێنم باوکت چ دەکات؟

ئەندرێ دەستی خۆی درێژ کرد و گوتی:

– لە من دڵنیابە با ناتالیا وەك بارمتەیەك لەلاتان بێت. دەڕۆم ئازووقەتان بۆ دەهێنم گەر نەگەڕامەوە ئەوا بیکوژن.

– ئایا ئەمە عەقڵ دەیبڕێ کوڕە گەورەکەی تاراس بوڵبا سەرکردەی قۆزاقییەکان حازرە خیانەت لە باوکی بکات، خیانەت لە باوك و نیشتمانی بکات؟ ئەمەیش لەبەر خاتری ژنێك؟ ئایا دەشێ لە نێوان باوك و کوڕدا ئەوەندە جیاوازی هەبێت؟

ئەندرێ بە ئەسپایی گوتی:

– فەرق لە نێوان من و باوکمدا نییە. ئەو عاشقی ئەستیپە، منیش عاشقی ژن، پێم وایە هەردووکمان شێتین. لەبەر خاتری ئەو شتەی خۆشمان دەوێت ئامادەی گیانفیدا کردنین.

– عەشق.. ئایا بەمەش دەگوترێ عەشق. بەدکارێکی قەحپەی پۆڵۆنی لەشی خۆی بخاتە ژێر دەستی قۆزاقییێکی پیس.

ئەندرێ بە دەمارگیرییەوە گوتی:

– ئەگەر شمشێرم پێ دەبوو قەسەم بەخوا دەستەکەی تریشیم دەپەڕاند.

شازادە گریگۆری بە پێکەنینەوە شمشێرەکەی خۆی بۆ ئەندرێ درێژ کرد ئەندرێ شمشێرەکەی لە هەوادا قۆزتەوە بەرزی کردەوە و بەڵام پاش هەندێ بە ئاسپایی شمشێرەکەی لەسەر کورسیێك دانا. شازادە

بەپێکەنینەوە گوتی:

– عەشق، لە ڕاستیدا هێزی عەشق سەرسوڕهێنەرە، ئینسان بەرەو چ کارێ نابا؟

خیانەت لە باوك و هاوڕێیان، تەسلیم بوون بە دوژمن لە کاتێکدا کە توانای کوشتنی دوژمنەکەیشی هەبێ و..

شازادە گریگۆری ڕووەو پەنجەرەکە چوو بەدەنگی بەرز هاواری کرد هەموو بێدەنگ بوون. بێدەنگییێکی خەست دەستی بەسەر مەیدانی ئیعدامدا گرت جەلاد کە ئامادە بوو ئاگر لە چیلکەکان بەربدات سەری بەرز کردەوە شازادە فەرمانی دا.

– ئەو ژنە بکەنەوە و بۆ ئێرەی بێنن، چونکە دڵخوازەکەی، ئەم گەنجە قۆزاقە ئامادەیە ئازووقە بگەیەنێتە ئێرە. ئازووقەی پێویست بەشی هەموو خەڵکی شاریش..

پاش ئەم قسەیە شازادە لای کردەوە و گوتی:

– کوڕەکەی تاراس بۆڵبا لە بیری نەکەی، گەر لەم کارەتدا سەرنەکەوی ئەوا دڵخوازەکەت بە ئەشکەنجە دەکوژین.. ئەمە و بەس.

٢٥

لە سەرەتای شەودا فی لی پن کۆ و دۆستانی، ئۆردووی قۆزاقییەکانیان جێهێشت چونکە ئامادە نەبوون فەرمانەکانی تاراس بۆڵبا وەجێ بێنن گەمارۆدانی شاریان بە کارێکی بێهوودە دەزانی. پاش ڕۆیشتنی ئەوان تاراس سەیرێکی هەزاران قۆزاقی کرد، پاشان سەیری ئاسمانی پڕ ئەستێرەی کرد و گوتی ئەوان ڕۆیشتن بەڵام ئێمە دەمێنینەوە، ئەو ڕۆژەیش هەر دێت کە ببینەوە خاوەن ئەستیپ. ئێمە پشت بەخوا چەند ڕۆژێکی دی دەچینە نێو شار چونکە هەفتەیەکە گەمارۆمان داوە و خەڵکەکەی برسین و مەجبوور دەبن خۆیان تەسلیم کەن.

پاش ئەم قسانە تاراس ڕووەو کوڕە چکۆڵەکەی چوو و گوتی:

– ئۆستاپ ئەریَ بەڕاست براکەت لە کوێیە؟

ئۆستاپ سەری داخستبوو لەپڕ تاراس هەستی بەوە کرد کە دەبێ شتێ ڕووی دابێ، دگانەکانی لە یەك جیڕ کرد و دووبارەی کردەوە

– ئەندریَ لە کوێیە؟ لە دوێنێ شەوەوە تا ئێستا نەمبینیوە، قسە بکە دەنا دگانەکانت دەشکێنم. بڵێ بزانم براکەت لە کوێیە؟

ئۆستاپ تەماشای شاری تاریکی دەکرد و گوتی:

– باوکە ئەندریَ لە شاری دۆنبۆیە من لەمەیان دڵنیام، حەتما چووەتە شار.

– ئاخر چۆن؟

ئۆستاپ بە ناڕەحەتییەوە گوتی:

– مەگەر نەتبیست لە کاتی تا گرتنەکەیدا چ وڕێنەیەکی دەکرد؟ ئەو ژنە پۆڵۆنییە، ئەو شەیتانە جادووکەرە، لە شاری دۆنبودایە. ئەو ژنە ئەندرێی فریو داوە.

تاراس سەری ڕاتەکان ڕەنگوڕووی گۆڕا، ئۆستاپ بەردەوام بوو.

– ئەندریێ و ئەو کچە بەسەختی یەکدییان خۆش دەوێ. ئەو لەبەر ناتالیا چووەتە شاری دوژمنەوە.

تاراس بەتووڕەییەوە پێیەکانی کێشایە سەر زەوی و گوتی:

– نەء.. نەء.. هەموو کەس تا بگرێ وڕێنە دەکات. ئەندریێش ئەوەندە ئیرادەی سست نییە ئەو هیچ کاتێ لە پێناوی (....) لەگەڵ ژنە پۆڵۆنییێك دۆستانی خۆی جێ ناهێڵێ و ناچێتە شاری دوژمنەوە. ئەم کارە لە کوڕانی تاراس بۆڵباوە دوورە.

ئۆستاپ بە ماتەمییەوە گوتی:

– بەداخەوە کە واقیع بین نیت.

ئۆستاپ دوور کەوتەوە. باوکی کە تەماشای دیوارەکەی شاری دەکرد بەتەنها جێی هێشت. تاراس تەواوی شەو بێدار بوو، لەم شانەوە بۆ ئەو شان تلی دەدا. فکری لە ئەندریێی کوڕی دەکردەوە کە بەبێ خەبەر جێیانی هێشتبوو.

لەگەڵ گزنگی بەرەبەیانا ئەندریێ لەو ژوورە تەنگ و پیسە لە خەو هەڵسا. ژوورەکەی گەلێ شێیاوی بوو. ئەندریێ بەرەو شیشەکانی ژوورەکە چوو و سەیری ژوورەکەی بەرانبەری کرد. وا دەکەوتە بەرچاو ئەو ژوورانە بەشێکن لە زیندانی تایبەتی کە بۆ عاشقان دروست کراون.

لە ژوورەکەی بەرانبەردا ناتالیا لە پشتی شیشەکانەوە وەستا بوو هەرکە ئەندریێی بینی بەپاڕانەوەوە گوتی:

– نەء.. نەء.. ئەم کارە مەکە. نابێ تۆ خیانەت لە میللەتی خۆت بکەی.. نابێ لە پێناوی من ئەم..

– ناتالیا من تۆم خۆش دەوێ.. خۆشم دەوێی.. لات ڕوون بووەوە؟

– ئەندریێ منیش تۆم خۆش دەوێ بەڵام ناتوانم لێگەڕێم کە خیانەت لە باوکت بکەی.

– من تەنها دەچم ئازووقە دەدزم و دەیدەمە پۆڵۆنییەکان چونکە چەند هەفتەیەکە دانیشتووانی شار گەمارۆ دراون و لە سەرەمەرگدان. من ئەوانەم بینی منداڵانی برسی، ژنان، پیاوان، خەریکە دەمرن. هەموویشی لەبەر ئەوەی باوکم و قۆزاقییەکانی دی دەیانەوێ شار داگیر کەن.

– ئەندریێ تۆ تەنانەت ناتوانی بەرخێ لە ئۆردووی قۆزاقییەکان بدزی ئەوان جەنگت لەگەڵدا دەکەن. تۆ دەکوژن.

– ناتالیا خۆم دەزانم چۆن مەڕ و گاکانیان دەدزم.

– ئەندریێ مەگەر تۆ قۆزاق نیت؟

– بەر لەوەی من قۆزاق بم. من ئینسانم.

– منیش پۆڵۆنییم.

– ژنێك.. ژنێکی عاشق و سەیر

ناتالیا بەگریانەوە گوتی:

– ئەندریێ مەهێڵە شازادە من بکاتە دەسکەلا و سوود لە تۆ وەرگرێ. مەهێڵە من بکاتە ئەو هۆیەی تۆ بەرەو خیانەت ببات، خیانەت لە براکەی خۆت بکەی.

ئەندریێ دڵی بەپۆڵۆنییەکان دەسووتا لە ڕاستیشدا عەشقی ناتالیا ڕەگی لە نێو بوونیا زیاتر دادەکوتی، بۆیە گوتی:

– من هەر کارێکی کە دایکم... هەرکارێکی...

– ئەندریێ دەتەوێ خیانەت لە هاوڕێکانی خۆت بکەی

– ئاه.. ناتالیا عەشقی من.. تۆم خۆش دەوێ.

ئەندریێ تۆ دەتەوێ خیانەت لە نیشتمانەکەت، لە ئەسپەکەت لە ئۆکرانیا بکەی.

– ناتالیای ئازیزم نیشتمانی من تۆیت. تۆ هەموو کەسێکی منی.

لەم کاتەدا دەرگای ژووری زیندان کرایەوە. ئەفسەرێکی پۆڵۆنی هاتە ژوورێ دوابەدوای ئەویش کلیلداری زیندان هاتە ژوورێ، ئەفسەرەکە گوتی:

– کلیلدار گوێ گرە . ئەم گەنجە قۆزاقییە ئازاد دەکەی.

ناتالیا بە نائومێدییەوە دەگریا و دەیگوت.

– ئەندریێ ئەم کارە نەکەیت.

دەرگای ژووری زیندانەکەی ئەندریێ کرایەوە، لە کاتێکدا ئەندریێ دەهاتە دەرێ گوتی:

– ئازیزم.. ئەستێرە چکۆڵەم ناتالیای جوان ئومێدەوارم سەرکەوم تا جارێکی دی یەکدی ببینین.

٢٦

تاراس بۆڵبا بە سواری ئەسپەوە چووە دیدەنی قۆزاقییەکان. سەیرێکی دیوارەکانی شاری کرد و سەردارانی گاز کرد و گوتی:

– سەیری دیوارەکانی شار بکەن. سەیرکەن پاسەوانەکان چۆن کەوتونەتە جموجۆڵەوە. دەیانبینن؟

سەرداران، شیلۆیش بە چاوە تیژیینەکانیەوە سەیریان کرد لە نزیکی شارەوە بریقە دیارە و یەکێکیان گوتی:

– دەڵێی پۆڵۆنییەکان ئاگریان کردووەتەوە.

تاراس لە ئەسپەکەی دابەزی و گوتی:

– نەخێر ئەمە ڕۆشنایی ئاگر نییە بەڵکو بریقەی قەڵغان و زەرە و جۆشەنە پۆڵۆنییەکان خۆیان ئامادە کردووە، دەڵێی بۆنی barووت ناکەن؟ تفەنگەکانی خۆیان پڕ دەکەن، حەتمەن مەبەستی ئەوەیان هەیە لە شار بێنە دەرێ.

لەپڕ شیلۆ ئیشارەتی بۆ دەروازەی شار کرد و گوتی:

– ئاهـ.. دەروازە کرایەوە.. پۆڵۆنییەکان هاتنە دەرێ.

تاراس بەپەلە نەڕاندی:

– قۆزاقییەکان ئاگادار کەنەوە. با هەموو ئامادەبن. ئاخری برسێتی مەجبووری کردن دەرگاکان بکەنەوە.

قۆزاقییەکان لە چەند دەقیقەیێکدا ئامادەی نەبەرد بوون و سواری ئەسپەکانیان بوون. ئەستیپی پڕ لە سوارانی قۆزاق هەزاران کەس بە حەزێکی تایبەتییەوە چاویان بڕیبووە دیوارەکانی شار. عەلەمداری قۆزاقییەکان لە تەنیشتی تاراس بۆڵبادا وەستا. دەروازەکانی یەك لەدوای یەك کرانەوە ئۆستاپ تاوی ئەسپی دا و چووە تەنیشتی باوکی وەستا. لەم

کــاتــەدا بــەر لــە هــەمــوویــان سواریێك لــە دەروازەیــەکــەوە هــاتــە دەر و لــە جێیەکەی خۆی وەستا و چەند ساتێ سەیری قۆزاقییەکانی کرد. ئەو سوارە ئەندریێ بوو دەیویست لەگەڵ هەندێ سەربازی پۆڵۆنی هێرش بێنێ و مەڕوماڵات بدزێ و بۆ شاری بێنێ. ئەو سوارە قەڵغانی پێ بوو، پۆشاکی ڕەشی پۆشیبوو کڵاو خوودەی لەسەرنا بوو. ئەم پۆشاکە تایبەت بوو بەسوپای پۆڵۆنییەکان. ئەو سواری ئەسپێکی چاپووك ببوو. تاراس بۆی دەرکــەوت ئــەوە کــوڕەکــەیــەتــی و بــووەتــە ئــەفسەریێکــی پــۆڵــۆنــی و خــۆی پەیوەستی دوژمن کردووە. لە ناخی سینەی ئاخێکی هەڵکێشا.

ئەندریێ بەدەست ئیشارەتی کرد، سوپای پۆڵۆنی لە دەروازەکانەوە هاتنە دەرێ، لە پشتی ئەوەوە ڕووەو قۆزاقییەکان هێرشیان هێنا. دەنگی سمی هەزاران ئەسپ مەحشەریان بەرپا کردبوو. شازادە گریگۆری لە بەرزی بورجێکدا وەستابوو سەیری مەیدانی جەنگی دەکرد. ناتالیاشی لەگەڵ خۆدا بردبوو، بەفرمێسك ڕشتنەوە سەیری دڵخوازەکەی خۆی دەکرد کە لە پــێــنــاوی ئــەمــدا هــێرشی دەبــردە سەر هــاوڕێــیــانــی خــۆی، خــیــانــەتــی لــێ کــردبــوون. تــاراس لــەڕووی تــووڕەیــی و لــەزەتــی جــەنــگــەوە نــەڕانــدی و شمشێرەکەی هەڵکێشا:

– مەرگ بۆ پۆڵۆنییەکان، بژی قۆزاقییەکان.

هەزاران بەیەك دەنگ فریادیان کێش:

– ژاپوڕۆژ.. ژاپوڕۆژ.

سوپای پۆڵۆنی بە سەرکردایەتی ئەندریێ نزیکتر بوونەوە. ئەو گەنجە کــڵاو خــوودەکــەی لادا، قــژەکــەی پــەرش بــووەوە، لــەگــەڵ سوپا بــەرەو ئــەو شوێنەی کە مەڕ و ماڵاتیان تیا دەپاراست ئەسپیان تاو دا. شیلۆ پەی بە وەزعەکە برد. ناڵەیێکی کرد. قۆزاقییەکان هەموو سەریان سووڕمابوو چونکە جگە لە قۆزاقییەکان چ کەسێ شوێنی مەڕوماڵاتی نەدەزانی.

بـەڵام ئـەو پـیـاوەی بـووەتـە سەرکـردەی هـەزار پۆڵـۆنـی ڕووەو شوێـنـی مەڕومـاڵات ئەسپ تـاو دەدات قۆزاقی نییە چونکە کڵافە مووی نییە کەچی ئەم ڕێیەش بەڵەدە. ئەمـانـە ئەو فکرانـە بوون لـە مێشکی دە هـەزار قۆزاقدا هـاتوچۆیان دەکرد.

شیلۆ بەسەرسوڕمانەوە چووەلای تـاراس پێی گوت:

– ئەمە مـانـای چییە.. ئەو پیاوە ئەندرێیە.

تـاراس نەڕاندی:

– لەعنەتی خوای لێ بێ. خۆیەتی.. ئەندرێیە. ئەگەر مەڕومـاڵاتـەکـەیـان دەسکەوێ بەشی یەك ساڵی شاری دۆنبۆ دەکات.

تـاراس ئـاوزەنگی کێشایە ژێر سکی ئەسپەکەی بەدەگمەن ئەم کـارەی دەکرد.

وەك گـولـلـەیـێك لـە لـوولـەی تـۆپـەوە دەرچـێ ئـاوهـا لـە بـەر دەمـی قـۆزاقـیـیـەکـانـەوە ئـەسپـی تـاو دا. شمشێر بـەدەست بـەرەو پـێش خـۆی چەماندەوە قەڵافەتی دیار نەبوو. قەڵافەتێکی سارد و بێ ڕۆحی هەبوو. قۆزاقییەکان ڕووەو دوژمن دەسڕێژیان کرد ئەندرێ ناچار بوو ڕێیەکەی خۆی بگۆڕێ و لەگەڵ قۆزاقییەکاندا بکەوێتە جەنگ ئەوجا لەلای چەپەوە بـەرەو ئـەو شوێـنـەی مـەڕومـاڵاتـی تـیـادا دەپـارێزرێ کـەوتـنـە ڕێ. زۆری نەکێشا پۆڵۆنییەکان گەمارۆ دران ئەندرێ بەزەربەیێك دەرگا کورتەکەی لە یەك ترازاند، پۆڵۆنییەك لە ئەسپ دابەزی و دەرگاکەی کردەوە.

هەزاران مەڕ و گا بەپەلە لە گەوڕەکەوە هاتنە دەر بەدەوری خۆیاندا بـازنـەیـەکـیـان سازدا. گـرووپـێ لـە سوپـای پـۆڵـۆنـی دەسڕێـژیـان لـە هـەنـدێ قـۆزاقـی کـرد– کـە دەیـانـویـست نـزیـکـیـان بـبـنـەوە– بـەرەو پـاشـیـان بـردن ئەندرێ و چەند کەسێك مێگەلیان بەرەو شار ڕاند. تـاراس بۆڵبا بەبێ ترس لـە دەسڕێژی پـۆڵـۆنـیـیـەکـان هـەراسان بێ یـا گـوللـە تـۆپـەکـانـیـان کـە لای

شارەوە دەتەقێنن بێترسێنێ، بەشمشێری هەڵکێشراوەوە بەرەو پێش دەچوو. هەموو هاوڕێیانی خۆی جێهێشت. بەتەنها ڕووەو پۆڵۆنییەکان دەچوو لەپڕ چاوی بەفەرماندەی پۆڵۆنییەکان کەوت. مێگەلەکەی بەرەو شار دەڕاند. چاوی بە ئەندرێ کەوت. بە تووڕەیییێکی ڕادەبەدەری ژوور توانای ئینسان بەبێ ئەوەی دەربەستی ئاگری تۆپ و دەسڕێژی تفەنگ و مەرگ بێ زیاتر ئەسپی تاودا. شازادە گریگۆری لە بەرزی بورجی شارەوە تەماشای مەیدانی جەنگی دەکرد بەدەنگی بەرز گوتی:

– چییە ئەوە، قۆزاقەکان چ شتێکیان پێ ناکرێ. ئەدی جورئەت و دلاوەرییەکەیان بۆ کوێ چوو؟.

پاش ئەم قسەیە گازی فەرماندەی سوپای کرد و پێی گوت:

– کۆڵۆنێڵ هەر ئێستا بەهەموو هێزی سوپا و ئەو سەربازانەی لە نێوان شاردان هێرش دەبەیتە سەر قۆزاقەکان. ئەوان وەك ئەوەی دلاوەری خۆیان لە دەست دابێ ئاوها دیارن. هەموو کەسێ بچێتە دەر و جەنگ بکات. پەلە بکەن.

هەندێ لە قۆزاقییەکان گەیشتنە تاراس بۆڵبا و لە تەنیشتی ئەوەوە ڕووەو دوژمن ئەسپیان تاو دەدا. تاراس هاواری کرد.

– ئەحمەقینە.. ئەو بگرن.. ئاگاداری ئەندرێ بن و مەهێڵن فیرارکات.

مەڕومالآت تیژتر بەرەو شار دەچوون بەشە سەرەکییەکەیان لە ژێر دەسەڵاتی قۆزاقییەکان دەرچوبوو. ئەندرێ، هاوڕێیانی خۆی بە پەلە بەرەو شار دەبرد. هەموویان بەرەو پێش دەچوون بەشێکی کەم لەگەڵ قۆزاقییەکاندا دەجەنگان و پاش ماوەیێکی کەم کوژران. لەپڕ ئەندرێ لای کردە لاوەو چاوی بەباوکی کەوت وەك با بەدوایەوە دەهات. هەوساری ئەسپەکەی ڕاکێشا. ئەسپەکەی ڕاگرت چاوەڕێی باوکی بوو پێی بگات. جۆرێ لە سستی سەراپای گرتەوە، هەستی مردن ڕێی لەڕاکردنەکەی گرتبوو.

٢٧

کاتێ تاراس بۆڵبا گەیشتە کوڕەکەی لە ئەسپە ڕەشەکەی دابەزی و کەوتە سەرنجدانی کوڕەکەی. پۆڵۆنییەکانی دی بەرەو شاردەچوون و قۆزاقییەکانیش بەدوایانەوە بوون. نەتاراس و نەکوڕەکەی ئاگاداری دەوروبەر نەبوون نەدەنگی سمی ئەسپەکانیان دەبیست و نەگرمەی تۆپەکانیان دەژنەوت. ئەو دووانە تەنها یەکدییان دەبینی، هەردووکیان بەرانبەر بە یەکدی وەستابوون و سەرنجی یەکدییان دەدا. تاراس شمشێرەکەی خۆی لە کێلان ناو گوتی:

– لە ئەسپەکەت وەرە خوارێ.

ئەندریێ وەك منالێ سەری داخستبوو، لە ئەسپەکەی دابەزی، تاراس تا چەند ساتێك تێی ڕاما، ئەو وەڵامەی کە دەیویست لە سیمایدا خوێندییەوە.

بەدەنگی بەرز پێی گوت:

– چاکە ئێستا دەبێ چ بکەین؟

ئەندریێ سەیرێکی دەستەکانی خۆی کرد، بێ ئەوەی بتوانێت قسەیێك بکات هەروا بێدەنگ مایەوە. تاراس بە ڕق و دەمارگیرییەوە گوتی:

– تۆ.. کوڕی من.. ئەم کارەت کرد..؟

ئەندریێ بەرانبەر بەم پیاوە، کە بێ سنوور خۆشی دەویست بەرانبەر باوکێ کە دەیپەرست، چۆکی داداو داوای لێبووردنی لێ بکات بەڵام سەرەڕای خواستی ناخی بە هێمنییەوە گوتی:

– من کارێکم کردووە دەبا ئەنجامی بدەم

دڵی دەیویست فریاد بکێشێ و بکەوێتە سەر دەست و پێی باوکی و بڵێت دێوانە بووم. بەڵێ دێوانە بوو ئەگەر دێوانە نەبا عاشقی ئەو کچە پۆڵۆنییە

نەدەبوو. ئۆستاپ ئێستا ڕووی لێ وەرگێڕاوە. ئەم دوو پیاوە بەحاڵەتی مەرگ هێنەر سەیری یەکدییان دەکرد، تاراس بێ ئومێدی و ترسی لە سیمای کوڕەکەیدا خوێندەوە، هەستی بەتەقەلای ڕۆحی کوڕەکەی دەکرد تێگەیشت کە بەرەو نەمان دەچێ.

ئەندریێ هانی خۆی دا هێمن بێ پاشان هەنگاوێ بەرەو پێش چوو گوتی:

– باوکە ئەو کەسەی کە ئەم کارەی کردووە من بووم تەنها من بووم نەك ئەو ژنە. ئەو داوای لە من کرد خیانەت لە ئێوە نەکەم و لە بەر خاتری ئەو پەیمانم لەگەڵ دوژمندا نەبەستم. بەڵام شێت بووم شێت.

تاراس کوڕەکەی دەبینی بەڵام دەنگی نەدەبیست هانی ئیرادەی خۆی دەدا سەرەنجام گوتی:

– ئەندریێ ئەو ڕۆژەی چاوت بۆ ژیان هەڵهێنا، من تۆم لە ئاودا هەڵکێشا تا ژیانت پێ ببەخشم، تۆم خۆش دەویست وەك چۆن ئەستیپم خۆش دەویست ئەوها خۆشم دەویستی.

ئەندریێ سەری بەرز کردەوە. لێوەکانی دەلەرزین.. تێگەیشت.. لە هەموو شتێ گەیشت. تاراس دەستی بۆ دەمانچەکەی برد، هەڵیکێشا و گوتی:

– من ژیانم بە تۆ بەخشی ئێستاش لێتی وەردەگرمەوە.

ئەندریێ دەمی کردەوە تا بڵێ (بەڵێ باوکە تۆ حەقتە من گەلێ پەشیمانم لەوەی ئازاری تۆم داوە..) بەڵام بەر لەوەی دەنگێ لە دەمییەوە بێ، دەنگی تەقینەوە بەرز بووەوە دەمانچەکەی تاراس ئاگری کردەوە و کۆتایی بەژیانی ئەندریێ بەخشی. ئەندریێ بەرەو پاش کشایەوە، پاشان بە سەردەما کەوتە سەر زەوی لەم کاتەدا ئۆستاپ گەیشتە سەریان، چاوی بە تەرمی براکەی کەوت، تاراس دەمانچەکەی خاڵی نایە ژێر پشتوێن و سەری ئەسپی وەرچەرخاند و لە ژێر لێوەوە گوتی:

– ئەگەر زیندوو بمابا قۆزاقییێکی چاك دەبوو بەڵام ئەفسووس وەك سەگ بەنەنگییەوە گیانی سپارد.

ئۆستاپ تفی قووت دا و گوتی:

– باوکە چیت کرد؟ تۆ کوشتت؟

تاراس سەری ڕاتەکاند، ئۆستاپ سەیری تەرمی براکەی کرد و گوتی:

– باوکە لێگەڕێ با بە شەرەفمەندییەوە لە قەبری نێین نەکەوێتە بەر دەستی دوژمن و لاشەکەی نەبێتە خۆراکی پەلەوەرەکان.

تاراس بە چاوە فرمێسك تیا قەتیسماوەکانییەوە سەرنجی کوڕە چکۆڵەکەی دا و گوتی– لێگەڕێ با لێرەدا بمێنێتەوە، تا پۆڵۆنییەکان لە قەبری دەنێن. تاراس دوو دەقیقە لە جێیەکەی خۆیدا وەستا. نەیدەزانی تەرمی کوڕەکەی لەوێدا جێ بێڵێ ببێتە خۆراکی لاشە خۆران، یا بە شەرەفمەندییەوە بەخاکی بسپێرێ سەرئەنجام ئەسپەکەی دەنگ داو بەرەو مەیدانی جەنگ کەوتە ڕێ تا وەکو قۆزاقییەکان شمشێر بوەشێنێ.

تیموشڤسکی کوژرابوو، ڕابەرێیی قۆزاقییەکان کەوتبووە دەستی شیلۆ. بەڵام چ ئومێدێکی سەرکەوتنیان نەبوو، جەنگیی مەغلووبە بوو. قۆزاقییەکان شکستیان هێنا. ئیستیڤانی پیریش کوژرا، خوێنی چوار پۆڵۆنی بە شمشێرەکەیەوە دادەچۆڕا تاراس بەتووڕەیی و دلاوەرییەوە جەنگی کرد تۆپی پۆڵۆنییەکان خامۆش بوونەوە چونکە تەواوی سوپای پۆڵۆنی هاتبوونە مەیدانی جەنگەوە و خەریکی نەبەرد بوون.

تاراس شەش کەسی کوشت و بەرەو لای شیلۆ چوو و هاواری کرد.

– شەیپوری پاشە کشێ لێدە... شەیپووری پاشە کشێ لێدە.

شیلۆ بەرەو پێش چەمایەوە و پرسی.

– ئەوە وتت چی؟ ئایا ترسنۆکی و خیانەتی کوڕەکەت کاری لە تۆیش

کردووه. تاراس ئەو دەستەی کە چەکی پێ بوو بەرزی کردەوە، بە مشتووی شمشێر کێشایە سەر دەمی شیلۆ و نەڕاندی.

– پاشەکشێ.. ئەحمەق ئیشارەت بدە با پاشەکشێ بکەین.. تەپڵ لێدەر ئیشارەت بدە.

شەیپوور تەپڵەکان دەنگیان لێوە هات. قۆزاقییەکان بە تووڕەیییەوە سەری ئەسپەکانیان وەردەگێڕا و پاشەکشێیان دەکرد.

شازادە گریگۆری کە خۆیشی هاتبووە مەیدانی جەنگ چونکە قۆزاقییەکان شکستیان هێنابوو و ڕایان دەکرد، هاواری دەکرد.

– هەموویان بکوژن.. نابێ یەك قۆزاقی بە زیندوویی بمێنێتەوە.

ئەو پیاوە پاش ئەم قسانەی کەوتە دوای تاراس بۆڵباوە.

٢٨

تاراس بۆڵباو قۆزاقییە شکست خواردووەکان ڕێی ڕاکردنیان گرتە بەر. لە پشتی تەپۆلکە و کێوەکان لە چاو ون بوون. پۆڵۆنییەکان دەستیان لە تاقیبکردنیان هەڵگرت. پێیان وا بوو وەك پێشوو دەست دەدەنە ژیانی ئاسایی خۆیان. بەڵام قۆزاقییەکان پاش چەند شەو و ڕۆژێکی دی دووبارە هێرشیان هێنایە سەر شاری دۆنبۆ کە سەرکەوتنی خۆیان کردبووە ئاهەنگ.

لەو کاتەدا شازادە گریگۆری بۆ ئەوەی ڕاپۆرتی خۆی بۆ شای پۆڵۆنی ببات چووبووە وارشۆ. قۆزاقییەکان شاریان داگیرکرد. لەوێدا ئۆستاپ بەتەواوی کاری لە تاراس کرد بەجۆرێ تاراس لە خاکی پۆڵۆنییا دەستی بەهێرشی توندتر کرد. هەژدە شارۆچکە و چل کڵێسای سووتاند. توانی بەخۆی و قۆزاقییەکانەوە بگەنە خارکۆڤ.

لەم هێرشانەیدا هەزاران پۆڵۆنی کوشت و دەینەڕاند:

– هیچ کەسێ بە زیندوویی مەهێڵنەوە. تەنانەت ئاژەڵی پۆڵۆنییەکانیش بکوژن. قۆزاقییەکان گوێیان نە بەژن دەدا و نە بە منداڵ. سەری هەموویان بە دەمی تیغ دەپەڕاند. خودی تاراس میحرابی کڵێساکانی دەسووتاند و ڕاهێبەکانی دەکوشت یا منداڵێکی دەهاوێشتە نێو ئاگرەوە و دەیگوت:

– ئەمەیش بە یادی ئەندرێ

هەموو شارۆچکەیەکدا ئەم جۆرە قوربانییانەی بۆ ئەندرێ دەکرد.

بەم شێوەیە هەفتەکان تێپەڕین و مانگەکانیش بەسەر دەچوون تا دەوڵەتی پۆڵۆنی بۆی دەرکەوت کە دەبێ بە پەلە چارێك بدۆزێتەوە و تاراس لە یاخییەك زیاترە. سوپایەکیان بە سەرکردەیی شازادە گریگۆری

ئامادە کرد تا قۆزاقییەکان تەفر و توونا بکەن. قۆزاقییەکان شەش ڕۆژی تەواو خۆیان لە پەناگاکاندا شاردەوە و لە چەنگی سوپای پۆڵۆنی ڕایان کرد بەڵام ئەمجارەیان هەموو شتێ گۆڕا بوو.

شازادە گریگۆری لەگەڵ سوپای بێ ژمارەدا، بڕیاری دابوو قۆزاقییەکان شکست بدات و تەفر و تووناپان بکات. سەرەئەنجام لە نیوەڕۆی ڕۆژێکی هاویندا سوپای پۆڵۆنی هێرشیان بردە سەر قۆزاقییەکان کە لەسەر کەناری ڕووباری (دنێ ستر) هەڵیان دابوو و غافڵگیریانی کرد. بەشێ لە قۆزاقییەکان بەرە و پێدەشت ڕایان کردو هەندێکی دییان سواری بەلەم بوون و خۆیان دایە دەم ڕووبارەوە. تاراسیش سواری ئەسپ بوو و بەرەو کێوەکان ئەسپی تاو دا لە پڕ ئەسپی ڕاگرت و گوتی:

– سەبرکەن.. پایپەکەم گوم کردووە.. نامەوێ تەنانەت پایپەکەشم بکەوێتە دەستی پۆڵۆنییەکان.

ئەو سەردارە پیرە پاش ئەو قسەیە لە ئەسپ دابەزی تا بەدوای پایپەکەیا بگەڕێ و پاشان لەگەڵ دۆستانیدا بەڕێی ڕووبارەکەدا ڕاکات، هەر لەو کاتەدا فیشەکێ شانی ئەنگاوت. یەکسەر تاراس هەوڵی دا لە جێیەکەی هەڵسێ بەڵام نەیتوانی و هەر لەو شوێنەدا کەوت. لە کاتێکدا فرمێسکی چاوی بە سمێڵە سپییەکەیدا دەهاتە خوارێ لە ژێر لێوەوە گوتی:

– ئاه.. ئەفسووس پیری، پیری، چەند بەئازاری

بەڵام ئەم قسەیەی ڕاست نەبوو پیری نەبووبووە هۆی ئەم بێ توانابییە. هێزێکی گەورەتر کاری تێ کردبوو، توانای مژیبوو.

شازادە گریگۆری بەرەو پێش ئەسپی تاودا، سەیرێکی دوژمنە دێرینەکەی خۆی کرد و گوتی:

ڕاستە.. دەبێ ئێستا پێشوازییەکی چاکی بکەین.

پاش هەندێ ڕاوێژ بڕیار وابوو سەرکردەی کۆنی قۆزاقییەکان هەر بە

زیـنـدوویـی بسووتـێـنـن. درەخـتـێکی بـێ گـەڵا و چڵ لـەو نزیکـانـەدا بـوو، پۆڵۆنییەکان تاراسیان بردە لای درەختەکە و بەزنجیر بەستیانەوە، پاشان دەستـەکـانـی تـاراسیـان بـە مـێخ کـوتـایـە قـەد دارەکـە بـەجـۆرێ زۆر لـە دووریشەوە دەبینرا. پاشان داری وشکیان کۆکردەوە و لە ژێر دارەکەدا کەڵکیان کرد و ئاگریان تێ بەردا.

تاراس نە دەترسا و نە سەیری ئاگرەکەی دەکرد، ئەو سەیری شوێنێکی چیاکەی بەرانبەری دەکرد کە قۆزاقییەکان بەرەو ژوور دەچوون و ڕایان دەکرد. پاش هەندێ فریادی کێشا.

– کوڕینە بە زوویی بچنە سەرێ، بەرەو جەنگەڵ بڕۆن، لە جەنگەڵدا دەستیان بەئێوە ناگات.

ئەو بەدەنگی بەرز ئەم قسانەی کرد بەڵام با قسەکانی نەگەیاندە گوێی هاوڕێکانی.

ڕووی بەرەو ڕووبارەکە وەرچەرخاند، ئەم جارەیان هاواری کرد:

– ڕووەو ڕووبارەکە بڕۆن. پەلە کەن.

ئەمجارەیان دەنگی گەیشتە قۆزاقییەکان ئەوان لە چیاوە هاتنە خوارێ ڕووەو ڕووبار کەوتنە ڕێ. سوپای پۆڵۆنییش تاقیبی دەکردن. شازادە گریگۆری چاوپۆشی لە بینینی سووتانی تاراس بۆڵبا کرد کەوتە دووی قۆزاقییەکان کە لە چیاوە بەرەو خوار دەهاتن. بەئەسپ چووە سەر چیاوە بەڵام لەپڕ پێی ئەسپەکەی خزا لە هەڵدێرێکەوە هەڵدێرا. کاتێ کە کەوتە سەر زەوی لە مشتێ ئێسقان و گۆشتی داڕزا و چ شتێکی دی نەمابووەوە.

تاراس بۆڵبا بزەیێکی خستە سەر لێوانی، سەری ڕووەو دۆستەکانی خۆی وەرچەرخاند– کە بە بەلەم لە ڕووبارەکە دەپەڕینەوە– فریادی کێشا:

– هاوڕێیان خوا حافیزی منتان لە بیر بێت. هەر لەگەڵ بەهار بەرەو

ئێره بگەڕێنەوە. بۆ من مەگرێن چونکە من هەمیشە لەگەڵتانم، ئێمە لەڕێی ئازادیدا گیان دەسپێرین و...

ئەو پیاوە نەیتوانی قسەکانی تەواو بکات چونکە گڕی ئاگرەکە گەیشتبووە پێیەکانی و دارەکەیشی گرتبووەوە.

پاش هەندێ هەموو شتێ تەواو بوو.

قۆزاقییەکان تەفر و تونابوون. هەندێکیان ڕایانکرد و هەندێکیان کوژران و... درەختە ئەستوورەکە بووە پارچە ئاگرێك، تاراس بۆڵبا ی پیر بێ ئەوەی ناڵەی لە دەم بێتە دەر، بە بەردەما چەمییەوە دوو دڵۆپە فرمێسك لە چاوانیەوە دادەچۆڕان. ناوی ئەندرێ و ئۆستاپی دووبارە دەکردەوە.

بۆ هەمیشە چاوی لێك نا.

پاش کەمێ درەختەکە کەوت. مشتێ خەڵووزی لەو شوێنەدا جێهێشت. قۆزاقییەکان پەڕا گەندە بوون.

ناتالیا پاش مەرگی ئەندرێ خۆی کوشت.

ئۆستاپ مرد. تاراس بۆ هەمیشە چاوی لێك نا بەڵام ڕۆحی دلاوەری ئەو وەك هەزاران قۆزاقی دی بە جاویدی مایەوە.

پەراوێز:

* بەستەری: لە نوێن نواندن – لە نوێن نواندنی نەخۆشخانە.

* نابێ ئەوە لە یاد بکرێ ئەو کاتە قۆزاقییەکان و پۆڵۆنییەکان یەکیان گرتبوو دژ بە تاتار و تورکەکان، دەجەنگان.

* حەویس: ئەسلەع ٣– پانیسیمان. تەداوی کردن.

* ئەو سەردەمە ئۆکرانیا کۆمارێکی موستەقل بوو لە جنوبی غەربی ڕوسیادا هەمیشە کەوتبووە بەر هێرشی تورك و تاتارەکانی قرم تا کۆمەڵەی یەکێتی قۆزاقییان دروست بوو بە هاوکاری دژ بە تورکان وەستان. یەکێتی قۆزاقییەکان بەناوی یەکێتی برایانی ژاپۆڕۆژی ناونران.

* ئیسکلت: هيكل العظمي. مەبەستی بەیداغەکەیە.

* ناڤگان: استول.

* دەمپر: بەو زەوییانە دەوترێ کە بەدەگمەن بارانی لێ دەبارێ. چەمەن دەیپۆشێ و ئەم جۆرە زەوییانە بۆ خاوەن مێگەل گەلێ بەسوودە چونکە گەلێ پان و بەرینە.

* تیوز: مانای دزەکانیش دەگەیەنێ بەڵام لەبەر ئەوەی لە زمانی پۆڵۆنیشدا ناوێکی تایبەتە و ناوی یەکێ لە بازاڕەکانی شاری (کیڤ)ە بۆیە تەرجەمە ناکرێ.

* ڕداء: چینی ڕاهب و کەشیشەکان لەبەری دەکەن جلێکی ئاودامانە تا پێیانیش دەپۆشێ.

* بالتیك: بە هەرێمەکانی ئیستۆنیا. لاتۆیا. لیستوانی دەگوترێ.

* عەلەمدار: ئاڵا هەڵگر.